

**UCHWAŁA NR III/19/24
RADY MIEJSKIEJ W ŚWIĘTOCHŁOWICACH**

z dnia 20 czerwca 2024 r.

w sprawie przyjęcia „Programu Ochrony Środowiska dla miasta Świętochłowice na lata 2024-2026 z perspektywą do roku 2030”

Na podstawie art. 12 pkt 11 oraz art. 91 i art. 92 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 107), art. 18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 609) w związku z art. 18 ust.1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U z 2024 r. poz. 54)

**Rada Miejska w Świętochłowicach
uchwała, co następuje:**

- § 1. Przyjąć „Program Ochrony Środowiska dla Miasta Świętochłowice na lata 2024-2026 z perspektywą do roku 2030”, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierzyć Prezydentowi Miasta Świętochłowice.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej
w Świętochłowicach

Bartosz Karcz

Załącznik do uchwały Nr III/19/24
Rady Miejskiej w Świętochłowicach
z dnia 20 czerwca 2024 r.

dla Gminy Świętochłowice na lata 2024-2026 z perspektywą do roku 2030

Grupa ALTIMA S.C.
M. Grabowska, R. Syrek
40-155 Katowice, ul. Konduktorska 33
NIP: 6452361107 | REGON: 240050673

Zamawiający

Gmina Świętochłowice

Opracowanie

Grupa Altima S.C.

Data opracowania

Marzec 2024

Spis treści

1	Spis skrótów	5
2	Wstęp	7
2.1	Podstawa prawna opracowania Programu Ochrony Środowiska	7
2.2	Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko	8
2.3	Podstawowe dane o gminie	9
2.4	Cele środowiskowe wybranych dokumentów strategicznych oraz stopień ich powiązania z Programem Ochrony Środowiska dla Gminy Świętochłowice	19
2.4.1	Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającemu włączeniu społecznemu „Europa 2020”	19
2.4.2	Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności.....	20
2.4.3	Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	21
2.4.4	Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030	22
2.4.5	Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”	23
2.4.6	Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”	23
2.4.7	Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej	25
2.4.8	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030.....	26
2.4.9	Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku.....	27
2.4.10	Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022	28
2.4.11	Polityka energetyczna Polski do roku 2040.....	29
2.4.12	Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021–2030	32
2.4.13	Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024.....	33
2.4.14	Program ochrony powietrza dla województwa śląskiego	34
2.4.15	Strategia Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego do roku 2030	35
3	Streszczenie	36
4	Ocena stanu środowiska	38
4.1	Ochrona klimatu i jakości powietrza	38
4.1.1	Efekty realizacji POŚ na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026.....	38
4.1.2	Diagnoza źródeł zanieczyszczeń i stanu jakości powietrza na terenie gminy Świętochłowice.....	42
4.1.3	Działania wpływające na poprawę jakości powietrza	61
4.1.4	Elektromobilność.....	66
4.1.5	Warunki klimatyczne	70
4.1.6	Analiza SWOT jakości powietrza i warunków klimatycznych	71
4.2	Zagrożenia hałasem	72

4.2.1	Efekty realizacji dotychczasowego POŚ na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026	72
4.2.2	Diagnoza	74
4.2.3	Analiza SWOT środowiska akustycznego Gminy	79
4.3	Pola elektromagnetyczne	80
4.3.1	Efekty realizacji dotychczasowego POŚ na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026	80
4.3.2	Diagnoza	80
4.3.3	Analiza SWOT oddziaływania pola elektromagnetycznego.....	85
4.4	Gospodarowanie wodami.....	86
4.4.1	Efekty realizacji POŚ na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026.....	86
4.4.2	Diagnoza	86
4.4.3	Analiza SWOT - gospodarowanie wodami na terenie Świętochłowic.....	97
4.5	Gospodarka wodno – ściekowa.....	98
4.5.1	Efekty realizacji POŚ na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026.....	98
4.5.2	Diagnoza	101
4.5.3	Analiza SWOT –gospodarka wodno-ściekowa.....	105
4.6	Zasoby geologiczne.....	106
4.6.1	Efekty realizacji dotychczasowego POŚ na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026	106
4.6.2	Diagnoza	107
4.6.3	Analiza SWOT -zasoby geologiczne	111
4.7	Gleby.....	112
4.7.1	Efekty realizacji dotychczasowego POŚ na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026	112
4.7.2	Diagnoza	112
4.7.3	Analiza SWOT – gleby	113
4.8	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów.....	114
4.8.1	Efekty realizacji dotychczasowego POŚ na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026	114
4.8.2	Diagnoza	116
4.8.3	Analiza SWOT – gospodarka odpadami.....	121
4.9	Zasoby przyrodnicze, lasy	121
4.9.1	Efekty realizacji dotychczasowego POŚ na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026	121
4.9.2	Diagnoza	123
4.9.3	Analiza SWOT - środowisko przyrodnicze, lasy	129
4.10	Zagrożenia poważnymi awariami	130
4.10.1	Efekty realizacji dotychczasowego POŚ na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026	130
4.10.2	Diagnoza	131
4.10.3	Analiza SWOT – poważne awarie	134
5	Zagadnienia horyzontalne.....	136
5.1	Adaptacja do zmian klimatu	136
5.2	Nadzwyczajne zagrożenia.....	141

5.3 Edukacja ekologiczna.....	141
5.4 Monitoring środowiska.....	142
6 Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie.....	144
7 Analiza źródeł finansowania zadań z zakresu ochrony środowiska	170
8 System realizacji programu ochrony środowiska.....	171
9 Spis tabel, rysunków, wykresów i załączników.....	176

1 Spis skrótów

Nazwa skrótu	Wyjaśnienie
DSRK	Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju
DTŚ	Drogowa Trasa Średnicowa
GDDKiA	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GIOŚ	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GUS	Główny Urząd Statystyczny
GZM	Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia
JCW	Jednolita część wód
JCWP	Jednolita część wód powierzchniowych
JCWpd	Jednolita część wód podziemnych
JST	Jednostka samorządu terytorialnego
KPGO	Krajowy Plan Gospodarki Odpadami
KPEiK	Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030
KSRR 2030	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030
MZP/MRP	Mapy zagrożenia powodziowego/Mapy ryzyka powodziowego
NFOŚiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
OZE	Odnawialne Źródła Energii
PDK	Plan działań krótkookresowych
PEM	Pola elektromagnetyczne
PEP2030	Polityka ekologiczna państwa 2030
PEP2040	Polityka energetyczna Polski do 2040 roku
PMŚ	Państwowy Monitoring Środowiska
POP	Program Ochrony Powietrza
POŚ	Program Ochrony Środowiska
PSZOK	Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych
RDOŚ	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RDW	Ramowa Dyrektywa Wodna
RZGW	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej

RIPOK	Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych
SOOŚ	Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko
SPA	Strategiczny Plan Adaptacji
SRSBN RP	Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022
UE	Unia Europejska
UM	Urząd Miasta
WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WPOŚ	Wojewódzki Program Ochrony Środowiska

2 Wstęp

Program Ochrony Środowiska jest podstawowym narzędziem kształtującym politykę ochrony środowiska na terenie gminy.

Dokument charakteryzuje stan aktualny aspektów środowiskowych w szczególności: gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, ochrony powierzchni ziemi i gleb, ochrony powietrza, ochrony przed hałasem, ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym, ochrony przyrody.

Dla wymienionych powyżej aspektów środowiskowych, przeprowadzono analizę SWOT, a wnioski z niej wypływające posłużyły do sformułowania celów, kierunków działań oraz zadań własnych i monitorowanych przeznaczonych do realizacji.

Rysunek 1 Etapy tworzenia POŚ

Źródło: Opracowanie własne

2.1 Podstawa prawna opracowania Programu Ochrony Środowiska

Podstawę prawną opracowania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Świętochłowice na lata 2024-2026 z perspektywą do roku 2030 stanowią art. 17 i 18 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2024 r. poz. 54.).

„Art. 17. 1. Organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy, w celu realizacji polityki ochrony środowiska, sporządza odpowiednio wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska, uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych, o których mowa w art. 14 ust. 1.,,

„Art. 18. 1. Programy, o których mowa w art. 17 ust. 1, uchwała odpowiednio sejmik województwa, rada powiatu albo rada gminy. Z wykonania programów organ wykonawczy

województwa, powiatu i gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy.”

2.2 Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko jest postępowaniem, które przeprowadza się dla określonych rodzajów dokumentów opracowywanych lub przyjmowanych przez organy administracji lub inne podmioty wykonujące funkcje publiczne.

Do ww. dokumentów należą projekty:

- Koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, planu zagospodarowania przestrzennego oraz strategii rozwoju, wyznaczające ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
- Polityk, strategii, planów i programów w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, opracowywane lub przyjmowane przez organy administracji, wyznaczające ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
- Polityk, strategii, planów i programów innych niż wymienione wyżej, których realizacja może spowodować znaczące oddziaływanie na obszar Natura 2000, jeżeli nie są one bezpośrednio związane z ochroną obszaru Natura 2000 lub nie wynikają z tej ochrony,
- Zmiany ww. dokumentów,
- Dokumentów innych niż ww. oraz zmiany tych dokumentów, jeżeli realizacja ich postanowień lub ich zmiany mogą spowodować znaczące oddziaływanie na środowisko.

Przedmiotowy Program Ochrony Środowiska dla Gminy Świętochłowice na lata 2024-2026 z perspektywą do roku 2030 jest dokumentem strategicznym, który nakreśla jedynie kierunki działań, nie precyzuje sposobu realizacji tych działań. Stąd też każda zaplanowana do realizacji inwestycja poddana będzie oddzielnej procedurze badania oddziaływania na środowisko (o ile zaistnieją przesłanki decydujące o konieczności przeprowadzenia dla zadania procedury oceny oddziaływania na środowisko). Dodatkowo dokument dotyczy obszaru jednej gminy a na poziomie zdefiniowanych celów wpisuje się w realizację dokumentów środowiskowych szczebla wojewódzkiego i krajowego.

Biorąc powyższe pod uwagę na podstawie art.48 ust.1 w związku z art. 57 ust.1 pkt. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale

społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2023 r. poz. 1094, 1113, 1501, 1506, 1688, 1719, 1890, 1906, 2029.) Prezydent Miasta Świętochłowice zwrócił się z wnioskiem do RDOŚ w Katowicach o wyrażenie zgody na odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Wraz z wnioskiem przedłożone zostało uzasadnienie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko przygotowane zgodnie z wytycznymi art. 49 cytowanej wyżej ustawy.

W odpowiedzi pismem z dnia 11 stycznia 2024 roku numer WOOS.410.2.2024.PB, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach uzgodnił odstąpienie od przeprowadzenia SOOŚ projektu POŚ dla Gminy Świętochłowice na lata 2024-2026 z perspektywą do roku 2030.

W konsekwencji przeprowadzonego uzgodnienia Prezydent Miasta Świętochłowice obwieszczeniem z dnia 16.01.2024 rok, numer EGO.602.2.2023/24/IG.3.podał do publicznej wiadomości informację o odstąpieniu do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla gminy Świętochłowice na lata 2024-2026 z perspektywą do roku 2030.

2.3 Podstawowe dane o gminie

Położenie gminy

Miasto Świętochłowice położone jest na południu Polski, w południowej części Wyżyny Śląskiej, w dorzeczu górnej Wisły i górnej Odry. Usytuowane jest w centralnej części tzw. Konurbacji górnośląskiej (Subregionie Centralnym), oddalone 7 km od stolicy województwa śląskiego - Katowic.

Miasto od północy graniczy z Bytomiem, od zachodu i południowego zachodu z Rudą Śląską, a od wschodu i południowego wschodu z Chorzowem. Obszar Świętochłowic zajmuje 13,31 km² i rozciąga się w kierunku południowym na długość około 6 km, natomiast w kierunku równoleżnikowym na około 3,7 km. Długość granic wynosi 23,22 km. W Subregionie Centralnym Świętochłowice są najmniejszym obszarowo miastem na prawach powiatu.

Miasto Świętochłowice wchodzi w skład Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii, w skład której wchodzi 41 gmin (w tym miast) województwa śląskiego. Miasto Świętochłowice posiada dość dobrze rozwiniętą sieć dróg o znaczeniu nie tylko lokalnym, ale również regionalnym.

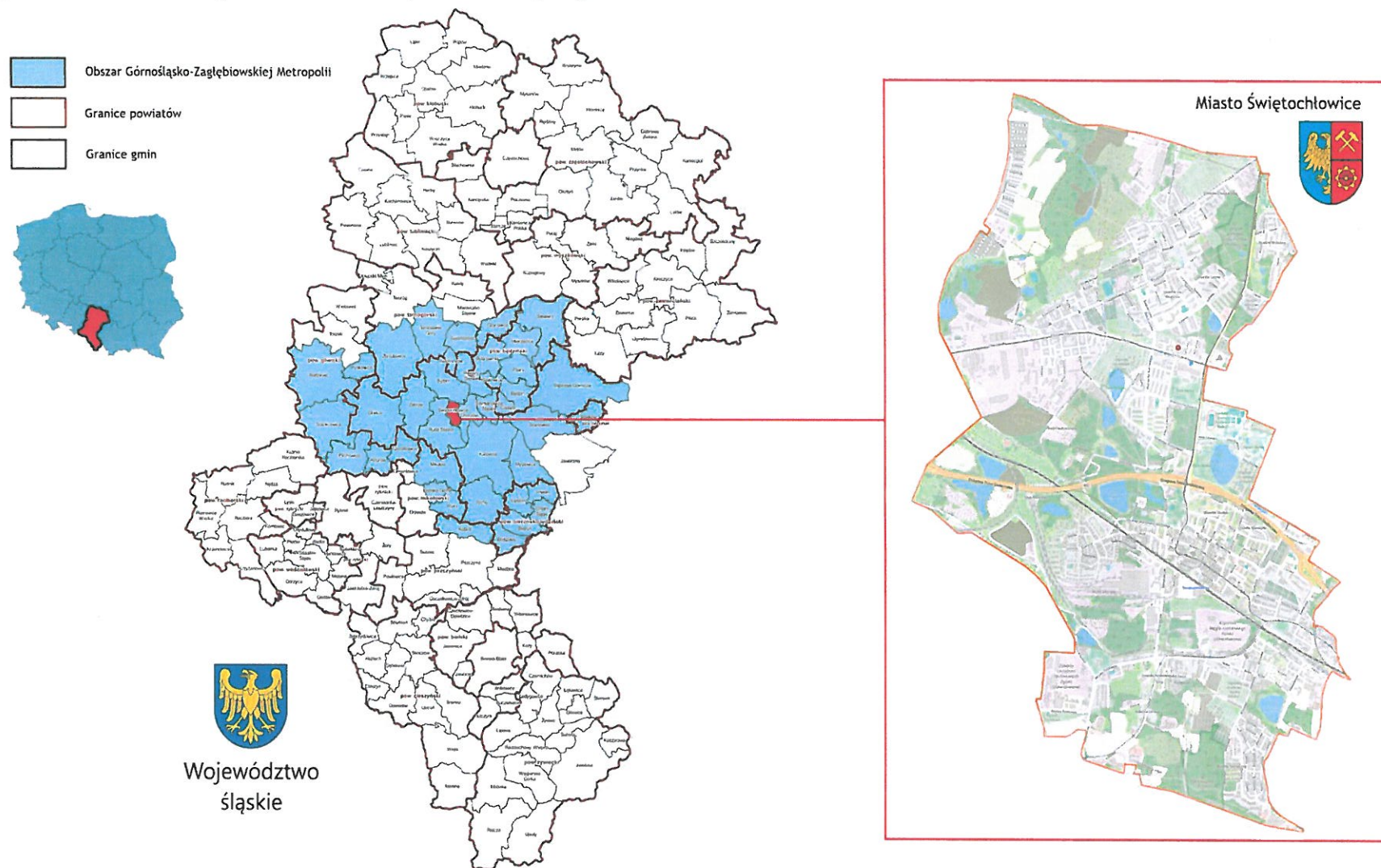
Przez Świętochłowice przebiega Drogowa Trasa Średnicowa (droga wojewódzka nr 902) łącząca miasta Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego: Katowice, Chorzów, Świętochłowice, Rudę Śląską, Zabrze i Gliwice. Za pomocą Drogowej Trasy Średnicowej Świętochłowice posiadają dogodne połączenie z autostradą A-4.

Miasto znajduje się także w niewielkiej odległości od międzynarodowego portu lotniczego w Pyrzowicach. Miasto Świętochłowice posiada również rozwiniętą sieć kolejową. Na jego terenie znajduje się przystanek Świętochłowice, który obsługuje linię kolejową nr 137 relacji Katowice - Legnica.

Układ przestrzenny miasta tworzą dwa skupiska zwartej zabudowy - obiektów przemysłowych przemieszanych z budownictwem mieszkaniowym: śródmieście z dzielnicami takimi jak: Centrum i Zgoda oraz Lipiny, Chropaczów i Piaśniki tworzące drugie skupisko. Na terenie miasta funkcjonuje Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna. W podstrefie Katowice (na terenie Świętochłowic) znajdują się tereny inwestycyjne o powierzchni 1,6 ha.

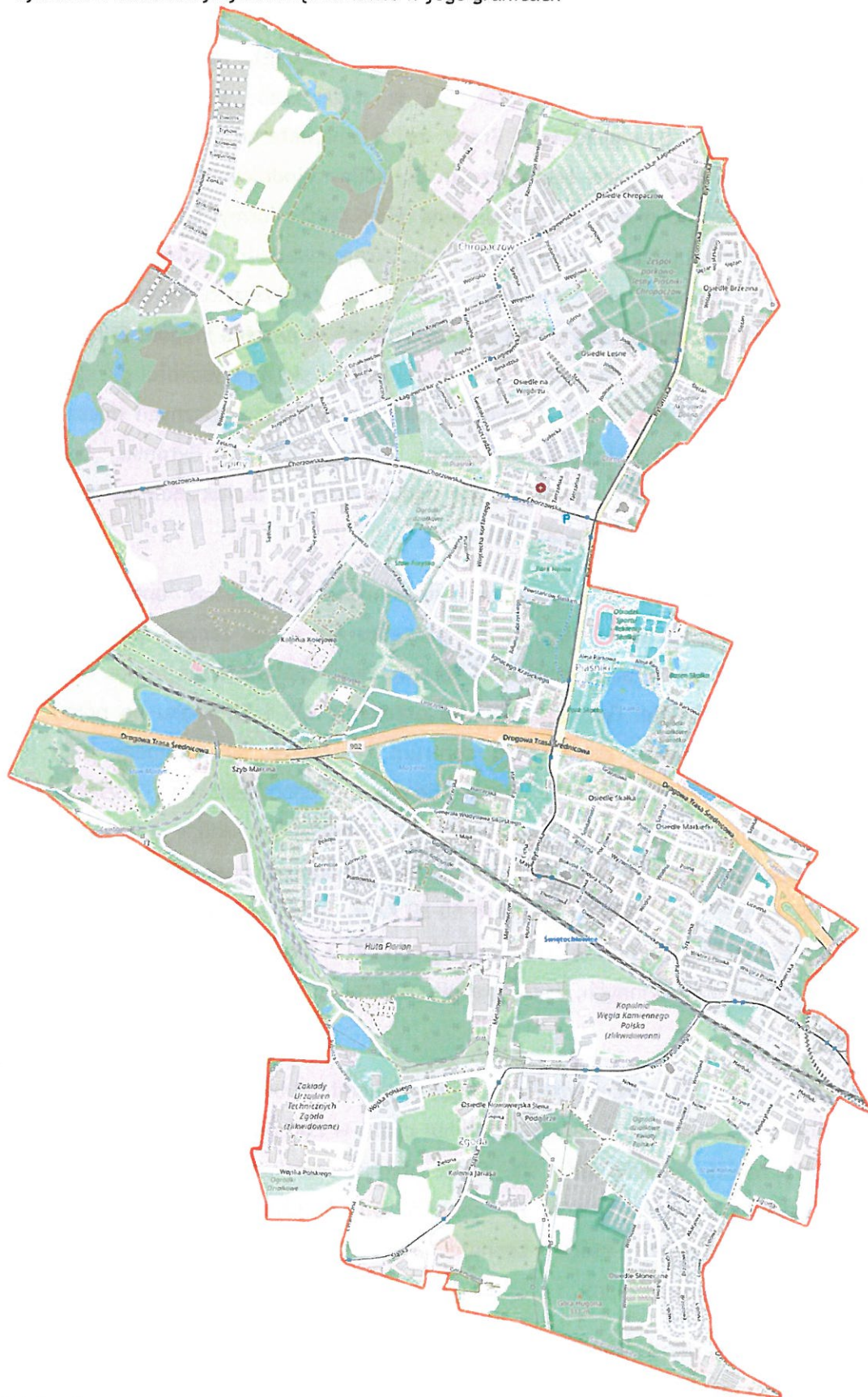
Położenie Miasta na tle województwa śląskiego oraz na tle GZM przedstawiają poniższe rysunki.

Rysunek 2 Położenie Świętochłowic na tle województwa śląskiego

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 3 Charakterystyka Świętochłowic w jego granicach

Źródło: Openstreetmap.org

Struktura gruntów

Obszar Świętochłowic rozciąga się w obrębie Wyżyny Śląskiej, na jej fragmencie, który charakteryzuje się budową zrębową. Stanowią ją duże zręby pochodzenia hercyńskiego z fragmentami zrównań paleogeńskich. Zręby te o charakterze płaskowyżów przechodzą w kierunku południowym progiem tektonicznym do doliny Kłodnicy. Omawiana część wyżyny zbudowana jest z utworów miękkich i przedstawia lekko faliste formy, bez wyraźnych załamań, o spłaszczonych kulminacjach i łagodnych zboczach. Skrajna wartość deniwelacji obszaru miasta wynosi ok. 65m, natomiast średnia nie przekracza 20 m. Najwyższym wzniesieniem jest Góra Hugona - 314 m n.p.m. znajdująca się na południu miasta w obrębie Wzgórz Chropaczowskich. Natomiast najniżej położona jest dolina Lipinki, znajdująca się na wysokości ok. 249 m n.p.m. Teren Świętochłowic wchodzi w skład dwóch jednostek geomorfologicznych mieszczących się w obrębie Płaskowyżu Bytomsko-Katowickiego: Doliny Górnej Bytomki oraz Wzgórz Chorzowskich, w skład których wchodzi dwie podjednostki w zachodzące na teren miasta - Obniżenie Górnej Rawy i Wzgórze okolic Chorzowa.

Centrum Świętochłowic to dawna gmina, która rozwinęła się w oparciu o strukturę średniowiecznej wsi o tej samej nazwie. Na początku XIX wieku zaczęły powstawać zakłady przemysłowe (późniejsze Huta Florian i KWK Polska). Duże znaczenie dla tempa rozwoju gminy miała również budowa Kolei Górnośląskiej. Na przełomie XIX i XX wieku na północ od kolei ukształtowała się zabudowa dzisiejszego centrum. W latach 30 pomiędzy linią kolejową a terenami huty wzniesione zostało osiedle domków jednorodzinnych - dzisiejsze osiedle Ustronie, w którego sąsiedztwie w latach 50. zbudowano kilka zespołów budynków wielorodzinnych. Drugi, niewielki zespół zabudowy jednorodzinnej powstał w tym czasie w rejonie ulic Polnej i Matki Polki. W latach 60-80 XX w. część starej zabudowy mieszkaniowej Centrum w rejonie ulic Szpitalnej, Bytomskiej, Polnej i Granitowej wymieniono na zespoły typowych bloków wielorodzinnych. Jako ostatnie powstało nowe osiedle w rejonie ulic Licealnej i Nastolatków.

Zabudowa dawnej gminy, obecnie dzielnicy Lipiny powstała w bezpośrednim sąsiedztwie kopalni Matylda i huty Silesia - jednej z największych hut cynku w Europie. W Lipinach do dziś przeważa zabudowa z przełomu wieków XIX i XX. Część północna to kamienice czynszowe mieszkalne z lokalami usługowymi w parterach. Na południe od ul. Chorzowskiej znajduje się osiedle robotnicze huty Silesia, które cechuje się znacznymi walorami przestrzennymi, architektonicznymi i estetycznymi.

Nieliczne bloki mieszkalne z lat 70-80 znajdują się na obrzeżach tej zabudowy w jej części południowej. Chropaczów również był wsią (zaliczającą się do najstarszych na Śląsku), która rozwinęła się w sąsiedztwie kopalni Śląsk. W centrum dawnej gminy przeważa obecnie zabudowa

z przełomu XIX i XX w., przemieszaną, często w sposób chaotyczny z nową z lat 70-80 - zabudową zarówno jedno-, jak i wielorodzinną. W części południowej dzielnicy wzniesiono w latach 70-80 osiedle mieszkaniowe z własną infrastrukturą - 2 szkołami, przedszkolem, żłobkiem, ośrodkiem zdrowia, pawilonami handlowymi. We wschodniej części dzielnicy powstało w latach 80 osiedle w rejonie ulic Ślęzan i Wiślan, a w ostatnich latach również osiedle domów jednorodzinnych szeregowych przy ul. Gołęzyców.

Zabudowa dzielnicy Piaśniki, to (poza nielicznymi budynkami położonymi wzdłuż ul. Chorzowskiej) kilkutyśięczne osiedle z lat 70 i 80 z małym centrum handlowym, szkołą, przedszkolem, żłobkiem, ośrodkiem zdrowia. W obrębie tej dzielnicy znajduje się niewielki teren objęty planem miejscowym, gdzie przewidziano zabudowę mieszkalną.

Pierwotna zabudowa obecnej dzielnicy Zgoda ukształtowała się wzdłuż ulicy Wojska Polskiego, Śląskiej i Hajduki. Największym zakładem przemysłowym tu działającym była huta Zgoda (później ZUT Zgoda), której właściciele wybudowali w pobliżu zakładu osiedle robotnicze.

W latach 60 w rejonie ulic Grunwaldzkiej i Wierzbowej wzniesiono osiedle dwukondygnacyjnych domów wielorodzinnych, a w okolicach ronda w latach 80. przy ul. Śląskiej i Wojska Polskiego powstał zespół bloków wielorodzinnych. W latach 70. zbudowano w okolicach Góry Hugona duże osiedle domów jednorodzinnych (ul. Lipowa, Brzozowa), a w latach 80 powstał zespół domów jednorodzinnych szeregowych przy ul. Bukowej.

Strukturę gruntów Miasta przedstawiono w poniższej tabeli:

Tabela 1 Struktura gruntów miasta Świętochłowice

Rodzaj użytkowania	Powierzchnia gruntu [ha]
Powierzchnie zabudowane (zabudowa mieszkaniowa)	209
Powierzchnia zabudowana (przemysłowa)	133*
Tereny zielone	191
Pola i nieużytki	177
Grunty pozostałe	621**
Razem	1331

* - tereny przemysłowe produkcyjne

** - obejmuje również tereny przemysłowe usługowe (handel, logistyka, magazyny itp.)

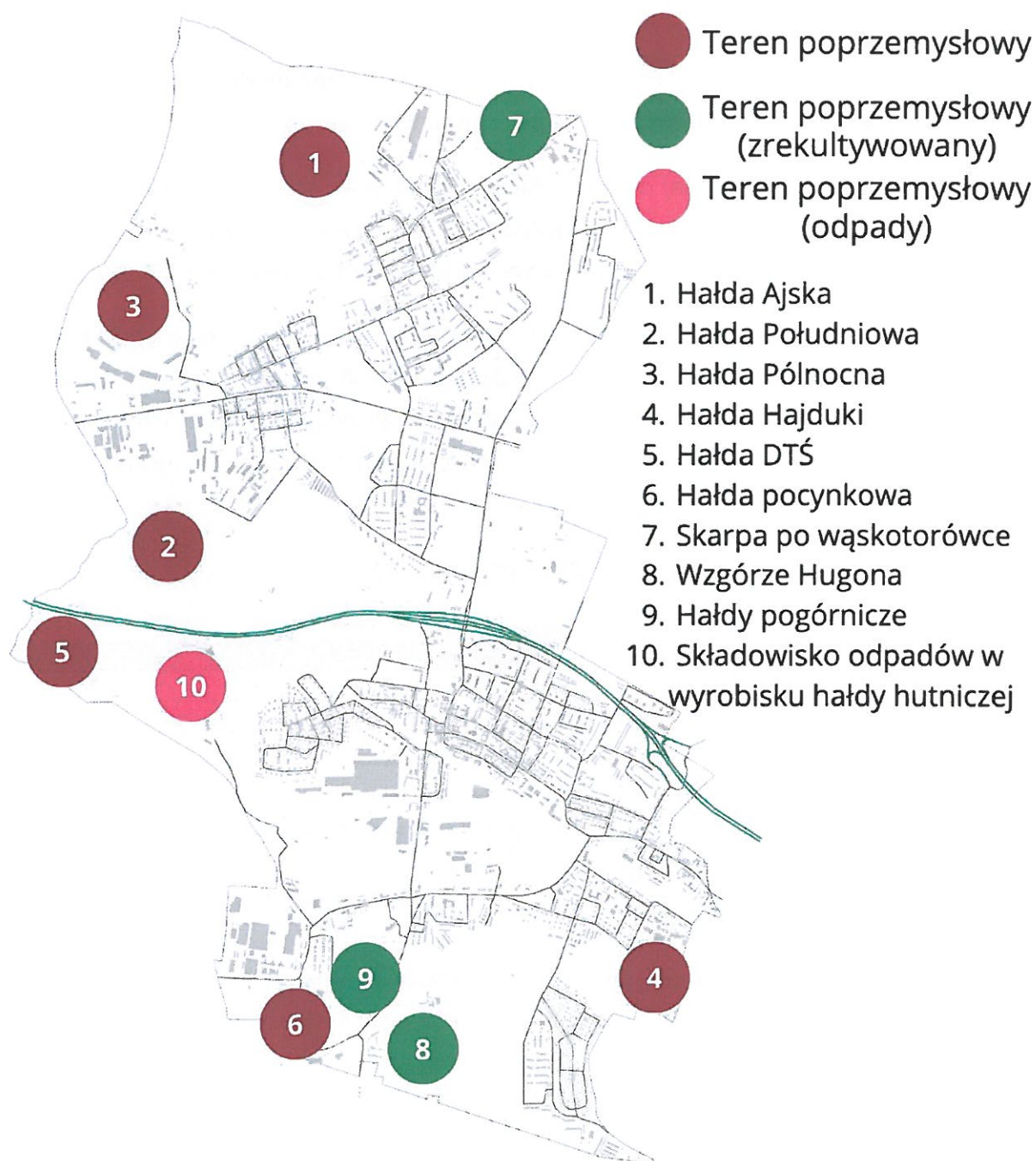
Źródło: Urząd Miejski w Świętochłowicach

Z pozyskanych danych wynika, że na terenie miasta największą powierzchnię zajmują tereny zabudowane i zurbanizowane - około 60%. Bardzo mało jest użytków rolnych, które stanowią niecałe 10%, z czego tereny czynnie uprawiane rolniczo stanowią ok. 5%. Tereny czynnie uprawiane rolniczo zlokalizowane są w północnej części miasta.

Brak lasów i gruntów leśnych na terenie Świętochłowic jest bardzo niekorzystnym czynnikiem wpływającym na zanieczyszczenie środowiska. Istniejące tereny zadrzewione i zakrzewione (tereny zielone) stanowiące około 14% wydawnie przyczyniają się do poprawy klimatu w mieście.

Tereny i hałdy poprzemysłowe na terenie miasta zajmują około 17% całkowitej powierzchni, natomiast powierzchnia ta po rekultywacji może być ponownie wykorzystana pod inwestycje.

Rysunek 4 Lokalizacje obszarów poprzemysłowych (hałdy itp.)

Źródło: opracowanie własne na bazie Programu Ochrony Środowiska do 2019 roku dla miasta Świętochłowice

Struktura ludności

Według danych pozyskanych z Urzędu Miejskiego w Świętochłowicach - dane dotyczące ilości mieszkańców zameldowanych w ostatnich 6 latach - liczba mieszkańców Miasta systematycznie maleje, zgodnie z poniższym zestawieniem tabelarycznym:

Tabela 2 Liczba mieszkańców Miasta w latach 2017 - 2022

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba mężczyzn	22196	21856	21463	20997	20475	20131
Liczba kobiet	24558	24219	23837	23481	23032	22604
Liczba mieszkańców ogółem	46754	46075	45300	44478	43507	42735

Źródło: Urząd Miejski w Świętochłowicach

Należy podkreślić, że w mieście, podobnie jak w innych miastach i gminach GZM, od wielu lat następuje spadek liczby ludności. Jest to wynik zarówno ruchów migracyjnych związanych z wyjazdem do innych ośrodków w regionie, Polsce i poza granice, jak również stale obniżającej się wielkości przyrostu naturalnego. Zgodnie z prognozą demograficzną GUS do roku 2050 liczba mieszkańców Świętochłowic spadnie o 31,5% i będzie się kształtowała na poziomie 33,5 tys. osób. Jednocześnie pogorszeniu ulegnie struktura wiekowa mieszkańców. Liczba ludności zarówno w grupie wiekowej przedprodukcyjnej i produkcyjnej spadnie o odpowiednio 45% i 40%. Jednocześnie na względnie stałym poziomie utrzymywać się będzie liczba mieszkańców w grupie poprodukcyjnej.

Drogownictwo i transport

Długość dróg w Świętochłowicach wynosi 73,62 km. Zgodnie z podziałem na kategorię dróg publicznych długości wynoszą:

- a) drogi gminne: 43,474 km,
- b) drogi powiatowe: 23,375 km,
- c) drogi wojewódzkie: 6,771 km (w tym 3,872 km długości jezdni głównej).

W ramach komunikacji miejskiej organizowanej przez ZTM dla gminy Świętochłowice funkcjonują autobusy i tramwaje:

- a) Łączna długość tras, na których realizowane są przewozy pasażerskie liczy 37,33 km (autobusy 25,09 km, tramwaje 12,24 km);
- b) Łączna długość linii to 61,38 km (autobusy 44,73 km, tramwaje 16,65 km).

Wskaźnik motoryzacji mieszkańców wynosi 188,9 samochodu osobowego na 1000 mieszkańców. Przez miasto nie prowadzi żadna droga krajowa. Drogą wojewódzką jest Drogowa Trasa

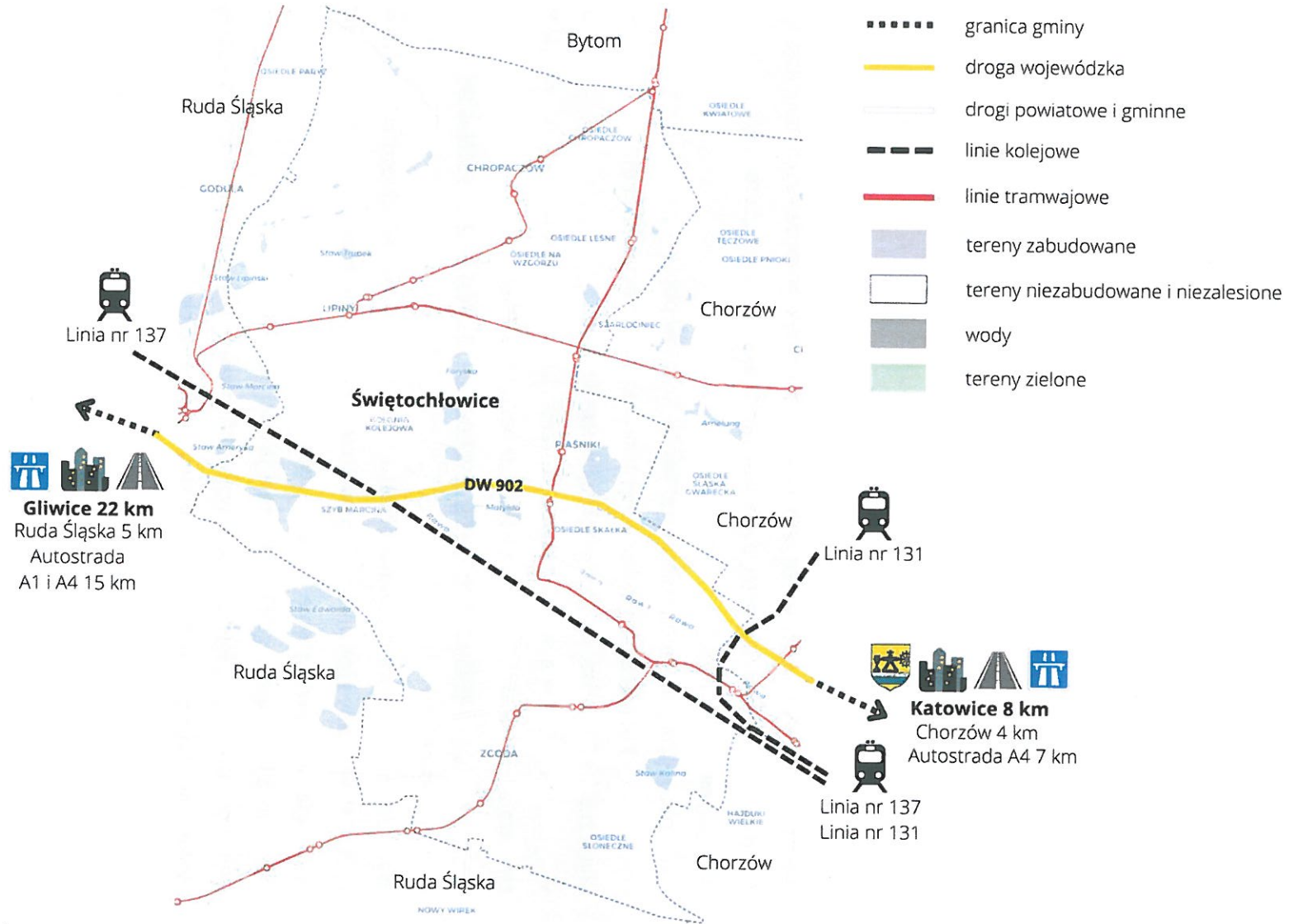
Średnicowa zrealizowana na odcinku przebiegającym od Gliwic przez Świętochłowice do Katowic. DTŚ zapewnia bezproblemowe połączenie z Chorzowem i Katowicami. Przez sąsiednią Rudę Śląską przebiega droga wojewódzka nr 925 zapewniająca połączenie z Bytomiem w kierunku północnym i z południową częścią regionu katowickiego. Przez Rudę Śląską przebiega autostrada A4 będąca polskim fragmentem trasy europejskiej nr 4 z zachodniej Europy na wschód do Rosji i Ukrainy. Przez Zabrze i Bytom przebiega autostrada A1 (północ-południe). Układ drogowy stanowi o rozwoju danego regionu i powiązaniach z innymi ośrodkami. Świętochłowice położone są w centrum aglomeracji śląskiej, stąd na obszarze miasta odbywa się duży ruch tranzytowy. Sieć głównych ulic miejskich - ulica Katowicka i ulica Bytomska, przebiegające przez centrum miasta, łączą Świętochłowice z jednej strony z Chorzowem Batorym, a dalej Katowicami, a z drugiej strony z Bytomiem. Ulica Chorzowska przebiegająca przez Lipiny i Piaśniki, łączy Świętochłowice z jednej strony z Chorzowem, a tam z drogą krajową 79, a z drugiej strony z Rudą Śląską i dalej Gliwicami. Ulice Wojska Polskiego i Śląska, prowadzą przez Zgodę do Rudy Śląskiej.

Zauważalnym problemem jest brak pełnogabarytowego przekroczenia linii kolejowej Katowice-Gliwice, co utrudnia ruch tranzytowy północ-południe. W mieście występują trudne warunki ruchu drogowego, występuje nakładanie się ruchu lokalnego i ruchu między miejskiego. Na niektórych odcinkach dodatkowym utrudnieniem jest torowisko tramwajowe wbudowane w jezdnię. Komunikacja autobusowa i tramwajowa zapewnia połączenie we wszystkich ważniejszych kierunkach.

Przez obszar miasta Świętochłowice przebiega czynna linia kolejowa nr 137, oferująca komunikację pasażerską. Linia 137 łączy Katowice i Legnicę. Nazywana jest Podsudecką Magistralą Kolejową (PMK) i przebiega przez trzy województwa: śląskie, opolskie oraz dolnośląskie. Linia ta w układzie europejskim posiada numer E 30 i stanowi część III Paneuropejskiego Korytarza Transportowego (Drezno - Lwów).

Na terenie gminy Świętochłowice funkcjonuje jedna stacja kolejowa - Świętochłowice, zlokalizowana w centrum miasta.

Rysunek 5 Przebieg dróg oraz komunikacji tramwajowej

Źródło: Opracowanie własne na podkładzie Openstreetmap.org

2.4 Cele środowiskowe wybranych dokumentów strategicznych oraz stopień ich powiązania z Programem Ochrony Środowiska dla Gminy Świętochłowice

W Programie Ochrony Środowiska ujęto analizę uwarunkowań uwzględniając dokumenty strategiczne obowiązujące w UE jak i opracowania o strategicznym znaczeniu dla kraju. Wzięto również pod uwagę zapisy dokumentów o znaczeniu regionalnym i lokalnym (poziom Gminy Świętochłowice).

Szczegółowy opis głównych założeń dokumentów strategicznych oraz ich zgodność z POŚ dla Gminy Świętochłowice przedstawiono w poniższych punktach.

2.4.1 Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającemu włączeniu społecznemu „Europa 2020”

Komisja Europejska opracowała zintegrowane wytyczne będące zestawem ogólnych zaleceń dla krajów członkowskich w różnych obszarach polityk gospodarczych tak, aby ich realizacja doprowadziła do szybkiego osiągnięcia głównych celów strategii „Europa 2020”.

Zintegrowane wytyczne:

Wytyczna 1 - Zapewnienie jakości i stabilności finansów publicznych.

Wytyczna 2 - Rozwiązanie problemu nierównowagi makroekonomicznej.

Wytyczna 3 - Zmniejszenie nierównowagi w strefie euro.

Wytyczna 4 - Optymalizacja pomocy na rzecz badań i rozwoju oraz innowacji, wzmocnienie trójkąta wiedzy i uwolnienie potencjału gospodarki cyfrowej.

Wytyczna 5 - Bardziej efektywne korzystanie z zasobów i ograniczenie emisji gazów cieplarnianych.

Wytyczna 6 - Poprawa otoczenia biznesu i środowiska konsumenckiego oraz modernizacja bazy przemysłowej, aby zapewnić funkcjonowanie rynku wewnętrznego w pełnym zakresie.

Wytyczna 7 - Zwiększenie uczestnictwa kobiet i mężczyzn w rynku pracy, ograniczanie bezrobocia strukturalnego i promowanie jakości zatrudnienia.

Wytyczna 8 - Rozwijanie zasobów wykwalifikowanej siły roboczej odpowiadającej potrzebom rynku pracy oraz promowanie uczenia się przez całe życie.

Wytyczna 9 - Poprawa jakości i wydajności systemów kształcenia i szkolenia na wszystkich poziomach oraz zwiększenie liczby osób podejmujących studia wyższe lub ich odpowiedniki.

Wytyczna 10 - Promowanie włączenia społecznego i zwalczanie ubóstwa.

Jednym z najważniejszych instrumentów realizacji celów Strategii jest 7 inicjatyw przewodnich, do których należą:

- Unia innowacji

- Mobilna młodzież
- Europa efektywnie korzystająca z zasobów
- Europejska agenda cyfrowa
- Polityka przemysłowa w erze globalizacji
- Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia
- Europejski program walki z ubóstwem

W ramach inicjatywy przewodniej „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” przewiduje się realizację działań na rzecz uniezależnienia wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów oraz transformacji w kierunku gospodarki niskoemisyjnej w większym stopniu wykorzystującej potencjał, jaki dają odnawialne źródła energii.

POŚ dla Gminy Świętochłowice wykazuje zgodność ze Strategią na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającemu włączeniu społecznemu „Europa 2020”, gdyż w ramach programu planowane są do realizacji działania wpływające na efektywne korzystanie z zasobów środowiskowych oraz promujące gospodarkę niskoemisyjną.

2.4.2 Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności

DSRK jest dokumentem określającym główne trendy, wyzwania oraz koncepcję rozwoju kraju w perspektywie długookresowej. Założeniem wyjściowym przy konstruowaniu Strategii stała się konieczność przezwyciężenia kryzysu finansowego w jak najkrótszym czasie. Wolniejszy rozwój spowodowałby, że jakość życia ludzi poprawiałaby się bardzo wolno. Niezbędne jest zbudowanie przewag konkurencyjnych na kolejne dziesięć lat, czyli do 2030 r., tak aby po wyczerpaniu dotychczasowych sił rozwojowych Polska dysponowała nowymi potencjałami wzrostu w obszarach dotychczas nieeksploatowanych.

Celem głównym Strategii jest poprawa jakości życia Polaków mierzona zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB w Polsce. Kierunki interwencji podporządkowane są schematowi trzech obszarów strategicznych, które zostały podzielone na osiem części (zgodnych ze strategicznymi celami rozwojowymi).

Jednym z wyznaczonych celów jest:

Cel 7: „Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska”:
zdefiniowane w ramach celu Kierunek interwencji to:

- Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne,
- Modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych,
- Realizacja programu inteligentnych sieci w elektroenergetyce,
- Wzmocnienie roli odbiorców finalnych w zarządzaniu zużyciem energii,

- Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki,
- Zwiększenie poziomu ochrony środowiska.

Wyżej określone cele środowiskowe Strategii Rozwoju Kraju pozostają w zgodności z założeniami POŚ dla Gminy Świętochłowice. Za sprawą realizacji założeń Programu zwiększy się poziom ochrony środowiska na terenie gminy.

2.4.3 Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Nowa wizja rozwoju kraju została sformułowana w przyjętym 16 lutego 2016 r. przez Radę Ministrów Planie na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju. Dokument przedstawia wyzwania, jakie stoją przed polską gospodarką (tzw. pułapki rozwojowe), a także zarysowuje przykładowe instrumenty gospodarcze, finansowe i instytucjonalne, koncentrując propozycje działań wokół pięciu filarów rozwojowych. Prezentuje on nowe podejście do polityki gospodarczej, a także inicjatywy kluczowe dla realizacji założeń przyjętych w Planie.

Strategia określa nowy model rozwoju - suwerenną wizję strategiczną, zasady, cele i priorytety rozwoju kraju w wymiarze gospodarczym, społecznym i przestrzennym do 2020 r. oraz w perspektywie do 2030 r.

Zdefiniowane w strategii cele szczegółowe to:

Cel szczegółowy I - Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną

Obszar: Reindustrializacja

Obszar: Rozwój innowacyjnych firm

Obszar: Małe i średnie przedsiębiorstwa

Obszar: Kapitał dla rozwoju

Obszar: Ekspansja zagraniczna

Cel szczegółowy II - Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony

Obszar: Spójność społeczna

Obszar: Rozwój zrównoważony terytorialnie

Cel szczegółowy III - Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu

Obszar: Prawo w służbie obywatelom i gospodarce

Obszar: Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem

Obszar: E-państwo

Obszar: Finanse publiczne

Obszar: Efektywność wykorzystania środków UE

W dokumencie wyznaczono również obszary wpływające na osiągnięcie ww. celów m.in. obszar środowiska.

Jednym z celów tego obszaru jest: Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców. Przypisane mu kierunki interwencji to:

- Zwiększenie dyspozycyjnych zasobów wodnych i osiągnięcie wysokiej jakości wód,
- Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania,
- Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego,
- Ochrona gleb przed degradacją,
- Zarządzanie zasobami geologicznymi,
- Gospodarka odpadami,
- Oddziaływanie na jakość życia w zakresie klimatu akustycznego i oddziaływania pól elektromagnetycznych.

Wyżej określony cel środowiskowy Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), pozostaje w zgodności z założeniami POŚ, gdzie zaplanowano zadania zgodne z w/w kierunkami interwencji.

2.4.4 Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030

Celem głównym SPA jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu. Poniżej wymieniono cele i odpowiadające im kierunki działań istotne dla polityki środowiskowej powiatu zawierciańskiego:

Cel 1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska:

- dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu,
- ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu,
- adaptacja do zmian klimatu w gospodarce przestrzennej i budownictwie.

Cel 2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich:

- stworzenie lokalnych systemów monitorowania i ostrzegania przed zagrożeniami,
- organizacyjne i techniczne dostosowanie działalności rolniczej i rybackiej do zmian klimatu.

Cel 3. Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu:

- wypracowywanie standardów konstrukcyjnych uwzględniających zmiany klimatu,

- zarządzanie szlakami komunikacyjnymi w warunkach zmian klimatu.

Cel 4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu:

- monitoring stanu środowiska i systemy wczesnego ostrzegania i reagowania w kontekście zmian klimatu.

Cel 6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu:

- zwiększenie świadomości odnośnie do ryzyk związanych ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczania ich wpływu,
- ochrona grup szczególnie narażonych przed skutkami niekorzystnych zjawisk klimatycznych.

POŚ dla Gminy Świętochłowice wykazuje zgodność z wyżej wymienionymi celami środowiskowymi określonymi w Planie adaptacji.

2.4.5 Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko

Strategia definiuje cele oraz przypisane im kierunki interwencji, które przyczyniają się do osiągnięcia bezpieczeństwa energetycznego. Jednym z wyznaczonych celów jest:

Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię.

Przypisane do niego kierunki interwencji to:

Kierunek interwencji 2.1. Lepsze wykorzystanie krajowych zasobów energii,

Kierunek interwencji 2.2. Poprawa efektywności energetycznej,

Kierunek interwencji 2.6. Wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii,

Kierunek interwencji 2.7. Rozwój energetyczny obszarów podmiejskich i wiejskich,

Kierunek interwencji 2.8. Rozwój systemu zaopatrywania nowej generacji pojazdów wykorzystujących paliwa alternatywne.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Świętochłowice uwzględnia konieczność wzrostu odnawialnych źródeł energii, oraz promocję elektromobilności, co pozostaje w zgodzie z w/w kierunkami interwencji wyznaczonymi w ramach Strategii „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”.

2.4.6 Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”

Strategia określa m.in. następujące cele oraz odpowiadające im kierunki interwencji:

Cel 1: Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki.

Kierunek działań 1.2. Koncentracja wydatków publicznych na działaniach prorozwojowych i innowacyjnych:

Działanie 1.2.3. Identyfikacja i wspieranie rozwoju obszarów i technologii o największym potencjale wzrostu,

Działanie 1.2.4. Wspieranie różnych form innowacji,

Działanie 1.2.5. Wspieranie transferu wiedzy i wdrażania nowych/nowoczesnych technologii w gospodarce (w tym technologii środowiskowych).

Kierunek działań 1.3. Uproszczenie, zapewnienie spójności i przejrzystości systemu danin publicznych mające na względzie potrzeby efektywnej i innowacyjnej gospodarki.

Działanie 1.3.2. Eliminacja szkodliwych subsydiów i racjonalizacja ulg podatkowych.

Cel 3: Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców.

Kierunek działań 3.1. Transformacja systemu społeczno-gospodarczego na tzw. „bardziej zieloną ścieżkę”, zwłaszcza ograniczanie energo- i materiałochłonności gospodarki:

Działanie 3.1.1. Tworzenie warunków dla rozwoju zrównoważonej produkcji i konsumpcji oraz zrównoważonej polityki przemysłowej,

Działanie 3.1.2. Podnoszenie społecznej świadomości i poziomu wiedzy na temat wyzwań zrównoważonego rozwoju i zmian klimatu,

Działanie 3.1.3. Wspieranie potencjału badawczego oraz eksportowego w zakresie technologii środowiskowych, ze szczególnym uwzględnieniem niskoemisyjnych technologii węglowych (CTW),

Działanie 3.1.4. Promowanie przedsiębiorczości typu „business & biodiversity”, w szczególności na obszarach zagrożonych peryferyjnością.

Kierunek działań 3.2. Wspieranie rozwoju zrównoważonego budownictwa na etapie planowania, projektowania, wznoszenia budynków oraz zarządzania nimi przez cały cykl życia:

Działanie 3.2.1. Poprawa efektywności energetycznej i materiałowej przedsięwzięć architektoniczno-budowlanych oraz istniejących zasobów,

Działanie 3.2.2. Stosowanie zasad zrównoważonej architektury.

Wyżej określone cele środowiskowe Strategii innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”, pozostają w zgodności z założeniami POŚ, w programie zaplanowano działania, które przyczynią się m.in. do:

- Podnoszenie społecznej świadomości i poziomu wiedzy na temat wyzwań zrównoważonego rozwoju i zmian klimatu,
- Wspieranie rozwoju zrównoważonego budownictwa na etapie planowania, projektowania, wznoszenia budynków oraz zarządzania nimi przez cały cykl życia,
- Poprawa efektywności energetycznej i materiałowej przedsięwzięć architektoniczno-budowlanych oraz istniejących zasobów.

2.4.7 Polityka ekologiczna państwa 2030 - strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej

W dniu 16 lipca 2019 r., Rada Ministrów przyjęła "Politykę ekologiczną państwa 2030 - strategię rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej" - PEP2030. PEP2030 staje się najważniejszym dokumentem strategicznym w tym obszarze.

PEP2030 jest strategią zgodnie z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Rolą PEP2030 jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego Polski oraz wysokiej jakości życia dla wszystkich mieszkańców. W systemie dokumentów strategicznych doprecyzowuje i operacjonalizuje "Strategię na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)".

PEP2030 będzie stanowiła podstawę do inwestowania środków europejskich z perspektywy finansowej na lata 2021-2027. Strategia wspiera także realizację celów i zobowiązań Polski na szczeblu międzynarodowym, w tym na poziomie unijnym oraz ONZ, szczególnie w kontekście celów polityki klimatyczno-energetycznej UE do 2030 oraz celów zrównoważonego rozwoju ujętych w Agendzie 2030.

Zdefiniowane w dokumencie cele to:

Cel szczegółowy: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego (I)

- Kierunek interwencji: Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód (I.1)
- Kierunek interwencji: Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania (I.2)
- Kierunek interwencji: Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb (I.3)
- Kierunek interwencji: Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej (I.4)

Cel szczegółowy: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska (II)

- Kierunek interwencji: Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu (II.1)
- Kierunek interwencji: Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej (II.2)
- Kierunek interwencji: Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym (II.3)
- Kierunek interwencji: Zarządzanie zasobami geologicznymi poprzez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa (II.4)

- Kierunek interwencji: Wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT (II.5)

Cel szczegółowy: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych (III)

- Kierunek interwencji: Przeciwdziałanie zmianom klimatu (III.1)

- Kierunek interwencji: Adaptacja do zmian klimatu i zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych (III.2)

Cel szczegółowy: Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa (IV)

- Kierunek interwencji: Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji (IV.1)

Cel szczegółowy: Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska (V)

- Kierunek interwencji: Usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania (V.1).

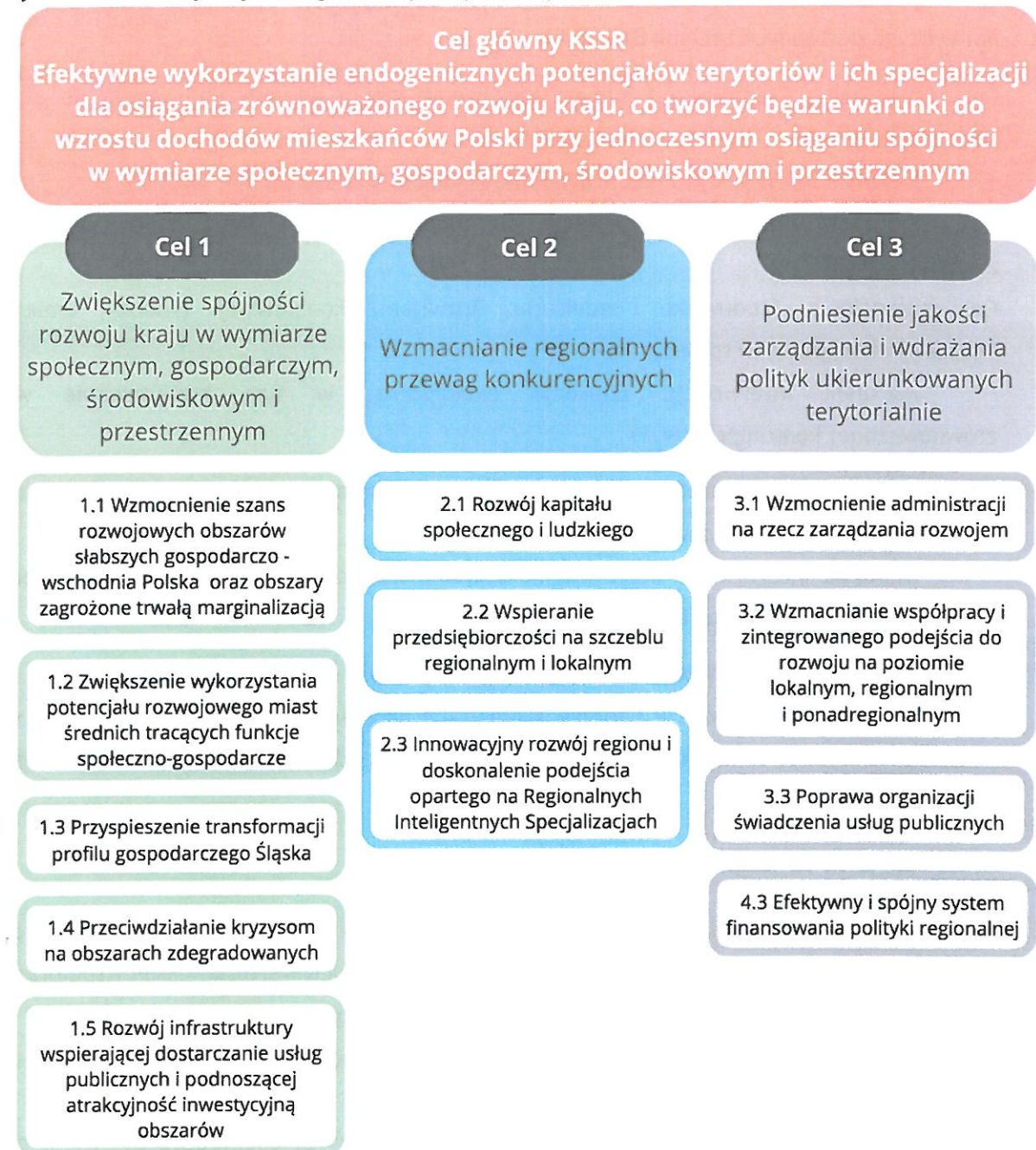
POŚ dla Gminy Świętochłowice wykazuje zgodność z wyżej wymienionymi celami środowiskowymi określonymi w Polityce ekologiczne państwa, POŚ zakłada interwencję w wielu sektorach w tym w sektorze gospodarki odpadami, gospodarki wodno-ściekowej oraz edukacji ekologicznej.

2.4.8 Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

KSRR 2030 jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. Strategia ta jest zbiorem wspólnych wartości, zasad współpracy rządu i samorządów oraz partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz rozwoju kraju i województw. Dokument określa systemowe ramy prowadzenia polityki regionalnej zarówno przez rząd wobec regionów, jak i wewnątrzregionalne.

Schemat prezentujący cel główny i cele szczegółowe polityki regionalnej przedstawiono poniżej:

Rysunek 6 Cele Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o KSRR

Program Ochrony Środowiska wpisuje się w powyższe cele Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego, POŚ dla Gminy Świętochłowice wspiera zrównoważony rozwój Gminy przy poszanowaniu jego zasobów środowiskowych.

2.4.9 Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku

Głównym celem krajowej polityki transportowej przedstawionej w strategii jest zwiększenie dostępności transportowej kraju oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności

sektora transportowego przez utworzenie spójnego, zrównoważonego, innowacyjnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego na poziomie krajowym, europejskim i globalnym. Osiągnięcie tego celu pozwoli na rozwijanie dogodnych warunków, sprzyjających stabilnemu rozwojowi gospodarczemu kraju.

Realizacja celu głównego w perspektywie do 2030 r. wymaga podjęcia następujących działań:

- budowy zintegrowanej i wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce;
- poprawy sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym;
- zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności (chodzi m.in. o promocję transportu zbiorowego);
- poprawy bezpieczeństwa uczestników ruchu oraz przewożonych towarów;
- ograniczania negatywnego wpływu transportu na środowisko;
- poprawy efektywności wykorzystania publicznych środków na przedsięwzięcia transportowe.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Świętochłowice na lata 2024-2026 z perspektywą do roku 2030 wpisuje się zwłaszcza w kierunki działań zdefiniowane w Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku tj.:

- kierunek interwencji 3: zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności,
- kierunek interwencji 5: ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.

POŚ dla Gminy Świętochłowice pozostaje w zgodności z wyżej opisanymi kierunkami interwencji Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku, gdyż w ramach POŚ promowana jest elektromobilność przyczyniająca się do ograniczenia negatywnego wpływu transportu na środowisko.

2.4.10 Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022

Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022 (SRSBN RP) określa warunki funkcjonowania i sposoby rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego, podnoszące jego efektywność i spójność w perspektywie średniookresowej. W horyzoncie obowiązywania dokumentu akcent strategiczny położony jest na tworzenie zintegrowanego systemu bezpieczeństwa narodowego, opartego na sojusznicznych i bilateralnych zabezpieczeniach oraz stopniowo rozbudowywanym własnym potencjale cywilno-militarnym. Jest to realizacja postulatu średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju 2020, która w obszarze strategicznym Sprawne i efektywne państwo wskazuje na potrzebę „podjęcia i szybkiego zakończenia prac nad zintegrowanym systemem bezpieczeństwa państwa”.

W oparciu o diagnozę wykonaną w ramach Strategii przedstawione są wyzwania i wizja rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego RP. Optymalizacja sił i środków bezpieczeństwa narodowego oznaczać będzie efektywne wykorzystanie potencjałów tkwiących w systemie obronnym państwa i systemie zarządzania kryzysowego.

Wizja rozwoju systemu bezpieczeństwa zakłada, że do roku 2022 Polska będzie krajem o wysokim poziomie bezpieczeństwa, aktywnie kreującym politykę zagraniczną, dysponującym nowoczesną obroną narodową i skutecznymi służbami specjalnymi.

Za cel główny SRSBN RP uznano wzmocnienie efektywności i spójności systemu bezpieczeństwa narodowego, który powinien być zdolny do identyfikacji i eliminacji źródeł, przejawów oraz skutków zagrożeń bezpieczeństwa narodowego.

Cele operacyjne stanowią rozwinięcie celu głównego w dziedzinach posiadających kluczowe znaczenie dla bezpieczeństwa.

Wśród zdefiniowanych celów operacyjnych są:

Cel 3. Rozwój odporności na zagrożenia bezpieczeństwa narodowego

Priorytet 3.1. Zwiększanie odporności infrastruktury krytycznej

Kierunek interwencji 3.1.3. Zapewnienie bezpieczeństwa funkcjonowania energetyki jądrowej w Polsce,

Cel 4. Zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa

Priorytet 4.1. Integracja rozwoju społeczno-gospodarczego i bezpieczeństwa narodowego

Kierunek interwencji 4.1.1. Wzmocnienie relacji między rozwojem regionalnym kraju a polityką obroną,

Kierunek interwencji 4.1.2. Koordynacja działań i procedur planowania przestrzennego uwzględniających wymagania obronności i bezpieczeństwa państwa,

Kierunek interwencji 4.1.3. Wspieranie rozwoju infrastruktury przez sektor bezpieczeństwa,

Kierunek interwencji 4.1.4. Wspieranie ochrony środowiska przez sektor bezpieczeństwa.

POŚ dla Gminy Świętochłowice pozostaje w zgodności z założeniami w/w dokumentu. POŚ promuje wzrost udziału OZE w ogólnym bilansie energetycznym Gminy, co wpłynie na wzrost bezpieczeństwa jednostki w przypadku czasowych ograniczeń w dostawie prądu.

2.4.11 Polityka energetyczna Polski do roku 2040

Polityka energetyczna Polski do 2040 r., (PEP2040) wyznacza ramy transformacji energetycznej w Polsce. Zawiera strategiczne przesądzenia w zakresie doboru technologii służących budowie niskoemisyjnego systemu energetycznego. PEP2040 stanowi wkład w realizację Porozumienia

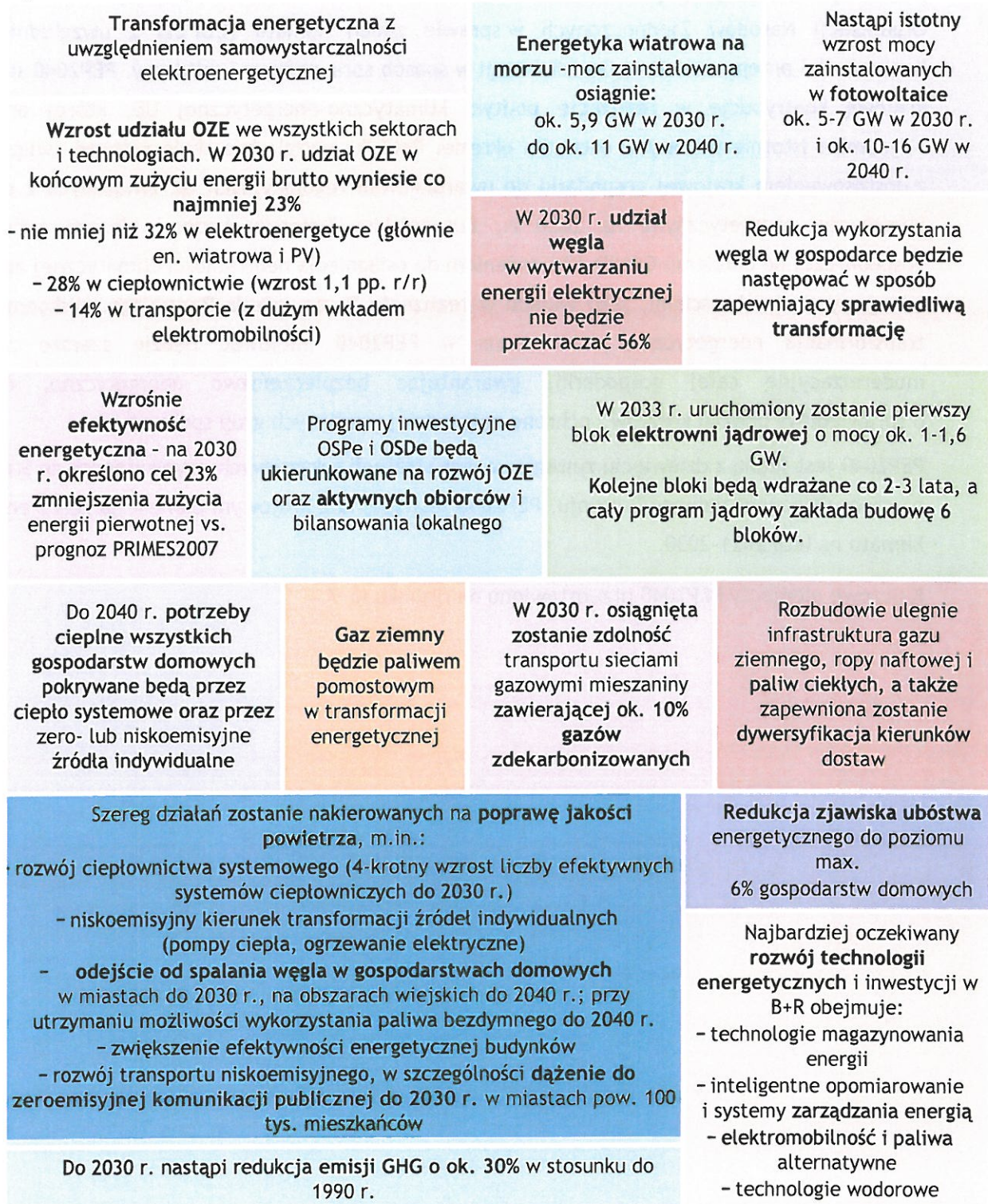

paryskiego zawartego w grudniu 2015 r. podczas 21. konferencji stron Ramowej konwencji Organizacji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (COP21) z uwzględnieniem konieczności przeprowadzenia transformacji w sposób sprawiedliwy i solidarny. PEP2040 stanowi krajową kontrybucję w realizację polityki klimatyczno-energetycznej UE, której ambicja i dynamika istotnie wzrosły w ostatnim okresie. Polityka uwzględnia skalę wyzwań związanych z dostosowaniem krajowej gospodarki do uwarunkowań regulacyjnych UE związanych z celami klimatyczno-energetycznymi na 2030 r., Europejskim Zielonym Ładem, planem odbudowy gospodarczej po pandemii COVID-19 i dążeniem do osiągnięcia neutralności klimatycznej zgodnie z krajowymi możliwościami, jako wkładu w realizację Porozumienia Paryskiego. Niskoemisyjna transformacja energetyczna przewidziana w PEP2040 inicjować będzie szersze zmiany modernizacyjne całej gospodarki, gwarantując bezpieczeństwo energetyczne, dbając o sprawiedliwy podział kosztów i ochronę najbardziej wrażliwych grup społecznych.

PEP2040 jest jedną z dziewięciu zintegrowanych strategii sektorowych, wynikających ze Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju. PEP2040 jest spójna z Krajowym planem na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030.

Kluczowe elementy PEP2040 przedstawiono na rysunku nr 7.

Rysunek 7 Elementy PEP2040

Źródło: PEP2040

Cele i kierunki rozwoju wskazane w POŚ dla Gminy Świętochłowice pozostają w zgodności z ww. dokumentem.

W ramach POŚ planowane są bowiem zarówno działania wspierające ograniczenie niskiej emisji, wzrost efektywności energetycznej, promocja wzrostu udziału OZE w ogólnym bilansie energetycznym gminy.

2.4.12 Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030

KPEiK przedstawia założenia i cele oraz polityki i działania na rzecz realizacji 5 wymiarów unii energetycznej tj.

- bezpieczeństwa energetycznego,
- wewnętrznego rynku energii,
- efektywności energetycznej,
- obniżenia emisyjności,
- badań naukowych, innowacji i konkurencyjności.

Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 wyznacza następujące cele klimatyczno-energetyczne na 2030 r.:

- 7% redukcji emisji gazów cieplarnianych w sektorach nieobjętych systemem ETS w porównaniu do poziomu w roku 2005,
- 21-23% udziału OZE w finalnym zużyciu energii brutto (cel 23% będzie możliwy do osiągnięcia w sytuacji przyznania Polsce dodatkowych środków unijnych, w tym przeznaczonych na sprawiedliwą transformację), uwzględniając:
 - 14% udziału OZE w transporcie,
 - roczny wzrost udziału OZE w ciepłownictwie i chłodnictwie o 1,1 pkt. proc. średniorocznie,
- wzrost efektywności energetycznej o 23% w porównaniu z prognozami PRIMES2007,
- redukcję do poziomu 56-60% udziału węgla w produkcji energii elektrycznej.

Cele i kierunki rozwoju wskazane w POŚ dla Gminy Świętochłowice pozostają w zgodności z ww. dokumentem.

W ramach POŚ planowane są bowiem zarówno działania wspierające ograniczenie niskiej emisji, wzrost efektywności energetycznej, promocja wzrostu udziału OZE w ogólnym bilansie energetycznym Gminy. Wszystkie te działania są zgodne z w/w celami KPEiK.

2.4.13 Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024

Program został stworzony w celu realizacji strategii środowiskowej na terenie województwa śląskiego. Okres objęty Programem to lata 2015-2019, z perspektywą do roku 2024. Zakres czasowy został podzielony na okres operacyjny (lata 2015-2019), zdefiniowany poprzez cele krótkoterminowe i konieczne do podjęcia konkretne działania oraz okres perspektywiczny (lata 2020-2024), który został określony jako jeden cel długoterminowy dla każdego z komponentów środowiska.

Uwzględniając przeprowadzone na potrzeby opracowania analizy, stan środowiska, główne problemy środowiskowe, obowiązujące i planowane zmiany przepisów prawa polskiego i wspólnotowego, programy i strategie rządowe, regionalne i lokalne koncepcje oraz dokumenty planistyczne określono w Programie cele długoterminowe do roku 2024 oraz krótkoterminowe do roku 2019 dla każdego z wyznaczonych priorytetów środowiskowych, poniżej przedstawiono cele długoterminowe:

Powietrze atmosferyczne

Cel długoterminowy do roku 2024: Znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze województwa śląskiego związana z realizacją kierunków działań naprawczych.

Cel długoterminowy do roku 2024: Realizacja racjonalnej gospodarki energetycznej łączącej efektywność energetyczną z nowoczesnymi technologiami.

Zasoby wodne

Cel długoterminowy do roku 2024: System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu przy osiągnięciu i utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód.

Gospodarka odpadami

Cel długoterminowy do roku 2024: Zbudowanie systemu zgodnego z hierarchią postępowania z odpadami, w której priorytetem jest zapobieganie powstawaniu odpadów, a następnie przygotowanie do ponownego użycia, recykling i inne metody odzysku oraz wdrożenie modelu gospodarowania odpadami komunalnymi opartego na ich selektywnym zbieraniu i termicznym przekształcaniu pozostałych odpadów palnych z odzyskiem energii.

Ochrona przyrody

Cel długoterminowy do roku 2024: Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu.

Zasoby surowców naturalnych

Cel długoterminowy do roku 2024: Zrównoważona gospodarka zasobami surowców naturalnych.

Gleby

Cel długoterminowy do roku 2024: Racjonalna gospodarka zasobami glebowymi.

Tereny przemysłowe

Cel długoterminowy do roku 2024: Przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno-ekonomicznymi.

Hałas

Cel długoterminowy do roku 2024: Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska.

Promieniowanie elektromagnetyczne

Cel długoterminowy do roku 2024: Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych, niskich poziomach.

Przeciwdziałanie poważnym awariom przemysłowym

Cel długoterminowy do roku 2024: Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków.

W POŚ dla Gminy Świętochłowice zaplanowane działania w sektorach zgodnych z tymi, które opisane zostały w w/w dokumencie.

Wszystkie zidentyfikowane cele środowiskowe przedstawione w POŚ dla Gminy Świętochłowice pozostają w zgodności z tymi celami, które zostały przedstawione w w/w dokumencie.

2.4.14 Program ochrony powietrza dla województwa śląskiego

Uchwałą nr VI/62/8/2023 z dnia 20 listopada 2023 roku Sejmik Województwa Śląskiego przyjął aktualizację „Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego” przyjętego uchwałą nr VI/21/12/2020 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 22 czerwca 2020 roku.

Aktualizacja Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego została przygotowana, ponieważ w 2022 roku nadal notowane były przekroczenia dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń pyłowych i poziomu docelowego benzo(a)pirenu we wszystkich strefach województwa śląskiego oraz dwutlenku azotu w strefie aglomeracja górnośląska. Program opracowany został zgodnie z wymaganiami Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2019 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych. Integralną częścią Programu jest plan działań krótkoterminowych.

Program obejmuje pięć stref oceny jakości powietrza:

- strefa aglomeracja górnośląska (o kodzie PL2401);
- strefa aglomeracja rybnicko-jastrzębska (o kodzie PL2402);
- strefa miasto Bielsko-Biała (o kodzie PL2403);
- strefa miasto Częstochowa (o kodzie PL2404);
- strefa śląska (o kodzie PL2405).

Nadrzędnym celem Programu jest ewaluacja działań naprawczych, tak, aby ich realizacja doprowadziła do poprawy stanu jakości powietrza, co w konsekwencji spowoduje ograniczenie niekorzystnego wpływu zanieczyszczeń powietrza na zdrowie i życie mieszkańców województwa śląskiego. Celem Programu jest również wskazanie przyczyn wystąpienia przekroczeń substancji w powietrzu.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Świętochłowice, przedstawia diagnozę związaną z oceną jakości powietrza na terenie Gminy. W ramach POS zostały również przedstawione działania, które przyczynią się do poprawy jakości powietrza m.in.: ograniczenie niskiej emisji, wzrost efektywności energetycznej budynków, wzrost udziału OZE. Tym samym POŚ wykazuje zgodność z w/w dokumentem.

2.4.15 Strategia Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego do roku 2030

Strategia Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego na lata 2011-2030 precyzuje następujące cele:

- realizacja wytycznych Krajowej Strategii Ochrony i Umiarkowanego Użytkowania Różnorodności Biologicznej,
- wdrożenie jednego z kierunków działań określonych w aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020”, jakim jest zachowanie i odtworzenie bio- i georóżnorodności,
- aktywne włączenie się w realizację celów dotyczących Różnorodności Biologicznej,
- zachowanie dziedzictwa przyrodniczego Śląska dla przyszłych pokoleń.

POŚ zakłada promocję dobrych praktyk przyczyniających się do ograniczenia presji antropogenicznych na bioróżnorodność terenu gminy (zaplanowano do realizacji działania edukacyjne, szkolenia), zatem można uznać, iż założenia POŚ dla Gminy Świętochłowice wpisują się w cele w/w dokumentu.

3 Streszczenie

Cel opracowania Programu Ochrony Środowiska

Podstawowym celem sporządzenia i uchwalenia Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Świętochłowice na lata 2024-2026 z perspektywą do roku 2030 jest realizacja przez gminę polityki ochrony środowiska zbieżnej z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych.

POŚ stanowić będzie podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem spajającą wszystkie działania i dokumenty dotyczące ochrony środowiska i przyrody na szczeblu gminnym.

Charakterystyka Gminy Świętochłowice

Miasto Świętochłowice położone jest na południu Polski, w południowej części Wyżyny Śląskiej, w dorzeczu górnej Wisły i górnej Odry. Usytuowane jest w centralnej części tzw. Konurbacji górnośląskiej (Subregionie Centralnym), oddalone 7 km od stolicy województwa śląskiego - Katowic.

Na terenie miasta największą powierzchnię zajmują tereny zabudowane i zurbanizowane - około 60%. Bardzo mało jest użytków rolnych, które stanowią niecałe 10%, z czego tereny czynnie uprawiane rolniczo stanowią ok. 5%. Tereny czynnie uprawiane rolniczo zlokalizowane są w północnej części miasta.

Brak lasów i gruntów leśnych na terenie Świętochłowic jest bardzo niekorzystnym czynnikiem wpływającym na zanieczyszczenie środowiska. Istniejące tereny zadrzewione i zakrzewione (tereny zielone) stanowiące około 14% wydatnie przyczyniają się do poprawy klimatu w mieście.

Tereny i hałdy przemysłowe na terenie miasta zajmują około 17% całkowitej powierzchni, natomiast powierzchnia ta po rekultywacji może być ponownie wykorzystana pod inwestycje.

Zakres Programu Ochrony Środowiska

W ramach Programu Ochrony Środowiska dokonano analizy stanu aktualnego, uwzględniając następujące dziedziny/kategorie:

- Ochrona klimatu i jakość powietrza,
- Hałas,
- Promieniowanie elektromagnetyczne,
- Wody powierzchniowe i podziemne,
- Gospodarkę wodno-ściekową,
- Zasoby geologiczne,
- Gleby,

- Gospodarka odpadami,
- Zasoby przyrodnicze,
- Zagrożenia poważnymi awariami.

Dla każdej z ww. kategorii dokonano analizy SWOT pozwalającej zidentyfikować mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia dla poszczególnych dziedzin związanych z polityką ochrony środowiska w gminie.

Określenie aktualnego potencjału gminy oraz występujących niedoborów pozwoliło zidentyfikować cele środowiskowe gminy wraz z określeniem przyszłych działań inwestycyjnych i tzw. działań miękkich wpływających na poprawę stanu środowiska na terenie gminy.

4 Ocena stanu środowiska

4.1 Ochrona klimatu i jakości powietrza

4.1.1 Efekty realizacji POŚ na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026

Efekty realizacji dotychczasowego POŚ w obszarze ochrony klimatu i jakości powietrza, bazujące na informacjach zawartych w ostatnim dwuletnim raporcie z wykonania programu przedstawiono poniżej:

Tabela 3 Stan realizacji zadań własnych i zadań monitorowanych zawartych w Programie Ochrony Środowiska dla miasta Świętochłowice na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026 - stan na 30.09.2022 r.

Obszar interwencji: ochrona powietrza				
Nazwa zadania	Termin realizacji zadania	Jednostka odpowiedzialna	Opis projektu i rezultaty wynikające z realizacji zadania	Koszty zadania
Kontrola jakości powietrza na terenie miasta Świętochłowice				
Monitoring oceny jakości powietrza na terenie miasta	Zadanie ciągłe	GIOŚ Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Katowicach	Bieżące informowanie mieszkańców o aktualnej jakości powietrza w Świętochłowicach na stronie internetowej urzędu	b.d.
Monitoring i kontrola podmiotów korzystających ze środowiska	b.d.	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach	-	b.d.
Monitoring stężenia i emisji gazu składowiskowego z nieczynnego składowiska odpadów komunalnych przy ul. Żelaznej	Zadanie nie zrealizowane w latach 2019-2021	UM Świętochłowice	-	-
Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pochodzących z indywidualnych systemów grzewczych				
Poddanie lokali termomodernizacji oraz wymiana starego kotła węglowego na kocioł gazowy, kocioł 5 klasy na węgiel lub biomasę, na pompę ciepła, na urządzenie elektryczne lub przyłączenie do sieci c.o.	2019-2021	Budżet gminy, środki wnioskodawcy	Liczba zlikwidowanych urządzeń grzewczych na paliwo stałe: 2019: 264 szt. (łącznie moc cieplna 735 kW) 2020: 169 szt. (łącznie moc cieplna 750 kW) 2021: 645 szt. (łącznie moc cieplna 2364 KW)	2019: 11 406 770 zł (w tym 316 150 zł z dofinansowania) 2020: 5 115 254 zł (w tym 3 363 807 zł z dofinansowania) 2021: 7 943 414 zł (w tym 649 744 zł z dofinansowania)

Obszar interwencji: ochrona powietrza				
Nazwa zadania	Termin realizacji zadania	Jednostka odpowiedzialna	Opis projektu i rezultaty wynikające z realizacji zadania	Koszty zadania
Termomodernizacja budynku siedziby Ośrodka Sportu i Rekreacji „Skatka”	Zadanie w trakcie realizacji. Data rozpoczęcia zadania: 28.05.2021 r.	UM Świętochłowice	Zmniejszenie ilości zanieczyszczeń wprowadzanych do środowiska w wyniku ograniczenia zużycia energii cieplnej.	
Termomodernizacja budynku Przedszkola Miejskiego nr 9.	Zadanie zrealizowane	UM Świętochłowice		4 183 493,55 zł
Opracowano plan gospodarki niskoemisyjnej na terenie gminy miejskiej Świętochłowice na lata 2021-2030	2020	UM Świętochłowice	Poprawa jakości powietrza związana z realizacją kierunków działań naprawczych	58 425 zł
Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pochodzących z emisji liniowej				
Przebudowa i remonty dróg gminnych i powiatowych w Świętochłowicach	2019-2021	UM Świętochłowice	Poprawa płynności ruchu, ograniczenie emisji liniowej pyłowo-gazowej	
	2019	UM Świętochłowice	Przebudowa dróg gminnych Wiśniowej i Bukowej oraz powiatowych 1 Maja, Metalowców i Bytomskiej na terenie miasta: - ul Wiśniowa (gminna) - 710mb - ul Bytomska (powiatowa) - 292mb - ul 1 Maja/Metalowców (powiatowa) 140mb.	Łącznie 1 539 000 zł

Obszar interwencji: ochrona powietrza				
Nazwa zadania	Termin realizacji zadania	Jednostka odpowiedzialna	Opis projektu i rezultaty wynikające z realizacji zadania	Koszty zadania
Przebudowa i remonty dróg gminnych i powiatowych w Świętochłowicach	2020	UM Świętochłowice	Przebudowa ulicy Metalowców wraz z przebudową Ronda Jana Pawła II i przebudową peronów komunikacji zbiorowej w Świętochłowicach - ul Metalowców (powiatowa) - 520mb - ul. Śląska (powiatowa) - 100mb 2) Przebudowa drogi gminnej ul. Ślęzan w Świętochłowicach. - ul Ślęzan (gminna) - 280mb 3) Remont nawierzchni ul. Szkolnej - 162mb 4) Remont nawierzchni ul. Wyszyńskiego -116mb	Łącznie 4 096 500 zł
	2021	UM Świętochłowice	1) Remont nawierzchni ul Sikorskiego (gminna) - 135mb 2) Remont nawierzchni ul Bytomskiej (powiatowa) - 400mb 3) Remont nawierzchni ul Bukowej (powiatowa) - 150mb.	Łącznie 760 500 zł
Przebudowa i remonty dróg gminnych i powiatowych w Świętochłowicach	Zadania rozpoczęte w 2021 i są w trakcie realizacji	UM Świętochłowice	1) Przebudowa ul Łągiewnickiej (powiatowa) - 2050mb 2) Przebudowa infrastruktury drogowej w rejonie ul. Nowej 3) ul Nowa (powiatowa) - 320mb 4) - ul Grunwaldzka (gminna) - 110mb 5) Rozbudowa ul. Przemysłowej wraz z połączeniem z DW 902 (gminna) - 1425mb 6) Przebudowa ul. Dworcowej (powiatowa) - 512mb 7) Rozbudowa ul Zielonej (gminna) - 290mb	-

Obszar interwencji: ochrona powietrza				
Nazwa zadania	Termin realizacji zadania	Jednostka odpowiedzialna	Opis projektu i rezultaty wynikające z realizacji zadania	Koszty zadania
Wdrażanie mechanizmów wspomagających zarządzanie ruchem i transportem, jak np.: poprawa oznakowania dróg, strefy ograniczonego ruchu pojazdów w mieście	Zadanie ciągłe	UM Świętochłowice	Ograniczenie emisji liniowej pyłowo-gazowej	W ramach bieżącej działalności

Źródło: Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla miasta Świętochłowice na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026

Dodatkowo należy wskazać, iż w siedzibie Urzędu Miejskiego w Świętochłowicach działalność prowadzi punkt konsultacyjny programu „Czyste Powietrze”.

Czyste Powietrze to kompleksowy program, którego celem jest zmniejszenie lub uniknięcie emisji pyłów i innych zanieczyszczeń wprowadzanych do atmosfery przez domy jednorodzinne. Program skupia się na wymianie starych pieców i kotłów na paliwo stałe oraz termomodernizacji budynków jednorodzinnych by efektywnie zarządzać energią. Działania te nie tylko pomogą chronić środowisko, ale dodatkowo zwiększą domowy budżet, dzięki oszczędnościom finansowym.

Program skierowany jest do osób fizycznych będących właścicielami/współwłaścicielami domów jednorodzinnych/wydzielonych lokali mieszkalnych. Dotacje są udzielane za pośrednictwem szesnastu Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW).

Program przewiduje dofinansowania na:

- źródło ciepła - wymianę, zakup, montaż,
- instalację centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej,
- wentylację mechaniczną z odzyskiem ciepła,
- mikroinstalację fotowoltaiczną,
- ocieplenie przegród budowlanych,
- stolarkę drzwiową i okienną,
- dokumentację (audyt energetyczny, dokumentacja projektowa).

4.1.2 Diagnoza źródeł zanieczyszczeń i stanu jakości powietrza na terenie gminy Świętochłowice.

Źródła zanieczyszczenia powietrza na terenie gminy

W celu oceny jakości powietrza w gminie Świętochłowice odniesiono się do stacji pomiarów obsługiwanych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska. Najbliżej Świętochłowic zlokalizowane są stacje pomiarowe w Katowicach i Zabrze (do 10 km) oraz w Sosnowcu, Gliwicach i Tarnowskich Górach (do 20 km). Szczegóły przedstawiono na rysunku nr 8.

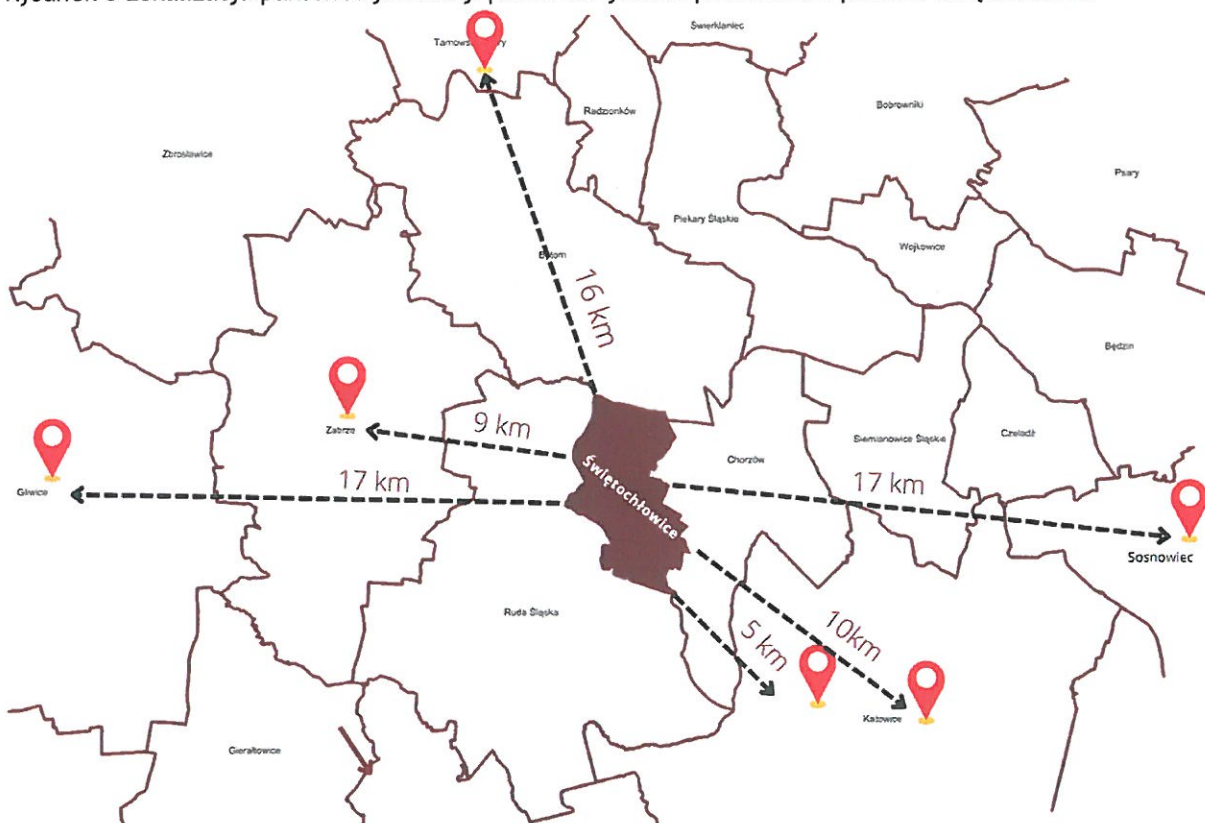
Przykładowe rodzaje zanieczyszczeń oraz ich źródła przedstawiono w poniższej tabeli:

Tabela 4 Zanieczyszczenia i ich źródła emisji

Zanieczyszczenie	Źródło emisji	Zanieczyszczenie	Źródło emisji
Pył ogółem	Spalanie paliw, unoszenie pyłu przez wiatr, pojazdy, procesy technologiczne	Dwutlenek siarki	Spalanie paliw zawierających siarkę, procesy technologiczne, (elektrownie, elektrociepłownie, kotlewnie komunalne)
Dwutlenek węgla	Spalanie paliw (elektrownie, elektrociepłownie, kotlewnie komunalne)	Tlenek azotu	Spalanie paliw i procesy technologiczne przy wysokiej temperaturze
Dwutlenek azotu	Spalanie paliw i procesy technologiczne	Suma tlenków azotu	Sumaryczna emisja tlenków azotu (NO, NO ₂) - działalność przemysłowa, transport
Tlenek węgla	Powstaje podczas niepełnego spalania paliw (zakłady produkujące metale i wyroby z metali)	Metan	Górnictwo i kopalnictwo, składowisko odpadów
Bioaerozole, odory oraz inne gazy z procesów oczyszczania ścieków	Zanieczyszczenia powstające w trakcie procesów zachodzących w oczyszczalniach ścieków komunalnych	Ozon	Powstaje naturalnie oraz z innych zanieczyszczeń (utleniaczy)

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 8 Lokalizacja państwowych stacji pomiarów jakości powietrza w pobliżu Świętochłowic

Źródło: Opracowanie własne na bazie powietrze.gios.gov.pl

Źródła zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego na terenie gminy

Jakość powietrza atmosferycznego na terenie Świętochłowic kształtowana jest przez emisję pyłów i gazów, których źródłem są głównie:

- emisja niska,
- emisja przemysłowa,
- emisja liniowa,
- emisja niezorganizowana,
- emisja napływowa wywołana przez procesy energetyczne i przemysłowe (których źródła znajdują się poza obszarem gminy).

Emisję z sektora mieszkaniowego

Sektor mieszkalnictwa prywatnego na terenie gminy w głównej mierze odpowiedzialny jest za tzw. „niską emisję” wywołaną przez indywidualne domowe systemy grzewcze opalane zazwyczaj paliwami stałymi, zwłaszcza węglem kamiennym, często złej jakości. Charakterystyczną cechą indywidualnych palenisk węglowych jest ich niska sprawność oraz niepełny proces spalania powodujący nadmierną emisję zanieczyszczeń. Znacznym problemem jest również spalanie

odpadów w indywidualnych paleniskach domowych. Ponadto niewielka wysokość emitorów powoduje koncentrację zanieczyszczeń w bezpośrednim otoczeniu miejsc przebywania ludzi.

Warto nadmienić, iż w województwie śląskim od 1 września 2017 roku obowiązuje uchwała antysmogowa dla województwa śląskiego, która wprowadziła ograniczenia w stosowaniu paliw i urządzeń w indywidualnych systemach grzewczych.

Uchwała wprost zakazuje stosowania w kotłach, kominkach i piecach:

- węgla brunatnego oraz paliw stałych produkowanych z wykorzystaniem tego węgla,
- mułów i flotokonzentratów węglowych oraz mieszanek produkowanych z ich wykorzystaniem,
- paliw, w których udział masy węgla kamiennego o uziarnieniu poniżej 3 mm wynosi więcej niż 15%,
- biomasy stałej, której wilgotność w stanie roboczym przekracza 20%.

Wsparciem dla efektywnego wdrażania zapisów ww. uchwały są zapisy Programu Ochrony Powietrza dla Województwa Śląskiego (aktualizacja programu przyjęta w Uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego nr VI/62/8/2023 z dnia 20 listopada 2023 roku), integralną częścią tego opracowania jest plan działań krótkookresowych, który nakłada na samorządy gminne i powiatowe szereg działań (działania organizacyjne, operacyjne, informacyjne i ostrzegawcze) mających na celu ograniczenie tzw. niskiej emisji z sektora bytowo-komunalnego.

Emisja przemysłowa

Na terenie gminy Świętochłowice znajdują się zakłady posiadające aktualne pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza.

Zakłady te to (emitowane zanieczyszczenia):

- TALLIS POLSKA Sp. z o.o. (NO₂, C₄H₈O)
- Zakład Wytwórni Betonu „Lafarge” (PM_{2,5}, PM₁₀)
- ALSTOM KONSTAL S.A. (Fe, Ni, PM_{2,5}, PM₁₀, NO₂, CO, Mn, Cr)
- INVESTEKO S.A. (PM_{2,5}, PM₁₀, NO₂, CO, SO₂)
- Ekomax Sp. z o.o. (Cr, benzen, cyjanowodór, cyjanki, kwas siarkowy, węglowodory alifatyczne i aromatyczne, amoniak)
- Reflex 2 K. Nowak Sp. j. (PM_{2,5}, PM₁₀, NO₂)
- Centrum Materiałów Meblowych CMm Sp. z o.o. (octan butylu, ksylen, styren, metyloizobutyloketon)
- DELTA TRANS TRANSPORTE Sp. z o.o. (styren, toluen, ksylen, octan butylu, węglowodory aromatyczne, benzen, mezytylen, etylobenzen, propylobenzen, butanol, aceton, pyły zawieszane, Mn, Cr, F, Ti, Fe, NO₂, CO, SO₂)

- Zakład Uboju i Przetwórstwa Mięsa Bronex Paprota Sp.j. (fenol, formaldehyd, acetaldehyd, krezol, ksylen, toluen, cykloheksanon, butan, NO₂, SO₂)

Pełna charakterystyka zanieczyszczeń wytworzonych przez emitory w/w zakładów dostępna jest w wydanych decyzjach zezwalających na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza dostępnych w Wydziale Ekologii i Gospodarki Odpadami Urzędu Miasta Świętochłowice.

Emisja liniowa (komunikacyjna)

Kolejnym czynnikiem decydującym o stanie jakości powietrza jest emisja komunikacyjna, której największe stężenia lokują się wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych. Zanieczyszczenia komunikacyjne (tlenek i dwutlenek węgla, tlenki azotu, węglowodory, pyły z metalami ciężkimi) pogarszają jakość powietrza atmosferycznego oraz wpływają na wzrost stężenia ozonu w troposferze. Istotne znaczenie ma również zapylenie powstające na skutek ścierania się opon pojazdów i nawierzchni dróg.

Emisja napływowa

Napływowa emisja jest wynikiem położenia geograficznego gminy względem terenów przemysłowych sąsiadujących z gminą. Z tych miejsc następuje migracja zanieczyszczeń w zależności od warunków pogodowych.

Stan powietrza na terenie gminy

Zgodnie z art. 89 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2024 r. poz. 54) Główny Inspektor Ochrony Środowiska (w tym Regionalne Wydziały Monitoringu Środowiska GIOŚ na poziomie województw) dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu w danej strefie za rok poprzedni, a następnie dokonuje klasyfikacji stref, dla każdej substancji odrębnie, według określonych kryteriów. Wyniki ocen dla danego województwa są niezwłocznie przekazywane zarządowi województwa. Główny Inspektor Ochrony Środowiska dokonuje zbiorczej oceny jakości powietrza w skali kraju. Obowiązek wykonywania rocznej oceny jakości powietrza w strefach wynika z przepisów prawa UE, przeniesionych do prawa krajowego.

W ramach klasyfikacji wykonanej przez WIOŚ w Katowicach w raporcie „Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim za 2022 rok” strefę Aglomeracja Górnośląska (w obrębie której znajdują się Świętochłowice) zakwalifikowano ze względu na:

Ochronę zdrowia:

- do klasy A - dla zanieczyszczeń takich jak: C₆H₆, Pb, As, Ni, Cd, CO, SO₂, O₃
- do klasy C - dla zanieczyszczeń: NO₂, pył zawieszony PM₁₀ i PM_{2,5} i B(a)P.

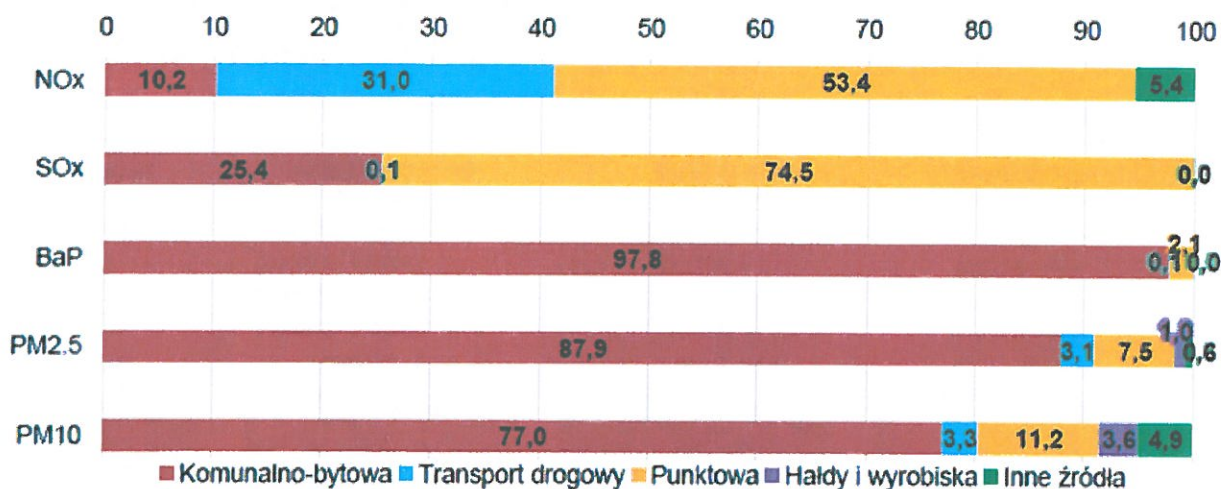
Tabela 5 Klasy w strefie śląskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń

Ochrona zdrowia					
Substancja	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃
Klasa	A	C	A	A	A
Ochrona zdrowia					
Substancja	PM ₁₀	Pb	As/Cd/Ni	B(a)P	PM _{2,5}
Klasa	C	A	A	C	C

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim za 2022 rok

Zgodnie z informacjami podanymi powyżej w Aglomeracji Górnośląskiej występują przekroczenia następujących zanieczyszczeń: NO₂, PM_{2,5}, PM₁₀ i B(a)P.

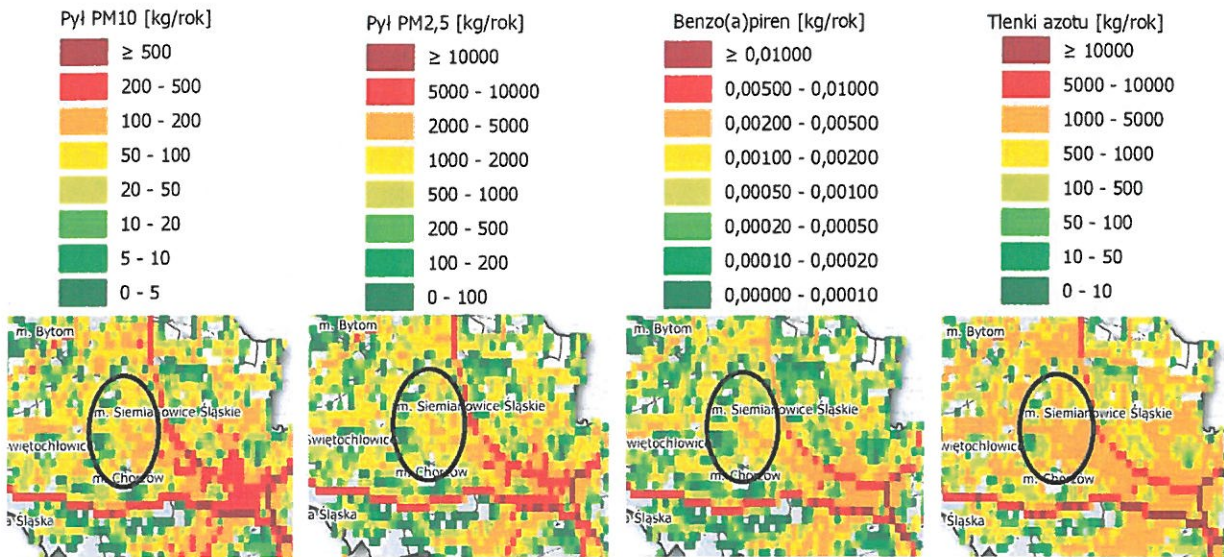
Rysunek 9 Emisja zanieczyszczeń wg źródła ich powstawania

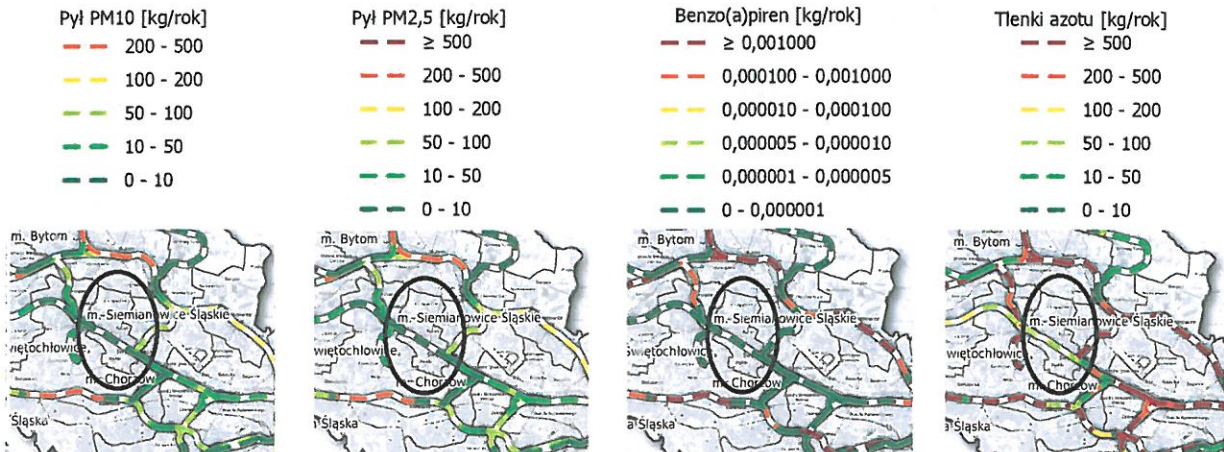
Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim za 2022 rok

Rysunek 10 Emisja Pm2,5, PM10, BaP, NO_x w transporcie drogowym i kolejowym

Transport drogowy

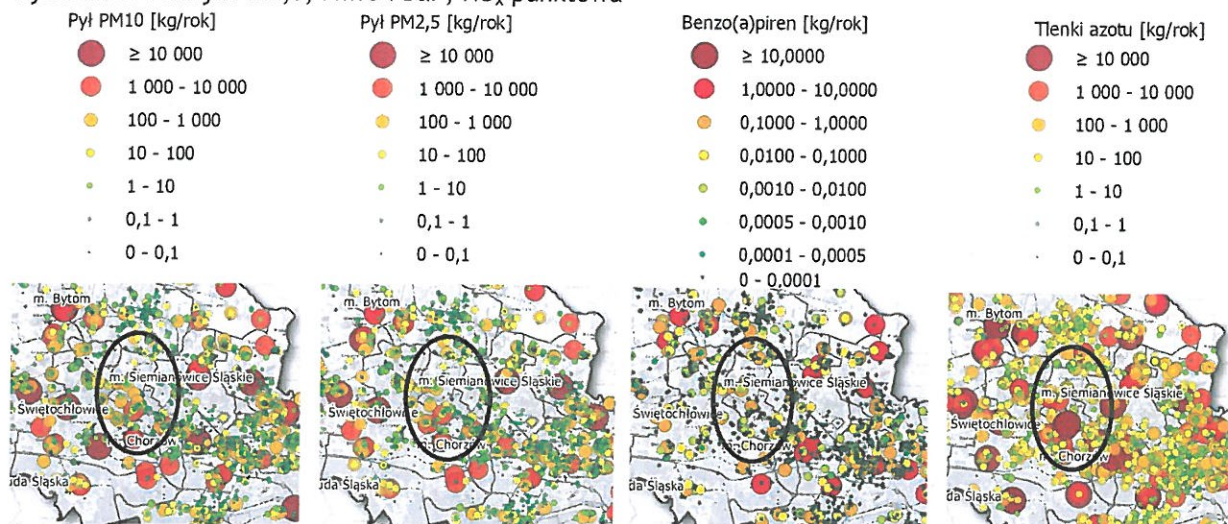

Transport kolejowy

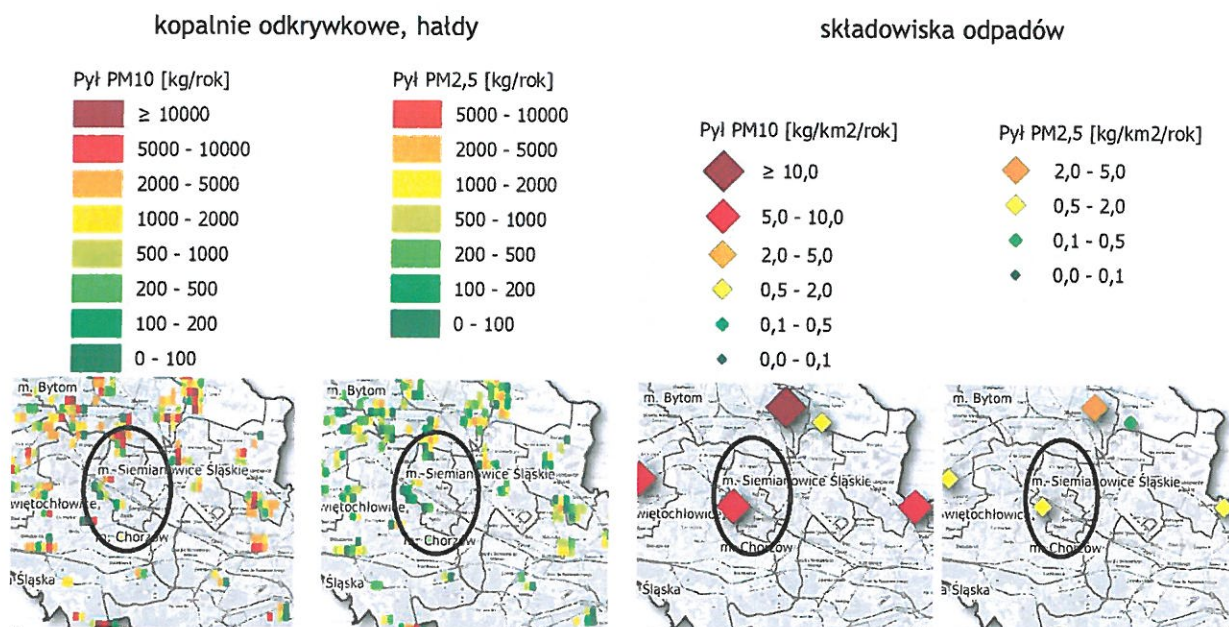
Źródło: Opracowanie własne na bazie POP

Rysunek 11 Emisja Pm2,5, PM10 i BaP, NO_x punktowa

Źródło: Opracowanie własne na bazie POP

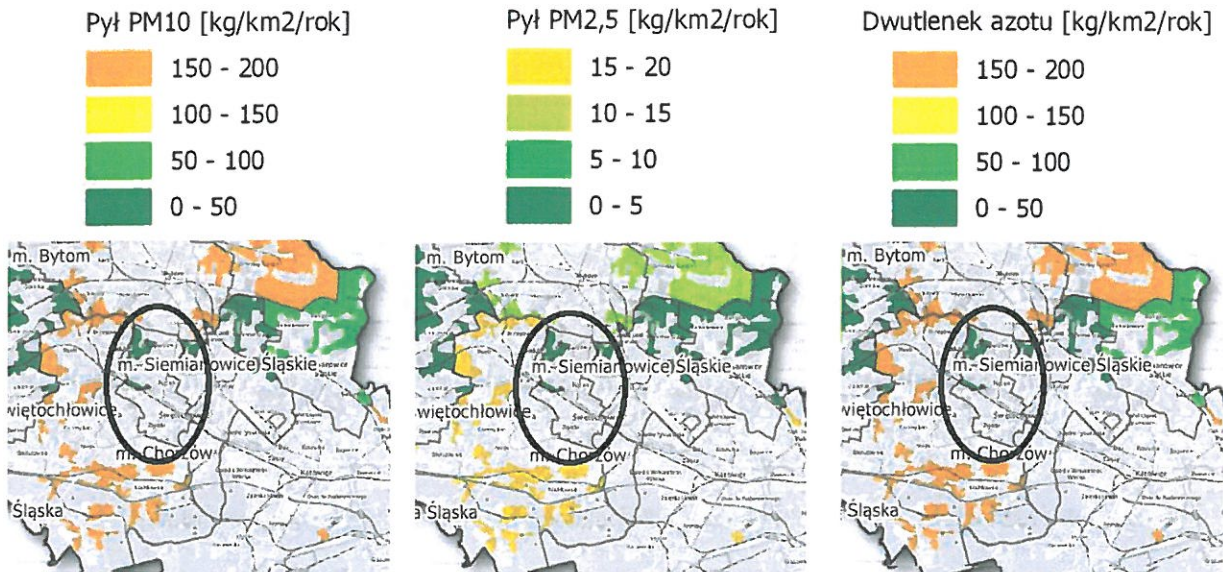
Rysunek 12 Emisja Pm2,5, PM10 kopalnie odkrywkowe, hałdy oraz składowiska odpadów.

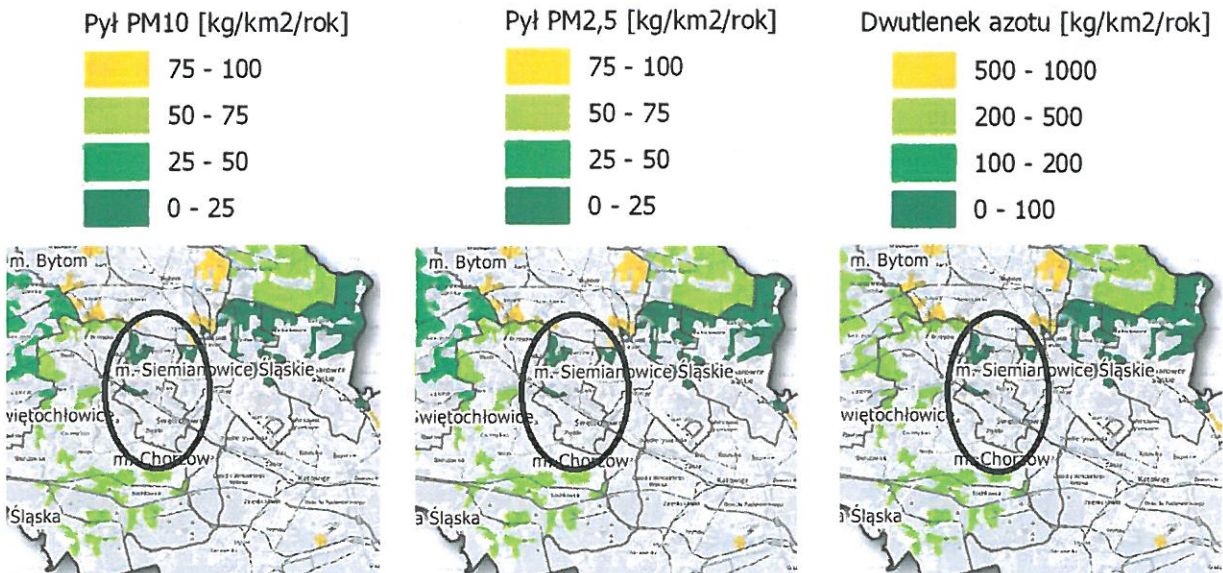
Źródło: Opracowanie własne na bazie POP

Rysunek 13 Emisja Pm2,5, PM10 i NO₂ - naturalna uprawy i hodowla oraz maszyny rolnicze

Naturalna

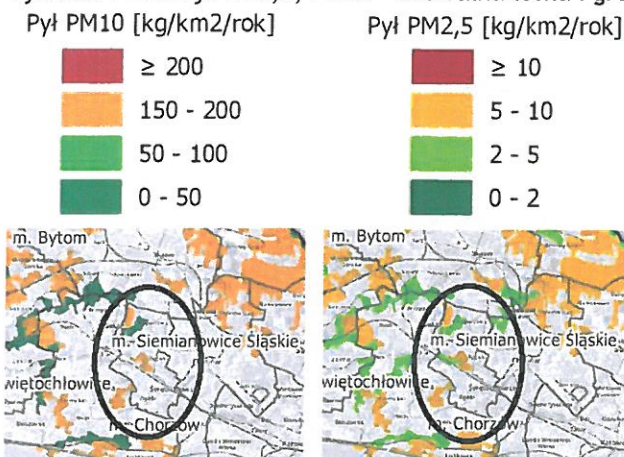

Maszyny

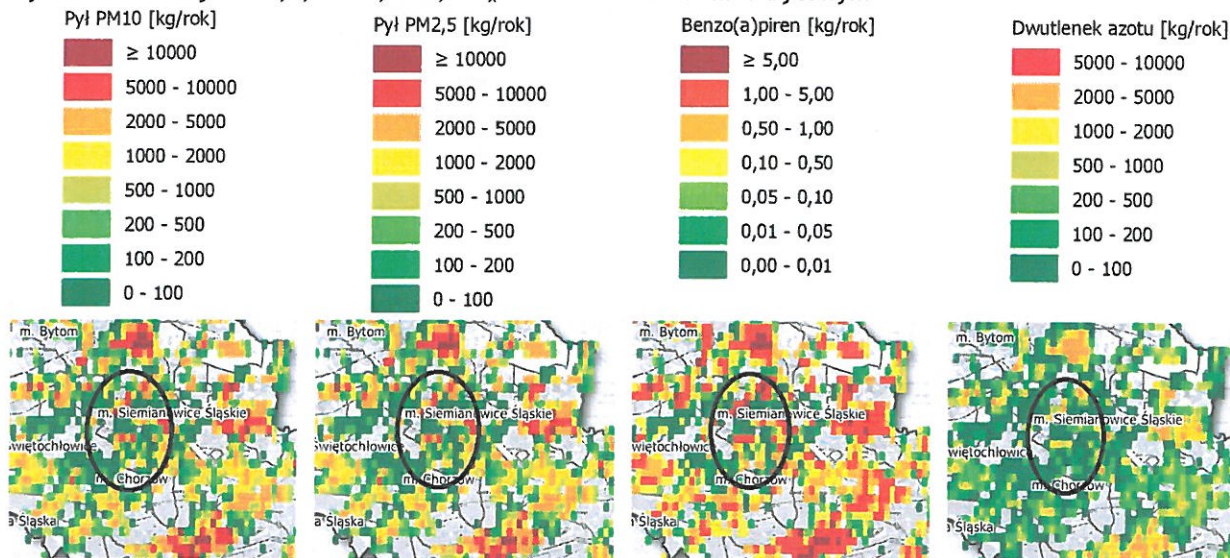
Źródło: Opracowanie własne na bazie POP

Rysunek 14 Emisja PM_{2,5}, PM₁₀ - naturalna leśna i grunty

Źródło: Opracowanie własne na bazie POP

Rysunek 15 Emisja Pm_{2,5}, PM₁₀, BaP, NO_x w sektorze komunalno-bytowym

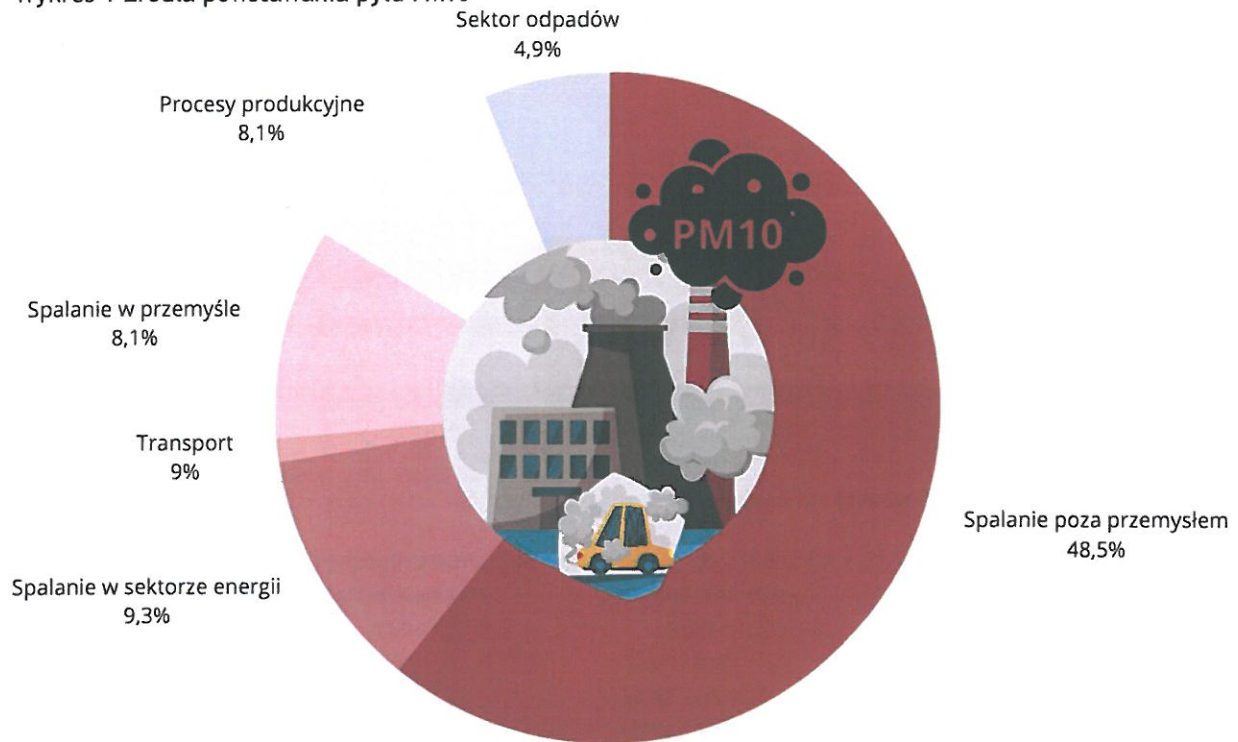

Źródło: Opracowanie własne na bazie POP

Analiza zanieczyszczenia pyłem PM₁₀

Pył zawieszony PM₁₀ jest mieszaniną substancji organicznych i nieorganicznych zawierających substancje toksyczne m.in. benzo(a)piren, metale ciężkie, dioksyny. Głównym źródłem pyłu PM₁₀ w powietrzu są procesy spalania paliw stałych, gazowych i ciekłych oraz ruch drogowy. Cząstki o średnicy 10 μm zatrzymują się w górnych odcinkach dróg oddechowych.

Wykres 1 Źródła powstawania pyłu PM10

Źródło: opracowanie własne na bazie danych GIOŚ

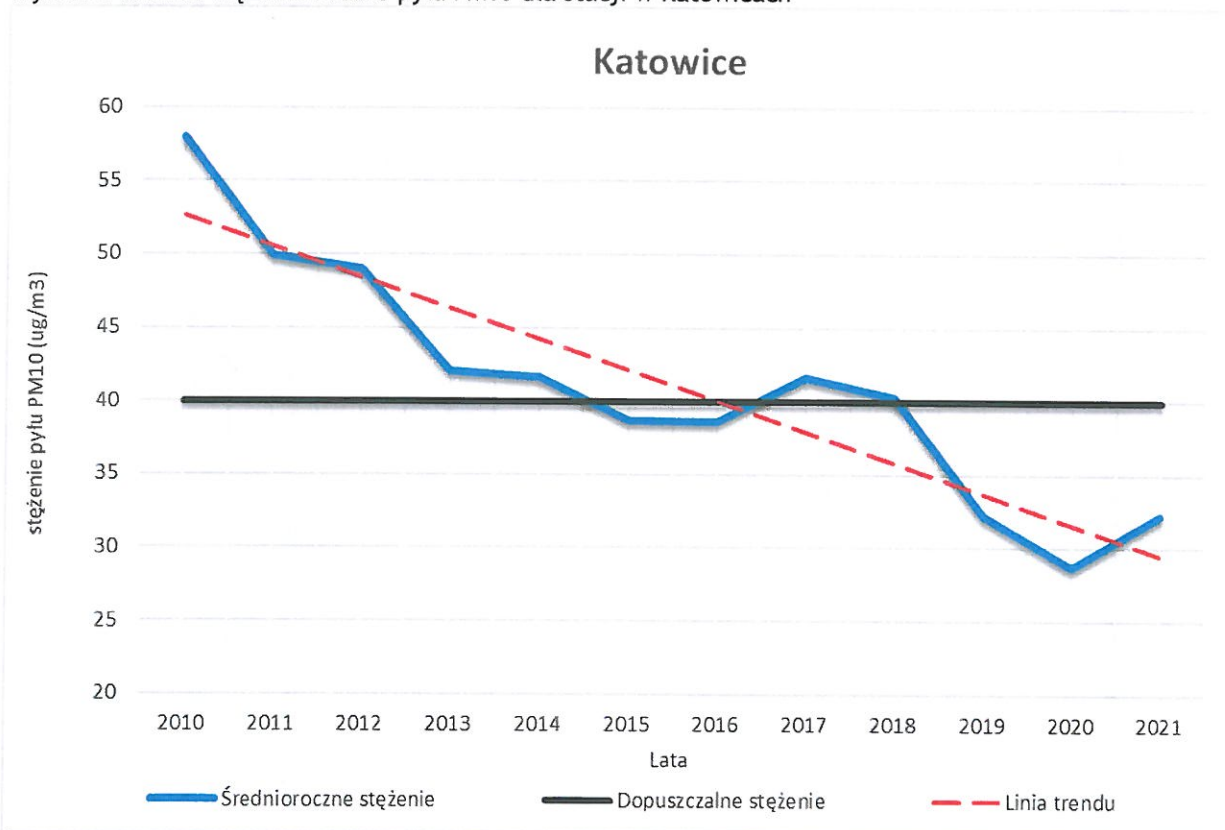
Czynniki klimatyczne mające wpływ na poziom pyłu zawieszonego PM10 w powietrzu:

- niskie temperatury, a zwłaszcza spadek temperatury poniżej 0°C (większa emisja na skutek wzmożonego zapotrzebowania na ciepło głównie z indywidualnych źródeł grzewczych),
- układy wyżowe o słabym gradiencie ciśnienia i związane z tym występowanie okresów bezwietrznych lub o małych prędkościach wiatru (brak przewietrzania terenów o gęstej zabudowie),
- dni z mgłą, wskazujące często na przyziemną inwersję temperatury, hamującą dyspersję zanieczyszczeń (najczęściej w okresie jesienno-zimowym),
- okresy następujących po sobie kilku, a nawet kilkunastu dni bez opadów (brak wymywania zanieczyszczeń wpływający na wtórną emisję zanieczyszczeń).

Analiza średniego rocznego stężenia pyłu zawieszonego PM10 na stacji pomiarowej zlokalizowanej w Katowicach wskazuje, że poziom dopuszczalny 40 µg/m³ był wielokrotnie przekraczany. Maksymalny poziom stężenia wystąpił w latach 2010 -2012 i wynosił 58-49 µg/m³, zaś najniższy w roku 2020 poniżej 28,7 µg/m³.

Wartości stężeń średniorocznych pyłu PM10 w latach 2010-2021 wykazują tendencję malejącą zgodnie z wykresem poniżej.

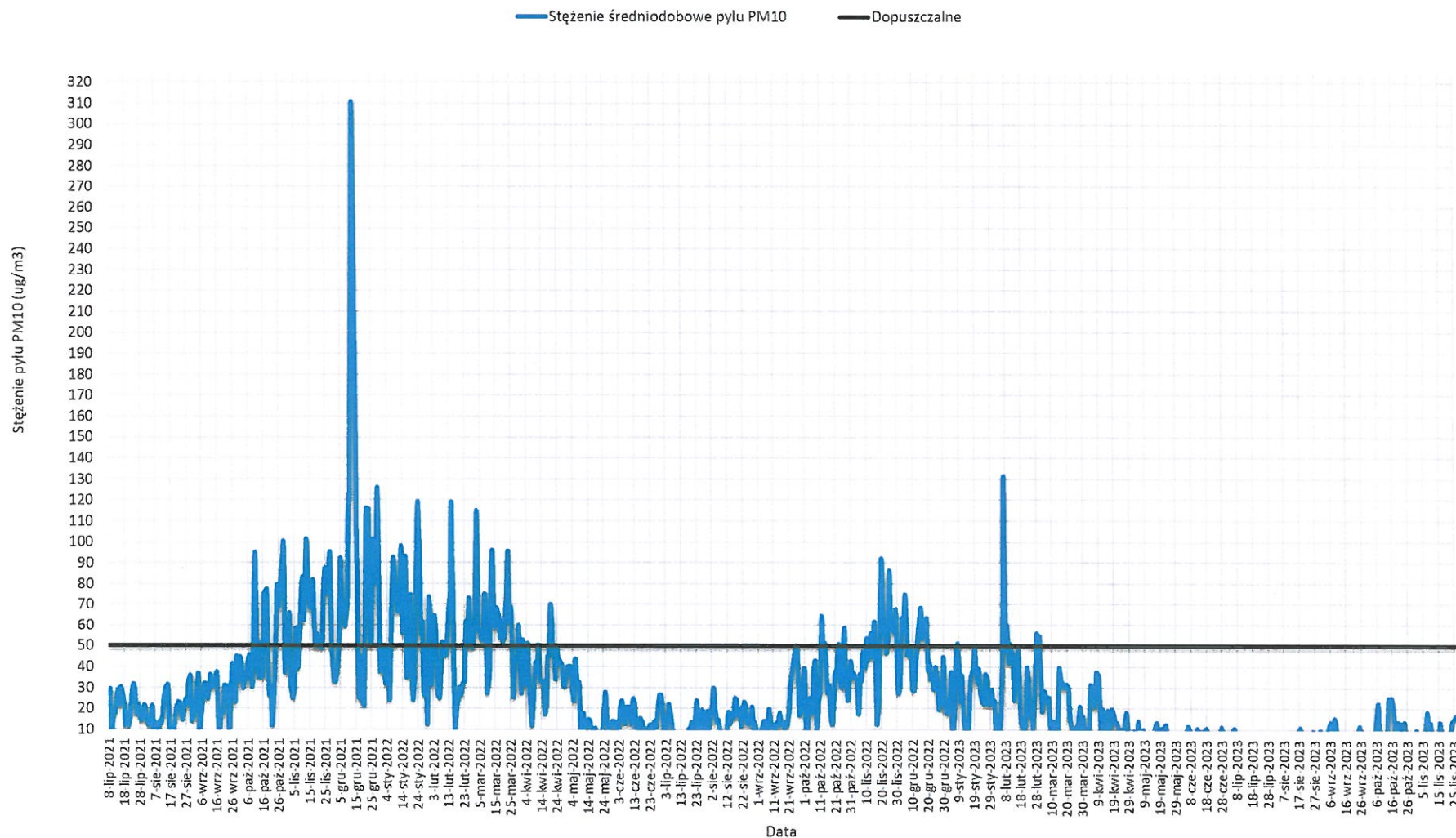
Wykres 2 Średnie stężenie roczne pyłu PM10 dla stacji w Katowicach

Źródło: Opracowanie własne na bazie danych <http://powietrze.katowice.wios.gov.pl/>

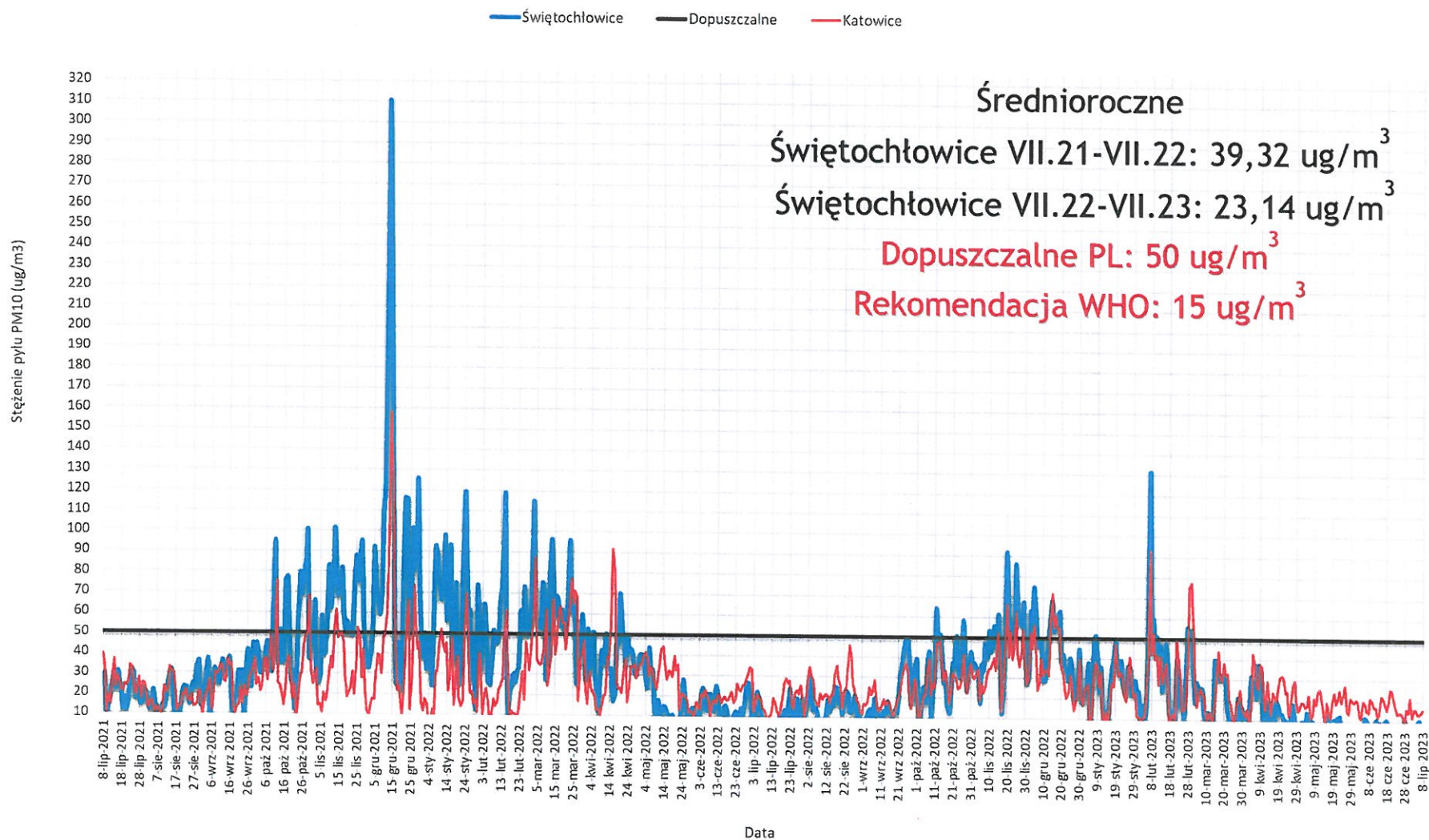
Dla stacji pomiarowej zlokalizowanej na terenie Świętochłowic dane przedstawiono poniżej. Ze względu na krótki okres funkcjonowania punktu pomiarowego, zostały zobrazowane dane w formacie miesięcznym od lipca 2021 roku. Wykres wskazuje, iż ewidentnie w okresie zimowym (październik-marzec) przekraczane są dopuszczalne normy stężeń pyłu PM10 w powietrzu.

Wykres 3 Średnie stężenie dobowe w okresie lipiec 2021 do listopad 2023 pyłu PM10 dla stacji Syngeos w Świętochłowicach (ul. Szkolna)

Źródło: Opracowanie własne na bazie danych Syngeos

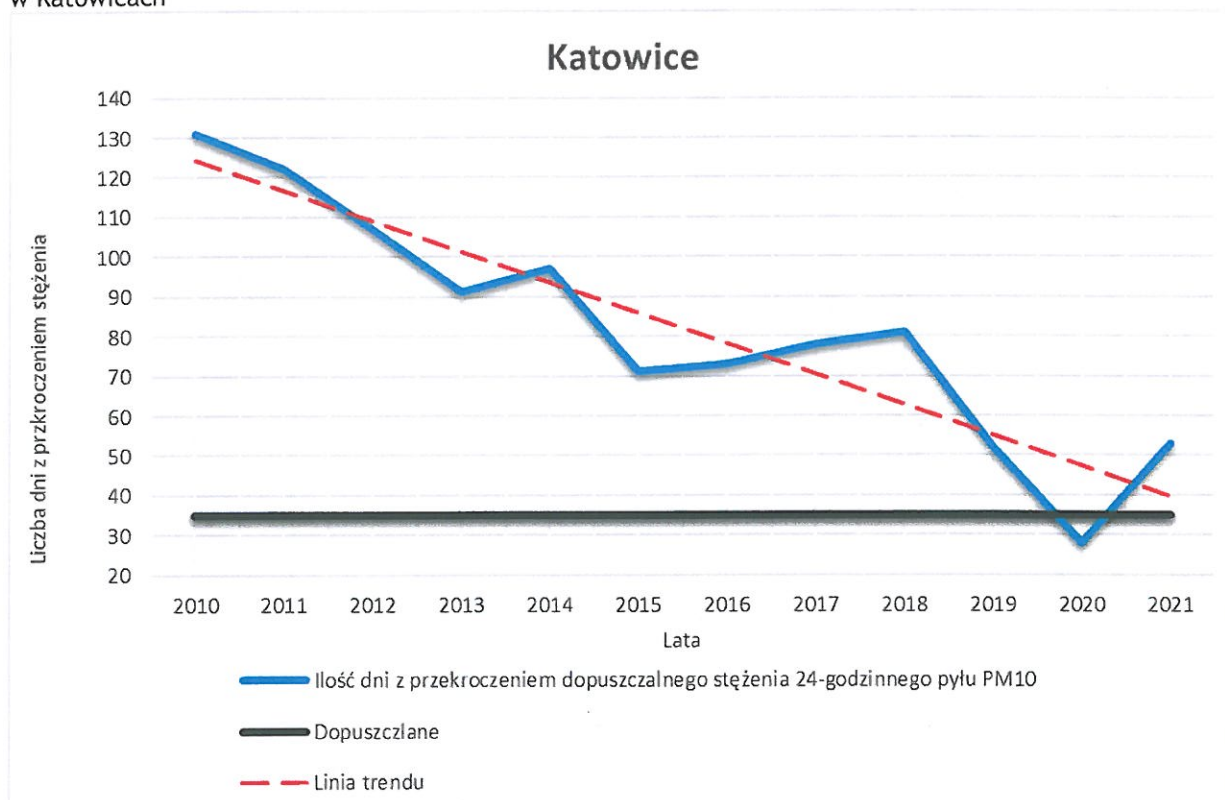
Wykres 4 Średnie stężenie dobowe pyłu PM10 (porównanie odczytów z Katowic i Świętochłowic w okresie lipiec 2021-lipiec 2023)

Źródło: Opracowanie własne na bazie danych Synges

Analiza liczby dni z przekroczeniem poziomu dopuszczalnego stężenia średniodobowego pyłu PM10 wykazuje, że w całym analizowanym okresie dopuszczalna wartość 35 dni była drastycznie przekraczana, osiągając w latach 2010-2012 poziom ponad 100 dni. Linia trendu dla analizowanych stężeń wykazuje tendencję zniżkową. Patrząc na ostatnie 3 lata, tj. 2019-2021 rok należy być optymistą, zwłaszcza wynik z roku 2020, poniżej 35 dni wskazuje, iż podejmowane działania powinny być kontynuowane.

Wykres 5 Częstość przekraczania dopuszczalnego stężenia 24-godzinnego pyłu PM10 na stacji PM5 w Katowicach

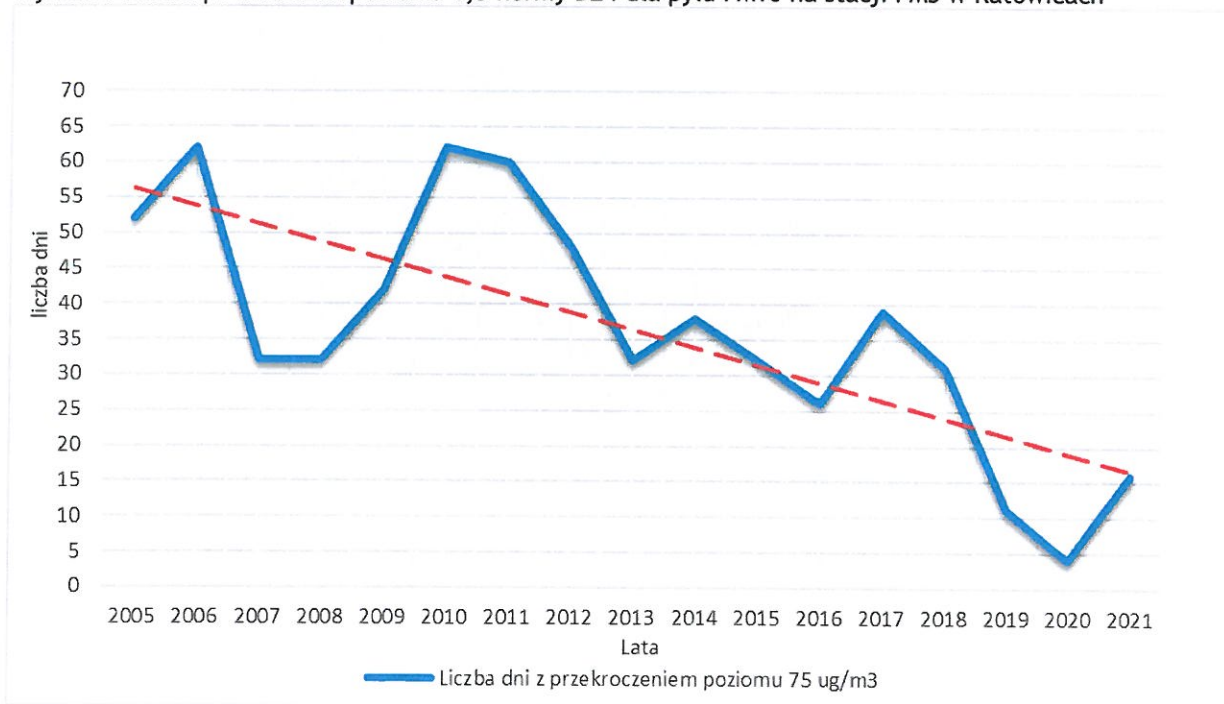
Źródło: Opracowanie własne na bazie danych <http://powietrze.katowice.wios.gov.pl/>

Epizody wysokich stężeń zanieczyszczeń: smog kwaśny (zimowy)

Jako wartość graniczną wystąpienia smogu zimowego, przyjęto poziom 150% dobowej wartości dopuszczalnej, czyli $75 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Miarą występowania smogu zimowego jest liczba dni z przekroczeniem tego poziomu. W okresie 8 lipiec 2021 do 7 lipiec 2022 liczba dni z przekroczeniem poziomu progowego $75 \mu\text{g}/\text{m}^3$ wyniosła 46 dni. Można więc powiedzieć, że w Świętochłowicach przez 1,5 miesiąca występował smog zimowy.

Dla porównania oraz wskazania trendu malejącego, poniżej zaprezentowano dane z dłuższego okresu czasu (lata 2005-2022) dla stacji w Katowicach. Z wykresu wynika, iż liczba dni z przekroczeniami spada. Najgorsze wyniki występowały w latach 2010 - 2012. Z kolei najlepszym dla zdrowia ludzkiego okresem był rok 2020.

Wykres 6 Liczba przekroczeń poziomu 1,5 normy D24 dla pyłu PM10 na stacji PMŚ w Katowicach

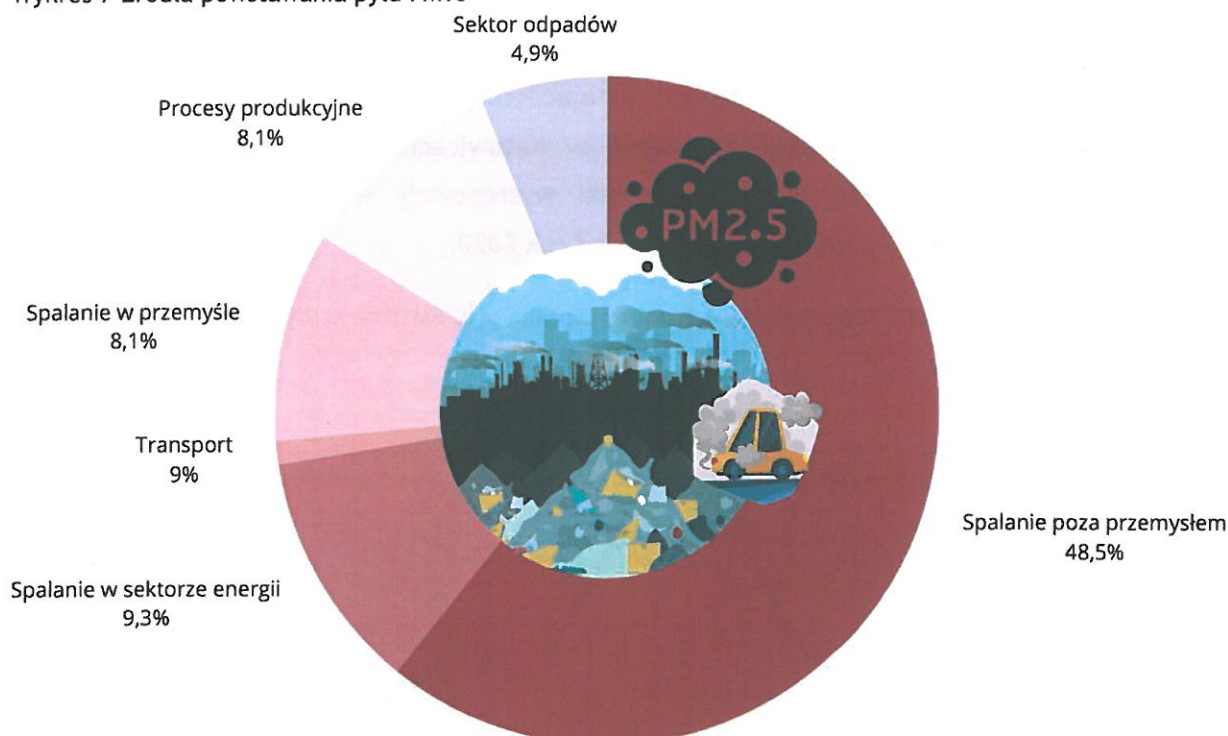

Źródło: Opracowanie własne na bazie danych <http://powietrze.katowice.wios.gov.pl/>

Analiza zanieczyszczenia pyłem PM_{2,5}

Pył zawieszony PM_{2,5} jest mieszaniną substancji organicznych i nieorganicznych. Głównym źródłem pyłu PM_{2,5} w powietrzu są procesy spalania paliw stałych, gazowych i ciekłych oraz ruch drogowy. Pył zawieszony o średnicy nie większej niż 2,5 μm przenika przez płuca do krwi.

Wykres 7 Źródła powstawania pyłu PM₁₀

Źródło: Opracowanie własne na bazie danych GIOŚ

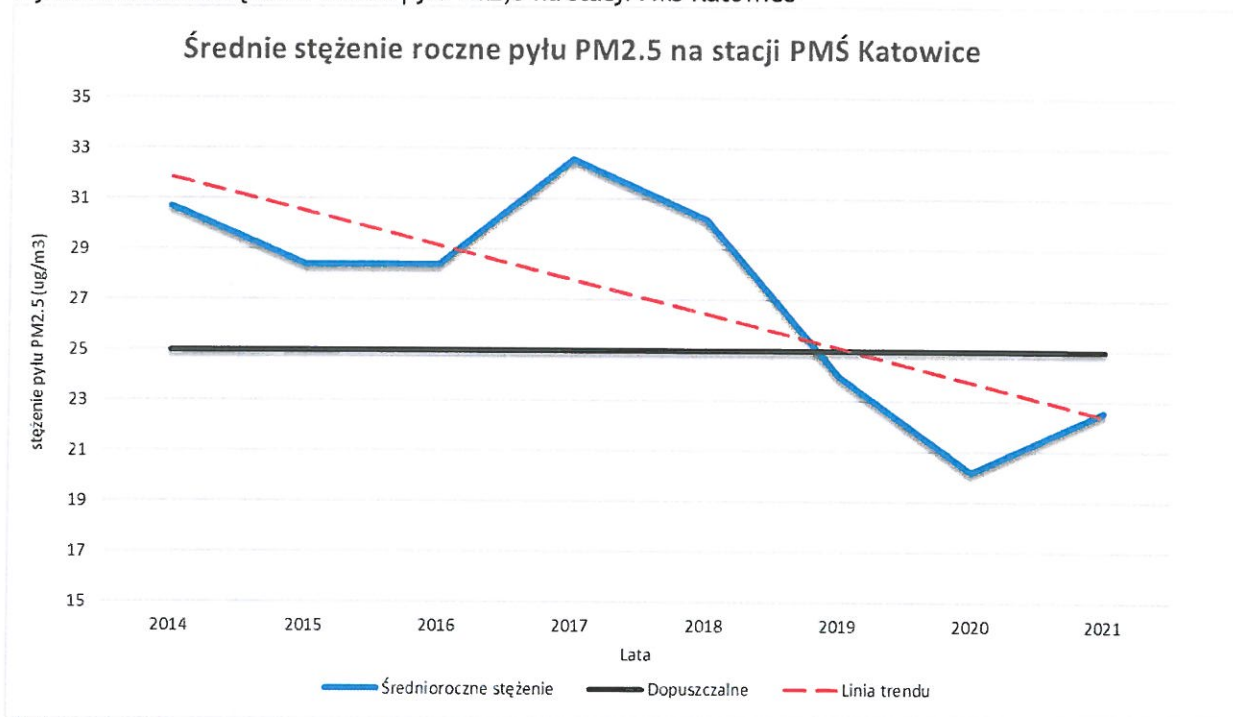
Czynniki klimatyczne mające wpływ na poziom pyłu zawieszonego PM_{2,5} w powietrzu:

- niskie temperatury, a zwłaszcza spadek temperatury poniżej 0°C (większa emisja na skutek wzmożonego zapotrzebowania na ciepło, głównie z indywidualnych systemów grzewczych),
- układy wyżowe o słabym gradiencie ciśnienia i związane z tym występowanie okresów bezwietrznych lub o małych prędkościach wiatru (brak przewietrzania terenów o gęstej zabudowie),
- dni z mgłą, wskazujące często na przyziemną inwersję temperatury, hamującą dyspersję zanieczyszczeń (najczęściej w okresie jesienno-zimowym).

W całym analizowanym okresie na stacji pomiarowej w Katowicach (jako stacji najbliższej, dysponującej pomiarem pyłu PM_{2,5} za okres minimum 5 lat wstecz) było przekroczone stężenie dopuszczalne wynoszące 25 μg/m³ (poza latami 2019-2021, gdzie wartość wynosiła 24-22,6

$\mu\text{g}/\text{m}^3$). W roku 2017 stężenie to było najwyższe, bo wyniosło $33 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Linia trendu dla wartości stężeń średnich rocznych wykazuje tendencję malejącą.

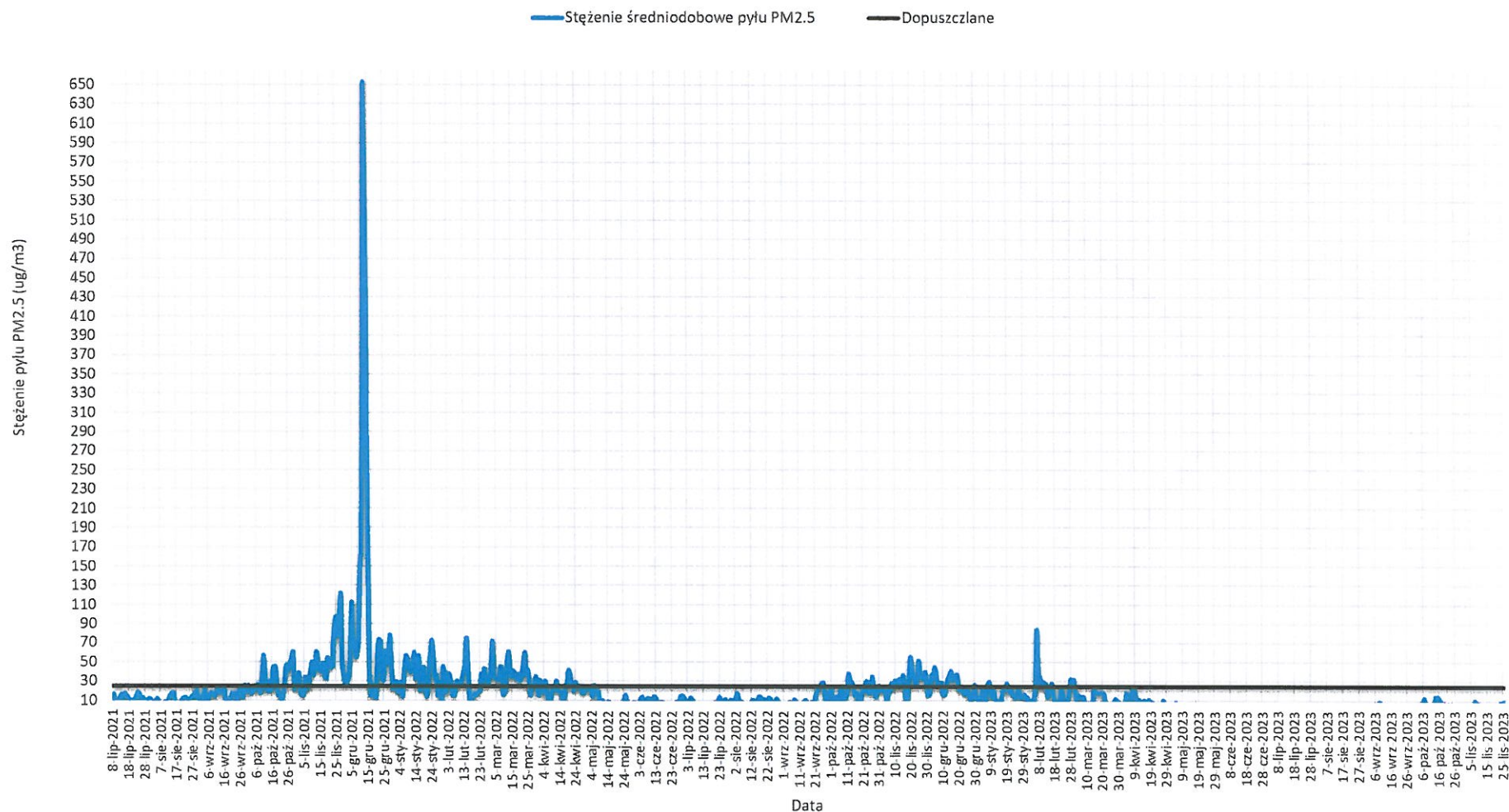
Wykres 8 Średnie stężenie roczne pyłu $\text{PM}_{2,5}$ na stacji $\text{PM}\dot{\text{S}}$ Katowice

Źródło: Opracowanie własne na bazie danych <http://powietrze.katowice.wios.gov.pl/>

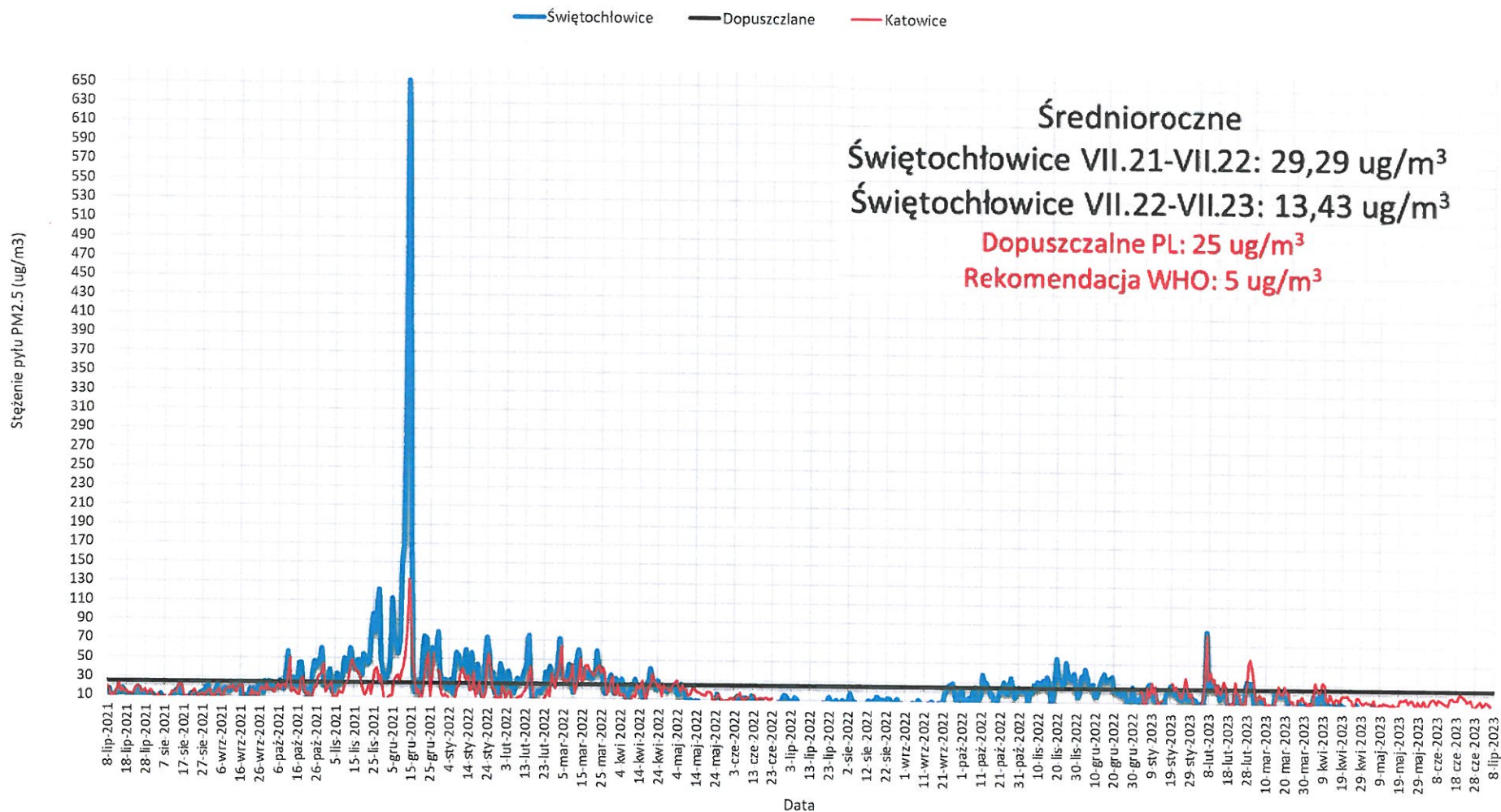
Dla stacji pomiarowej zlokalizowanej na terenie Świętochłowic dane przedstawiono poniżej. Ze względu na krótki okres funkcjonowania punktu pomiarowego, zostały zobrazowane dane w formacie miesięcznym od lipca 2021 roku. Wykres wskazuje, iż ewidentnie w okresie zimowym (październik-marzec) przekraczane są dopuszczalne normy stężeń pyłu PM_{10} w powietrzu.

Wykres 9 Średnie stężenie dobowe pyłu PM_{2,5} na stacji Syngeos w Świętochłowicach (ul. Szkolna)

Źródło: Opracowanie własne na bazie danych Syngeos

Wykres 10 Średnie stężenie dobowe pyłu PM_{2,5} (porównanie odczytów z Katowic i Świętochłowic w okresie lipiec 2021-lipiec 2023)

Źródło: Opracowanie własne na bazie danych Syngeos

Podsumowanie

Zanieczyszczenie powietrza niewątpliwie jest dużym problemem miast aglomeracji śląskiej. Przede wszystkim jest odczuwalne w miastach z gęstą zabudową z początku XX wieku. Z powyżej przedstawionej analizy widać, iż różnica pomiędzy odczytami z PMŚ w Katowicach (oddalonej zaledwie 5 km od Świętochłowic) a stacją Syngeos przy ulicy Szkolnej w Świętochłowicach jest spora. Stąd niezwykle istotnym jest podjęcie działań mających na celu obniżenie zanieczyszczeń powietrza na terenie miasta.

4.1.3 Działania wpływające na poprawę jakości powietrza

Zgodnie z założeniami polityki energetycznej państwa władze gminy, w jak najszerszym zakresie, powinny uwzględnić źródła odnawialne, w tym ich walory ekologiczne i gospodarcze dla swojego terenu. Potencjalne korzyści wynikające z wykorzystania odnawialnych źródeł energii:

- zmniejszenie zapotrzebowania na paliwa kopalne,
- redukcja emisji substancji szkodliwych do środowiska (m.in. dwutlenku węgla i siarki),
- ożywienie lokalnej działalności gospodarczej,
- tworzenie miejsc pracy.

Głównym efektem ekologicznym związanym z zagospodarowaniem źródeł energii odnawialnej jest redukcja emisji substancji zanieczyszczających atmosferę, a przedsięwzięcia z tego zakresu można podzielić na dwie kategorie:

- Częściowa lub całkowita eliminacja spalania paliw

Najbardziej korzystnych efektów w postaci redukcji emisji zanieczyszczeń spodziewać się można częściowo lub całkowicie eliminując spalanie paliw. Przykładem tego typu działań jest: wykorzystanie energii wodnej, energii wiatru, energii słonecznej oraz geotermalnej. Zagadnienie to obejmują również wszelakiego rodzaju przedsięwzięcia zmierzające do ograniczenia zapotrzebowania na energię (przykładowo termomodernizacja).

- Przedsięwzięcia zmierzające do zamiany aktualnie używanych paliw na paliwa bardziej przyjazne dla środowiska

Do grupy tej należy zaliczyć np.: biopaliwa (biomasa, biogaz). Pamiętać należy o tym, że również w wyniku spalania paliw ekologicznych powstają substancje zanieczyszczające atmosferę - dominuje jednak pogląd, że niektóre z nich (np. CO₂) są ponownie asymilowane w roślinach w trakcie procesu fotosyntezy. W ten sposób utrzymuje się "zerowy bilans" tych substancji. W wyniku spalania biopaliw powstają również substancje niewychwytywane przez rośliny. Przykładem mogą być tlenki azotu powstające przy energetycznym spalaniu wszystkich

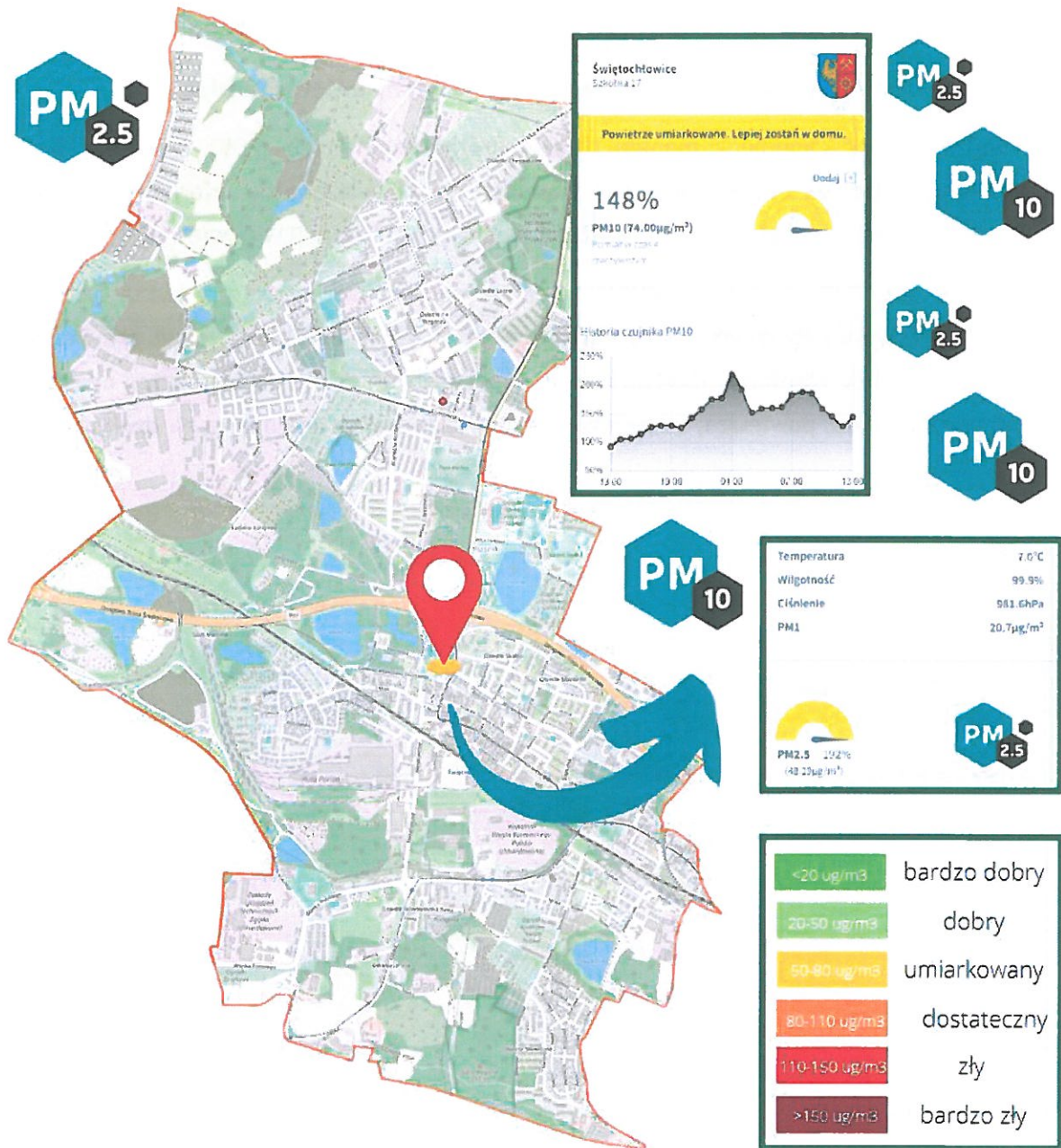
paliw niezależnie od pochodzenia (azot pochodzi z powietrza będącego nośnikiem tlenu niezbędnego spalania paliw) oraz wiele innych substancji (np. smolistych).

Bieżący monitoring jakości powietrza na terenie gminy Świętochłowice

Władze gminne zgodnie z planem działań krótkoterminowych (PDK) zawartym w Programie Ochrony Powietrza dla województwa śląskiego są zobowiązane do informowania mieszkańców o przekroczeniach dopuszczalnych stężeń szkodliwych substancji w powietrzu.

W lipcu 2021 roku na terenie miasta zamontowano czujnik jakości powietrza systemu Syngeos przy ul. Szkolnej (budynek Szkoły Podstawowej nr 4). W 2022 roku został zamontowany drugi czujnik na ulicy Wiśniowej (budynek Szkoły Podstawowej nr 8). Od tego czasu mieszkańcy mogą sprawdzać jakość powietrza, zwłaszcza w najbliższej okolicy urzędu tj. dzielnica Centrum.

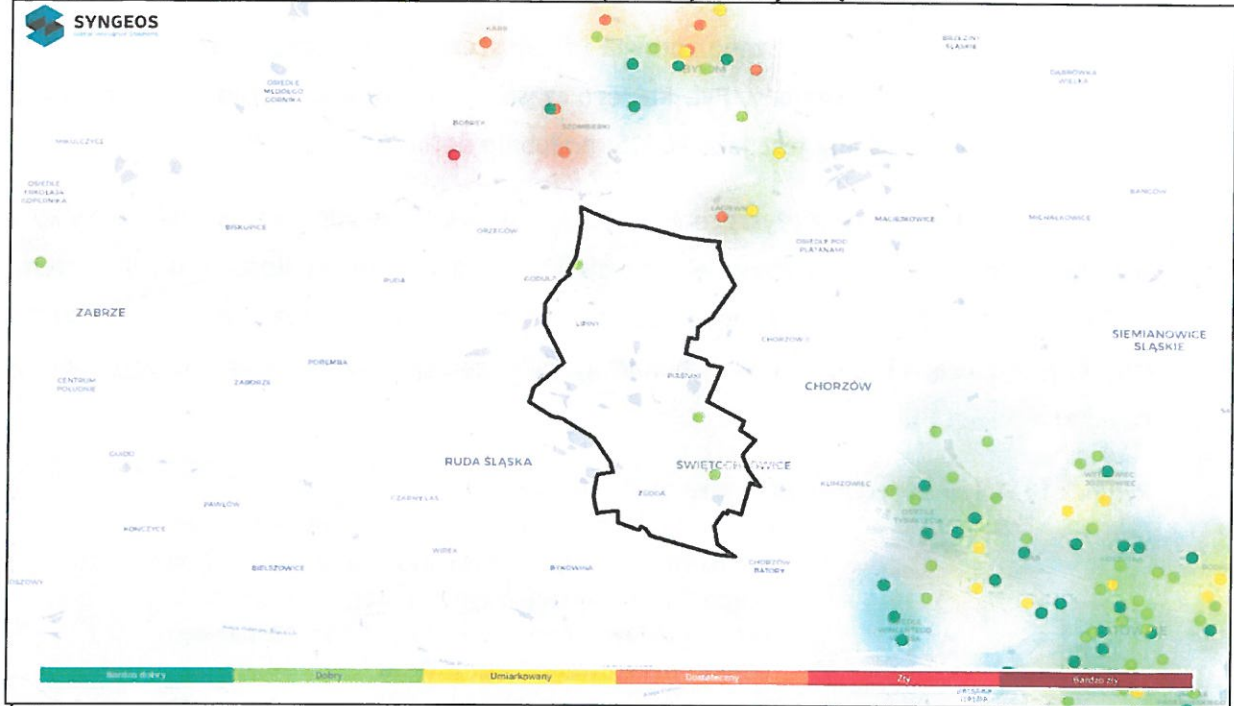
Rysunek 16 Lokalizacja stacji pomiaru Syngeos na terenie miasta

Źródło: Opracowanie własne na bazie danych <http://syngeos.pl/>

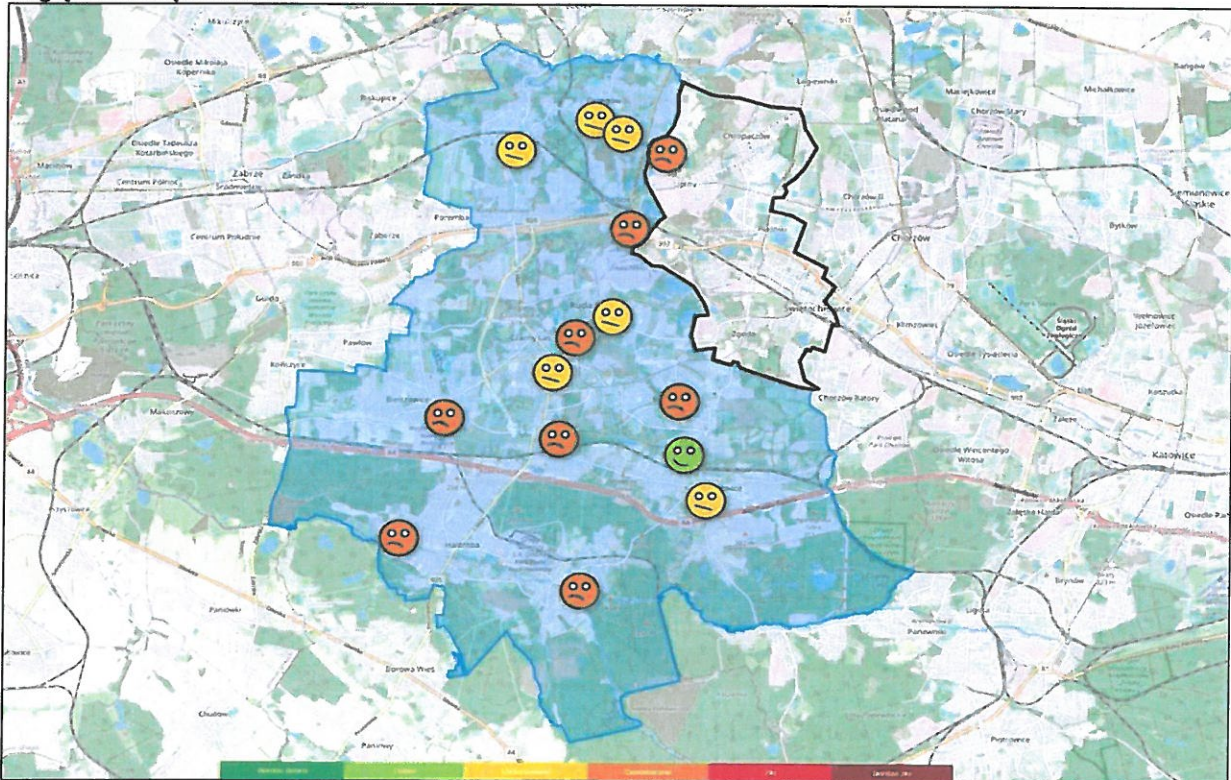
Warto zwrócić uwagę na systemy monitorowania jakości powietrza w miastach ościennych. Na terenie Bytomia i Katowic jest zlokalizowanych wiele stacji Syngeos, z kolei Ruda Śląska posiada swój system monitorowania. Mieszkańcy Świętochłowic zamieszkujący tereny przy granicy z Bytomiem bądź Rudą Śląską mogą posiłkować się danymi z ich czujników.

Rysunek 17 Lokalizacja stacji pomiaru Syngeos w najbliższej okolicy Świętochłowic

Źródło: opracowanie własne na bazie danych <http://syngeos.pl/>

Rysunek 18 Lokalizacja stacji pomiaru jakości powietrza systemu monitoringu miasta Ruda Śląska względem Świętochłowic

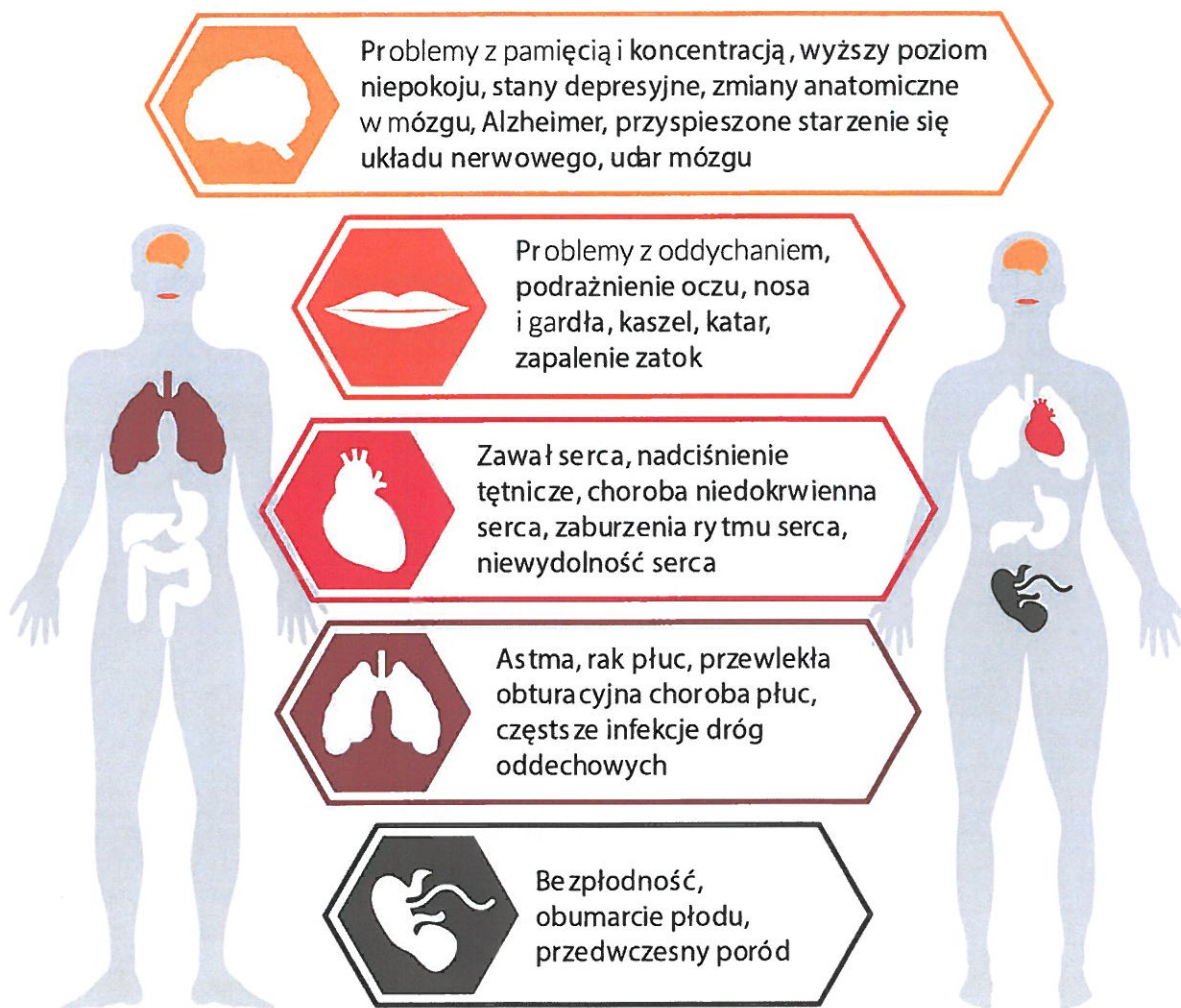
Źródło: Opracowanie własne na bazie danych http://app.ekostrateg.com/reports/ruda_sl/map/pl

Wpływ zanieczyszczeń powietrza na zdrowie

Z punktu widzenia ochrony naszego zdrowia i życia szczególnie ważną substancją znajdującą się w powietrzu jest pył zawieszony. Pył, którego cząstki mają średnicę aerodynamiczną poniżej 2,5 mikrometra (μm) określany jest jako PM_{2,5}; podobnie definiujemy pył PM₁₀.

To, w jakim stopniu zanieczyszczenia pyłowe wpływają na zdrowie zależy nie tylko od ich stężenia w powietrzu i od czasu ekspozycji (czyli od całkowitej ilości zanieczyszczeń, która dostaje się do naszego organizmu), ale może też zależeć od rozmiarów, kształtu i składu chemicznego cząstek pyłu. Skład chemiczny pyłu zależy z kolei silnie od jego pochodzenia (źródła).

Rysunek 19 Wpływ zanieczyszczeń powietrza na zdrowie

Źródła: <https://powietrze.malopolska.pl/>

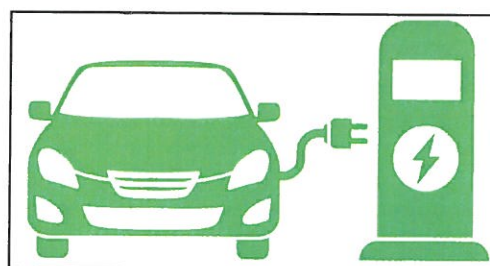
O ile istnieją mocne dowody na szkodliwy wpływ na zdrowie pyłów pochodzących ze spalania paliw kopalnych lub biomasy, znaczenie narażenia na pył mineralny (pył pochodzący z erozji

gleby, czy też pył pustyanny) jest mniej pewne. W skład pyłu pochodzącego z procesów spalania węgla, pochodnych ropy naftowej czy biomasy mogą wchodzić różne szkodliwe dla zdrowia substancje, czy też inne wielopierścieniowe związki aromatyczne, związki z grupy dioksyn, a także metale ciężkie i przejściowe oraz ich związki.

Szkodliwy wpływ na zdrowie mają również zanieczyszczenia gazowe, takie jak tlenek węgla (CO) dwutlenek siarki (SO₂), dwutlenek azotu (NO₂), czy powstający z dwutlenku azotu w reakcjach fotochemicznych ozon troposferyczny (O₃). Zazwyczaj mamy zresztą do czynienia z jednoczesną ekspozycją na zanieczyszczenia gazowe i pyłowe.

4.1.4 Elektromobilność

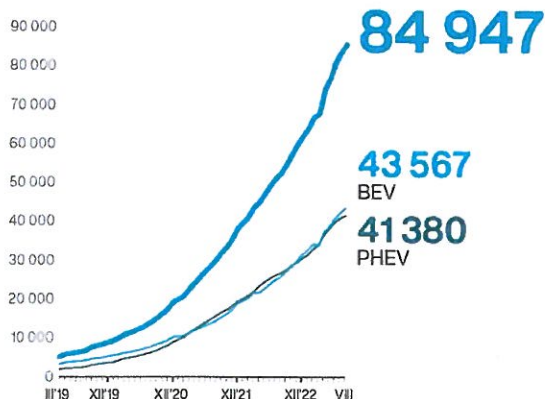
Elektromobilność jest mocno promowana i można spodziewać się, iż w najbliższych latach liczba pojazdów elektrycznych będzie systematycznie wzrastać. Według danych z końca sierpnia 2023 r., w Polsce było zarejestrowane łącznie 84947 osobowych i użytkowych samochodów z napędem elektrycznym.

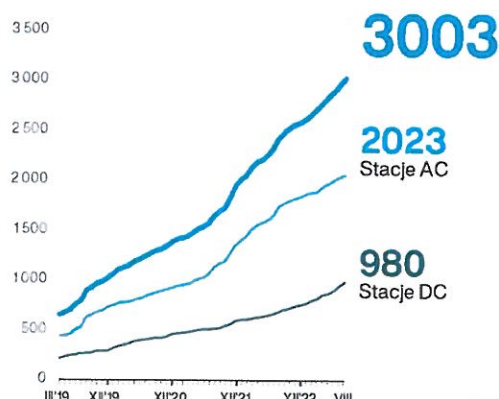
Przez pierwsze osiem miesięcy 2023 r. ich liczba zwiększyła się o 15 137 sztuk, tj. o 67% więcej niż w analogicznym okresie 2022 r.

Rysunek 20 Przyrost pojazdów BEV i PHEV oraz ładowarek w Polsce za okres III 2019 do VIII 2023

SAMOCHODY Z NAPĘDEM ELEKTRYCZNYM OSOBOWE

STACJE ŁADOWANIA

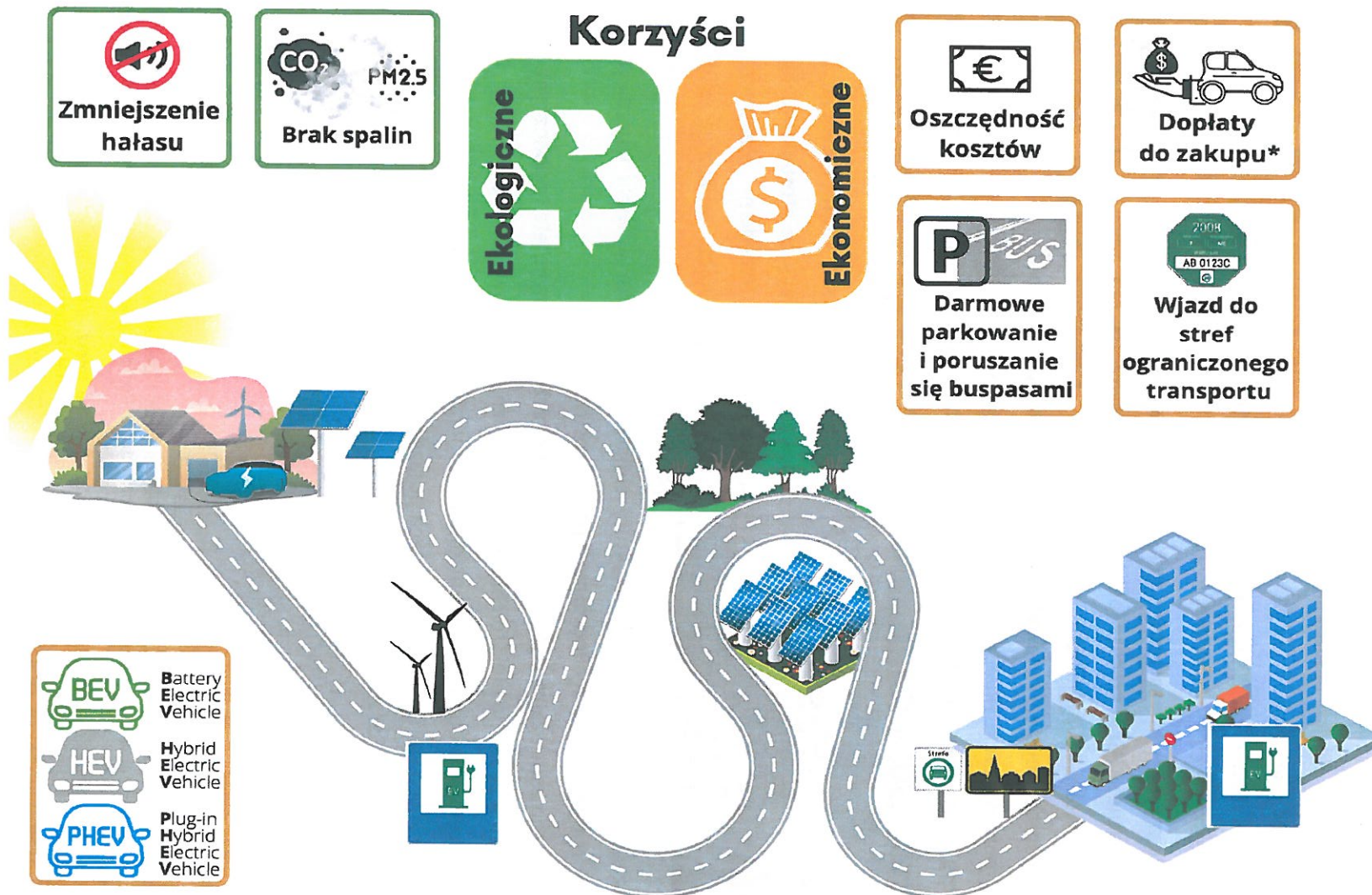
Źródło: PSPA

Sprzedż samochodów elektrycznych w ciągu obecnej dekady z roku na rok będzie wzrastać, co gwarantuje polityka Unii Europejskiej jak i stymulowane przez nią inwestycje koncernów

motoryzacyjnych. Jednak tempo tego wzrostu zależy w znacznej mierze od czynników krajowych: stworzenia przyjaznego otoczenia legislacyjnego jak i kontynuowania subsydiów ze środków publicznych. W scenariuszu realistycznym, zakładającym kontynuację subsydiów w postaci dotacji z NFOŚiGW z programu „Mój Elektryk”, polski park samochodów całkowicie

Rysunek 21 Korzyści z zastosowania elektromobilności

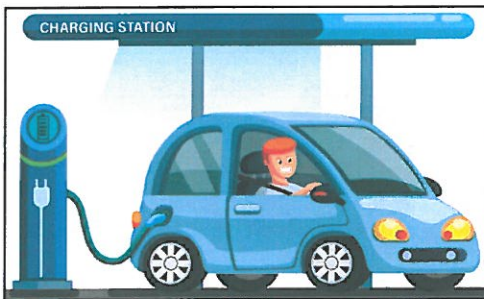

* - dopłaty w ramach programu "mój elektryk" dotyczy tylko pojazdów BEV

Źródło: opracowanie własne

Niemniej jednak w kolejnych latach polska elektromobilność będzie się rozwijać coraz bardziej dynamicznie. Według prognoz już w 2024 r. udział BEV na rynku nowych pojazdów osobowych osiągnie poziom ponad 10%, czyli wyższy niż średnia unijna w 2021 r.

Pojazdy elektryczne nie miały by racji bytu bez odpowiedniej infrastruktury do ich ładowania. W kolejnych latach można spodziewać się dynamicznego rozwoju infrastruktury. Wg prognoz w Polsce do 2025 r. może powstać prawie 42 tys. ogólnodostępnych punktów ładowania samochodów elektrycznych. W zakresie infrastruktury prywatnej i półprywatnej, PSPA szacuje polski potencjał nawet na 115 tys. punktów. Czynnikiem przyspieszającym rozbudowę ogólnodostępnej sieci ładowarek staną się w kolejnych latach programy wsparcia finansowanego NFOŚiGW, zarówno adresowane do podmiotów instalujących stacje ładowania jak i OSD rozbudowujących i modernizujących niezbędną infrastrukturę

elektroenergetyczną. W Polsce wciąż istnieje jednak wiele barier opóźniających rozwój tego sektora. Wśród nich można wymienić m.in. niewielki popyt na usługi ładowania wynikający ze stosunkowo nielicznego parku samochodów z napędem elektrycznym. Poważną przeszkodą są również najdłuższe w Europie procesy przyłączania ładowarek do sieci elektroenergetycznej

oraz brak odpowiedniej infrastruktury elektroenergetycznej w wielu kluczowych lokalizacjach m.in. Miejscach Obsługi Podróżnych przy autostradach.

Wzrost ten zauważalny będzie nie tylko w sektorze prywatnym, ale i publicznym. Ustawa z dnia 11 stycznia 2018 r. o elektromobilności i paliwach alternatywnych w art. 68 pkt.1 wskazują, iż „Naczelnicy lub centralny organ administracji państwowej, zapewnia, aby udział pojazdów elektrycznych we flocie użytkowanych pojazdów wynosił co najmniej: 1) 10% - od dnia 1 stycznia 2022 r.; 2) 20% - od dnia 1 stycznia 2023 r.”¹

¹ Jednocześnie art. 35 ust 1 mówi ustawi mówi:

Jednostka samorządu terytorialnego, z wyłączeniem gmin i powiatów, których liczba mieszkańców nie przekracza 50 000, zapewnia, aby udział pojazdów elektrycznych we flocie użytkowanych pojazdów w obsługującym ją urzędzie wynosił co najmniej 30% liczby użytkowanych pojazdów.

Gmina Blachownia jest jednostką samorządu, której liczba mieszkańców nie przekracza 50 000,00 osób, nie mniej jednak należy spodziewać się wzrostu udziałów pojazdów elektrycznych w sektorze prywatnym. Niewykluczone są w przyszłości inwestycje związane ze wzrostem udziału pojazdów elektrycznych w sektorze publicznym.

4.1.5 Warunki klimatyczne

Świętochłowice według podziału na dzielnice rolniczo-klimatyczne według Gumińskiego (1948) należą do dzielnicy XV częstochowsko-kieleckiej. Zasadniczy wpływ na kształtowanie się warunków klimatycznych na terenie miasta wywierają masy powietrza oceanicznego przynoszone przez dominujące wiatry z sektora zachodniego oraz gospodarcza działalność człowieka wpływająca na zmianę cyrkulacji mas powietrza, stosunków termicznych, prędkości i kierunków wiatrów, stopień zachmurzenia, częstotliwość opadów, natężenie promieniowania słonecznego oraz stan sanitarny powietrza atmosferycznego.

Duża wilgotność mas powietrza napływających wraz z wiatrami zachodnimi znad Oceanu atlantyckiego oraz znaczna ilość jąder kondensacji w zapyłonym powietrzu sprzyja tworzeniu się zachmurzenia a tym samym opadów. Średnie roczne opady atmosferyczne dla Świętochłowic pomierzone na posterunku opadowym w Lipinach wynoszą 743 mm. Najwyższe opady notuje się w miesiącach letnich (lipiec), najmniejsze w lutym i marcu. Pokrywa śnieżna utrzymuje się miejscami przez około 100 dni w roku. Jest to pokrywa cienka nieprzekraczająca kilkunastu centymetrów.

Miasto charakteryzuje się łagodnymi stosunkami termicznymi - średnia roczna wynosi około $+8^{\circ}\text{C}$. Niestety zdiagnozowano tendencję ocieplania się klimatu.

Zgodnie z podziałem topoklimatycznym według Paszyńskiego (1980) na terenie miasta Świętochłowice wyróżniono zarówno topoklimaty charakterystyczne dla obszarów przekształconych przez człowieka, jak również topoklimaty terenów o względnie naturalnym układzie czynników klimatycznych.

4.1.6 Analiza SWOT jakości powietrza i warunków klimatycznych

Warunki klimatyczne i jakość powietrza	
Silne strony	Słabe strony
1. Realizacja działań związanych z ograniczeniem niskiej emisji: - montaż OZE na budynkach użyteczności publicznej, - termomodernizacja budynków, - wymiana mocno emisyjnych kotłów na paliwa stałe w prywatnych gospodarstwach domowych. 2. Wysoki udział budynków i podmiotów korzystających z ciepła systemowego. 3. Wdrożone formy wsparcia związane z możliwością dofinansowania zadań wpływających na poprawę jakości środowiska (dotacja celowa UM Świętochłowice, program „Czyste Powietrze”).	1. Przekroczenia dopuszczalnych poziomów stężeń w zakresie: NO₂, PM_{2,5}, PM₁₀ i BaP. 2. Duży udział tradycyjnych (nieekologicznych) kotłów w ogólnej ilości indywidualnych źródeł ciepła na terenie gminy. 3. Systematyczny wzrost termiki w gminie (ocieplenie się klimatu).
Szanse	Zagrożenia
1. Dalszy wzrost wykorzystywania alternatywnych źródeł energii (w tym OZE). 2. Termomodernizacja budynków prywatnych na terenie gminy (zwłaszcza w sektorze mieszkaniowym) oraz modernizacja przestarzałych kotłowni. 3. Edukacja ekologiczna mieszkańców ze szczególnym naciskiem na zagadnienia dotyczące nielegalnego spalania odpadów komunalnych. 4. Rozwój elektromobilności.	1. Zanieczyszczenie powietrza wynikające z tzw. niskiej emisji, w tym spalania odpadów komunalnych w piecach domowych. 2. Wzrost natężenie ruchu pojazdów samochodowych szlakami komunikacyjnymi przebiegającymi przez teren gminy. 3. Brak wystarczających środków finansowych na inwestycje związane z ochroną powietrza. 4. Emisja napływowa. 5. Dalsze ocieplanie się klimatu (coraz częstsze występowanie zjawiska suszy).

Zagrożenia/Rekomendacje

Gmina Świętochłowice ze względu na położenie w centralnej części GZM oraz gęstą zabudowę nie może zostać zaliczona do gmin z dobrą jakością powietrza. Gmina wpisana jest do strefy Aglomeracja Górnośląska wg POP dla województwa śląskiego, stąd odnotowuje się czasowe (zwłaszcza w okresach jesienno-zimowych) przekroczenia emisji NO₂, PM_{2,5}, PM₁₀ i BaP.

Emisja komunalno-bytowa oraz komunikacyjna z transportu drogowego jest widoczna na terenie gminy. Pochodzi ona przede wszystkim ze spalania paliw stałych w starych kotłach, a także z użytkowania głównych szlaków drogowych oraz wysokiego natężenia ruchu.

Zmniejszenie poziomu emisji zanieczyszczeń, można zrealizować poprzez:

- systematyczną wymianę nieefektywnych i nieekologicznych indywidualnych źródeł ciepła,
- szersze wykorzystywanie OZE,
- kompleksowe termomodernizacje obiektów,
- modernizacja infrastruktury drogowej (bieżące naprawy nawierzchni),
- edukacja ekologiczna społeczeństwa (spotkania, ulotki, media społecznościowe dotyczące tego co ma wpływ na jakość powietrza),
- wdrażanie elektromobilności (zakup pojazdów elektrycznych do JST, budowa infrastruktury ładowania).

4.2 Zagrożenia hałasem

4.2.1 Efekty realizacji dotychczasowego POŚ na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026

Efekty realizacji dotychczasowego POŚ w obszarze zagrożenia hałasem, bazujące na informacjach zawartych w ostatnim dwuletnim raporcie z wykonania programu przedstawiono poniżej:

Tabela 6 Stan realizacji zadań własnych i zadań monitorowanych zawartych w Programie Ochrony Środowiska dla miasta Świętochłowice na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026 - stan na 30.09.2022 r.

Obszar interwencji: zagrożenie hałasem				
Nazwa zadania	Termin realizacji zadania	Jednostka odpowiedzialna	Opis projektu i rezultaty wynikające z realizacji	Koszty zadania
Budowa ekranu przy DTŚ rejon ul. Szpitalnej - ul. Granitowej	Zadanie nie zrealizowane w latach 2019-2021	UM Świętochłowice	Poprawa jakości życia mieszkańców	-

Obszar interwencji: zagrożenie hałasem				
Nazwa zadania	Termin realizacji zadania	Jednostka odpowiedzialna	Opis projektu i rezultaty wynikające z realizacji	Koszty zadania
Ograniczenie hałasu drogowego poprzez: - rozwój zintegrowanego transportu publicznego, - wdrażanie zasad organizacji ruchu sprzyjających obniżeniu emisji hałasu do środowiska, wspieranie rozwoju i wdrażanie rozwiązań na rzecz transportu rowerowego jako integralnej części miejskich systemów transportowych	Zadanie ciągłe	UM Świętochłowice, zarządzający drogami	Poprawa klimatu akustycznego na terenie miasta, a tym samym poprawa jakości życia mieszkańców	W ramach bieżącej działalności
Przebudowa infrastruktury tramwajowej w ciągu ul. Bytomskiej w Świętochłowicach, od skrzyżowania z ul. Chorzowską do skrzyżowania z ul. Krasickiego	11.2017- 07.2019	Tramwaje Śląskie SA	Zadanie zrealizowane w ramach projektu pn.: „Zintegrowany projekt modernizacji i rozwoju infrastruktury tramwajowej w Aglomeracji Śląsko-Zagłębiowskiej wraz z zakupem taboru tramwajowego - etap I”. W ramach zadania wykonano 3 000,52 m toru pojedynczego.	6 882 000 zł
Przebudowa infrastruktury tramwajowej w Świętochłowicach w ciągu ul. Chorzowskiej do ul. Karola Goduli w Rudzie Śląskiej (dobudowa drugiego toru)	03.2020 - 06.2022	Tramwaje Śląskie SA	Zadanie zrealizowane w ramach projektu pn.: „Zintegrowany projekt modernizacji i rozwoju infrastruktury tramwajowej w Aglomeracji Śląsko-Zagłębiowskiej wraz z zakupem taboru tramwajowego - etap II”. W ramach zadania wykonano 4 838,63 m toru pojedynczego.	23 200 000 zł
Przebudowa infrastruktury tramwajowej w Świętochłowicach w ciągu ul. Katowickiej, od granicy z Chorzowem do ul. Żołnierskiej	Zadanie nie zrealizowane w latach 2019 - 2021	Tramwaje Śląskie SA	-	-

Obszar interwencji: zagrożenie hałasem				
Nazwa zadania	Termin realizacji zadania	Jednostka odpowiedzialna	Opis projektu i rezultaty wynikające z realizacji	Koszty zadania
Przebudowa infrastruktury tramwajowej wzdłuż ul. Łagiewnickiej w Świętochłowicach	09.2021 - 09.2022 (w trakcie realizacji)	Tramwaje Śląskie SA	Zadanie realizowane w ramach projektu pn.: „Zintegrowany projekt modernizacji i rozwoju infrastruktury tramwajowej w Aglomeracji Śląsko-Zagłębiowskiej wraz z zakupem taboru tramwajowego - etap II”. W ramach zadania wykonano 2 500,00 m toru pojedynczego.	-
Modernizacja przejazdu drogowo-tramwajowego w Świętochłowicach rejon przystanku Zgoda Skrzyżowanie	11.2019 - 12.2019	Tramwaje Śląskie SA	Zadanie realizowane w ramach Planu inwestycyjnego. Wykonano 236,00 m toru pojedynczego.	Środki własne
Modernizacja rozjazdu torowego nr 283 w Świętochłowicach, ul. Wojska Polskiego	10.2021 - 11.2021	Tramwaje Śląskie SA	Zadanie realizowane w ramach Planu inwestycyjnego.	Środki własne
Badanie poziomu hałasu tramwajowego w ramach „Programu Państwowego Monitoringu Środowiska Województwa Śląskiego na lata 2016-2020”	b.d.	WIOŚ Katowice	-	-
Zadania z zakresu przebudowy i remontów dróg	2019 - 2021	Zarządzający drogami	Zadania z zakresu budowy i modernizacji dróg szczegółowo opisane zostały przy obszarze interwencji „Ochrona powietrza”	-

Źródło: Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla miasta Świętochłowice na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026

4.2.2 Diagnoza

Hałas to każdy uciążliwy, długotrwały, szkodliwy bądź niebezpieczny dla zdrowia dźwięk.

Do głównych źródeł należą:

- działalność gospodarcza (hałas remontowy, budowlany, przemysłowy),
- transport (hałas komunikacyjny: drogowy, kolejowy, lotniczy),
- rozrywka i rekreacja (imprezy, imprezy sportowe, głośna muzyka).

Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku reguluje rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (tekst jednolity Dz. U. z 2014 r. poz. 112). Źródłami dźwięku, dla których ustalono dopuszczalne wartości w środowisku są tereny:

- pod zabudowę mieszkaniową,
- pod szpitale i domy opieki społecznej,
- pod budynki związane ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży,
- na cele uzdrowiskowe,
- na cele rekreacyjno-wypoczynkowe,
- na cele mieszkaniowo - usługowe;

Art. 112. Ustawy Prawo ochrony środowiska definiuje, że ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez:

- 1) utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie;
- 2) zmniejszanie poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

W celu oceny klimatu akustycznego miasta Świętochłowice w 2010 roku została sporządzona mapa akustyczna obejmująca zasięgiem cały obszar miasta. Szczególną uwagę skupiono na terenach najbardziej zagrożonych w związku z lokalizacją w pobliżu uciążliwych źródeł hałasu. Są to najbardziej uczęszczane drogi oraz linia kolejowa biegnąca przez środek miasta. Istotnymi źródłami hałasu są także tereny przemysłowe, wśród nich tereny w zachodniej części miasta położone przy ul. Chorzowskiej i Przemysłowej, tereny przemysłowe zakładu ArcelorMittal Poland S.A. oraz byłej kopalni KWK Polska położone przy ul. Metalowców, a także tereny byłej ZUT Zgoda położone w południowej części miasta przy ul. Wojska Polskiego, na których powstały nowe przedsiębiorstwa.

W ramach projektu wykonano prace pomiarowo-badawcze, w niektórych punktach całodobowo, w innych natomiast w określonych godzinach dnia lub nocy. Na ich podstawie opracowano dokumentację i mapę wykonaną w systemie informatycznym. Mapy akustyczne służą m.in. do projektowania planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego. Baza monitorująca poziom hałasu w mieście stanowi podstawę do instalowania ekranów dźwiękochłonnych, dodatkowych nasadzeń drzew i krzewów oraz zmiany przebiegu ruchu drogowego. Ponadto mapy akustyczne stanowią zbiór danych do opracowań środowiskowych.

Z przeprowadzonych pomiarów wykonanych na potrzeby mapy akustycznej wynika, że głównym hałasem na terenie miasta jest **hałas komunikacyjny**.

W przypadku hałasu drogowego, badania były prowadzone przez:

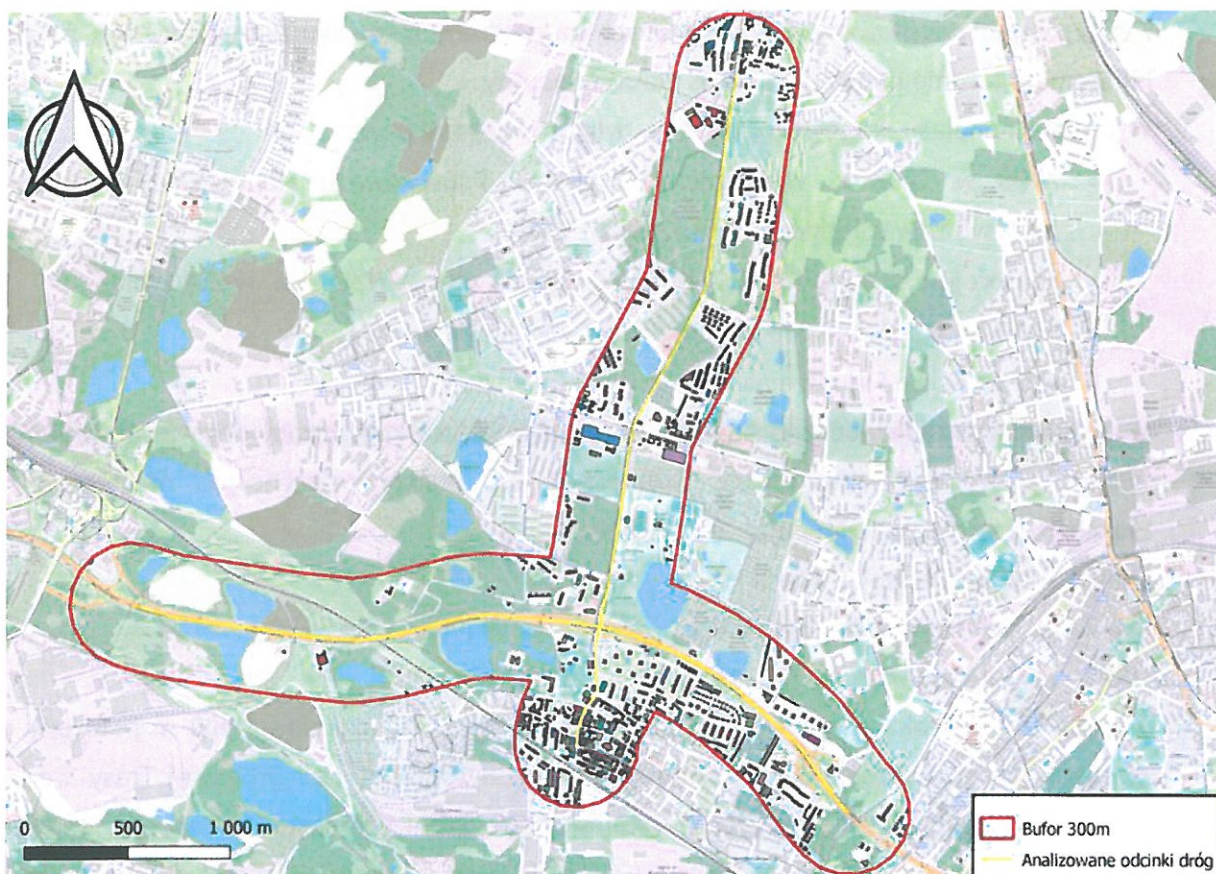
- WIOŚ w 2008 r. w ramach „Programu Państwowego Monitoringu Środowiska dla województwa śląskiego na lata 2007 - 2009”,
- Konsorcjum firm INVESTEKO Arkadiusz Primus oraz WINUEL S.A. w 2010 roku,
- INVESTEKO S.A. w 2016 dla drogi wojewódzkiej DW 902 (DTŚ),
- Eko-Akustyka Filip Dymek w 2022 dla 2 lokalizacji.

W 2008 roku przeprowadzono badania akustyczne hałasu komunikacyjnego na terenie 7 miast, w tym także na terenie miasta Świętochłowice. Punkty referencyjne na terenie miasta zlokalizowane były w następujących miejscach:

- RP1 - ul. Korfantego/ul. Krasickiego,
- RP2 - ul. Gołszyców/ul. Bytomska,
- RP3 - ul. Szpitalna/Drogowa Trasa Średnicowa.

Z kolei w 2022 roku opracowaniem objęto bufor terenu o szerokości 500 m położony po obu stronach odcinków dróg - drogi powiatowej na ul. Bytomskiej oraz Drogowej Trasy Średnicowej (DTŚ) w Świętochłowicach. Ulica Bytomska od granicy miasta Bytom do skrzyżowania z ul. Dworcową, natomiast Drogowa Trasa Średnicowa od granicy miasta Chorzów do granicy miasta Ruda Śląska. Analizą objęto obszar o powierzchni ok. 8,058 km². Na podstawie uzyskanych wyników stwierdzono, iż są w mieście obszary, gdzie nadmierna emisja hałasu występuje. W związku z powyższym zasugerowano propozycję działań mających na celu ograniczenie emitowanego hałasu tj. wymianę nawierzchni na cichobieżną. Wyniki analiz rozkładu hałasu przy elewacjach budynków, przeprowadzonych na różnych wysokościach budynków zlokalizowanych w pierwszej linii zabudowy (dla najbardziej narażonych budynków mieszkalnych) wykazały występowanie ponadnormatywnego hałasu na różnych kondygnacjach budynków. W związku z powyższym, należy sukcesywnie wdrażać oraz realizować plany w zakresie obniżenia emitowanego hałasu do środowiska w odniesieniu do polityki krótkookresowej i długookresowej.

Rysunek 22 Obszary objęte badaniem akustycznym w 2022 roku

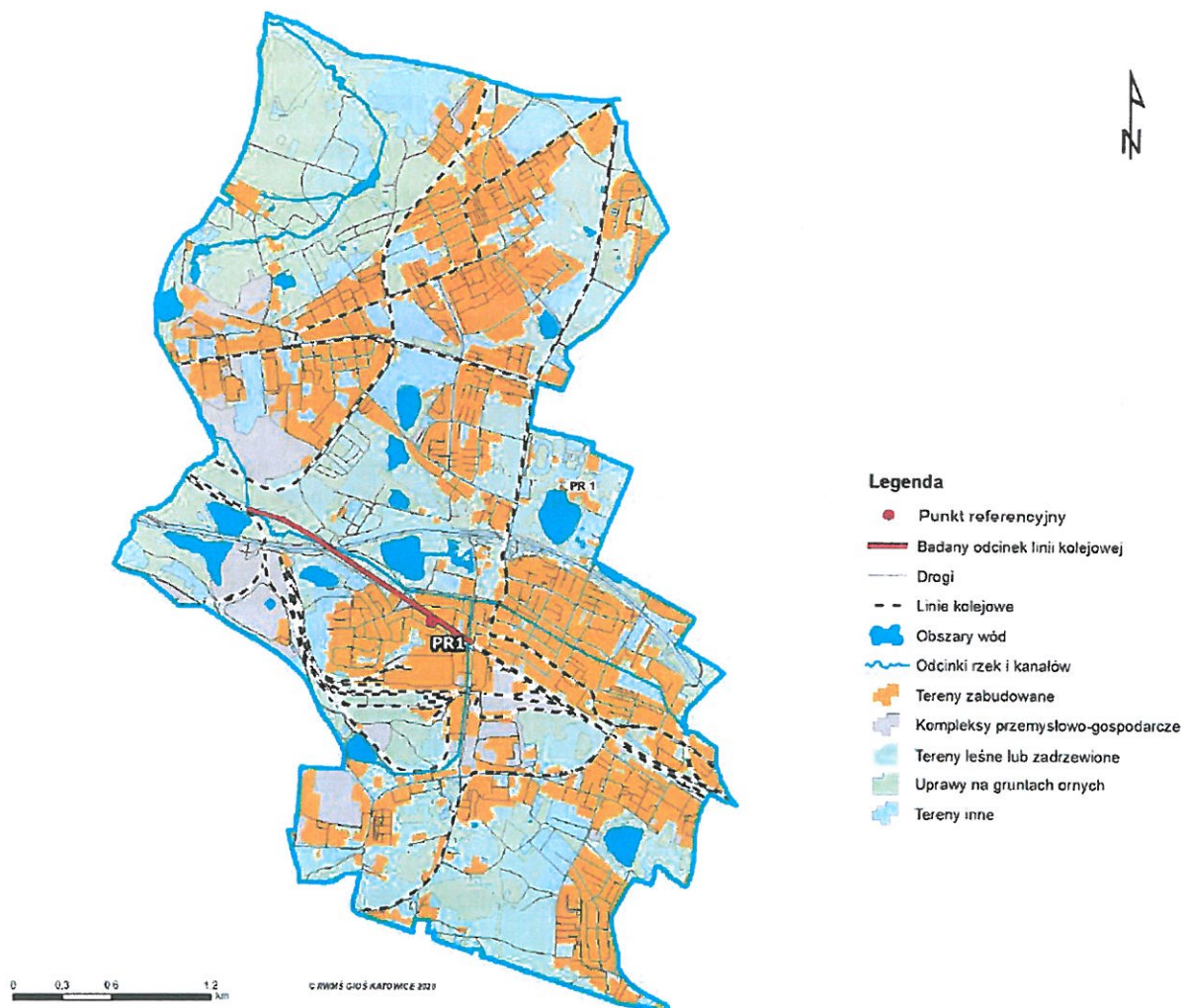
Źródło: Strategiczna mapa hałasu dla ul. Bytomskiej oraz Drogowej Trasy Średnicowej (DW902) w Świętochłowicach

Biorąc pod uwagę wyniki przeprowadzonych badań, a także dynamiczny rozwój transportu kołowego, zarówno dla celów indywidualnych jak i gospodarczych, wciąż mamy do czynienia z negatywną sytuacją w sferze klimatu akustycznego w środowisku.

W 2019 roku badaniami monitoringowymi realizowanymi w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, pod względem oceny uciążliwości hałasowych, objęte były linie kolejowe numer 137, 140, 191 na odcinkach przebiegających m.in. przez gminę Świętochłowice (dotyczy linii kolejowej nr 137).

Przedmiotowe linie kolejowe zostały objęte pomiarami monitoringowymi hałasu ze względu na ich potencjalnie niekorzystne oddziaływanie akustyczne na zabudowę mieszkaniową znajdującą się w bezpośrednim sąsiedztwie. Lokalizację punktów pomiarowych względem głównych linii kolejowych przebiegających przez województwo śląskie, przedstawiono na poniższym rysunku.

Rysunek 23 Linie kolejowe poddane padaniom akustycznym

Źródło: Ocena stanu akustycznego woj. śl. za rok 2019 - Państwowy Monitoring Środowiska

Wykonane pomiary w sąsiedztwie linii kolejowej nr 137 wykazały, iż eksploatacja przedmiotowego odcinka linii kolejowej powoduje wystąpienia przekroczeń obowiązujących standardów akustycznych w obszarach terenów podlegających ochronie akustycznej, jedynie w porze nocy (22.00-6.00) - przeprowadzone pomiary hałasu kolejowego w najbliższym sąsiedztwie linii kolejowej 137 Świętochłowice rejon ul. Górniczej - brak przekroczeń w porze dnia oraz przekroczenie o 5,4 dB w porze nocy.

Udokumentowane uciążliwości hałasowe, powodowane ruchem pociągów, stanowią podstawę do programowania zadań w zakresie ochrony środowiska przed hałasem, prowadzenia planowych i doraźnych działań technicznych, oraz organizacyjnych. Ponadto mogą wspomagać podejmowaną decyzję w sprawie wykorzystania terenów na cele inwestycyjne oraz właściwego zagospodarowania przestrzennego terenów bezpośrednio usytuowanych w sąsiedztwie badanej linii kolejowej.

Presja hałasu przemysłowego na terenie miasta staje się w ostatnich latach mniejsza. Oddawane do użytkowania zakłady są prawidłowo projektowane pod kątem minimalizacji emisji hałasu do środowiska, co zapewniają (wymuszają) obowiązujące przepisy. Zakłady istniejące podejmują w większości niezbędne działania organizacyjne i techniczne ograniczające emisję hałasu do wartości zapewniających właściwy standard jakościowy środowiska.

4.2.3 Analiza SWOT środowiska akustycznego Gminy

Klimat akustyczny	
Silne strony	Słabe strony
1. Brak obciążenia środowiska akustycznego gminy przez zakłady przemysłowe. 2. Dobry stan nawierzchni głównych dróg na terenie gminy.	1. Przekroczenia norm hałasu z sektora komunikacyjnego.
Szanse	Zagrożenia
1. Bieżące inwestycje poprawiające jakość sieci drogowej na terenie gminy. 2. Wdrożenie planów w zakresie obniżenia emitowanego hałasu do środowiska.	1. Wzrost natężenia ruchu samochodowego. 2. Powstawanie nowych dużych zakładów przemysłowych generujących wzmożony hałas produkcyjny.

Zagrożenia/Rekomendacje

Najbardziej uciążliwym źródłem hałasu jest komunikacja (zarówno drogowa jak i kolejowa).

Przeprowadzone na terenie miasta badania środowiska akustycznego wykazały występowanie obszarów nadmiernej emisji hałasu zwłaszcza na terenach przyległych do głównych ciągów komunikacyjnych m.in. ul. Bytomskiej i DTŚ.

Zmniejszenie poziomu hałasu, można zrealizować poprzez:

- ograniczenie emisji ze źródła np. zastosowanie nowych rozwiązań technicznych (np. nawierzchnie cichobieżne),
- przyszłe planowanie ciągów komunikacyjnych w stosownej odległości strefy chronionej przed hałasem (w stosunku do istniejącej już zabudowy, budowanie obwodnic wyprowadzających jazdę pojazdów poza obszar gęstej zabudowy),
- modernizacja infrastruktury drogowej (bieżące naprawy nawierzchni, stosowanie ekranów dźwiękochłonnych, ograniczenia prędkości itp.),
- stosowanie wymogów bhp wpływających na ograniczenie hałasu na stanowiskach pracy.

4.3 Pole elektromagnetyczne

4.3.1 Efekty realizacji dotychczasowego POŚ na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026

Efekty realizacji dotychczasowego POŚ w obszarze pole elektromagnetyczne, bazujące na informacjach zawartych w ostatnim dwuletnim raporcie z wykonania programu przedstawiono poniżej:

Tabela 7 Stan realizacji zadań własnych i zadań monitorowanych zawartych w Programie Ochrony Środowiska dla miasta Świętochłowice na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026 - stan na 30.09.2022 r.

Obszar interwencji: pole elektromagnetyczne				
Nazwa zadania	Termin realizacji zadania	Jednostka odpowiedzialna	Opis projektu i rezultaty wynikające z realizacji zadania	Koszty zadania
Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych m.in. poprzez preferowanie nisko konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego	Zadanie ciągłe	UM Świętochłowice	Zapobieganie ponadnormatywnej emisji pól elektromagnetycznych, unikanie lokalizacji stacji bazowych w pobliżu budynków mieszkalnych, budynków żłobków, przedszkoli, szkół, szpitali.	W ramach bieżącej działalności
Pomiar natężenia pola elektromagnetycznego w mieście w ramach zadań określonych w Programie Państwowego Monitoringu Środowiska województwa śląskiego związanych z informowaniem o stanie środowiska	b.d.	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach	-	-

Źródło: Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla miasta Świętochłowice na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026

4.3.2 Diagnoza

Pole elektromagnetyczne to połączony efekt pól magnetycznego i elektrycznego. Pole elektromagnetyczne występuje zawsze i wszędzie - energia towarzysząca zjawiskom elektromagnetycznym, to jedna z najstarszych form energii we Wszechświecie, która była jednym z czynników kształtujących ewolucję Ziemi. Źródłem pola elektromagnetycznego są także wszelkie organizmy żywe, w tym człowiek.

Pola elektromagnetyczne (PEM) badane są w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska od 2008 roku, poprzez wykonywanie pomiarów okresowych (monitoringowych) w wyznaczonej sieci

punktów. Podstawowym celem prowadzenia badań monitoringowych PEM w środowisku jest pozyskanie informacji o poziomach promieniowania w miejscach dostępnych dla ludności oraz kontrola czy nie są przekraczane poziomy dopuszczalne.

Zgodnie z zapisami art. 123 ustawy Prawo ochrony środowiska (POŚ) Obowiązek prowadzenia monitoringu PEM spoczywa na Głównym Inspektorze Ochrony Środowiska.

Według zapisów przywołanej ustawy, ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej poziomów dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach albo ich zmniejszeniu co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Od początku 2021 roku właściwym aktem prawnym regulującym sposób prowadzenia monitoringu PEM stało się rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 grudnia 2020 roku, w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2020 poz. 2311). Przedmiotowe rozporządzenie określa zakres i sposób prowadzenia okresowych (monitoringowych) badań poziomów PEM, w tym:

- sposób wyboru punktów pomiarowych;
- wymaganą częstotliwość prowadzenia pomiarów;
- sposoby prezentacji wyników pomiarów.

Wraz z wejściem w życie nowego rozporządzenia w sprawie prowadzenia pomiarów okresowych PEM, zmianie uległy między innymi: liczba punktów pomiarowych, sposób doboru lokalizacji punktów, czas trwania pomiaru, sposób prezentacji wyników oraz zakres badanych częstotliwości.²

Zgodnie z obowiązującymi od 2021 roku przepisami prawnymi, sieć punktów pomiarowych monitoringu PEM podzielono na 2 części:

- stałą sieć monitoringu,
- monitoring badawczy.

Punkty pomiarowe dla stałej sieci monitoringu PEM wyznacza się dla każdego województwa, dla dwuletniego cyklu pomiarowego, na obszarze wszystkich miast w następującej ilości:

- 1) poniżej 20 000 mieszkańców - 1 punkt pomiarowy,
- 2) w przedziale od 20 000 do 50 000 mieszkańców - 2 punkty pomiarowe,
- 3) w przedziale powyżej 50 000 do 100 000 mieszkańców - 3 punkty pomiarowe,
- 4) w przedziale powyżej 100 000 do 200 000 mieszkańców - 4 punkty pomiarowe,
- 5) powyżej 200 000 mieszkańców - 4 punkty pomiarowe i 3 punkty pomiarowe na każde rozpoczęte kolejne 100 000 mieszkańców.

² Informacje pozyskane z Oceny pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2022 dla Województwa Śląskiego.

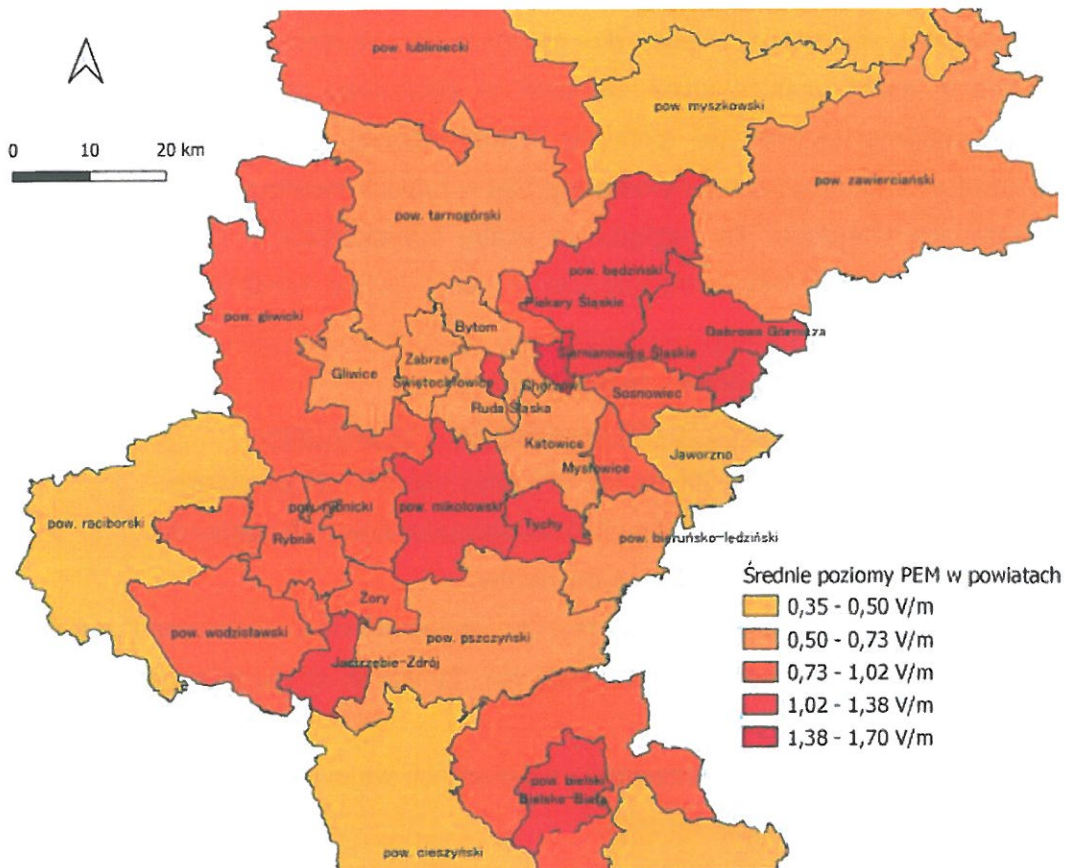
Punkty pomiarowe w ramach PMŚ dla monitoringu badawczego wyznacza się dla każdego województwa, dla czteroletniego cyklu pomiarowego, na obszarze wszystkich gmin wiejskich. Zgodnie z wyżej wymienionymi zapisami w 2022 roku na terenie województwa śląskiego przeprowadzono łącznie 103 pomiary monitoringowe, z czego 79 w ramach stałej sieci monitoringu obejmującej tereny miejskie i 24 w ramach monitoringu badawczego prowadzonego na terenach wiejskich. Ze względu na liczbę mieszkańców w ramach stałej sieci punktów pomiarowych w poszczególnych miastach o danej liczbie mieszkańców wykonano następującą ilość pomiarów:

- 1) poniżej 20 000 mieszkańców - 16 pomiarów,
- 2) w przedziale od 20 000 do 50 000 mieszkańców - 17 pomiarów,
- 3) w przedziale powyżej 50 000 do 100 000 mieszkańców - 20 pomiarów,
- 4) w przedziale powyżej 100 000 do 200 000 mieszkańców - 20 pomiarów,
- 5) powyżej 200 000 mieszkańców - 6 pomiarów.

Zgodnie z powyższymi wymogami na terenie Świętochłowic zlokalizowane są punkty wyznaczone w ramach stałej sieci monitoringu w 2022 rok. Punkty te są zlokalizowane przy ul. Powstańców Śląskich.

Średnie natężenie PEM w poszczególnych powiatach województwa śląskiego w latach 2021-2022 przedstawiono na poniższym rysunku.

Rysunek 24 Średnie natężenia PEM w poszczególnych powiatach województwa śląskiego, w latach 2021-2022

Źródło: Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2022 w Województwie Śląskim

Według informacji przekazanych przez WIOŚ w Katowicach, w 2022 roku Wydział Inspekcji przeprowadził 6 kontroli instalacji emitujących PEM do środowiska w terenie, w tym jedną z pomiarami. W ciągu analizowanego roku zarządzający instalacjami emitującymi PEM przekazali 1006 sprawozdań z pomiarów PEM, 359 spośród nich została skontrolowana. Na podstawie przeprowadzonych działań nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych poziomów PEM w środowisku.

Głównymi źródłami pól elektromagnetycznych sztucznie wytworzonych (na skutek działalności człowieka) w środowisku są instalacje radiokomunikacyjne, do których zaliczamy: stacje bazowe telefonii komórkowych, systemy nadawcze radiowo-telewizyjne, bezprzewodowe sieci komputerowe oraz elektroenergetyczne stacje i linie przesyłowe. Na terenie województwa śląskiego zlokalizowana jest znaczna ilość sztucznych źródeł PEM, co jest związane z dużą gęstością zaludnienia oraz koncentracją przemysłu energetycznego. Potwierdzają to między innymi dane na temat wskaźnika zagęszczenia linii wysokiego napięcia na 1 km², według bazy danych obiektów topograficznych BDOT, długość linii wysokich i najwyższych napięć na terenie

województwa śląskiego wynosi 3 829 km. W zakresie źródeł PEM wysokiej częstotliwości najliczniej występującym źródłami PEM są instalacje radiokomunikacyjne do których należą: stacje bazowe telefonii komórkowej, nadajniki telewizji naziemnej DVB-T oraz radiofonii FM. Rozmieszczenie stacji bazowych telefonii komórkowej oraz napowietrznej linii elektroenergetycznej (110kV) na terenie Świętochłowic przedstawiono na poniższym rysunku. **Zgodnie ze wskazaniem powyżej na terenie miasta nie odnotowano przekroczeń w średnim natężeniu PEM.**

Rysunek 25 Mapa rozmieszczenia stacji bazowych telefonii komórkowej oraz napowietrznej linii elektroenergetycznej (110kV)

Źródło: Opracowanie własne na bazie danych beta.btsearch.pl oraz ebin.josm.pl

4.3.3 Analiza SWOT oddziaływania pola elektromagnetycznego

Pola elektromagnetyczne	
Silne strony	Słabe strony
1. Brak przekroczeń poziomów dopuszczalnych natężenia pól elektromagnetycznych. 2. Istniejący system monitoringu i kontroli emisji pól elektromagnetycznych prowadzony przez WIOŚ; 3. Ustalone dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych dla miejsc dostępnych dla ludności oraz przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową.	1. Lokalizacja źródeł PEM na terenie gminy. 2. Niewielki wpływ władz gminnych na ograniczanie PEM, stan techniczny i modernizację instalacji.
Szanse	Zagrożenia
1. Rozwój technologii proekologicznej również w obrębie sieci elektrycznych i teletechnicznych celem ograniczenia negatywnego oddziaływania tego sektora na środowisko naturalne i zdrowie człowieka.	1. Znaczny rozwój infrastruktury będącej potencjalnym źródłem emisji pola elektromagnetycznego. 2. Niepokoje społeczne związane z rozbudową stacji telefonii komórkowej.

Zagrożenia/Rekomendacje

Biorąc pod uwagę dane z raportu wykonanego przez WIOŚ w Katowicach oraz biorąc pod uwagę charakterystykę występowania obecnej infrastruktury emitującej pole elektromagnetyczne należy wskazać, iż obecnie nie definiuje się na terenie gminy Świętochłowice zagrożeń wynikających z ponadnormatywnych poziomów natężeń pola elektromagnetycznego.

Jednocześnie rekomenduje się monitoring poziomów pól elektromagnetycznych, w celu uniknięcia przekroczeń w przyszłości.

4.4 Gospodarowanie wodami

4.4.1 Efekty realizacji POŚ na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026

Efekty realizacji dotychczasowego POŚ w obszarze ochrona wód, bazujące na informacjach zawartych w ostatnim dwuletnim raporcie z wykonania programu przedstawiono poniżej:

Tabela 8 Stan realizacji zadań własnych i zadań monitorowanych zawartych w Programie Ochrony Środowiska dla miasta Świętochłowice na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026 - stan na 30.09.2022 r.

Obszar interwencji: ochrona wód				
Nazwa zadania	Termin realizacji zadania	Jednostka odpowiedzialna	Opis projektu i rezultaty wynikające z realizacji zadania	Koszty zadania
Monitoring wody w stawach na terenie gminy	Zadanie ciągłe	UM Świętochłowice	Ochrona czystości wód powierzchniowych. Badania próbek wód powierzchniowych w 12 stawach na terenie gminy prowadzone są co 2 lata w okresie wiosennym i jesiennym (Staw Wąwóz, Staw Skalka, Staw Wojskowy, Staw Milicyjny, Staw Matylda, Staw Zacisze, Staw Gliniok, Staw Foryska, Staw Ajska, Staw Trupek, Staw Zojra, Staw Krauzego). Badania przeprowadzono w dniach: 25.05.2019 r. 14.10.2019 r. 14.04.2021 r. 15.10.2021 r.	23 510 zł
Prowadzenie rejestru przydomowych oczyszczalni ścieków oraz przydomowych zbiorników bezodpływowych w mieście	Zadanie ciągłe	UM Świętochłowice ChŚPWIK Sp. z o.o.	Ewidencja zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków. Zbiorniki bezodpływowe: 52 szt.	W ramach bieżącej działalności

Źródło: Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla miasta Świętochłowice na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026

4.4.2 Diagnoza

Wody powierzchniowe

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 25.06.2021 r. (DZ.U. 2021.1475) określa sposoby klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych.

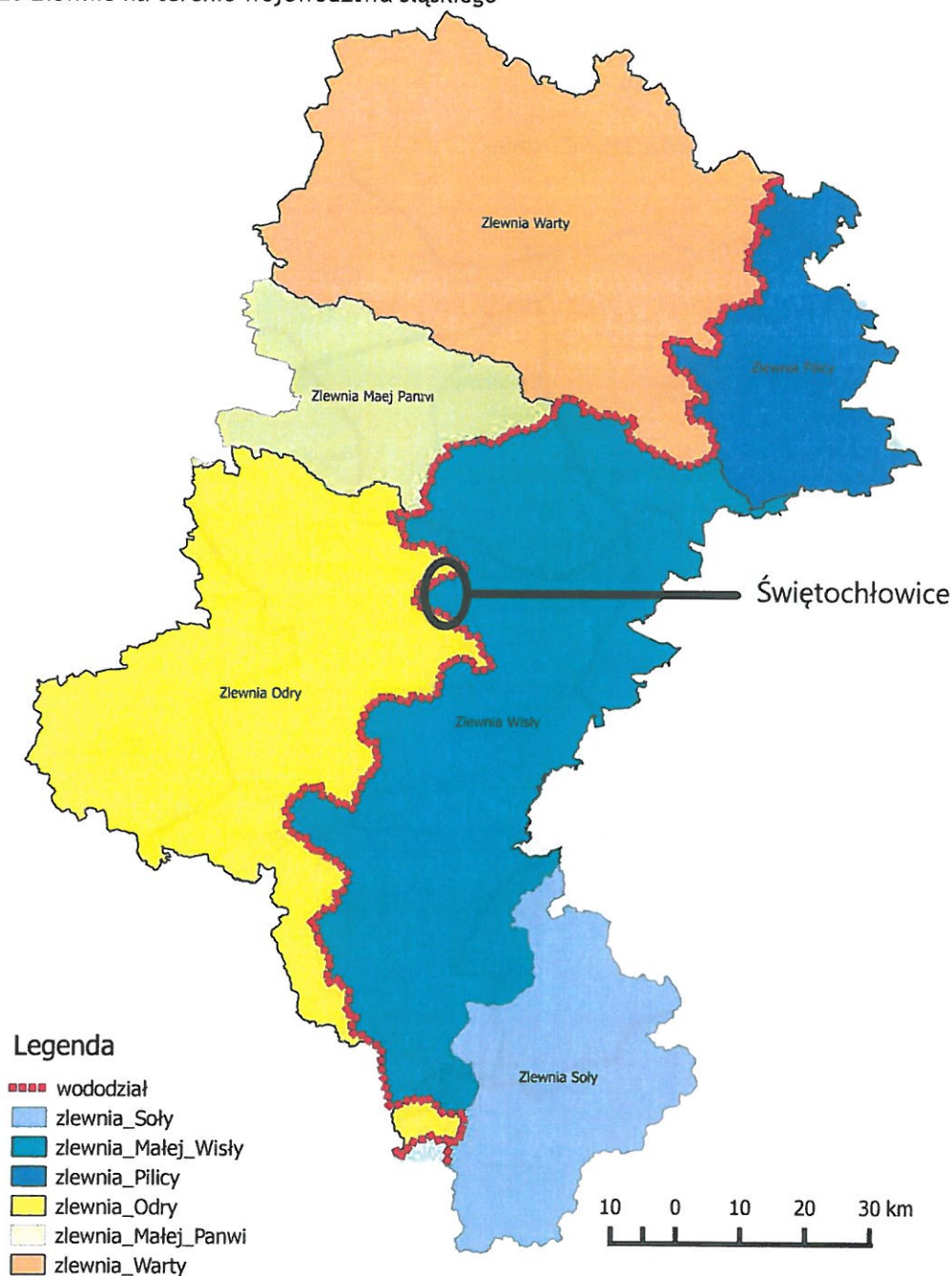

Stan ekologiczny jednolitych części wód powierzchniowych w ciekach naturalnych, jeziorach lub innych zbiornikach naturalnych, wodach przejściowych oraz wodach przybrzeżnych klasyfikuje się na podstawie wyników klasyfikacji elementów fizykochemicznych, biologicznych i hydromorfologicznych.

Elementy jakości dla klasyfikacji stanu ekologicznego jednolitych części wód powierzchniowych w ciekach naturalnych jeziorach i innych naturalnych zbiornikach wodnych, wodach przejściowych oraz wodach przybrzeżnych zostały wyznaczone w zał. nr 1 do Rozporządzenia.

Elementy jakości dla klasyfikacji stanu ekologicznego jednolitych części wód powierzchniowych i silnie zmienionych jednolitych części wód powierzchniowych zostały wyznaczone w zał. nr 2 do Rozporządzenia.

Rysunek 26 Zlewnie na terenie województwa śląskiego

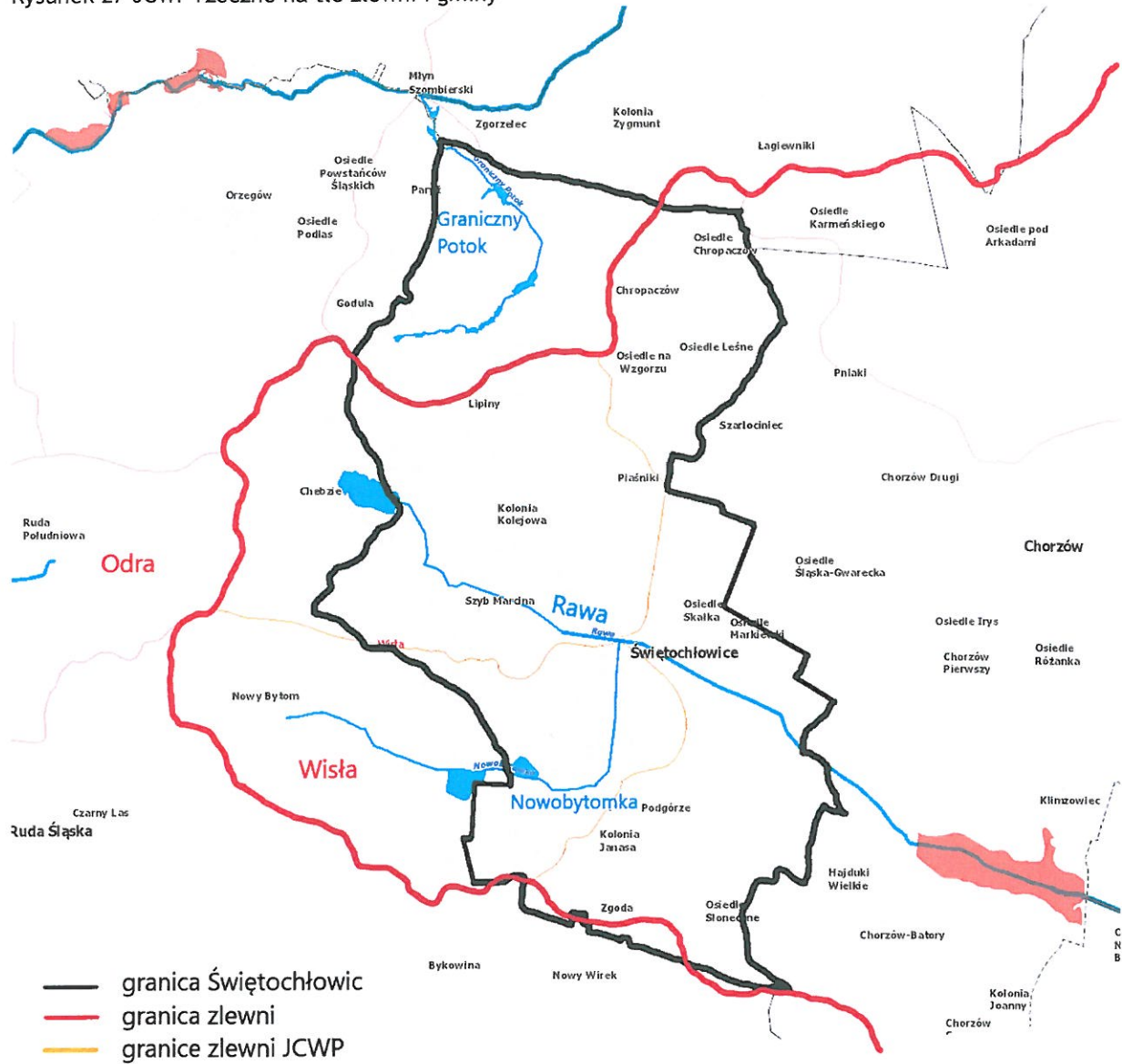
Źródło: Program małej retencji dla Województwa Śląskiego - aktualizacja 2016 r.

Przez centralną część miasta Świętochłowice przebiega dział wodny pierwszego rzędu, oddzielający dorzecza Wisły i Odry. Przebieg tego działu jest niepewny, z uwagi na gęstą zabudowę i obszary antropogenicznie przekształcone. Północna część miasta drenowana jest przez Strugę Chropaczowską, która jest dopływem Bytomki, znajdującej się w zlewni Odry. Przez południowe rejony miasta płynie kolektor Rawa, należący do zlewni Wisły. Dawne źródła Rawy wyschły w wyniku szkód górniczych. Obecnie jest ona odbiornikiem wód opadowych i ścieków komunalnych z Chorzowa i Świętochłowic.

W rejonie miasta znajdują się dwie Jednolite Części Wód Powierzchniowych (JCWP). Są to:

- Rawa RW20006212689,
- Bytomka RW6000611649.

Rysunek 27 JCWP rzeczne na tle zlewni i gminy

Źródło: Opracowanie własne na bazie wody.isok.gov.pl

Tabela 9 Stan jednolitych części wód powieściowych płynący przez Świętochłowice

Nazwa JCWP	Kod JCWP	Ocena stanu	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów RDW
Rawa	RW20006212689	zły	zagrożona
Bytomka	RW6000611649	zły	zagrożona

Źródło: <https://wody.isok.gov.pl>

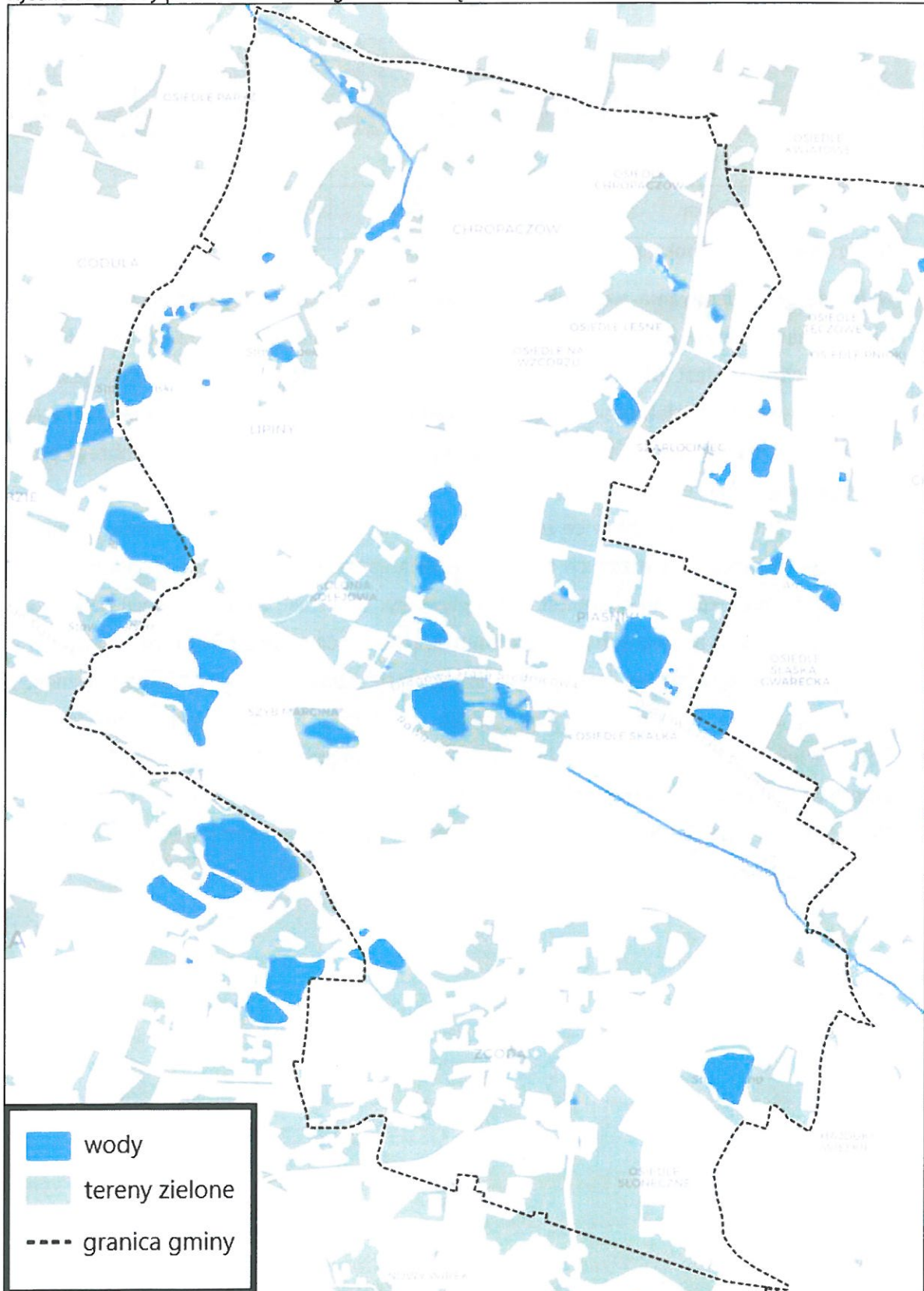
W Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły oraz w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry powyższe JCWP posiadają status silnie zmienionych części wód, a ich stan jest określany jako zły. Osiągnięcie celów środowiskowych jest zagrożone z uwagi na wpływ działalności antropogenicznej oraz brak możliwości technicznych ograniczenia wpływu tych oddziaływań. Celem środowiskowym obu JCWP jest osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego i dobrego stanu chemicznego.

Na terenie miasta Świętochłowice znajduje się szereg zbiorników powierzchniowych pochodzenia antropogenicznego, utworzonych wskutek osiadania terenu w wyniku działalności górniczej. Większość zbiorników ma charakter bezodpływowy. Zbiornik "Ajska" stanowi jeden ze stawów zlokalizowanych w północnych rejonach miasta, przez które przepływa potok Lipinka.

Na terenie Świętochłowic występują następujące stawy: Ajska, Foryska, Gliniok, Kalina, Krauzego, Marcin, Matylda, Milicyjny, Skalka, Szwajcer, Trupek, Wąwóz, Wojskowy, Zacisze, Zojra. Większość stawów w mieście znajduje się w zarządzie Polskiego Związku Wędkarskiego. Zbiornikami opiekują się miejscowe stowarzyszenia i kółka wędkarskie.

Na poniższej mapie przedstawiono położenie wód powierzchniowych na terenie Miasta Świętochłowice.

Rysunek 28 Wody powierzchniowe w granicach Świętochłowic

Źródło: infogzm.metropoliagzm.pl

Najbardziej zanieczyszczonym zbiornikiem na terenie miasta Świętochłowice był jeszcze do niedawna Staw Kalina.

W wyniku wieloletniej działalności antropogenicznej człowieka (związanej z kopalnictwem oraz lokalizacją Hałdy zakładów Chemicznych „Hajduki”) środowisko gruntowo - wodne w rejonie Stawu Kalina zostało zanieczyszczone. Wody Stawu Kalina nie spełniały środowiskowych norm jakości pod kątem wskaźników chemicznych, charakteryzujących występowanie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego. W badaniach wody wykonanych w latach wcześniejszych w niesączonej próbki wody zostały przekroczone dopuszczalne całkowite stężenia dla substancji takich jak: antracen, benzen, fluoranten, naftalen oraz wskaźniki z grupy WWA - benzo(a)piren, benzo(b)fluoranten, benzo(k)fluoranten, benzo(g,h,i)perylene oraz indeno(1,2,3-cd)piren.

Dlatego jednym z najważniejszych celów do osiągnięcia na terenie miasta była realizacja zadania pn.: „Poprawa, jakości środowiska miejskiego Gminy Świętochłowice - remediacja terenów zdegradowanych i zanieczyszczonych w rejonie stawu Kalina wraz z przywróceniem jego biologicznej aktywności”. Prace remediacyjne i budowlane rozpoczęły się 1 kwietnia 2021 r.

W ramach projektu zostały dotychczas wykonane następujące prace:

- Odcięto napływ zanieczyszczeń z rejonu hałdy - pierwszym etapem realizacji było wykonanie bariery przeciwfiltracyjnej (typu kopanego oraz w technologii Trenchmix) wokół hałdy odpadów poprodukcyjnych zakładów chemicznych "Hajduki" z Chorzowa. Oddziela ona emiter zanieczyszczeń i nie pozwala odciekom ponownie przedostać się do wody;
- Wykonano żelbetową komorę mieszania - w rejonie stawu wykonano żelbetowy zbiornik, dzięki któremu skoncentrowane ścieki będą przechwytywane z zanieczyszczonej hałdy i kierowane na oczyszczalnię ścieków. Pozwoli to zapobiec w przyszłości wtórnemu zanieczyszczeniu środowiska;
- Wyciągnięto większość osadów z dna stawu - przez ponad rok realizowany był proces wydobywania i odwadniania osadów dennych. W osadach była największa koncentracja chemicznych zanieczyszczeń, które zagrażały w sposób bezpośredni zdrowiu ludzi i wpływały negatywnie na środowisko;
- Zneutralizowano toksyczny osad - odwodnione osady neutralizowane były na miejscu w procesie termicznej desorpcji w zamkniętych, betonowych przyzmacach. Tego typu rozwiązanie zostało zastosowane po raz pierwszy w Polsce. Technologia ta pozwoliła na całkowitą redukcję zanieczyszczeń organicznych;

- Przeprowadzono bioremediację wody i gruntu - w ramach remediacji wykorzystano metody biologicznego podczyszczania wody i gruntu oparte na wykorzystaniu zdolności fizjologicznych mikroorganizmów do metabolizowania organicznych zanieczyszczeń;
- Wykonano stały system napowietrzania wody - dzięki temu zostało przywrócone życie biologiczne. Natlenianie zbiornika sprzyja również prowadzonym zabiegom bioremediacji;
- Wykonano groble na stawie - staw podzielono groblą na trzy komory - podział ma umożliwić prowadzenie prac remediacyjnych niezależnie w poszczególnych komorach;
- Wykonano przestonę przeciwfiltracyjną w groblach - zastosowano barierę przeciwfiltracyjną w technologii Trenchmix. Rozwiązanie to pozwoli na dodatkowe zmniejszenie wodoprzepuszczalności i uszczelnić groble.

Dzięki zastosowanym metodom zaobserwowano znaczny spadek zanieczyszczeń w rejonie stawu Kalina. Działania te bezpośrednio przełożyły się na zmniejszenie charakterystycznego dla tego miejsca drażniącego, chemicznego zapachu.

Rysunek 29 Staw Kalina w 2019 roku

Źródło: <https://swiony.pl>

Rysunek 30 Staw Kalina po remediacji - uroczyste otwarcie wrzesień 2023

Zródło: <https://swietochlowice.pl>

Wody podziemne

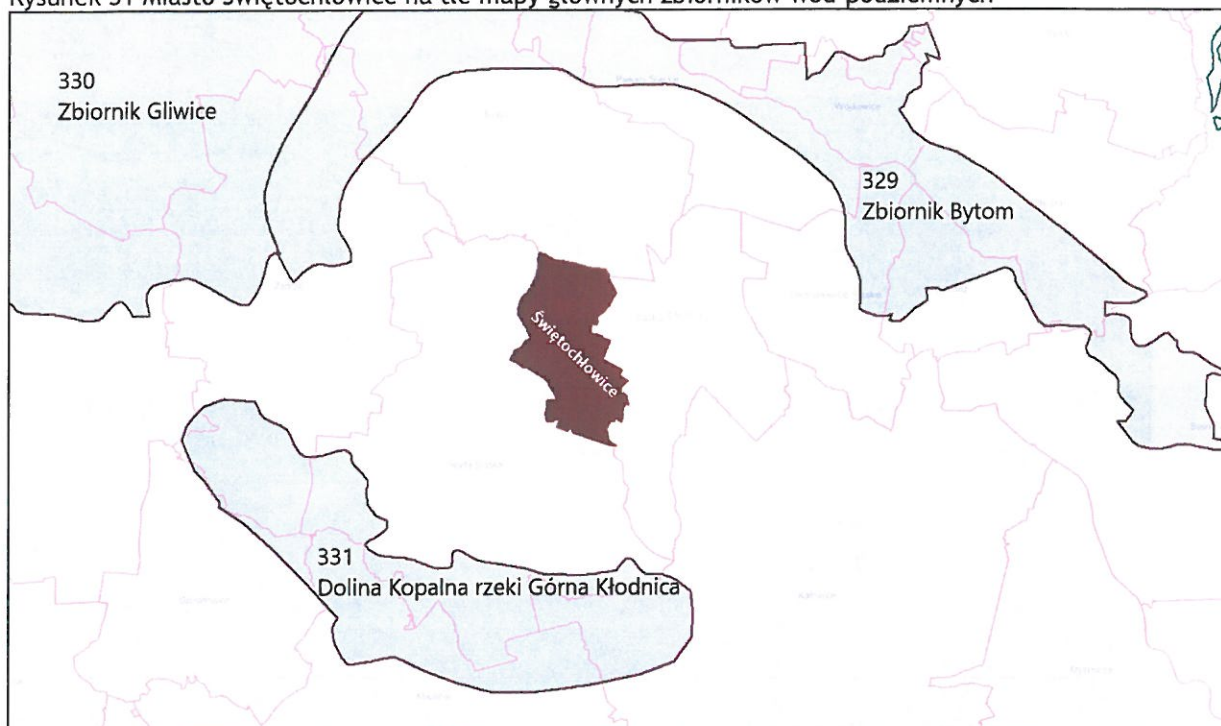
Wody podziemne w podłożu omawianego terenu związane są z osadami czwartorzędowymi i karbońskimi. Wieloletnie oddziaływanie antropogeniczne związane z urbanizacją terenu spowodowało zanieczyszczenie poziomu czwartorzędowego.

Analiza wód pięt czwartorzędowego, triasowego i karbońskiego w granicach miasta dyskwalifikuje wody podziemne pod względem wykorzystania ich do celów komunalnych w sytuacjach kryzysowych.

W związku z powyższym na analizowanym terenie brak jest Głównych Zbiorników Wód Podziemnych.

Około 5 km na południe od miasta znajduje się GZWP Nr 331 - Dolina kopalna rzeki górna Kłodnica, natomiast 6 km na północ zlokalizowany jest GZWP Nr 329 - Bytom. Na analizowanym obszarze nie wyznaczono także głównych użytkowych poziomów wód podziemnych.

Rysunek 31 Miasto Świętochłowice na tle mapy głównych zbiorników wód podziemnych

Źródło: epsh.pgi.gov.pl

Jednolite części wód podziemnych

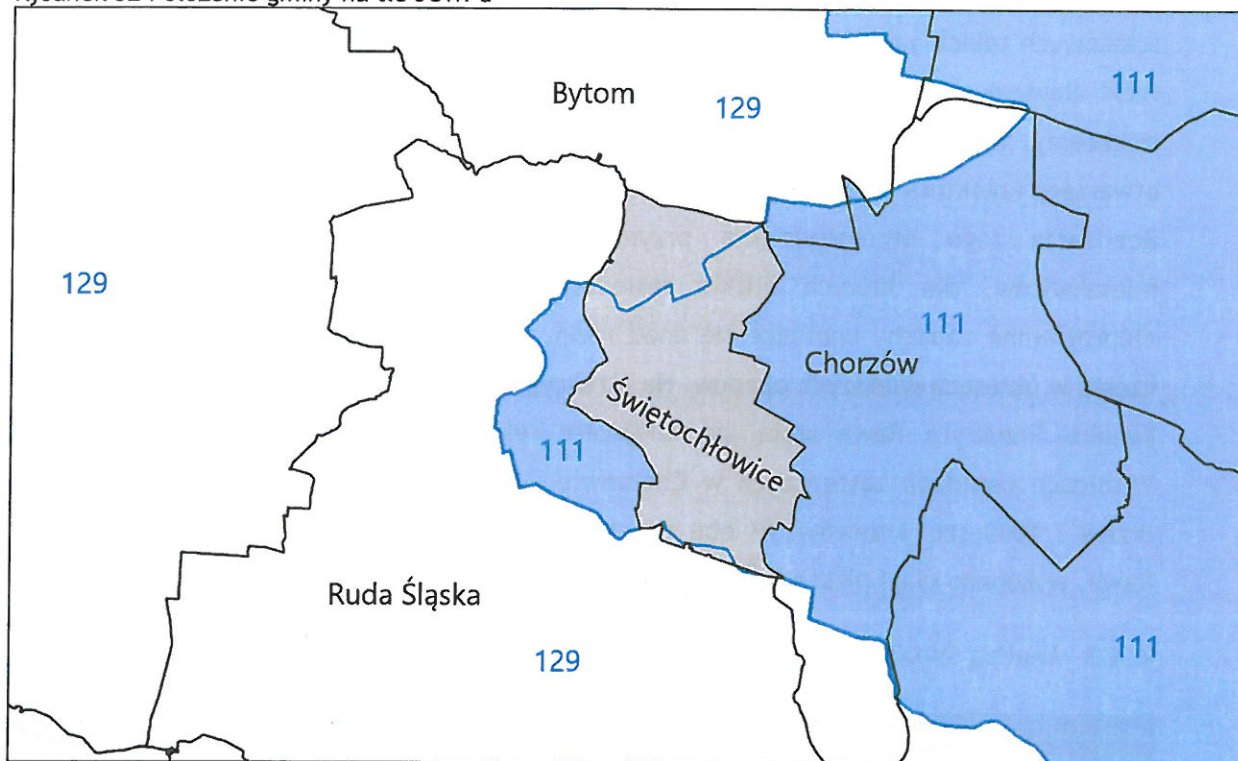
Państwowa Służba Hydrogeologiczna odpowiada za wydzielenie oraz opracowuje charakterystyki geologiczne i hydrogeologiczne jednolitych części wód podziemnych (JCWPd). Analizuje również presje i oddziaływania na wody podziemne - w zakresie chemicznym i ilościowym.

Poniżej przedstawiono graficznie położenie jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) na terenie Polski, ze szczególnym uwzględnieniem Gminy Świętochłowice.

Zgodnie z poniższą mapą należy wskazać, iż Gmina Świętochłowice leży w zasięgu obszaru Jednolitych Części Wód Podziemnych:

- nr 111 o kodzie PLGW2000111,
- nr 129 o kodzie PLGW6000129.

Rysunek 32 Płożenie gminy na tle JCWPd

Zródło: Opracowanie własne na bazie <https://www.pgi.gov.pl>

Dla ww. JCWPd zdiagnozowano zagrożenie nieosiągnięcia celów środowiskowych w związku z oddziaływaniem:

- Antropogenicznym

Intensywna eksploatacja wód podziemnych, głównie w wyniku odwodnień wyrobisk górniczych powodująca nadmierne szcerpanie zasobów dostępnych do zagospodarowania oraz ingresje zasolonych wód z poziomu karbońskiego. Oddziaływanie górnośląskiej aglomeracji miejsko-przemysłowej; zrzuty ścieków i kwaśnych wód kopalnianych, ługowanie substancji zanieczyszczających z hałd i składowisk. Wysokie stężenia azotanów w punkcie ujmującym wody do spożycia.

- Geogeniczne

Zjawisko ascenzji wód zasolonych.

Zagrożenie powodziowe

Zagrożenie powodziowe na terenie miasta w zasadzie nie występuje, ze względu na brak większych cieków wodnych. Mogą jedynie wystąpić lokalne podtopienia budynków na skutek długotrwałych i intensywnych opadów deszczu.

W latach 2007-2010 zrealizowano zadanie przykrycia koryta rzeki Rawy i otwartych kanałów ściekowych takich jak: Czarny Rów, Suez, Johanka. Głównymi celami projektu pn. „Przykrycie rzeki Rawy i otwartych kanałów ściekowych” była poprawa warunków gospodarki wodno-ściekowej w Chorzowie i Świętochłowicach, zlikwidowanie negatywnego oddziaływania otwartego kolektora ściekowego na środowisko oraz poprawa warunków bytowych mieszkańców. Realizacja tego przedsięwzięcia przyniosła zadowalające efekty szczególnie dla tych mieszkańców, dla których bliskie sąsiedztwo Rawy było uciążliwe. Zniknęły nie tylko nieprzyjemne zapachy unoszące się z rzeki, ale również lokalne podtopienia, występujące często w okresach większych opadów. Na atrakcyjności zyskały również tereny ulokowane wzdłuż kanału. Przykryta Rawa stała się miejscem rekreacji i dogodnym szlakiem spacerowym. W ramach nasadzeń zastępczych w Chorzowie i Świętochłowicach posadzono prawie 500 szt. drzew i 1000 szt. krzewów. W obu miastach na wybranych odcinkach przykrytego kolektora Rawa, wykonano ciągi piesze i pieszo - rowerowe o łącznej powierzchni prawie 3000 m².

4.4.3 Analiza SWOT - gospodarowanie wodami na terenie Świętochłowic

Gospodarowanie wodami	
Silne strony	Słabe strony
1. Wdrożony system zarządzania kryzysowego na terenie gminy - przeciwdziałania intensywnym i długotrwałym opadom powodującym lokalne podtopienia. 2. Brak zagrożenia powodziowego ze strony rzeki Rawy. 3. Poprawa stanu środowiskowego stawu Kalina.	1. Ryzyka nieosiągnięcia celów RDW przez JCWP Rawa i Bytomska w związku z występującą presją komunalną i przemysłową. 2. Ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych JCWPD. 3. Niewystarczająca retencja wód opadowych i roztopowych.
Szanse	Zagrożenia
1. Ograniczenie presji sektora komunalnego i przemysłowego na stan wód podziemnych i powierzchniowych. 2. Dostępność środków finansowych na współfinansowanie inwestycji poprawiającej stan gospodarki wodnej i ekosystemów na terenie gminy.	1. Dalsze skażenie wód powierzchniowych przez sektor komunalny i przemysłowy. 2. Niedotrzymanie celów RDW wód na terenie gminy. 3. Ograniczona ilość środków finansowych na inwestycje poprawiające parametry jakościowe wód na terenie gminy.

Zagrożenia/rekomendacje

Do najważniejszych działań jakie należy podejmować w sektorze wodnym to ograniczenie negatywnego oddziaływania sektora komunalnego i przemysłowego na stan wód podziemnych i powierzchniowych.

Dla utrzymania czystości wód zgodnie z przepisami odrębnymi, należy³:

- a) wprowadzić zakaz odprowadzania ścieków bytowo-gospodarczych i deszczowych;
- b) w przypadku zbiorników publicznych, zagwarantować dostępność brzegów zgodnie z przepisami odrębnymi;
- c) wprowadzić zakaz rekultywacji otwartych wód stojących - naturalnych i antropogenicznych, poprzez zasypywanie;
- d) nałożyć obowiązek utrzymania czystości na brzegach - wyeliminowanie niekontrolowanych wysypisk śmieci;
- e) dopuścić koordynację zagospodarowania wód stojących z terenami, w których są położone bez prawa ograniczania wielkości lustra wody, z możliwością regulacji brzegów i wykorzystaniem ich dla celów rekreacyjnych.

4.5 Gospodarka wodno - ściekowa

4.5.1 Efekty realizacji POŚ na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026

Efekty realizacji dotychczasowego POŚ w obszarze gospodarka wodno-ściekowa, bazujące na informacjach zawartych w ostatnim dwuletnim raporcie z wykonania programu przedstawiono poniżej:

Tabela 10 Stan realizacji zadań własnych i zadań monitorowanych zawartych w Programie Ochrony Środowiska dla miasta Świętochłowice na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026 - stan na 30.09.2022 r.

Obszar interwencji: gospodarka wodno-ściekowa				
Nazwa zadania	Termin realizacji zadania	Jednostka odpowiedzialna	Opis projektu i rezultaty wynikające z realizacji zadania	Koszty zadania
Przebudowa sieci kanalizacyjnej w rejonie ul. Sądowej, św. Jana, Stanisława Wallisa, ks. Józefa Michalskiego	Zadanie w trakcie realizacji.	ChŚPWik Sp. z o.o.	Ochrona czystości wód powierzchniowych i podziemnych	2020 r.- 692 775,28 zł

³ Rekomendacje zgodne z Prognozą oddziaływania na środowisko dla zmiany Studium Uwarunkowań I Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego miasta Świętochłowice

Obszar interwencji: gospodarka wodno-ściekowa				
Nazwa zadania	Termin realizacji zadania	Jednostka odpowiedzialna	Opis projektu i rezultaty wynikające z realizacji zadania	Koszty zadania
Budowa sieci kanalizacji ogólnospławnej w rejonie ulic: Metalowców i Hutniczej	Zadanie nie zrealizowane w latach 2019 - 2021 (planowana realizacja 2024 r.)	ChŚPWik Sp. z o.o.	-	-
Budowa sieci wodociągowej i kanalizacji ogólnospławnej w rejonie ulic: Uroczysko i Krasickiego	W trakcie realizacji. Planowane zakończenie 2023 r. I etap zrealizowano w	ChŚPWik Sp. z o.o.	Zwiększenie liczby nieruchomości znajdujących się w zasięgu miejskiej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej	b. d.
Budowa sieci wodociągowej w rejonie ulic: Przemysłowej i Uroczysko	Zadanie nie zrealizowane w latach 2019 - 2021 (zadanie zrealizowane w 2022 r.)	ChŚPWik Sp. z o.o.	Zwiększenie liczby nieruchomości znajdujących się w zasięgu miejskiej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej	-
Uporządkowanie gospodarki ściekowej w rejonie stawu Kalina - przebudowa sieci kanalizacyjnej	Zadanie w trakcie realizacji	ChŚPWik Sp. z o.o.	Ochrona czystości wód powierzchniowych i podziemnych	2021 r. - 5 344 689,40 zł
Przebudowa sieci kanalizacyjnej w ul. Chorzowskiej od nr 140-122 wraz z budową przepompowni ścieków	Zadanie nie zrealizowane w latach 2019 - 2021 (planowana realizacja w 2023 r.)	ChŚPWik Sp. z o.o.	Ochrona czystości wód powierzchniowych i podziemnych	-
Budowa sieci kanalizacyjnej w rejonie ulic Sportowej i Węglowej wraz z przepompownią ścieków	Zadanie nie zrealizowane w latach 2019 - 2021 (planowana realizacja w latach 2023-2024)	ChŚPWik Sp. z o.o.	Zwiększenie liczby nieruchomości znajdujących się w zasięgu miejskiej sieci kanalizacyjnej. Ochrona czystości wód powierzchniowych i podziemnych	-

Obszar interwencji: gospodarka wodno-ściekowa				
Nazwa zadania	Termin realizacji zadania	Jednostka odpowiedzialna	Opis projektu i rezultaty wynikające z realizacji zadania	Koszty zadania
Przebudowa istniejącej stalowej sieci wodociągowej w ul. Śląskiej na odcinku nr 29-91.	Zadanie zrealizowane w 2020 r.	ChŚPWik Sp. z o.o.	Zmniejszenie zużycia wody i poprawa jakości.	2020 r. - 646 355,78 zł
Budowa sieci wodociągowo-kanalizacyjnej dla obsługi terenów zlokalizowanych w rejonie Centrum Badawczo-Rozwojowego „INVESTEKO”	Zadanie usunięte z wieloletniego planu inwestycji	ChŚPWik Sp. z o.o.	-	-
Przebudowa sieci kanalizacji ogólnospławnej w ul. Łagiewnickiej	Zadanie w trakcie realizacji. Planowane zakończenie w 2023 r.	ChŚPWik Sp. z o.o.	Ochrona czystości wód powierzchniowych i podziemnych.	019 - 1 361 157,29 zł 2020 - 434 262,10 zł
Budowa sieci wodociągowej (wykonanie przewiertu pod drogą) w ul. Katowickiej nr 42-44 oraz 48	Zadanie zrealizowane w 2021 r.	ChŚPWik Sp. z o.o.	Zwiększenie liczby nieruchomości znajdujących się w zasięgu miejskiej sieci wodociągowej.	2021 r. - 58 740,40 zł
Przebudowa sieci wodociągowej i kanalizacji ogólnospławnej w ul. Szttygarskiej	Zadanie zrealizowane w 2019 r.	ChŚPWik Sp. z o.o.	Ochrona czystości wód powierzchniowych i podziemnych. Zmniejszenie zużycia wody i poprawa jakości.	2019 - 1 816 294,42 zł
Budowa przyłączy wodociągowych	2019 - 39 szt. 2020 - 29 szt. 2021 - 24 szt.	ChŚPWik Sp. z o.o.	Zwiększenie liczby nieruchomości znajdujących się w zasięgu miejskiej sieci wodociągowej.	2019 - 194 901,89 zł 2020 - 195 975,70 zł 2021 - 155 881,16 zł

Źródło: Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla miasta Świętochłowice na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026

4.5.2 Diagnoza

Gmina Świętochłowice współtworzy razem z Chorzowem i częścią Katowic Aglomerację o nazwie Chorzów-Świętochłowice.

Aglomeracja została ustanowiona Uchwałą nr XXX/510/2020 Rady Miasta Chorzów z dnia 17 grudnia 2020 r. Wyznaczona aglomeracja Chorzów - Świętochłowice o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) 155 820, obsługiwana jest przez oczyszczalnię ścieków komunalnych "Klimzowiec" położoną w granicach miasta Chorzów (część mechaniczna) oraz przez oczyszczalnię mieszczącą się przy ul. Krętej 9, 41-506 Chorzów (część biologiczna).

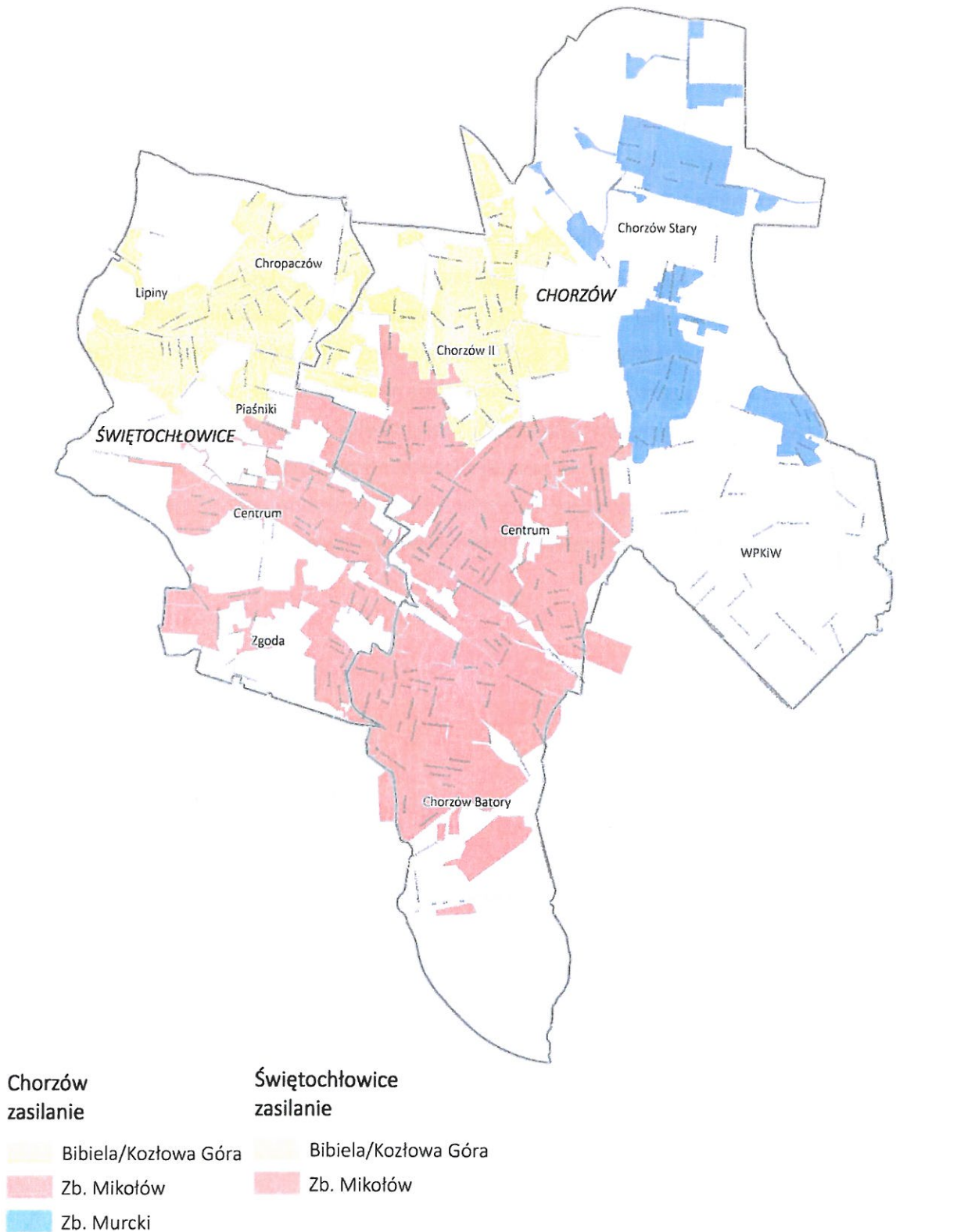
Ustanowienie aglomeracji Chorzów-Świętochłowice ma na celu odzwierciedlenie aktualnego stanu zasięgu systemu kanalizacji zbiorczej na terenie stanowiącym zlewnię Oczyszczalni Ścieków „Klimzowiec” w Chorzowie i obejmuje:

1. W Gminie Chorzów - miasto Chorzów, Antonowice, Hajduki Wielkie, Kolonia Joanny, Maciejkowice, Niedźwiedziniec, Pniaki, Stary Chorzów, Szarlociniec, Węzłowiec,
2. W Gminie Świętochłowice - miasto Świętochłowice, Chropaczów, Lipiny, Piaśniki, Zgoda, Podgórze, Kolonia Janasa, Kolonia Kolejowa, Szyb Marcina,
3. W Gminie Katowice - Bederowice (część), zachodnia część dzielnicy Załęże (kolonia Mościckiego).

Aglomeracja Chorzów-Świętochłowice charakteryzuje się wysokim stopniem zwodociągowania i skanalizowania. W tym zakresie nie występują już zasadnicze niedobory, a dalsze inwestycje wodnokanalizacyjne służą głównie zaspokojeniu potrzeb nowych klientów systemu (np. w wyniku budowy nowych budynków mieszkalnych i osiedli mieszkaniowych) lub też są związane z lokalnym uporządkowaniem gospodarki ściekowej negatywnie oddziałującej na okoliczne środowisko.

Dodatkowo niektóre odcinki sieci wodociągowych i kanalizacyjnych wykazują zużycie techniczne, co przyczynia się do występowania okresowych awarii na sieciach wodociągowych i kanalizacyjnych. Świętochłowice nie posiadają własnych ujęć wód podziemnych ani stacji uzdatniania wody. Woda dostarczana z magistrali Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągowego w Katowicach w pełni zaspokajają potrzeby miasta. Sieć wodociągowa na terenie miasta administrowana jest przez Chorzowsko-Świętochłowickie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji (ChŚPWik) w Chorzowie.

Rysunek 33 Kierunki zasilania w wodę terenu Świętochłowic

Źródło: <https://www.chspwik.pl>

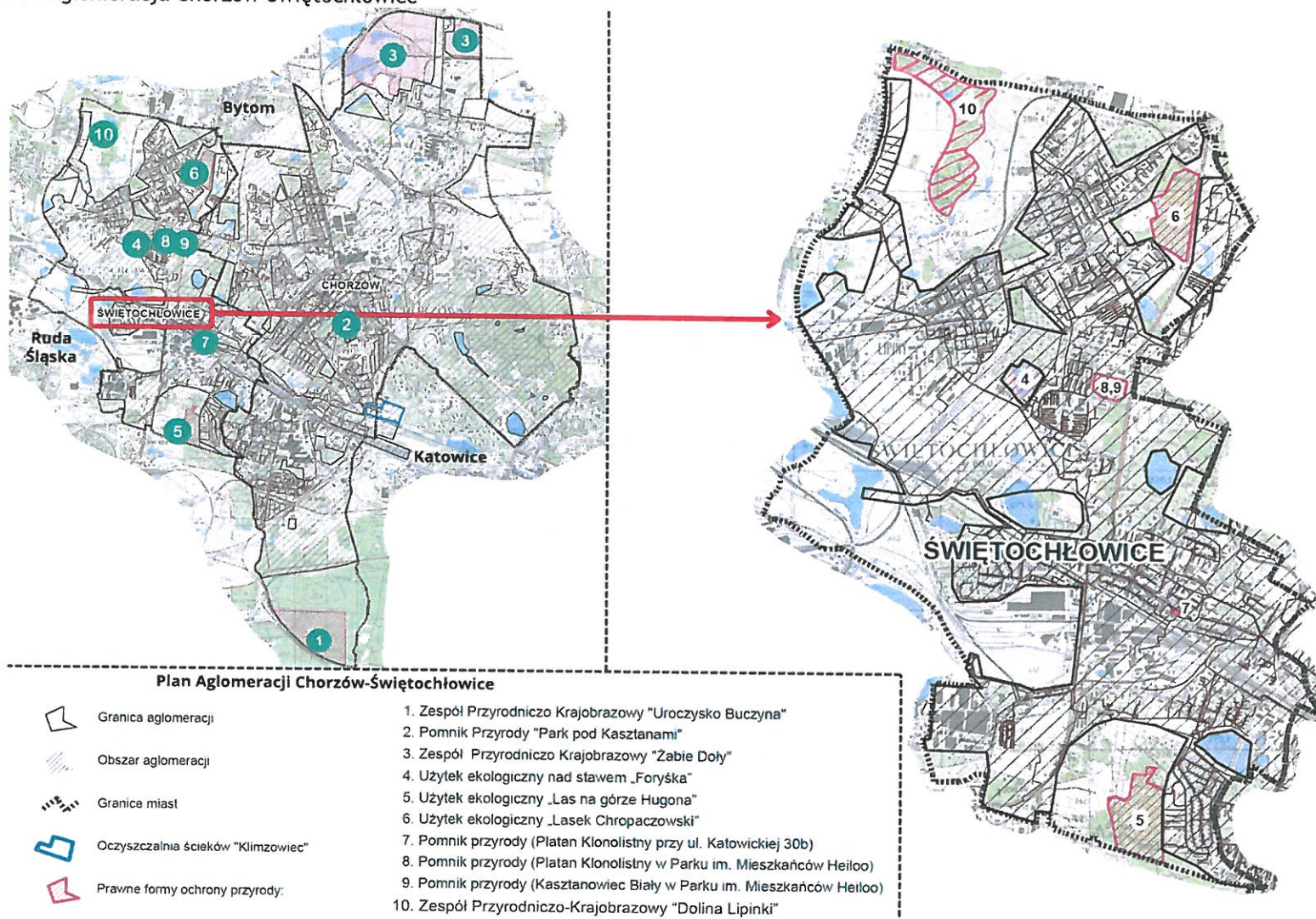
Miasto nie posiada własnej oczyszczalni ścieków, w związku z tym utrzymuje się bardzo wysoki stopień degradacji cieków wodnych i zamkniętych. Ścieki bytowo-gospodarcze i przemysłowe są

odprowadzane bezpośrednio do rzeki Rawy, która jest równocześnie głównym kolektorem ogólnospławnym odprowadzającym ścieki na oczyszczalnię rzeczną Klimzowiec w Chorzowie (99,2% ludności jest obsługiwane przez tą oczyszczalnię).

W latach 2009 - 2011 została przeprowadzona modernizacja Oczyszczalni Ścieków „Klimzowiec”. Dzięki zastosowanym technologiom oraz nowoczesnym urządzeniom OŚ „Klimzowiec” reprezentuje obecnie wysokie standardy techniczne w dziedzinie technologii oczyszczania ścieków, budownictwa, automatyki i innych dziedzin inżynierskich, mających zastosowanie w oczyszczalniach ścieków. Ograniczono uciążliwości zapachowe związane ze ściekiem surowym, osadem ściekowym czy skratkami. Kwestia ograniczenia tych uciążliwości była jednym z priorytetów zakończonej modernizacji, w ramach której poddano hermetyzacji wszystkie uciążliwe zapachowo obiekty, a zanieczyszczone powietrze odprowadzane jest obecnie do pięciu biofiltrów (dwóch na części mechanicznej i trzech na części biologicznej) w celu oczyszczenia. Na podstawie Planu Aglomeracji Chorzów-Świętochłowice planowana rozbudowa infrastruktury kanalizacyjnej dotyczy terenów wcześniej niezurbanizowanych, na których sukcesywnie rozwija się budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne i wielorodzinne oraz planowaną budową nowych zakładów przemysłowych i usługowych, które wymagać będą podłączenia.

Rysunek 34 Aglomeracja Chorzów-Świętochłowice

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Uchwały Rady Miasta Chorzów nr XXX/510/2020

4.5.3 Analiza SWOT -gospodarka wodno-ściekowa

Gospodarka wodno-ściekowa	
Silne strony	Słabe strony
1. Wyznaczona uchwałą Rady Miasta Chorzów aglomeracja obsługująca gminę Świętochłowice. 2. Wysoki stopień zwodociągowania gminy. 3. Duży stopień skanalizowania miasta (ponad 98,2% użytkowników ma możliwość podłączenia się do kanalizacji). 4. Odpowiednia jakość wody użytkowej. 5. Wystarczające dla potrzeb gminy zasoby wody pitnej. 6. Wysoka świadomość pracowników UM Świętochłowice o konieczności rozbudowy sieci kanalizacyjnej, a w przypadku braku technicznych i ekonomicznych możliwości jej rozbudowy wdrożenie innych alternatywnych rozwiązań (np. przydomowe oczyszczalnie ścieków).	1. Występowanie na terenie gminy zbiorników bezodpływowych (szamba). 2. Odcinkowo występujące sieci kanalizacyjne i wodociągowe o znacznym stopniu zużycia technicznego powodujące występowanie okresowych awarii.
Szanse	Zagrożenia
1. 100% skanalizowanie Gminy (konieczność skanalizowania terenów poza aglomeracją lub w przypadku braku technicznych i ekonomicznych przesłanek zastosowanie alternatywnych rozwiązań np. przydomowych oczyszczalni ścieków). 2. Rozbudowa sieci kanalizacji deszczowej (zagospodarowanie wód opadowych).	1. Przedostawanie się nieczystości sanitarnych z nieszczelnych zbiorników bezodpływowych (skażenie wód powierzchniowych i podziemnych).

Zagrożenia/rekomendacje

Największym problemem w sektorze wodno-ściekowym gminy jest wykorzystywanie na terenach nieskanalizowanych (w większości dotyczy nowopowstałej zabudowy), często nieszczelnych zbiorników bezodpływowych.

Rekomenduje się dalszą kontynuację zadań związanych ze skanalizowaniem obszarów poza aglomeracją (alternatywnie w przypadku braku technicznej możliwości budowy sieci kanalizacyjnej, budowę przydomowych oczyszczalni ścieków).

Dodatkowo należy prowadzić bieżące prace modernizacyjne utrzymujące dobry stan techniczny sieci wodociągowej i kanalizacyjnej (przeciwdziałanie awarią sieci).

4.6 Zasoby geologiczne

4.6.1 Efekty realizacji dotychczasowego POŚ na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026

Efekty realizacji dotychczasowego POŚ w ochrona powierzchni ziemi i gleby, bazując na informacjach zawartych w ostatnim dwuletnim raporcie z wykonania programu przedstawiono poniżej:

Tabela 11 Stan realizacji zadań własnych i zadań monitorowanych zawartych w Programie Ochrony Środowiska dla miasta Świętochłowice na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026 - stan na 30.09.2022 r.

Obszar interwencji: ochrona powierzchni ziemi i gleby				
Nazwa zadania	Termin realizacji zadania	Jednostka odpowiedzialna	Opis projektu i rezultaty wynikające z realizacji zadania	Koszty zadania
Poprawa jakości środowiska miejskiego Gminy Świętochłowice - remediacja terenów zdegradowanych i zanieczyszczonych w rejonie stawu Kalina wraz z przywróceniem jego biologicznej aktywności	Rozpoczęcie w kwietniu 2021 (w trakcie realizacji)	UM Świętochłowice	W ramach zadania wykonano następujące prace: 1. Odcięto napływ zanieczyszczeń z rejonu hałdy. 2. Wykonano żelbetową komorę mieszania. 3. Wyciągnięto większość osadów z dna stawu. 4. Zneutralizowano toksyczny osad. 5. Przeprowadzono bioremediację wody i gruntu. 6. Wykonano stały system napowietrzania wody. 7. Wykonano groble na stawie. 8. Wykonano przesłonę przeciwfiltracyjną w groblach.	Projekt finansowany w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na podstawie umowy zawartej z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (w kwocie ok. 60 mln zł), a także ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska (dotacje ponad 5 mln zł i pożyczkę ponad 2,7 mln zł).
Likwidacja dzikich wysypisk	Zadanie ciągłe	UM Świętochłowice	Zwiększenie czystości na terenie miasta.	W ramach bieżącej działalności
Rekultywacja terenów przemysłowych i pogórnich	-	Właściciele i użytkownicy terenów	-	-
Instalacja do odzysku Pb i energii z tzw. przekładek	-	Baterpol S.A.	-	-

Źródło: Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla miasta Świętochłowice na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026

4.6.2 Diagnoza

Zasoby geologiczne

Udokumentowane złoża kopalin (obecnie użytkowane) na terenie miasta według stanu na 31.12.2022 rok przedstawiono w poniższej tabeli:

Tabela 12 Złoża kopalin na terenie Świętochłowic

Nazwa złoża	KOD/ID	Kopalina	Powierzchnia udokumentowanego Złoża [ha]
Barbara-Chorzów	WK/333	Węgiel kamienny	1931000
Centrum-Szombierki	WK/329	Węgiel kamienny	1027000
Pokój	WK/357	Węgiel kamienny	2345000
Polska	IB/2088	Surowce ilaste	6183
Polska-Wirek	WK/370	Węgiel kamienny	3213000

Źródło: <http://geoportal.pgi.gov.pl/midas-web>

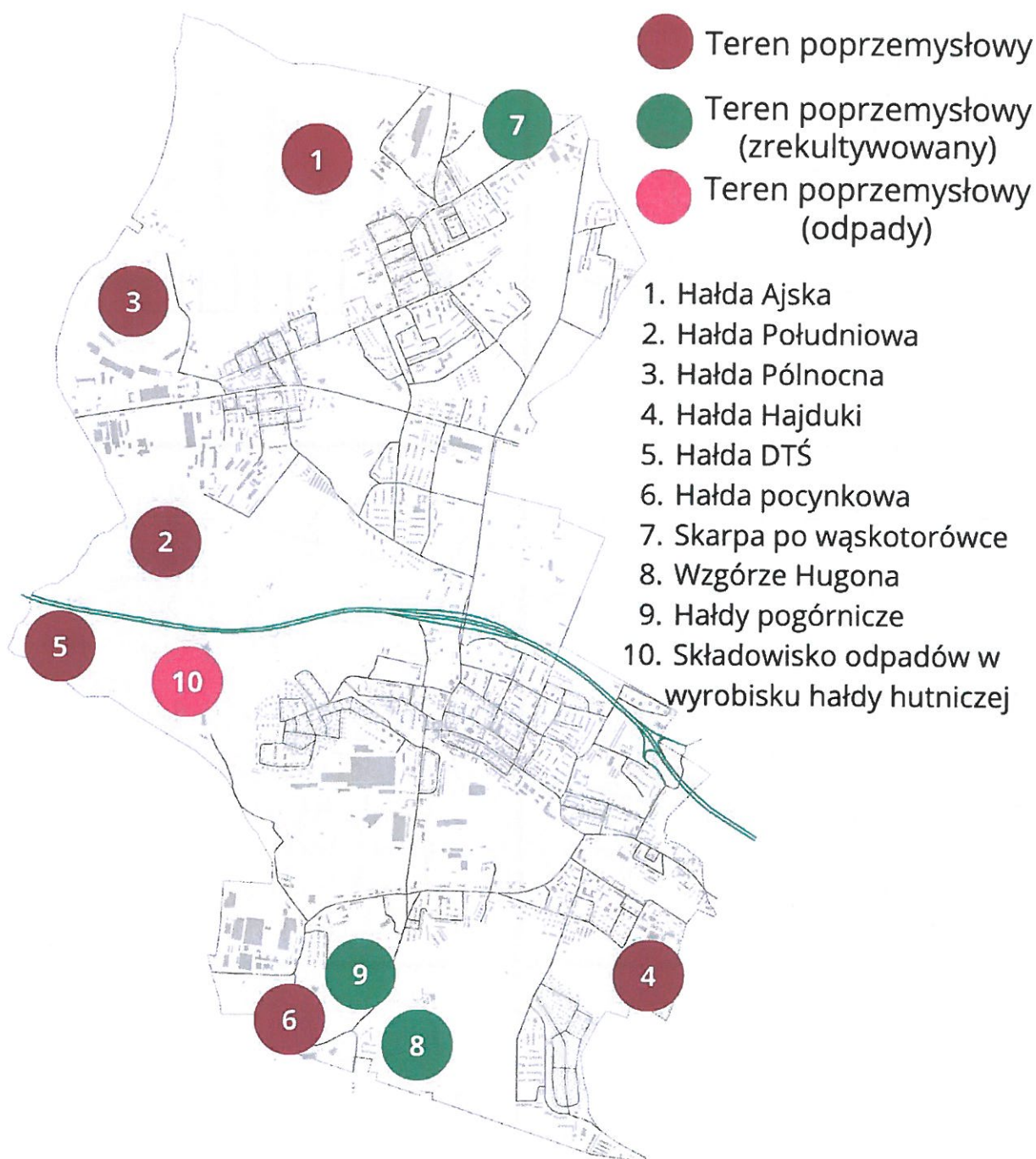
W ostatnich latach na terenie miasta nie prowadzono monitoringu powierzchni ziemi i gleby. Według badań przeprowadzonych w przeszłości przez Ośrodek Badań i Kontroli Środowiska w Katowicach wynika, że w Świętochłowicach są wielokrotnie przekroczone normy zawartości metali ciężkich.

Środowisko Świętochłowic jest jednym z najbardziej przekształconych miejskich środowisk aglomeracji katowickiej. Przemysł i nadmierna urbanizacja przez lata spowodowały stopniową degradację terenów w mieście. W wyniku działalności górniczej duża część miasta znalazła się pod wpływem oddziaływania górniczego. Większość terenów objęta jest I i II kategorią szkód górniczych. Deformacje terenu są tu jednak nieduże.

W przeszłości na terenie miasta znaczący udział miał przemysł wydobywczy i hutniczy, który przyczynił się do intensywnego rozwoju Świętochłowic. Na terenie miasta wydobywano węgiel kamienny. W wyniku prowadzonego w przeszłości przemysłu duże obszary miasta zostały zajęte przez antropogeniczne formy terenu, głównie hałdy (ze skał płonnych i żużli wielkopieczowych), pogórnice zapadliska i niecki osiadania.

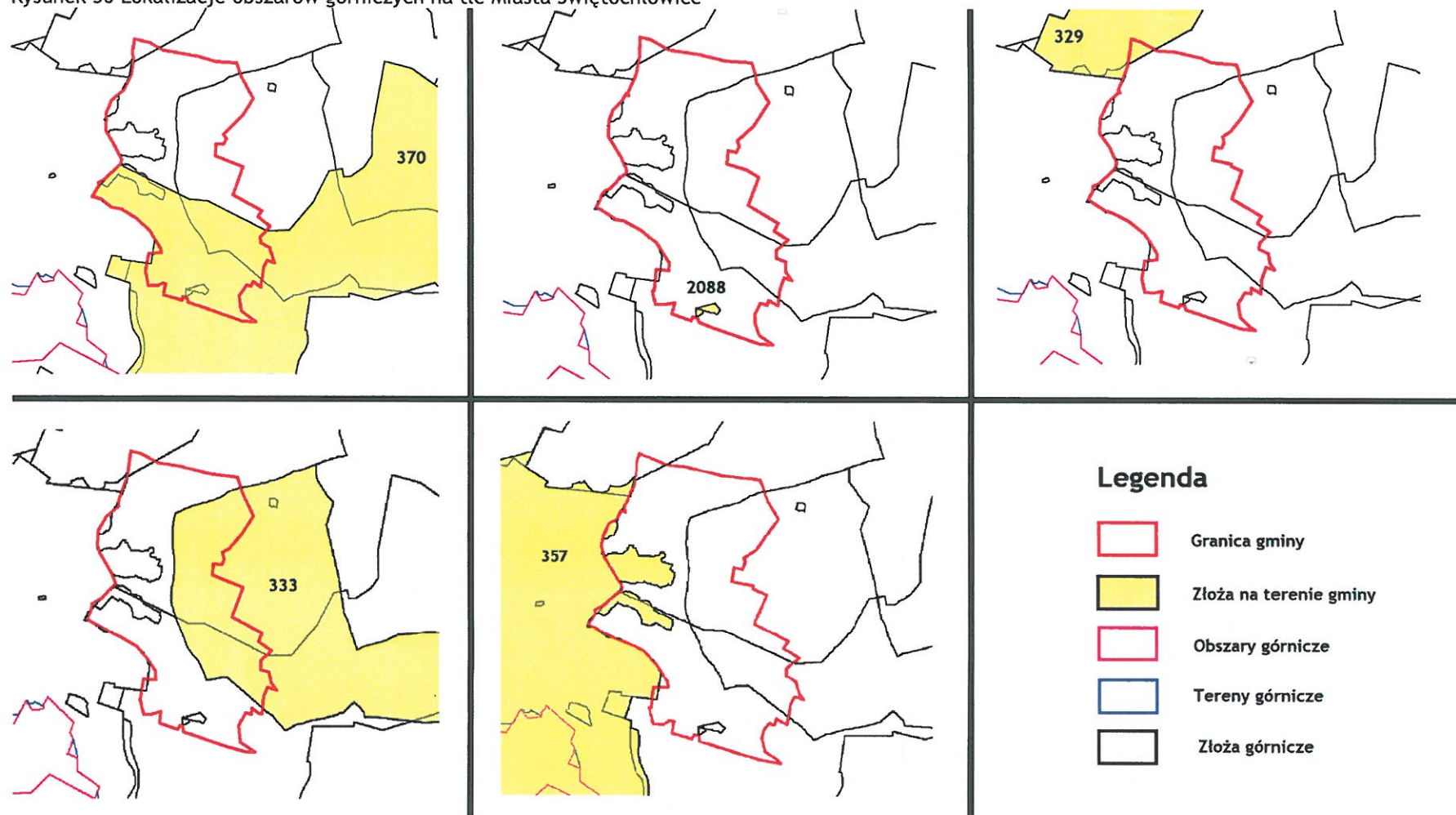
Poniżej na rysunkach przedstawiono lokalizację hałd i terenów poprzemysłowych (również zrekultywowanych) oraz złóż na terenie Miasta Świętochłowice (złoża zarówno użytkowane wymienione w tabeli poniżej oraz złoża obecnie nieużytkowane).

Rysunek 35 Lokalizacje obszarów przemysłowych (hałdy itp.)

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 36 Lokalizacje obszarów górniczych na tle Miasta Świętochłowice

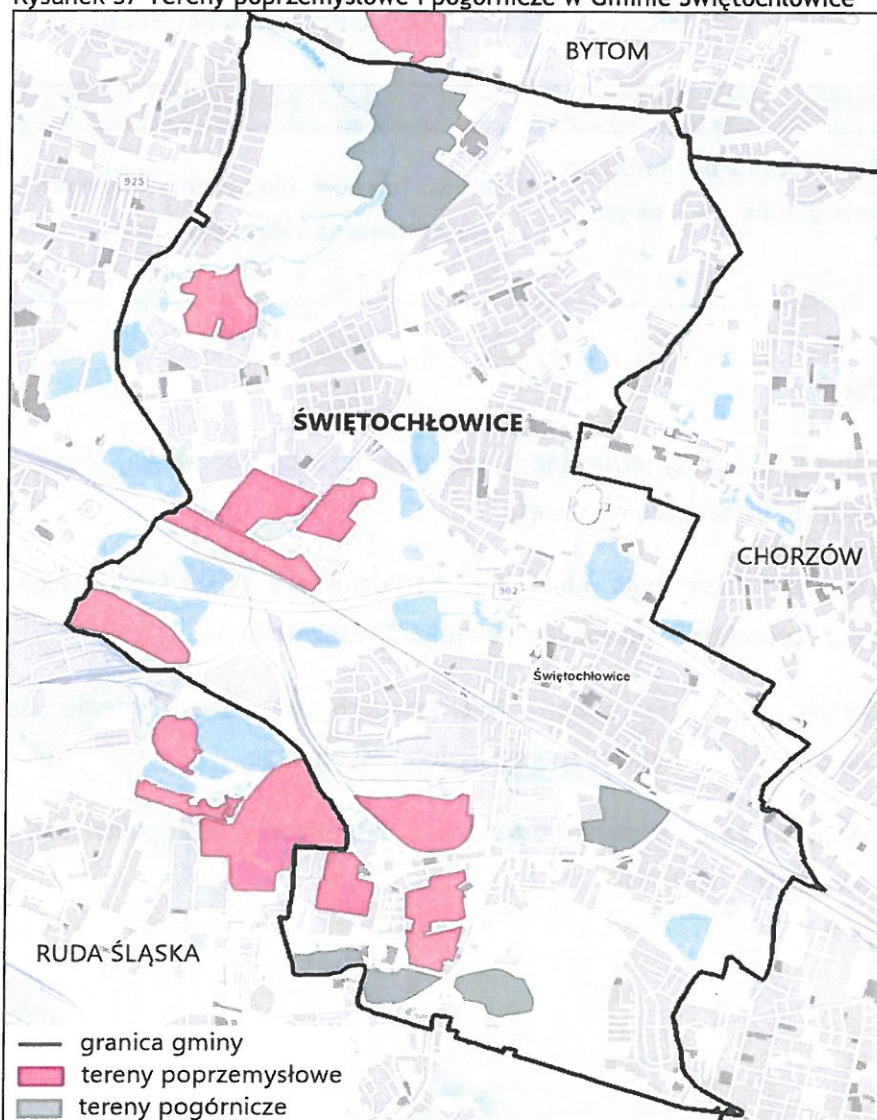
Źródło: Opracowanie własne na bazie geoportal.pgi.gov.pl/midas

Dodatkowo należy wskazać, iż Główny Instytut Górnictwa opracował i wdrożył e-usługę w postaci ogólnodostępnego systemu informacyjnego o terenach pogórnicznych na terenie województwa śląskiego (OPI TPP 2.0). Zakres informacji i planowanych do udostępnienia narzędzi w ramach systemu dedykowany jest ocenie możliwości i potencjału do ponownego wykorzystania terenów pogórnicznych, w kierunku gospodarczym i społecznym. Zgodnie z założeniami funkcjonowania bazy prowadzona jest bieżąca aktualizacja danych w celu udostępnienie rzetelnych informacji.

Podmioty zainteresowane mogą zgłaszać nowe tereny oraz weryfikować informacje dotychczas zawarte w Systemie.

W obecnie obowiązującej wersji 2.0 bazy znalazły się również tereny pogórniczne położone na terenie gminy Świętochłowice.

Rysunek 37 Tereny przemysłowe i pogórniczne w Gminie Świętochłowice

Źródło: OPI TPP 2.0 - <https://geoportal.orsip.pl/>

Zagrożenia geologiczne

W granicach administracyjnych Miasta Świętochłowice nie występują osuwiska oraz tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi.

4.6.3 Analiza SWOT -zasoby geologiczne

Tabela 13 Analiza SWOT - zasoby geologiczne

Zasoby geologiczne	
Silne strony	Słabe strony
1.Stopniowa rekultywacja terenów przemysłowych i zdegradowanych. 2.Zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dotyczące ochrony naturalnego ukształtowania terenu.	1. Występujące na terenie miasta tereny przemysłowe wymagające podjęcia prac rekultywacyjnych. 2.Liczne deformacje budynków powstałe w wyniku osiadania terenów wywołanego zapadaniem się pustek poeksploatacyjnych.
Szanse	Zagrożenia
1.Tereny przemysłowe atrakcyjne dla inwestora - możliwość zagospodarowania w kierunku gospodarczym.	1.Utrata terenów biologicznie czynnych i ich przekształcanie na cele budownictwa.

Zagrożenia/rekomendacje

Gmina z sukcesem realizuje projekty związane z poprawą jakości środowiska, które zostało zdegradowane w skutek działalności przemysłowej.

Jednym z ostatnich działań, które było niezwykle pożądane nie tylko środowiskowo, ale i społecznie była realizacja projektu związanego z remediacją Stawu Kalina.

Rekomenduje się dalszą realizację zadań wpływających na udostępnienie terenów przemysłowych np. na cele środowiskowe, społeczne lub gospodarcze.

Należy również realizować bieżące działania związane z aktualizacją dostępnych baz danych o terenach przemysłowych (np. OPI-TPP).

4.7 Gleby

4.7.1 Efekty realizacji dotychczasowego POŚ na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026

Efekty realizacji dotychczasowego POŚ w obszarze gleb, bazując na informacjach zawartych w ostatnim dwuletnim raporcie z wykonania programu przedstawiono poniżej:

Tabela 14 Stan realizacji zadań własnych i zadań monitorowanych zawartych w Programie Ochrony Środowiska dla miasta Świętochłowice na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026 - stan na 30.09.2022 r.

Obszar interwencji: gleby				
Nazwa zadania	Termin realizacji zadania	Jednostka odpowiedzialna	Opis projektu i rezultaty wynikające z realizacji zadania	Koszty zadania
Okresowe badania gleb na zawartość metali ciężkich i odczyn pH	Zadanie nie zrealizowane w latach 2019 - 2021	UM Świętochłowice	Nie wykonano	-

Źródło: Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla miasta Świętochłowice na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026

4.7.2 Diagnoza

Gleby na terenie miasta

Jakość gleb terenów niegdyś użytkowanych rolniczo na obszarze analizowanego miasta zakwalifikowana została w IVa i IVb klasie bonitacji dla gruntów ornych (sporadycznie do V klasy) i IV i V użytków zielonych. Aktualnie wskutek gospodarczej (nierolniczej) działalności człowieka pokrywa glebowa Świętochłowic została całkowicie przekształcona i jej stan jest zły.

Na terenie gminy wydzielono trzy grupy gleb o charakterze antropogenicznym.

- Pierwsza z nich to tereny bezglebowe i z glebami antropogenicznymi na terenach przemysłowych i poprzemysłowych (powierzchnie zajęte przez budynki i hale fabryczne, zwaliska, zbiorniki wód przemysłowych, tereny przylegające do szlaków drogowych i kolejowych). Na tych terenach pierwotna pokrywa glebowa została całkowicie zniszczona przez zdarcie, zasypanie, przekopanie, pokrycie materiałem obcym, a trwająca intensywna działalność gospodarcza uniemożliwia jej odtworzenie.
- Drugą grupę gleb stanowią gleby antropogeniczne przekształcone i tereny bezglebowe wśród zabudowy mieszkalnej. Do tej grupy zaliczono gleby skwerów, zieleńców, terenów wokół budynków, a także powierzchnie bezglebowe pod budynkami mieszkalnymi, placami, drogami itp. Ich występowanie pokrywa się z zasięgiem obszarów zabudowy mieszkalnej. Występują one m.in. na terenach, na których pokrywą glebowa

zniszczono podczas prac przygotowawczych pod budowę domów i innych obiektów, a następnie teren zrehabilitowano.

- Ostatnią grupę stanowią gleby inicjalne i grunty antropogeniczne na terenach rekultywowanych oraz na terenach, na których naturalna pokrywa glebowa została zniszczona pod wpływem działalności człowieka. Gleby tego typu występują na obszarach przemysłowych, gdzie wykonano prace rekultywacyjne poprzez zalesianie i zadarnianie (Góra Hugona) lub na terenach poeksploatacyjnych pozostawionych naturalnej sukcesji roślinnej. Najmniejszą miąższością charakteryzują się gleby tego typu wykształcone na stokach lub w obrębie dna dużych form poeksploatacyjnych. Nieco większą miąższość mają gleby wykształcone na materiale bardziej rozdrobnionym - np. niewielkie hałdy. Często gleby te powstają na skale macierzystej o zupełnie innych właściwościach niż ta, na której rozwijała się pierwotna pokrywa glebowa (gleby tworzące się miejscach biedaszybów powstają na materiale wydobytym z głębszych części profilu), na ukształtowanych przez człowieka powierzchniach sztucznych skarp, przy zmienionych stosunkach wodnych, pod wprowadzonymi przez człowieka gatunkami roślin. Do tej grupy gleb zaliczono również gleby ogródków działkowych.

4.7.3 Analiza SWOT - gleby

Zasoby geologiczne i gleby	
Silne strony	Słabe strony
1. Niski stopień rolniczego wykorzystania gleb na terenie gminy - ograniczenie negatywnego wpływu sektora rolnego na gleby (nawozy, środki ochrony roślin).	1. Wysoki stopień zanieczyszczenia gleb pochodzący z emisji antropogenicznej oraz ze środków transportu.
Szanse	Zagrożenia
1. Ograniczenie antropogenicznego zanieczyszczenia gleb m.in. za sprawą działań edukacyjnych i akcji społecznych	1. Dalsze skażenie gleb związane z działalnością przemysłową

Zagrożenia/rekomendacje

W celu ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko glebowe w gminie należy kontynuować działania edukacyjne (promocja dobrych praktyk wpływających na poprawę jakości gleb). Należy również realizować działania kontrolne w sektorze gospodarczym (weryfikacja przestrzegania przez przedsiębiorców przepisów ochrony środowiska, zwłaszcza w tych dziedzinach gospodarczych, których występuje potencjalne czy znaczące oddziaływanie na środowisko).

4.8 Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

4.8.1 Efekty realizacji dotychczasowego POŚ na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026

Efekty realizacji dotychczasowego POŚ w obszarze gospodarka odpadami, bazujące na informacjach zawartych w ostatnim dwuletnim raporcie z wykonania programu przedstawiono poniżej:

Tabela 15 Stan realizacji zadań własnych i zadań monitorowanych zawartych w Programie Ochrony Środowiska dla miasta Świętochłowice na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026 - stan na 30.09.2022 r.

Obszar interwencji: gospodarka odpadami				
Nazwa zadania	Termin realizacji zadania	Jednostka odpowiedzialna	Opis projektu i rezultaty wynikające z realizacji zadania	Koszty zadania
Gospodarowanie odpadami komunalnymi, w tym odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych z terenu gminy.	Zadanie bieżące	UM Świętochłowice	Zapewnienie odbioru oraz zagospodarowania odpadów komunalnych z nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy oraz nieruchomości niezamieszkałych.	2019: 12 656 985,70 zł 2020: 14 127 241,99 zł 2021: 14 049 099,01 zł
Roczne sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi	Zadanie bieżące	UM Świętochłowice	Zadanie ciągłe, prowadzone w ramach bieżącej działalności. Terminowe składanie sprawozdań do odpowiednich jednostek	W ramach bieżącej działalności
Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, unieszkodliwianych przez składowanie. W stosunku do ilości tych odpadów, wytwarzanych w województwie śląskim w roku 1995, dopuszcza się do składowania następujące ilości odpadów ulegających biodegradacji: a) w 2019 r. nie więcej niż 40%. b) w 2020 r. nie więcej niż 35%. c) w 2021 r. nie więcej niż 35%	2019-2021	UM Świętochłowice	a) 0 % b) 0 % c) 0 % Wymagany poziom redukcji odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowisko, został osiągnięty.	W ramach bieżącej działalności

Obszar interwencji: gospodarka odpadami				
Nazwa zadania	Termin realizacji zadania	Jednostka odpowiedzialna	Opis projektu i rezultaty wynikające z realizacji zadania	Koszty zadania
Przygotowanie do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych takich jak papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło na poziomie minimum: a)40% w roku 2019, b)50% w roku 2020, c)20% w roku 2021	2019-2021	UM Świętochłowice	a) 51,34 % b) 35,0 % c) 8,12 % W roku 2020 i 2021 nie osiągnięto wymaganego poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła.	W ramach bieżącej działalności
Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych na poziomie minimum: a) 50% w roku 2019, b) 70% w roku 2020, c) 70% w roku 2021	2019-2021	UM Świętochłowice	a) 100% b) 100% c) 100% Wymagany poziom recyklingu w poszczególnych latach został osiągnięty.	W ramach bieżącej działalności
Budowa Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych przy ul. Szpitalnej w Świętochłowicach	12.2021	UM Świętochłowice, MPGK Sp. z o.o.	Projekt „Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych przy ul. Szpitalnej w Świętochłowicach wraz z kampanią informacyjno-edukacyjną został zrealizowany w ramach poddziałania 5.2.1 Gospodarka odpadami - ZIT w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020.	949 755,09 zł dofinansowanie z UE 777 118,40 zł
Modernizacja instalacji sortowni odpadów pochodzących z selektywnej zbiórki	Zadanie nie zrealizowane w latach 2019 - 2021	MPGK Sp. z o.o.	-	-

Obszar interwencji: gospodarka odpadami				
Nazwa zadania	Termin realizacji zadania	Jednostka odpowiedzialna	Opis projektu i rezultaty wynikające z realizacji zadania	Koszty zadania
Usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest	2019-2021 zadanie ciągłe do 2032	Urząd Miejski, Spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, właściciele nieruchomości	Według danych zawartych w bazie azbestowej https://bazaazbestowa.gov.pl Na terenie miasta Świętochłowice zinwentaryzowano: 2 568 397 kg azbestu, Dotychczas unieszkodliwiono: 332 923 kg a do unieszkodliwienia pozostało: 2 235 474 kg.	b.d.

Źródło: Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla miasta Świętochłowice na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026

4.8.2 Diagnoza

Obowiązkiem Gminy Świętochłowice jest zapewnienie odbioru oraz zagospodarowania odpadów komunalnych z nieruchomości na których zamieszkują mieszkańcy oraz nieruchomości niezamieszkałych stanowiących część nieruchomości na których zamieszkują mieszkańcy, poprzez wybór w drodze przetargu firmy wywozowej oraz pokrycie kosztów związanych z funkcjonowaniem systemu, a podstawowym wymogiem funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi jest objęcie nim wszystkich mieszkańców, którzy zobowiązani są do wnoszenia regularnie stałych opłat o wysokości, o której zdecydowała Rada Gminy.

W 2022 r. usługi odbioru zmieszanych i selektywnie zebranych odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości objętych opłatami za odbiór i zagospodarowanie odpadami komunalnymi wnoszonymi na rzecz Gminy Świętochłowice realizowane były przez Miejskie Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych w Świętochłowicach Sp. z o.o. ul. Łagiewnicka 76, 41-608 Świętochłowice.

W wyniku przeprowadzonego postępowania przetargowego zawarta została umowy z Miejskim Przedsiębiorstwem Usług Komunalnych w Świętochłowicach Sp. z o.o. na okres od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2022 r.

Na mocy zawartej umowy zmieszane odpady komunalne odebrane od właścicieli nieruchomości niezamieszkałych przekazywane były do Instalacji Mechaniczno-Biologicznego Przetwarzania Odpadów Komunalnych Przedsiębiorstwa Techniki Sanitarnej ALBA Sp. z o.o. w Chorzowie przy ul. Brzezińskiej - RIPOK.

Selektywnie zebrane odpady komunalne odebrane od właścicieli nieruchomości niezamieszkałych z terenu miasta Świętochłowice, zgodnie z zawartą umową, przekazywano do Zakładu

Gospodarki Odpadami Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Świętochłowicach Sp. z o.o.

Właściciele nieruchomości, którzy nie byli obowiązani do ponoszenia opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi na rzecz Gminy Świętochłowice zawarli umowy z przedsiębiorcami wpisanymi do prowadzonego przez Prezydenta Miasta Świętochłowice Rejestru Działalności Regulowanej (na dzień 31 grudnia 2022r. do rejestru wpisanych było 16 przedsiębiorców).

Selektywna zbiórka odpadów

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Klimatu Środowiska z dnia 10 maja 2021 r. w sprawie sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów (Dz.U. 2021 r. poz. 906). zasady selektywnej zbiórki odpadów komunalnych na terenie miasta Świętochłowice odbywały się zgodnie z ww. aktem prawnym.

Selektywna zbiórka odbywała się w specjalnych urządzeniach (pojemniki bądź worki) w zależności od rodzaju zabudowy bądź charakteru nieruchomości.

W zabudowie jednorodzinnej:

- papier - w workach w kolorze niebieskim,
- szkło - w workach w kolorze zielonym,
- tworzywa sztuczne, metale i odpady opakowaniowe wielomateriałowe - w workach w kolorze żółtym,
- bioodpady - w pojemnikach w kolorze brązowym
- odpady zmieszane - w pojemnikach w kolorze czarnym

W zabudowie wielorodzinnej

- szkło - w pojemnikach w kolorze zielonym,
- papier - w pojemnikach w kolorze niebieskim
- tworzywa sztuczne, metale i odpady opakowaniowe wielomateriałowe - w pojemnikach w kolorze żółtym lub pojemnikach siatkowych
- bioodpady - w pojemnikach w kolorze brązowym
- odpady zmieszane - w pojemnikach w kolorze czarnym

W nieruchomościach niezamieszkałych stanowiących część nieruchomości, na których zamieszkuja mieszkańcy

- szkło - w pojemnikach lub workach w kolorze zielonym,
- papier - w pojemnikach lub workach w kolorze niebieskim
- tworzywa sztuczne, metale i odpady opakowaniowe wielomateriałowe - w pojemnikach lub workach w kolorze żółtym

- bioodpady - w pojemnikach lub workach w kolorze brązowym
- odpady zmieszane - w pojemnikach lub workach w kolorze czarnym

Na terenie Gminy Świętochłowice funkcjonują dwa Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów:

- **Gminny Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Niebezpiecznych i Wielkogabarytowych (GPZONiW).**

Znajduje się on w Świętochłowicach przy ulicy Wojska Polskiego na terenie składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne.

Gminny Punkt Zbiórki Odpadów Niebezpiecznych i Wielkogabarytowych czynny jest:

- w poniedziałki i czwartki w godz. od 10:00 do 18:00,
- we wtorki, środy i piątki w godz. od 7:00 do 15:00,
- w soboty w godz. 8:00 do 14:00.

Do GPZONiW mieszkańcy mogą bezpłatnie oddawać odpady komunalne w tym odpady niebezpieczne oraz gruz, powstające w gospodarstwach domowych. Transport odpadów do GPZONiW mieszkańcy zapewniają we własnym zakresie i na własny koszt.

- **Punkt Selektywnej Zbiórki przy ul. Szpitalnej**

PSZOK czynny jest:

- w poniedziałek i czwartek w godzinach od 7.00 do 18.00,
- we wtorek, środę, i piątek w godzinach od 7.00 do 15.00,
- w soboty w godzinach od 8:00 do 14:00.

Do PSZOK-u mieszkańcy mogą bezpłatnie oddawać odpady komunalne w tym odpady niebezpieczne oraz gruz, powstające w gospodarstwach domowych.

Transport odpadów do PSZOK-u mieszkańcy zapewniają we własnym zakresie i na własny koszt.

Ilości odpadów komunalnych wytworzonych na terenie gminy Świętochłowice w 2022 roku

Tabela 16 Ilość odpadów powstałych na terenie gminy w 2022 roku.

Odebrane odpady komunalne		
Kod odebranych odpadów komunalnych	Rodzaj odebranych odpadów komunalnych	Masa odebranych odpadów komunalnych [Mg]
15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	970,4800
15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	4,5900
15 01 06	Zmieszane odpady opakowaniowe	1586,9550
15 01 07	Opakowania ze szkła	880,9900
20 01 01	Papier i tektura	5,4800

20 01 02	Szkoło	11,5800
20 01 08	Odpady kuchenne ulegające biodegradacji	677,6800
20 01 35*	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki	84,4150
20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35	997,4520
20 01 39	Tworzywa sztuczne	9,3200
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	1302,9400
20 02 03	Inne odpady nieulegające biodegradacji	385,2400
20 03 01	Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	9377,5400
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	550,4700
Odebrane odpady budowlane i rozbiórkowe		
17 01 02	Gruz ceglany	1362,6400
17 01 07	Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglano- ceramicznego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06	683,2400
17 02 03	Tworzywa sztuczne	0,6220
17 03 80	Odpadowa papa	3,9200
Zebrane odpady w punkcie selektywnego zbierania odpadów komunalnych, funkcjonującym na terenie gminy: Gminny Punkt Zbiórki Odpadów Niebezpiecznych i Wielkogabarytowych przy ul. Wojska Polskiego 41-600 Świętochłowice		
Kod zebranych odpadów komunalnych	Rodzaj zebranych odpadów komunalnych	Masa zebranych odpadów komunalnych [Mg]
15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	1,0000
15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	0,8600
16 01 03	Zużyte opony	12,0540
20 01 10	Odzież	1,6800
20 01 11	Tekstylia	0,3000
20 01 14*	Kwasy	0,0050
20 01 23*	Urządzenia zawierające freony	2,3920
20 01 32	Leki inne niż wymienione w 20 01 31	0,0100
20 01 35*	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki5)	2,3740
20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35	0,5910
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	1291,5600
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	242,0780
Zebrane odpady w punkcie selektywnego zbierania odpadów komunalnych, funkcjonującym na terenie gminy: PSZOK SZPITALNA przy ul. Szpitalnej 41-600 Świętochłowice		
15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	2,6400
15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	2,1000

15 01 06	Zmieszane odpady opakowaniowe	0,0300
15 01 10*	Opakowania zawierające pozostałości substancji niebezpiecznych lub nimi zanieczyszczone	1,9740
16 01 03	Zużyte opony	16,6800
20 01 21*	Lampy fluorescencyjne i inne odpady zawierające rtęć	0,0800
20 01 23*	Urządzenia zawierające freony	3,5750
20 01 32	Leki inne niż wymienione w 20 01 31	0,2080
20 01 34	Baterie i akumulatory inne niż wymienione w 20 01 33	0,2270
20 01 35*	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki	4,7140
20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35	13,3390
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	4,7000
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	105,2800
Odpady budowlane i rozbiórkowe zebrane w punktach selektywnego zbierania odpadów komunalnych, funkcjonujących na terenie gminy		
17 01 01	Odpady betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów	4,3400
17 01 02	Gruz ceglany	579,9680
17 01 03	Odpady innych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia	0,4200
17 01 07	Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06	0,3600
17 01 80	Usunięte tynki, tapety, okleiny itp.	4,7400
17 01 82	Inne niewymienione odpady	22,9600
17 02 01	Drewno	1,0550
17 02 02	Szkoło	2,9200
17 02 03	Tworzywa sztuczne	4,3340
17 08 02	Materiały budowlane zawierające gips inne niż wymienione w 17 08 01	30,7400
Zebrane odpady komunalne		
15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	156,699
15 01 04	Opakowania z metali	38,4539
20 01 01	Papier i tektura	42,0590
20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35	330,8770
20 01 39	Tworzywa sztuczne	0,8890
20 01 40	Metale	55,8203
Zebrane odpady budowlane i rozbiórkowe		
17 04 01	Miedź, brąz, mosiądz	17,8500
17 04 02	Aluminium	30,7370

17 04 03	Ołów	6,5470
17 04 04	Cynk	6,6580
17 04 05	Żelazo i stal	2565,922

Źródło: Analiza stanu gospodarki odpadami na terenie gminy Świętochłowice na rok 2022

4.8.3 Analiza SWOT - gospodarka odpadami i zapobieganie powstawania odpadów

Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawania odpadów	
Silne strony	Słabe strony
1. Wszyscy mieszkańcy gminy objęci zostali systemem gospodarki odpadami. 2. Na terenie gminy występują dwa Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych.	1. Dzikie wysypiska śmieci. 2. Spalanie odpadów w indywidualnych źródłach ciepła w gospodarstwach domowych.
Szanse	Zagrożenia
1. Podnoszenie świadomości proekologicznej mieszkańców. 2. Dalsza kontynuacja działań związanych z unieszkodliwianiem odpadów. 3. Likwidacja nielegalnych wysypisk śmieci.	1. Wzrost opłat dla mieszkańców z tytułu korzystania z systemu gospodarki odpadami.

Zagrożenia/rekomendacje

Głównymi problemami w gospodarce odpadami na terenie gminy jest spalanie śmieci w domowych paleniskach.

Należy zatem podejmować szerokie działania edukacyjne i propagujące dobre praktyki w sektorze gospodarki odpadami - działania powinny być kierowane do ogółu mieszkańców gminy.

4.9 Zasoby przyrodnicze, lasy

4.9.1 Efekty realizacji dotychczasowego POŚ na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026

Efekty realizacji dotychczasowego POŚ w obszarze zasoby przyrodnicze, lasy, bazujące na informacjach zawartych w ostatnim dwuletnim raporcie z wykonania programu przedstawiono poniżej:

Tabela 17 Stan realizacji zadań własnych i zadań monitorowanych zawartych w Programie Ochrony Środowiska dla miasta Świętochłowice na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026 - stan na 30.09.2022 r.

Obszar interwencji: zasoby przyrodnicze, lasy				
Nazwa zadania	Termin realizacji zadania	Jednostka odpowiedzialna	Opis projektu i rezultaty wynikające z realizacji zadania	Koszty zadania
Budowa miejskich placów zabaw wraz z obiektami małej architektury oraz projektem zieleni miejskiej w dzielnicy centrum	Zadanie nie zrealizowane w latach 2019 - 2021	UM Świętochłowice	Poprawa przyrodniczego wizerunku miasta	-
Poprawa jakości środowiska miejskiego gminy Świętochłowice - remediacja terenów zdegradowanych i zanieczyszczonych w rejonie stawu „Kalina” wraz z przywróceniem jego biologicznej aktywności - urządzone tereny zielone	Zadanie nie zrealizowane w latach 2019 - 2021. Zadanie będzie realizowane po zakończeniu prac remediacyjnych	UM Świętochłowice	Obecnie trwają prace budowlane i remediacyjne.	-
Pielęgnacja i konserwacja istniejących pomników przyrody i pozostałych istniejących form ochrony przyrody.	2019 - 2021	UM Świętochłowice	Wykonanie zabiegów pielęgnacyjnych: redukcja korony, usunięcie posuszu, które przyczyniły się do polepszenia stanu zdrowotnego drzew. Został utrzymany zdrowy oraz właściwy pokrój koron drzew. Cięcia pielęgnacyjne zastąpiły naturalny proces odrzucania gałęzi, gdyż spadające uschnięte gałęzie stanowią zagrożenie dla pobliskiej infrastruktury oraz dla życia i zdrowia ludzi. Nasadzenia w 2021:76 szt	W ramach bieżącej działalności
Zapewnienie właściwej ochrony bioróżnorodności, terenów zieleni i krajobrazu w planowaniu przestrzennym, ze szczególnym uwzględnieniem korytarzy ekologicznych poprzez adekwatne zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego lub/i decyzjach o warunkach zabudowy.	Zadanie ciągłe	UM Świętochłowice	Wzrost różnorodności biologicznej miasta	W ramach bieżącej działalności

Obszar interwencji: zasoby przyrodnicze, lasy				
Nazwa zadania	Termin realizacji zadania	Jednostka odpowiedzialna	Opis projektu i rezultaty wynikające z realizacji zadania	Koszty zadania
Integracja działań w ramach wdrażania zapisów Strategii Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego.	Zadanie ciągle	UM Świętochłowice	Zachowanie najcenniejszych walorów przyrodniczych gminy, ochrona bioróżnorodności	W ramach bieżącej działalności
Stworzenie systemu przepływu	Częściowo zrealizowano w latach 2019-2021. Zadanie nadal kontynuowane	UM Świętochłowice; Wojewódzki Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Katowicach (administrator Geoportalu ORSIP 2.0)	Uruchomiona została aplikacja przedstawiająca rozmieszczenie gatunków fauny, roślin naczyniowych oraz mszaków województwa śląskiego	W ramach bieżącej działalności
Oznakowanie granic obszarów uznanych za formy ochrony przyrody oraz postawienie tablic informacyjnych.	2019	UM Świętochłowice	Zachowanie najcenniejszych walorów przyrodniczych gminy, ochrona bioróżnorodności, edukacja ekologiczna	W ramach bieżącej działalności
Usuwanie roślinności inwazyjnej.	Zadanie ciągle	UM Świętochłowice; Właściciel lub zarządzający terenem	Ochrona bioróżnorodności	W ramach bieżącej działalności
Realizacja zieleni urządzonej w obiektach rekreacyjno-wypoczynkowych, usługowych, handlowych, przemysłowych nie będących własnością komunalną.	2019-2021	Podmioty gospodarcze, osoby prawne (właściciele, zarządcy obiektów)	Utrzymywanie terenów zarządców/administratorów w ramach bieżącej działalności	-

Źródło: Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla miasta Świętochłowice na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026

4.9.2 Diagnoza

Wieloletnia działalność przemysłowa na terenie Miasta Świętochłowice przyczyniała się do znacznych przekształceń w naturalnym krajobrazie miasta, w tym do znacznego zubożenia szaty roślinnej Świętochłowic. Obserwuje się obecnie zanikanie gatunków wrażliwych we florze w wyniku antropopresji oraz ekspansję roślin o szerokiej skali tolerancji na warunki środowiska.

Warto zwrócić uwagę, iż na terenie Świętochłowic brak jest terenów leśnych, występują jedynie zbiorowiska lasopodobne i sztucznie utworzone zalesienia w tzw. „zespołach rolniczo - leśnych”

i „parkowo - leśnych” w północno - zachodniej, południowej, wschodniej i centralnej jego części miasta.

Pomimo braku obszarów leśnych na terenie miasta, w ramach jednostek funkcjonalnych wyróżniono:

- zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Dolina Lipinki”,
- zespół parkowo - leśny Piaśniki-Chropaczów,
- zespół parkowo - leśny „Planty Bytomskie”,
- zespół wzgórza Hugona (tereny sztucznie utworzonych zalesień).

Szczególną rolę w strukturze zieleni miasta spełniają:

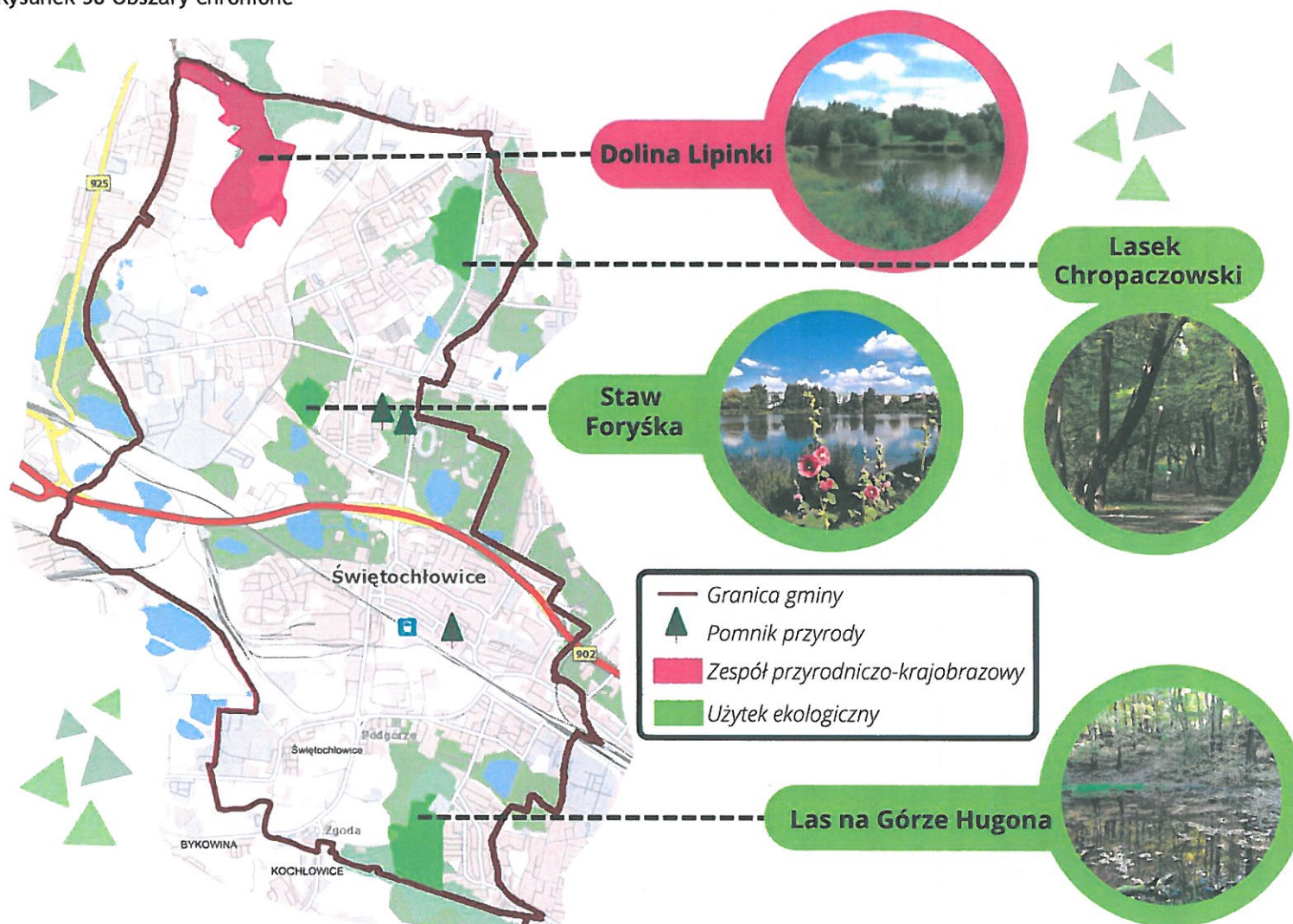
- Zespół Ośrodka Sportu i Rekreacji „Skatka” - bardzo cenny dla rekreacji, sportu i wypoczynku oraz estetyki krajobrazu - element łącznikowy z sąsiednimi ekosystemami: Piaśniki, Chropaczów, Planty Bytomskie, tereny przyrodniczo cenne Chorzowa.
- Park leśny „Piaśniki” - z grupami starodrzewia w wieku 80 - 100 lat - tereny rekreacji i wypoczynku.

Na terenie miasta występuje 7 obszarów cennych przyrodniczo, objętych formami ochrony. Są to 3 użytki ekologiczne, 3 pomniki przyrody oraz 1 zespół przyrodniczo-krajobrazowy.

Na obszarze miasta nie występują obszary NATURA 2000, rezerwaty przyrody czy obszary chronionego krajobrazu.

Obszary cenne przyrodniczy na terenie miasta przedstawiono na rysunku poniżej.

Rysunek 38 Obszary chronione

Źródło: Opracowanie własne na bazie www.gdos.gov.pl

Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy „Dolina Lipinki”

Zespół Przyrodniczo Krajobrazowy Dolina Lipinki został powołany uchwałą nr XLI/344/21 Rady Miejskiej w Świętochłowicach. Obszar Doliny Lipinki, zwanej popularnie „Ajską” (od największego stawu znajdującego się na tym terenie) położony jest w północno-zachodniej części Świętochłowic, w dzielnicy Lipiny. Według fizycznogeograficznego podziału Polski znajduje się na Wyżynie Katowickiej, czyli w centralnej części Wyżyny Śląskiej (Kondracki 2002). Obszar „Ajski” położony jest w zapadlisku górnośląskim, w którym występują pokłady węgla kamiennego. Teren obejmuje blisko 41 ha. Obszar zespołu jest położony w środkowym odcinku doliny Lipinki (około 1250 m długości) i obejmuje dno oraz zachodnie zbocza. Współczesna rzeźba terenu ma typowo antropogeniczny charakter spowodowany działalnością kopalni węgla kamiennego „Śląsk-Matylda” oraz huty cynku „Guidotto”. Obecnie najwyższy punkt stanowi kulminacja hałdy - 290 m n.p.m., a najniższy to sama dolina - 259 m n.p.m. Na terenie znajduje się hałda „Kopyto” o stromych zboczach, której wysokość to około 12-16 m. Z niej rozpościera się szeroka panorama na Chropaczów. W pobliżu Kopyta znajduje się staw Ajska.

Użytek ekologiczny „Las na Górze Hugona”

Góra Hugona jest najwyższym wzniesieniem miasta. W 1803 r. obszar ten pokrywały całości lasy. Postępujący rozwój przemysłu spowodował, że od 1883 r. teren ten został silnie zdegradowany. Na Wzgórzu Hugona jest kilka hałd o różnej powierzchni. Prawie w całości Górę Hugona porastają zbiorowiska leśne. Badania przeprowadzone na omawianym obszarze wykazały, że Górę Hugona charakteryzuje bardzo duże zróżnicowanie siedlisk i niezwykle wysoka bioróżnorodność. Użytek obejmuje teren około 11 ha. Przedmiotem ochrony jest las grądowy. Szata roślinna na omawianym terenie należy do najlepiej wykształconych i zróżnicowanych w Świętochłowicach. Chociaż jest prawie w całości pochodzenia antropogenicznego, posiada dużą wartość przyrodniczą i spełnia ważną rolę biocenotyczną. Jest siedliskiem licznych gatunków roślin, grzybów i zwierząt, w tym także gatunków podlegających ochronie. Odnotowano tu około 110 gatunków roślin naczyniowych, wśród których można odnaleźć dwa gatunki objęte ścisłą ochroną (kruszczyk szerokolistny - *Epipactis latifolia*, kruszyna pospolita - *Frangula alnus*) oraz gatunki częściowo chronione (kalina koralowa - *Viburnum opulus*, konwalia majowa - *Convallaria majalis*). Prawie w całości teren ten porastają zbiorowiska leśne, gdzie leśne gatunki roślin stanowią około 50% ogólnej liczby flory. W obrębie Góry Hugona brak rzek i potoków. Można natomiast odnaleźć liczne oczka wodne.

Użytek ekologiczny Staw „Foryśka”

Przedmiotem ochrony jest staw wraz z przyległymi terenami położony przy Osiedlu Paśniki II w Świętochłowicach. W samym akwenu i w jego bezpośrednim otoczeniu żyje stosunkowo dużo gatunków zwierząt rzadkich w skali regionu i podlegających w Polsce ochronie prawnej. Linię brzegową porasta roślinność wynurzona tworząc miejscami dość szerokie pasma szuwarów, w których dominuje głównie pałka. Miejscami brzegi stawu porastają wierzby (*Salix*), bez czarny (*Sambucus nigra*) i inne w większości nasadzone drzewa i krzewy oraz gęste zarośla rdostowca (*Reynoutria*). Atrakcją przyrodniczą na tym terenie jest gniazdowanie w nadbrzeżnych zaroślach remiza (*Remiz pendulinus*). Gatunek ten podlega w Polsce ochronie prawnej.

W szuwarach otaczających zbiornik wodny licznie gniazdują łyski (*Fulica atra*). Występują tu także kokoszki wodne (*Gallinula chloropus*) objęte ochroną prawną. Na stawie występują również pospolite w naszym kraju kaczki krzyżówki (*Anas platyrhynchos*) a także objęte ochroną prawną perkozy dwuczubego (*Podiceps cristatus*). W okolicy akwenu można również spotkać inne gatunki ptaków, które zlatują tu regularnie w poszukiwaniu pokarmu lub odpoczywające i pożywiające się tu w czasie przelotów.

Nad lustrem wody częste są polujące jaskółki oknówki (*Riparia riparia*), na samym zbiorniku widoczne są odpoczywające lub polujące mewy śmieszki (*Larus ridibundus*). W okresie jesiennych przelotów zlatują tu także inne ptaki związane ze zbiornikami wodnymi np. rybitwy czarne (*Chlidonias niger*). W zaroślach nawodnych swe gniazda zakładają drobne ptaki śpiewające jak np. łożówki (*Acrocephalus palustris*), potrzosy (*Emberiza schoeniclus*) oraz cierniówki (*Sylvia communis*). Wszystkie te gatunki ptaków objęte są ochroną prawną. Wzdłuż brzegu akwenu i w szuwarach występują żaby z grupy zielonych, które objęte są ochroną. W pobliżu zbiornika występują też nieliczne inne gatunki płazów, które odbywają w nim gody.

Spotkać tu można traszkę zwyczajną (*Triturus vulgaris*), ropuchę szarą (*Bufo bufo*) oraz żabę trawną (*Rana temporaria*), które podlegają ochronie prawnej. W samym zbiorniku żyje kilka gatunków ryb i akwen ten jest wykorzystywany przez wędkarzy. Spotykamy tu wzdreń (*Scardinius erythrophthalmus*), karasie srebrzyste (*Carassius auratus gibelio*), karasie pospolite (*Carassius carassius*), słonecznice (*Leucaspis delineatus*), a także karpie (*Cyprinus carpio*), wprowadzone tu celowo przez wędkarzy. W wodzie rozwijają się także bezkręgowce stanowiące ważne ogniwo w sieci pokarmowej. Z owadów spotykamy tu larwy ochotek (*Chironomidae*) i innych muchówek jak również larwy ważek (*Odonata*) oraz chrząszczy wodnych. Na tafli wody możemy również obserwować nartniki (*Gerridae*) reprezentujące rząd pluskwiaków różnoskrzydłych (*Heteroptera*).

Użytek ekologiczny „Lasek Chropaczowski”

Użytek ten o powierzchni 13,3 ha położony jest w północno-wschodniej części Świętochłowic. Występujące tutaj zalesienia to żyzne siedliska typu grądowego i łąkowego oraz zbiorowiska roślin wodnych. Zadrzewienia tutaj występujące ewoluują ku coraz bardziej naturalnym zbiorowiskom. Obszar parku, głównie w części południowej, stanowi wtórnie nasadzany drzewostan, w przeważającym składzie topolowy. Środkową część lasu określić można jako zdegradowane zbiorowisko zbliżone swoim składem gatunkowym do lasu łąkowego. Część północna parku to także obszar zalesiony, o wielogatunkowym składzie, zbliżonym do zdegradowanego łąka. Na szczególną uwagę zasługuje fakt występowania tutaj w warstwie krzewów oraz runa takich gatunków jak kalina koralowa (*Viburnum opulus*), przytulia (marzanka) wonna (*Galium odoratum*) oraz kruszczyk szerokolistny (*Epipactis helleborine*), które są gatunkami chronionymi. Natomiast w miejscach zniszczonych przez człowieka rozwijają się rośliny ruderalne. Omawiany obszar obejmuje w większości teren zadrzewiony ale skład faunistyczny jest w dużym stopniu mozaiką gatunków synantropijnych, leśnych a nawet łąkowych.

Na terenie tym występuje wiele gatunków zwierząt i roślin objętych w Polsce ochroną prawną. Żyją tu w większości zwierzęta związane z terenami zadrzewionymi i cienistymi. Spotkać można kilka gatunków ślimaków, jak np. ślimaka winniczka (*Helix pomatia*), wstężyka gajowego (*Cepea nemoralis*), ślimaka zaroślowego (*Arianta arbustorum*). Z innych bezkręgowców na uwagę zasługują przedstawiciele chrząszczy z rodzaju biegacz. Wszystkie gatunki tu wyżej wymienione podlegają w Polsce ochronie prawnej.

Tabela 18 Użytki ekologiczne na terenie Miasta Świętochłowice

Kod użytku ekologicznego	Akt prawny utworzenia		Opis
PL.ZIPOP.1393.UE.2476011.68	Uchwała Nr XVI/132/2004 Rady Miejskiej w Świętochłowicach z dnia 25 lutego 2004 r. w sprawie utworzenia użytku ekologicznego o nazwie "LAS NA GÓRZE HUGONA"	Las na Górze Hugona	siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków
PL.ZIPOP.1393.UE.2476011.69	Uchwała Nr VIII/76/2003 Rady Miejskiej w Świętochłowicach z dnia 20 sierpnia 2003 r. w sprawie utworzenia użytku ekologicznego w rejonie stawu "Foryśka" w Świętochłowicach	Staw Foryśka	śródlądne oczko wodne
PL.ZIPOP.1393.UE.2476011.70	Uchwała Nr XXXI/247/09 Rady Miejskiej w Świętochłowicach z dnia	Lasek Chropaczowski	siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych

	25 marca 2009 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego o nazwie "Lasek Chropaczowski"		gatunków

Źródło: <http://crfop.gdos.gov.pl>

Tabela 19 Pomniki przyrody na terenie Miasta Świętochłowice

Kod pomnika przyrody	Akt prawny Utworzenia	Lokalizacja	Opis
PL.ZIPOP.1393.PP.2476011.309	Uchwała nr XV/123/07 Rady Miejskiej w Świętochłowicach z dnia 28.12.2007 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody.	Rośnie przy ul. Katowickiej 30b	Platan klonolistny - Platanus xacerifolia (Platanus xhispanica) Wys. 18 m
PL.ZIPOP.1393.PP.2476011.310	Uchwała nr XV/123/07 Rady Miejskiej w Świętochłowicach z dnia 28.12.2007 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody.	Rośnie w Parku im. Mieszkańców "Heiloo"	Platan klonolistny - Platanus xacerifolia (Platanus xhispanica) Wys. 22 m
PL.ZIPOP.1393.PP.2476011.311	Uchwała nr XV/123/07 Rady Miejskiej w Świętochłowicach z dnia 28.12.2007 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody.	Rośnie w Parku im. Mieszkańców "Heiloo"	Wieloobiektowy pomnik: - Kasztanowiec zwyczajny (Kasztanowiec biały) - Aesculus hippocastanum

Źródło: <http://crfop.gdos.gov.pl>

Na terenie gminy Świętochłowice nie występują lasy i tereny leśne.

4.9.3 Analiza SWOT - środowisko przyrodnicze, lasy

Środowisko przyrodnicze, lasy	
Silne strony	Słabe strony
1. Obszary cenne przyrodniczo, o wartościowym krajobrazie. 2. Dobre rozpoznanie zasobów terenów zieleni (użytki ekologiczne, tereny cenne przyrodniczo) pod względem wartości przyrodniczych.	1. Oddziaływanie antropogeniczne na tereny cenne przyrodniczo (niska emisja, bezodpływowe zbiorniki na nieczystości, dzikie wysypiska śmieci).
Szanse	Zagrożenia
1. Stosowanie przepisów ochrony środowiska obowiązujących zwłaszcza dla terenów objętych ochroną. 2. Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców.	1. Oddziaływanie negatywnych zjawisk klimatycznych (susza, intensywne i długotrwałe opady, wichury) na tereny zielone gminy. 2. Nieprzestrzeganie zasad zrównoważonego rozwoju zwłaszcza w obrębie korytarzy

3. Pozyskiwanie środków finansowych na podejmowanie działań prośrodowiskowych na terenach biologicznie czynnych.	ekologicznych.

Zagrożenia/ Rekomendacje

Należy podejmować działania ograniczające negatywny wpływ na szatę roślinną gminy (usuwanie dzikich wysypisk śmieci, ograniczenie presji gatunków inwazyjnych).

Ważnym elementem jest również prowadzenie działań wpływających na podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców (kampanie edukacyjne, promujące postawy prośrodowiskowe).

4.10 Zagrożenia poważnymi awariami

4.10.1 Efekty realizacji dotychczasowego POŚ na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026

Efekty realizacji dotychczasowego POŚ w obszarze poważne awarie, bazujące na informacjach zawartych w ostatnim dwuletnim raporcie z wykonania programu przedstawiono poniżej:

Tabela 20 Stan realizacji zadań własnych i zadań monitorowanych zawartych w Programie Ochrony Środowiska dla miasta Świętochłowice na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026 - stan na 30.09.2022 r.

Obszar interwencji: poważne awarie				
Nazwa zadania	Termin realizacji zadania	Jednostka odpowiedzialna	Opis projektu i rezultaty wynikające z realizacji	Koszty zadania
Poprawa nadzoru nad logistyką transportową, w tym wyprowadzenie transportu substancji niebezpiecznych poza obszary zamieszkałe.	-	UM Świętochłowice	Zapobieganie poważnym awariom w pobliżu zabudowy mieszkaniowej	W ramach bieżącej działalności
Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii.	Zadanie ciągłe	UM Świętochłowice Komenda Miejsca Policji Komenda Miejsca PSP	Zapobieganie poważnym awariom, edukacja ekologiczna w szkołach	W ramach bieżącej działalności

Źródło: Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla miasta Świętochłowice na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026

4.10.2 Diagnoza

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2024 r. poz. 54.) jako poważną awarię rozumie się: zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem.

Zgodnie z art. 271b ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska Główny Inspektor Ochrony Środowiska jest organem właściwym do realizacji zadań Ministra Środowiska w sprawach: przeciwdziałania poważnym awariom, transgranicznych skutków awarii przemysłowych oraz awaryjnego zanieczyszczeniom wód granicznych.

Szczegółowy zakres zadań Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom określa ustawa z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2023 r. poz. 824, 1195, 1719.).

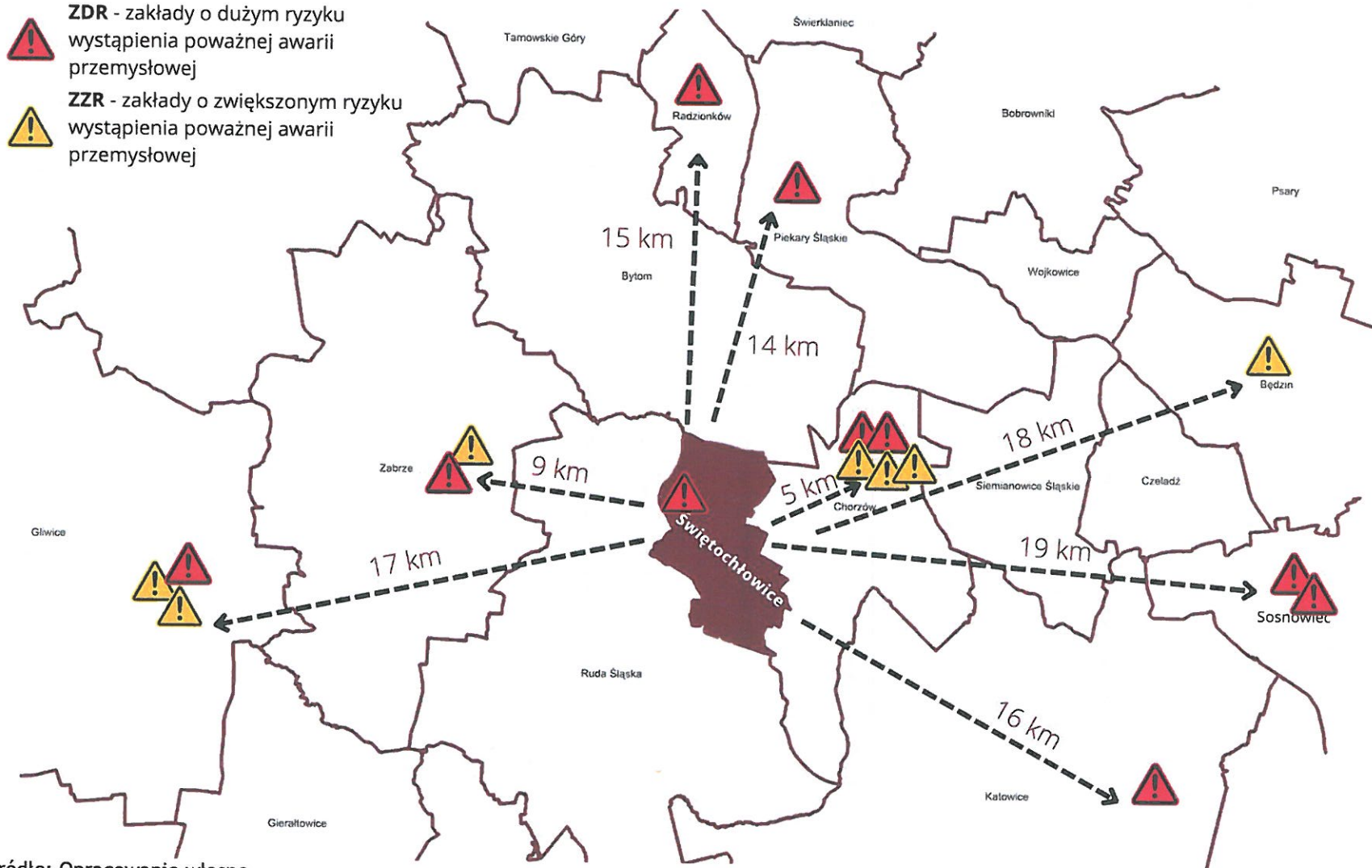
Do ww. zadań należą:

- kontrola podmiotów, których działalność może stanowić przyczynę powstania poważnej awarii;
- badanie przyczyn powstawania oraz sposobów likwidacji skutków poważnych awarii dla środowiska;
- prowadzenie rejestru zakładów, których działalność może być przyczyną wystąpienia poważnej awarii, w tym zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii i o dużym ryzyku wystąpienia awarii w rozumieniu przepisów o ochronie środowiska;
- prowadzenie rejestru poważnych awarii.

Inspekcja Ochrony Środowiska współdziała w zwalczaniu poważnej awarii z organami właściwymi do jej prowadzenia oraz sprawuje nadzór nad usuwaniem skutków tej awarii.

Zgodnie z wykazem zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej - stan na 31.12.2022 roku, najbliższe zakłady zlokalizowane są zgodnie z poniższym rysunkiem.

Rysunek 39 Lokalizacja zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej występujących w sąsiedztwie Gminy Świętochłowice - stan na 31.12.2022 roku

Źródło: Opracowanie własne

Zgodnie z wykazem GIOŚ na terenie Świętochłowic występują zakłady przemysłowe o dużym lub zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii, są to:

- **Zakład Przerobu Żelaza Akumulatorowego BATERPOL S. A.**

Najbliższe zakłady (do 20 km) o **dużym** ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR) zlokalizowane są w:

Chorzowie:

- **Zakłady Azotowe Chorzów S. A.**
- **Italmatch Polska Sp. z o. o. Zakład do Magazynowania i Dystrybucji Fosforu Białego**

Zabrze:

- **Centrala Obrotu Towarami Masowymi DAW-BYTOM Sp. z o. o.**

Katowicach:

- **Zakład Ołowiu w Katowicach BATERPOL S. A.**

Gliwicach:

- **Avantor Performance Materials Poland S. A.**

Sosnowcu:

- **RABEN LOGISTICS POLSKA Sp. z o. o.**
- **POLSKI GAZ S. A. Terminal Przeładunkowy Oddział Sosnowiec**

Piekarach Śląskich:

- **ORZEŁ BIAŁY S. A.**

Radzionkowie:

- **TanQuid Polska Sp z o.o. Baza Paliw**

Prawo ochrony środowiska zobowiązuje zakład dużego ryzyka (ZDR) do dostarczenia informacji na temat środków bezpieczeństwa i sposobów postępowania jednostkom organizacyjnym systemu oświaty i pomocy społecznej, zakładom opieki zdrowotnej oraz innym podmiotom i instytucjom służącym społeczeństwu, które mogą zostać dotknięte skutkami takiej awarii oraz udostępnianie tych informacji społeczeństwu.

Wszystkie wskazane wyżej podmioty posiadają na swoich stronach internetowych informacje o stosowanych środkach bezpieczeństwa i sposobach postępowania w razie wystąpienia awarii.

Ponadto w większości podmioty wskazane jako ZDR udostępniają treści dotyczące ochrony środowiska jakie są realizowane przez zakład.

Z kolei najbliższe zakłady (do 20 km) o **zwiększonym** ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZZR) zlokalizowane są w:

Chorzowie:

- **BIOCOL S. A.**
- **MESSER Polska Sp. z o. o.**
- **NOVICHEM M Sp. z o. o.**

Zabrze:

- **BOZZETTO POLSKA Sp. z o. o.**

Będzinie:

- **TAURON Wytwarzanie S. A. Oddział Elektrownia Łagisza w Będzinie**

Gliwicach:

- **Śląskie Centrum Logistyki S. A.**
- **Tenneco Automotive Eastern Europe Sp. z o. o.**

Podobnie jak ZDR zakłady zakwalifikowane jako ZZR są zobowiązane do informowania na temat prowadzonej działalności możliwości wystąpienia awarii.

4.10.3 Analiza SWOT - poważne awarie

Poważne awarie	
Silne strony	Słabe strony
1. Wdrażane przez zakłady zdefiniowane jako ZZR i ZDR działań prośrodowiskowych.	1. Wystąpienie na terenie gminy zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.
Szanse	Zagrożenia
1. Bieżący monitoring i aktualizacja wykazów prowadzonych przez GIOŚ dotyczących przedsiębiorstw o dużym lub zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii. 2. Wzrastająca świadomość społeczna	2. Zwiększenie liczby zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej na terenie gminy.

Poważne awarie	
związana z prowadzeniem działań zapobiegawczych.	

Zagrożenia/Rekomendacje

Na terenie gminy występuje zakład o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. W sąsiedztwie gminy znajdują się również zakłady przemysłowe, które znalazły się na wykazie prowadzonym przez GIOŚ dotyczącym zakładów przemysłowych o dużym lub zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii.

Gmina w ograniczonym stopniu ma wpływ na działania podejmowane przez podmioty gospodarcze. Nie mniej jednak może ona promować działania prośrodowiskowe, które przeciwdziałają będą skażeniu środowiska przez sektor przemysłowy.

Istotną rolę może w tym przypadku pełnić szeroka kampania edukacyjna realizowana przez gminę.

Głównymi zagrożeniami na terenie miasta jakie mogą wystąpić są pożary, powodzie i zalania. Zagrożenia chemiczne i pożarowe wynikają głównie z charakteru zabudowy i stopnia uprzemysłowienia. Najważniejszymi jednostkami zajmującymi się w pierwszej kolejności minimalizacją skutków zdarzeń są Straże Pożarne.

5 Zagadnienia horyzontalne

Przedmiotowy rozdział ma na celu przybliżenie czterech kluczowych zagadnień horyzontalnych stanowiących podstawę dla wszystkich zdefiniowanych działań.

Każdy obszar interwencji oraz każdy kierunek działań powinien być spójny z niżej wymienionymi zagadnieniami tj.:

- adaptacja do zmian klimatu,
- nadzwyczajne zagrożenia,
- edukacja ekologiczna,
- monitoring środowiska.

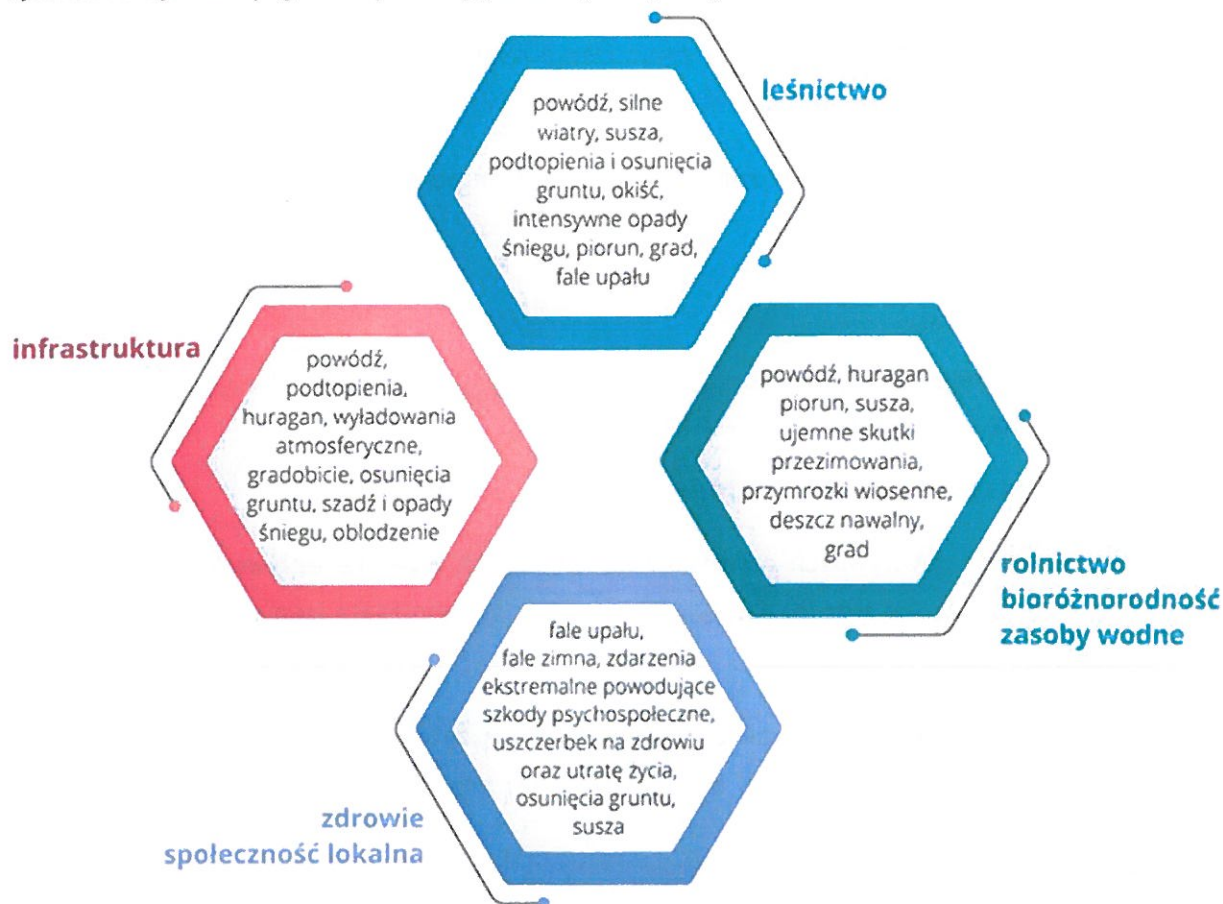
5.1 Adaptacja do zmian klimatu

Oddziaływanie negatywnych czynników klimatycznych wywiera wpływ zarówno na środowisko naturalne jak i różne sektory gospodarcze powodując obniżenie jakości życia ludzi i postępującą degradację tkanki przyrodniczej.

Kwestie przystosowania do zachodzących zmian są zatem coraz bardziej istotne. Oznacza to konieczność zarówno zadbania o przyrodę i jej różnorodność biologiczną jak i gospodarke przestrzenną.

Zmianie będą też musiały ulec standardy budynków - zarówno pod względem ich efektywności energetycznej, jak i dostosowania ich konstrukcji do możliwych huraganowych wiatrów. Duży potencjał w procesie adaptacyjnym ma również wykorzystanie OZE i wód deszczowych.

Rysunek 40 Zjawiska pogodowe powodujące szkody w wybranych sektorach

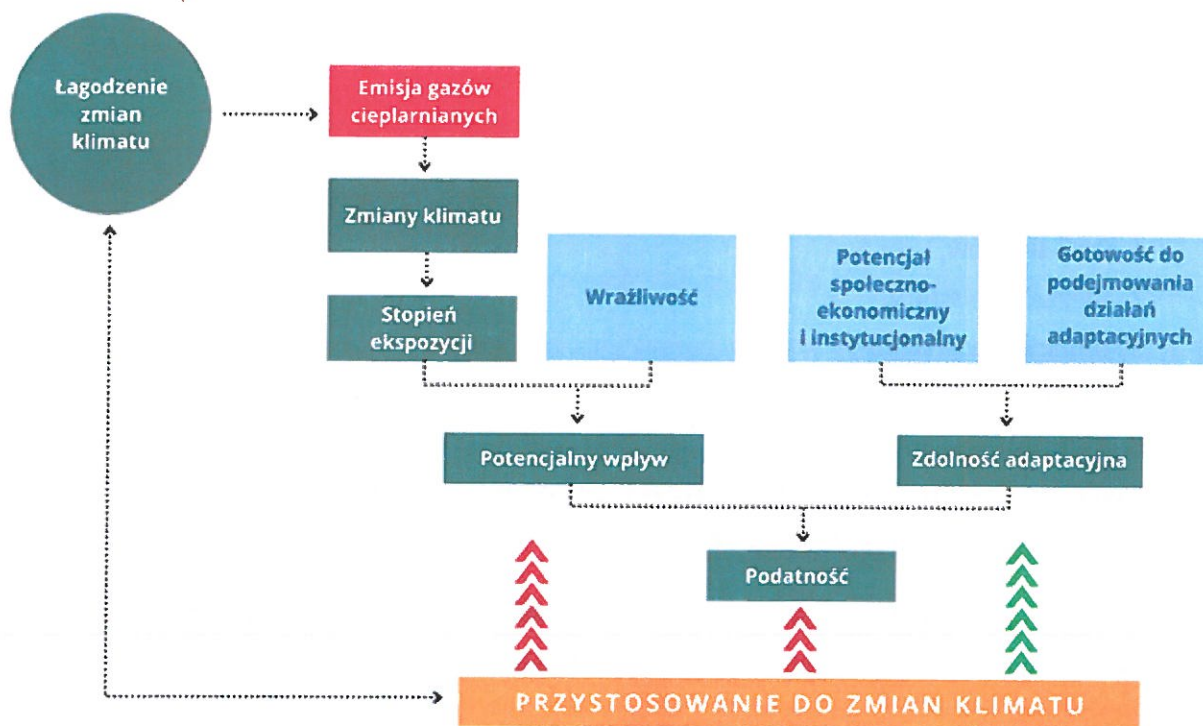
Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020”

Przystosowanie do postępujących zmian klimatycznych to nowe wyzwania dla każdej gminy.

Negatywne oddziaływanie takich czynników klimatycznych jak: upały, silne wiatry czy intensywne opady, wpływa na pogarszanie się jakości życia społecznego oraz często przyczynia się do ograniczenia rozwoju gospodarczego na danym terenie.

Rozpoznanie potencjalnego wpływu negatywnych czynników klimatycznych, określenie podatności jednostki (gminy) na ich działanie oraz zdiagnozowanie zdolności adaptacyjnych terenu to podstawowe elementy w procesie przystosowawczym.

Rysunek 41 Przystosowanie do zmian klimatu

Źródło: Opracowanie własne na bazie „Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020”

Miasto Świętochłowice opracowało Plan adaptacji do zmian klimatu do roku 2030, w przedmiotowym opracowaniu wzięto pod uwagę wpływ niekorzystnych czynników klimatycznych takich jak: wysoka temperatura, długotrwałe i intensywne opady (ulewne deszcze), susza, silne wiatry, burze na wybrane sektory tj.: gospodarka wodna, leśnictwo, energetyka, zdrowie, rolnictwo, transport, bioróżnorodność, budownictwo, gospodarka przestrzenna.

Stopień podatności danego sektora na zmiany klimatu określono przy wykorzystaniu metodologii zaproponowanej w „Poradniku przygotowania inwestycji z uwzględnieniem zmian klimatu, ich łagodzenia i przystosowania do zmian oraz odporności na klęski żywiołowe” (dokument opracowany przez Ministerstwo Środowiska - Departament Zrównoważonego Rozwoju).

Zgodnie z przyjętą metodologią:

Przy określeniu wielkości ryzyka (oddziaływania danego czynnika klimatycznego) wzięto pod uwagę:

- Prawdopodobieństwa jego występowania, gdzie skala zgodnie z w/w poradnikiem wynosi:
 - A. Bardzo mało prawdopodobne (0-10%),

- B. Mało prawdopodobne (10-33 %),
- C. Umiarkowanie prawdopodobne (33-66 %),
- D. Prawdopodobne (66-90 % prawdopodobieństwa),
- E. Bardzo prawdopodobne (90-100 %).

- Skutki zdarzenia

Podstawowa skala skutków przedstawia się następująco (zgodnie z poradnikiem):

1. Brak skutków,
2. Nieznaczne straty,
3. Umiarkowane straty,
4. Krytyczne straty,
5. Katastrofalne straty.

Skala ta umożliwi klasyfikację ryzyka związanego z prawdopodobieństwem oraz skutkami wystąpienia niepożądanego zdarzenia.

Poziom ryzyka wynika z iloczynu prawdopodobieństwa oraz skutku zmaterializowania się ryzyka (jeżeli mamy na myśli negatywny skutek, to mówimy o dotkliwości ryzyka).

Matryca ryzyka wykorzystana w przeprowadzonej analizie uwzględnia powyższe założenia i przedstawia się następująco:

Rysunek 42 Matryca ryzyk

POZIOM Dotkliwość / Prawdopodobieństwo	I	II	III	IV	V
A	Niski	Niski	Niski	Niski	Umiarkowany
B	Niski	Niski	Umiarkowany	Umiarkowany	Wysoki
C	Niski	Umiarkowany	Umiarkowany	Wysoki	Wysoki
D	Niski	Umiarkowany	Wysoki	Bardzo wysoki	Bardzo wysoki
E	Umiarkowany	Wysoki	Bardzo wysoki	Bardzo wysoki	Bardzo wysoki

Źródło: Poradnik przygotowania inwestycji z uwzględnieniem zmian klimatu, ich łagodzenia i przystosowania do zmian oraz odporności na klęski żywiołowe.

Zestawienie ryzyk oddziaływania zjawisk klimatycznych na sektory objęte analizą przedstawiono poniżej:

Tabela 21 Zestawienie ryzyk oddziaływania zjawisk klimatycznych na sektory objęte analizą

	Upały	Mrozy	Susza	Ulewne deszcze	Wiatr	Burze	Zanieczyszczenia Powietrza ⁴
Gospodarka wodna	Bardzo wysoki poziom	Wysoki poziom	Bardzo wysoki poziom	Umiarkowany poziom	Niski poziom	Umiarkowany poziom	
Leśnictwo ⁵	Bardzo wysoki poziom	Umiarkowany poziom	Bardzo wysoki poziom	Umiarkowany poziom	Wysoki poziom	Wysoki poziom	
Energetyka	Umiarkowany poziom	Umiarkowany poziom	Umiarkowany poziom	Niski poziom	Umiarkowany poziom	Umiarkowany poziom	
Zdrowie	Bardzo wysoki poziom	Wysoki poziom	Bardzo wysoki poziom	Umiarkowany poziom	Umiarkowany poziom	Umiarkowany poziom	Bardzo wysoki poziom
Rolnictwo	Umiarkowany poziom	Umiarkowany poziom	Umiarkowany poziom	Umiarkowany poziom	Umiarkowany poziom	Umiarkowany poziom	
Transport	Umiarkowany poziom	Umiarkowany poziom	Umiarkowany poziom	Umiarkowany poziom	Umiarkowany poziom	Umiarkowany poziom	
Bioróżnorodność	Bardzo wysoki poziom	Wysoki poziom	Bardzo wysoki poziom	Umiarkowany poziom	Wysoki poziom	Wysoki poziom	
Budownictwo	Umiarkowany poziom	Umiarkowany poziom	Umiarkowany poziom	Umiarkowany poziom	Umiarkowany poziom	Umiarkowany poziom	
Gospodarka przestrzenna i tereny zurbanizowane	Wysoki poziom	Umiarkowany poziom	Umiarkowany poziom	Umiarkowany poziom	Umiarkowany poziom	Umiarkowany poziom	

Źródło: Plan adaptacji do zmian klimatu dla miasta Świętochłowice do roku 2030

⁴ Zanieczyszczenia powietrza nie traktujemy jako zjawiska klimatycznego, niemniej jednak zwłaszcza na terenie woj. śl. jest to obszar problemowy wymagający podjęcia działań zapobiegawczych ze względu na znaczne obciążenia dla sektora zdrowia

⁵ Tereny zieleni urządzonej, tereny zadrzewione i zakrzewione

Zmiany klimatu i potencjalne skutki tych zmian zostały wzięte pod uwagę w niniejszym dokumencie poprzez realizację celów i kierunków działań wskazanych do realizacji.

W programie przewidziano działania mające wpływ na adaptację jednostki do zmian klimatu, miasto realizuje działania związane z monitoringiem i ostrzeganiem przed nadzwyczajnymi zjawiskami klimatycznymi. W ramach programu przewidziano m. in. działania związane z małą retencją, wzrost udziału energii z instalacji bazujących na OZE czy działania wpływające na poprawę przestrzeni zielonych miasta oraz inwestycje związane z dobrym stanem sieci wodno-kanalizacyjnych. Ważną rolę odgrywają przewidziane działania związane z edukacją ekologiczną - zaplanowane w ramach programu.

5.2 Nadzwyczajne zagrożenia

Występowanie nadzwyczajnych zagrożeń może mieć charakter naturalny np.: oddziaływanie niekorzystnych zjawisk pogodowych takich jak intensywne deszcze, burze, ekstremalnie wysokie temperatury. Konsekwencją występowania tych zjawisk mogą być pożary, powódzie, susze.

Dodatkowo nadzwyczajne zagrożenie może być spowodowane występowaniem poważnych awarii (szerzej temat ten został opisany w rozdziale 4.10 przedmiotowego opracowania).

Na stronie UM Świętochłowice (<https://www.bip.swietochlowice.pl/bipkod/017/002/001>) znajdują się szczegółowe informacje związane z zasadami postępowania na wypadek nadzwyczajnych zagrożeń. Są to informacje ogólnodostępne mające duże znaczenie edukacyjne dla mieszkańców. Działania związane z zapobieganiem poważnym awariom wskazano w tabeli nr 29.

5.3 Edukacja ekologiczna

Edukacja ekologiczna to koncepcja kształcenia i wychowywania społeczeństwa w duchu poszanowania środowiska przyrodniczego zgodnie z hasłem myśleć globalnie - działać lokalnie. Edukacja ekologiczna definiowana jest także jako psychologiczno-pedagogiczny proces oddziaływania na człowieka w celu kształtowania jego świadomości ekologicznej (Dobrzańska B., Dobrzański G., Kietczewski D., „Ochrona środowiska przyrodniczego”, Warszawa 2008).

Działania w zakresie edukacji ekologicznej oraz badań z zakresu ochrony środowiska wynikają z rozdziału VIII ustawy Prawo Ochrony Środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz.U.2024.poz.54).

Problematykę ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju winna być uwzględniona w podstawach programowych kształcenia ogólnego dla wszystkich typów szkół. W środkach masowego przekazu w publikacjach i audycjach również istnieje obowiązek popularyzacji ochrony środowiska i kształtowania pozytywnego stosunku do przyrody.

Miasto zrealizowało w roku 2023 działania związane z edukacją ekologiczną takie jak:

- zakupiono i zamontowano na budynku Szkoły Podstawowej Nr 4 przy ul. Polnej w Świętochłowicach miernik do pomiarów poziomu zanieczyszczeń w powietrzu, z możliwością odczytu danych poprzez stronę internetową miasta. <https://panel.syngeos.pl/>,
- zorganizowano spektakl edukacyjny dla dzieci i młodzieży, poświęcony zagrożeniom wynikającym z niskiej emisji zanieczyszczeń do powietrza pt. "Skrzydlaty odlot",
- przeprowadzono spotkanie Prezydenta Miasta z mieszkańcami i podczas którego pracownicy Wydziału Ekologii przekazywali informacje odnośnie obowiązków wynikających z "uchwały smogowej" oraz rozdawali materiały edukacyjne dotyczące programów pomocowych mi.in. "Czyste powietrze",
- zorganizowano spotkanie dotyczące możliwości uczestnictwa w projekcie "Montaż instalacji OZE na budynkach jednorodzinnych na terenie miasta Świętochłowice".

Podsumowując w zakresie wszystkich aspektów ochrony środowiska potrzebne są działania edukacyjne zarówno dla dzieci, młodzieży jak i dla dorosłej części społeczeństwa. Z tego powodu zadania dotyczące edukacji ekologicznej w umieszczono w harmonogramach działań dla sektorów związanych z jakością powietrza, gospodarką wodną, gospodarką odpadami i środowiskiem przyrodniczym. We wszystkich tych działaniach wskazano jako wartość bazową 0 (przyjmujemy przyrost w okresie od roku 2024 do 2030), a wartość docelową 1, gdyż działania te traktowane są łącznie jako kampania, w skład której realizowane będą liczne działania dedykowane różnym grupą odbiorców.

5.4 Monitoring środowiska

Nowelizacja ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska z 2018 r. (ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 1479) zmieniła uwarunkowania realizacji zadań Państwowego Monitoringu Środowiska. W myśl nowych przepisów zasoby i zadania PMŚ realizowane do końca 2018 r. przez wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska zostały przeniesione do Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska i tym samym od 1 stycznia 2019 r. zadania PMŚ są realizowane wyłącznie przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (GIOŚ).

Zakres zadań państwowego monitoringu środowiska jest określany w wieloletnich strategicznych programach PMŚ opracowywanych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska i zatwierdzanych przez Ministra Klimatu oraz w wykonawczych programach PMŚ opracowywanych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

Obecnie obowiązujący Strategiczny Program PMŚ na lata 2020 - 2025 powstał na podstawie art. 4a ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 10 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska. Dokument ten obejmuje zadania wynikające z odrębnych ustaw, zobowiązań międzynarodowych oraz innych potrzeb wynikających ze strategii rozwoju oraz innych programów i dokumentów programowych.

6 Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie

Podstawowym celem sporządzenia i uchwalenia POŚ dla Gminy Świętochłowice na lata 2024 - 2026 z perspektywą do roku 2030 jest realizacja przez gminę polityki ochrony środowiska zbieżnej z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych.

POŚ stanowić będzie podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem spajającą wszystkie działania i dokumenty dotyczące ochrony środowiska i przyrody na szczeblu gminnym.

Określone w dokumencie cele stanowią konsekwencję przeprowadzonej analizy stanu aktualnego gminy w podziale na poszczególne kategorie wymienione w rozdziale 4 Programu.

Szczegółowy opis celów Programu oraz przypisane im kierunki interwencji wraz z identyfikacją zadań własnych (w) oraz monitorowanych (m) opisano w poniższych tabelach.

Na moment przygotowania opracowania, trudno było wyznaczyć ramy finansowe przyszłych zadań (zwłaszcza biorąc pod uwagę przyszłe możliwości współfinansowania inwestycji z nowej perspektywy UE na lata 2021-2027, której końcowe założenia nie są jeszcze znane). Również w tym przypadku informacje będą aktualizowane podczas procesu raportowania.

Tabela 22 Cele, kierunki interwencji i zadania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Świętochłowice - Ochrona klimatu i jakości powietrza

Obszar Interwencji	Cele	Wskaźniki			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa wskaźnika	Wartość Bazowa	Wartość docelowa				
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Poprawa jakości powietrza na terenie gminy Świętochłowice	Liczba wdrożonych działań operacyjnych w ramach PDK	144	Zgodnie z wymogami POP	Ograniczenie niskiej emisji na terenie Gminy Świętochłowice	Zadanie własne (W): Realizacja Planu działań krótkoterminowych wynikających z aktualnego Programu Ochrony Powietrza dla województwa śląskiego	Urząd Miasta Świętochłowice	brak
		Liczba wdrożonych dokumentów dotyczących ograniczenia niskiej emisji	1 szt.	1 szt.		Zadanie własne (W): Realizacja planu gospodarki niskoemisyjnej na terenie Miasta Świętochłowice	Urząd Miasta Świętochłowice	Ograniczenie środki finansowych na realizację działań wskazanych w PGN.
		Liczba wdrożonych programów z zakresu zaopatrzenia w nośniki energii	0 szt.	1 szt.		Zadanie własne (W): Aktualizacja założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na terenie Miasta Świętochłowice	Urząd Miasta Świętochłowice	Ograniczone środki finansowe
		Liczba zorganizowanych kampanii społecznych związanych z ograniczeniem emisji, efektywnością energetyczną oraz wykorzystaniem OZE	0 szt.	1 szt.		Zadanie własne (W): Organizacja kampanii społecznej związanej z ograniczeniem emisji, efektywnością energetyczną oraz wykorzystaniem OZE	Urząd Miasta Świętochłowice	Ograniczone środki finansowe
			1312 ⁶ szt.	3459 szt.		Zadanie własne (W):	Urząd Miasta	Ograniczone środki

⁶ Liczba wymienionych oprav oświetleniowych (oprawy drogowe, parkowe, iluminacyjne) na oprawy typu LED w okresie 2018-2023

Obszar Interwencji	Cele	Wskaźniki			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa wskaźnika	Wartość Bazowa	Wartość docelowa				
		Liczba wymienionych oprav oświetlenia ulicznego				Wymiana oświetlenia ulicznego na instalacje o podwyższonej klasie efektywności	Świętochłowice	finansowe na realizację wymiany oświetlenia
		Długość zmodernizowanej/wybudowanej infrastruktury drogowej na terenie miasta	0 ⁷ km	3,93 km		Zadanie własne (W): Zadanie obejmuje modernizację oraz rozbudowę infrastruktury drogowej na terenie miasta Świętochłowice. W skład zadania wchodzi następujące inwestycje: - Przebudowa ul. Bytomskiej etap I na długości 750 m, - Przebudowa skrzyżowań dróg powiatowych - długość przebudowanych dróg łącznie - 930 m, - Budowa kolejnego (II) odcinka ul. Przemysłowej (od węzła z DTŚ do skrzyżowania z ul. Sikorskiego - długość odcinka ok.550 m, - Budowa ul. Krauzego na długość 1700 m.	Urząd Miasta Świętochłowice	Ograniczone środki finansowych na realizację inwestycji drogowych
		Ilość pomiarów jakości powietrza	Zgodnie z bieżącymi danymi pomiarowymi WIOŚ	Zgodnie z bieżącymi danymi pomiarowymi WIOŚ		Zadanie monitorowane (M): Monitoring jakości powietrza	Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Katowicach	Brak
		Liczba zainstalowanych	2 szt.	3 szt.		Zadanie własne (W):	Urząd Miasta	Ograniczone środki

⁷ Wskazano wartość 0, gdyż przedmiotowy wskaźnik odnosi się do konkretnych inwestycji drogowych planowanych do realizacji w okresie obowiązywania POŚ.

Obszar Interwencji	Cele	Wskaźniki			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa wskaźnika	Wartość Bazowa	Wartość docelowa				
		czujników jakości powietrza				Montaż czujnika jakości powietrza	Świętochłowice	finansowe na montaż kolejnego czujnika jakości powietrza
		Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła	700 ⁸ szt.	1300 szt.		Zadanie monitorowane (M): Wymiana przez mieszkańców gminy nieefektywnych źródeł ciepła na źródła proekologiczne	mieszkańcy	
		Liczba obiektów poddanych termomodernizacji	29 ⁹ szt.	39 szt.		Zadanie własne/monitorowane (W/M): Termomodernizacja zasobów publicznych i prywatnych na terenie miasta. W szczególności zadanie obejmuje: - dalszą termomodernizację budynków mieszkalnych na terenie Świętochłowic - termomodernizację obiektów publicznych na terenie miasta m.in.: Przedszkola Miejskiego nr 11 oraz Zespołu Szkół Technicznych i Zawodowych	Urząd Miasta Świętochłowice / mieszkańcy / Spółdzielnie / Wspólnoty	Ograniczenia w dostępie do środków finansowych na współfinansowanie inwestycji ze środków krajowych lub UE

⁸ Wartość oszacowana na podstawie umów zawartych z mieszkańcami w okresie 2019-2023 w zakresie dofinansowania do wymiany przestarzałych źródeł ciepła (dotacja z budżetu miasta do zmiany systemu ogrzewania na zasadach określonych uchwałą Rady Miejskiej nr XXXIII/279/20 z dnia 30 listopada 2020 r.).

⁹ Wartość oszacowana na podstawie sprawozdań z realizacji POP na terenie miasta w okresie 2019-2023.

Obszar Interwencji	Cele	Wskaźniki			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa wskaźnika	Wartość Bazowa	Wartość docelowa				
		Liczba wybudowanych instalacji OZE w budynkach mieszkalnych na terenie gminy	0 ¹⁰ szt.	85 ¹¹ szt.	Wzrost energii pochodzącej z OZE w ogólnym bilansie energetycznym gminy	Zadanie własne/monitorowane (W/M): Montaż instalacji OZE na budynkach jednorodzinnych na terenie miasta Świętochłowice	Urząd Miasta Świętochłowice / mieszkańcy	Ograniczenia w dostępie do środków finansowych na współfinansowanie inwestycji ze środków krajowych lub UE
		Liczba wybudowanych instalacji OZE w budynkach publicznych	0 ¹² szt.	18 ¹³ szt.		Zadanie własne (W): Montaż instalacji OZE w budynkach publicznych na terenie Miasta	Urząd Miasta Świętochłowice	
		Liczba zakupionego taboru zero emisyjnego	0 szt.	1 szt.	Ograniczenie emisji z transportu samochodowego	Zadanie własne (W): Zakup publicznego taboru samochodowego zero emisyjnego	Urząd Miasta Świętochłowice	

¹⁰ Wartość bazowa wskaźnika „0” wskaźnik odnosi się do konkretnego projektu zaplanowanego do realizacji w okresie obowiązywania POŚ.

¹¹ Liczba instalacji PV zaplanowanych do realizacji w ramach projektu pn.: Montaż instalacji OZE na budynkach jednorodzinnych na terenie miasta Świętochłowice - wniosek złożony w ramach FESL na lata 2021-2027 działanie 10.6 ZIT.

¹² Wartość bazowa wskaźnika „0” wskaźnik odnosi się do konkretnego projektu zaplanowanego do realizacji w okresie obowiązywania POŚ.

¹³ Realizacja zadania pn.: Budowa instalacji OZE w budynkach użyteczności publicznej w Świętochłowicach w ramach FESL na lata 2021-2027 działanie 10.6 ZIT

Obszar Interwencji	Cele	Wskaźniki			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa wskaźnika	Wartość Bazowa	Wartość docelowa				
		Długość wybudowanych ścieżek rowerowych	0 szt.	1,376 km		Zadanie własne (W): Budowa publicznej infrastruktury rowerowej. Zadanie obejmuje budowę 3 odcinków tras rowerowych tj.: - Odcinek I: od granicy z miastem Ruda Śląska do ulicy Ceramicznej (długość 676 m) - Odcinek II: w ciągu ulic Zielona, Śląska do ronda JP11 (długość 600 m) - Odcinek III: od ronda JP11 wzdłuż ulicy Wojska Polskiego - kierunek Mijanka (długość 400 m)	Urząd Miasta Świętochłowice	Ograniczenia w dostępie do środków finansowych na współfinansowanie inwestycji ze środków krajowych lub UE
		Liczba wybudowanych centrów przesiadkowych	0 szt.	1 szt.		Zadanie własne (W): Budowa centrum przesiadkowego	Urząd Miasta Świętochłowice	

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 23 Cele, kierunki interwencji i zadania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Świętochłowice - Zagrożenie hałasem

Obszar Interwencji	Cele	Wskaźniki			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa wskaźnika	Wartość Bazowa	Wartość docelowa				
Zagrożenie hałasem	Dobrej jakości środowisko akustyczne Gminy Świętochłowice	Osiągnięcie norm akustycznych zgodnie z obowiązującymi przepisami	Przekroczenia norm środowiska akustycznego gminy (występowanie obszarów nadmiernej emisji hałasu)	Poziomy hałas zgodne z normami wskazanymi w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku	Działania związane z ochroną przed hałasem	Zadanie własne (W): Wdrażanie działań w zakresie obniżenia emitowanego hałasu do środowiska (zwłaszcza w zakresie hałasu komunikacyjnego) Zadanie monitorowane (M): Prowadzenie monitoringu środowiska akustycznego	Urząd Miasta Świętochłowice WIOŚ w Katowicach	Dalszy rozwój sieci drogowej miasta Wzrost liczby pojazdów na terenie miasta Ograniczenie środków finansowanych na działania ograniczające hałas z sektora komunikacyjnego

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 24 Cele, kierunki interwencji i zadania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Świętochłowice - Pole elektromagnetyczne

Obszar Interwencji	Cele	Wskaźniki			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa wskaźnika	Wartość Bazowa	Wartość docelowa				
Pole elektromagnetyczne	Ochrona przed nadmiernym oddziaływaniem pola elektromagnetycznego	Liczba punktów z przekroczeniami dopuszczalnych poziomów promieniowania elektromagnetycznego	Zadanie własne WIOŚ	Zadanie własne WIOŚ	Przeciwdziałanie negatywnemu oddziaływaniu pola elektromagnetycznego	Zadanie monitorowane (M): Kontrola monitoringu pól elektromagnetycznych oraz rejestru terenów, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów w środowisku	WIOŚ	Nie zidentyfikowano ryzyk dla tego sektora na terenie miasta

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 25 Cele, kierunki interwencji i zadania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Świętochłowice - Gospodarowanie wodami

Obszar Interwencji	Cele	Wskaźniki			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa wskaźnika	Wartość Bazowa	Wartość docelowa				
Gospodarowanie wodami	Zachowanie systemu wód w dobrej kondycji na terenie Gminy Świętochłowice	Liczba kampanii edukacyjno-promocyjnych w zakresie gospodarki wodnej	0 szt.	1 szt.	Działania związane z ochroną wód na terenie Gminy Świętochłowice	Zadanie własne (W): Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody	Urząd Miasta Świętochłowice	Ograniczone środki finansowe na prowadzenie kampanii
		Liczba przeprowadzonych pomiarów jakości wód na terenie Miasta	Zgodnie z bieżącymi danymi pomiarowymi Państwowe Przedsiębiorstwo Wodne - Wody Polskie	Zgodnie z bieżącymi danymi pomiarowymi Państwowe Przedsiębiorstwo Wodne - Wody Polskie		Zadanie monitorowanym (M): Monitorowania jakości wód powierzchniowych (osiągnięcie celów środowiskowych)	Państwowe Przedsiębiorstwo Wodne - Wody Polskie	Brak

		Liczba inwestycji związanych mikro i małą retencją	2 ¹⁴ szt.	6 szt.	Rozwój małej retencji na terenie Gminy Świętochłowice	Zadanie własne (W): Rozwijanie systemów mikro i małej retencji na terenie miasta. W ramach działania będą realizowane m.in. zadania: -zagospodarowanie terenów miejskich obejmujących zadania z zakresu mikro i małej retencji - tworzeniem tzw. „ogrodów deszczowych w miastach”	Urząd Miasta Świętochłowice	Ograniczenia w dostępie do środków finansowych na współfinansowanie inwestycji ze środków krajowych lub UE

Zródło: Opracowanie własne

¹⁴ Wartość wskaźnika oszacowano biorąc pod uwagę zrealizowane ostatnio przez gminę inwestycje obejmujące zadania tj.: Przywrócenie wartości przyrodniczych terenu zielonego przy osiedlu Brzezina w Świętochłowicach oraz STUDYUM WYKONALNOŚCI: Poprawa, jakości środowiska miejskiego Gminy Świętochłowice-remediacja terenów zdegradowanych i zanieczyszczonych w rejonie stawu Kalina wraz z przywróceniem jego biologicznej aktywności.

Tabela 26 Cele, kierunki interwencji i zadania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Świętochłowice - Gospodarka wodno-ściekowa

Obszar Interwencji	Cele	Wskaźniki			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa wskaźnika	Wartość Bazowa	Wartość docelowa				
Gospodarka wodno-ściekowa	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej Gminy Świętochłowice	Długość zmodernizowanej sieci kanalizacji sanitarnej na terenie Miasta	Zgodnie z planem działań inwestycyjnych spółki ¹⁵	0,428 km	Rozwój zrównoważonej i racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej	Zadanie monitorowane (M): Modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej. Zadanie swoim zakresem obejmuje działania modernizacyjne w obrębie istniejącej sieci kanalizacyjnej na terenie miasta Remont kanalizacji w zakresie średnic Dz315/200/160PVC o długości 428,00m.	Chorzowsko - Świętochłowickie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji	Ograniczenia finansowe spółki umożliwiające realizację planów.
		Modernizacja sieci wodociągowej na terenie Miasta	Zgodnie z planem działań inwestycyjnych spółki ¹⁶	0,346 km		Zadanie monitorowane (M): Zadanie obejmuje modernizację istniejącej sieci wodociągowej na terenie Miasta. Remont sieci wodociągowej w zakresie średnic Dz160/50PE o długości 346,00m.		

¹⁵ Wartość bazowa zgodna z planem działań inwestycyjnym spółki na rok 2023, wartość docelowa wskaźnika stanowi przyrost długości zmodernizowanej sieci kanalizacji sanitarnej w okresie obowiązywania POŚ.

¹⁶ Wartość bazowa zgodna z planem działań inwestycyjnym spółki na rok 2023, wartość docelowa wskaźnika stanowi przyrost długości zmodernizowanej sieci wodociągowej w okresie obowiązywania POŚ.

		Liczba ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	1 szt.	1 szt.		Zadanie własne (W): Kontynuowanie zadania związanego z prowadzeniem ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Urząd Miasta Świętochłowice	Brak

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 27 Cele, kierunki interwencji i zadania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Świętochłowice - Zasoby geologiczne

Obszar Interwencji	Cele	Wskaźniki			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa wskaźnika	Wartość Bazowa	Wartość docelowa				
Zasoby geologiczne	Przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych	Liczba aktualizacji danych wskazanych w ogólnodostępnych bazach dotyczących terenów przemysłowych i zdegradowanych (ORSIP, OPI TPP)	0 szt.	Zgodnie z bieżącymi potrzebami	Rewitalizacja terenów przemysłowych i zdegradowanych	Zadanie własne (W): Bieżąca aktualizacja publicznych baz terenów przemysłowych i zdegradowanych (ORSIP, OPI TPP)	Urząd Miasta Świętochłowice	Zaprzestanie prowadzenia ogólnodostępnych baz

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 28 Cele, kierunki interwencji i zadania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Świętochłowice - gleby

Obszar Interwencji	Cele	Wskaźniki			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa wskaźnika	Wartość Bazowa	Wartość docelowa				
Gleby	Utrzymanie dobrego stanu środowiska glebowego w Gminie Świętochłowice	Liczba kontroli poziomu zanieczyszczeń gleb	Zadanie własne WIOŚ	Zadanie własne WIOŚ	Zachowanie dobrego stanu środowiska glebowego	Zadanie monitorowane (M): Kontrola poziomu zanieczyszczeń gleb - rozwój sieci monitoringu gleb	WIOŚ	Brak
		Liczba zlikwidowanych „dzikich” wysypisk śmieci	Zgodnie z bieżącymi potrzebami	Zgodnie z bieżącymi potrzebami		Zadanie własne (W): Likwidacja dzikich wysypisk śmieci		

Zródło: Opracowanie własne

Tabela 29 Cele, kierunki interwencji i zadania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Świętochłowice - Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawania odpadów

Obszar Interwencji	Cele	Wskaźniki			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa wskaźnika	Wartość Bazowa	Wartość docelowa				
Gospodarka odpadami	Racjonalna gospodarka odpadami	Liczba wykonanych sprawozdań z funkcjonowania systemu gospodarki odpadami.	1 szt.	1 szt.	Przeciwdziałanie powstawaniu i spalaniu odpadów	Zadanie własne (W): Sprawozdania z funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi i Analizy stanu gospodarki odpadami na terenie miasta	Urząd Miasta Świętochłowice	Brak
		Liczba przeprowadzonych kontroli przestrzegania zakazu spalania pozostałości roślinnych na powierzchni ziemi	24 szt.	Zgodnie z bieżącymi potrzebami		Zadanie własne (W): Kontrola przestrzegania zakazu spalania pozostałości roślinnych na powierzchni ziemi	Urząd Miasta Świętochłowice	Brak

		Liczba umów poddanych kontroli	330 szt.	330 szt.		Zadanie własne (W) Plan kontroli umów w zakresie odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych z nieruchomości niezamieszkałych na terenie gminy (zgodnie z art.6 ust.1 pkt.5a i 5b Ustawy z dnia 13 września 1996 r o utrzymaniu czystości i porządku w gminach - Dz.U.2023.0.1469)	Urząd Miasta Świętochłowice	Brak
		Liczba kontroli dopełnienia obowiązku przestrzegania selektywnego zbierania odpadów komunalnych	według potrzeb	według potrzeb		Zadanie własne (W) Kontrola dopełnienia obowiązku przestrzegania selektywnego zbierania odpadów komunalnych (art.6 ka Ustawy z dnia 13 września 1996 r o utrzymaniu czystości i porządku w gminach - Dz.U.2023.0.1469)	Urząd Miasta Świętochłowice	Brak
		Liczba przedsiębiorstw wpisanych do rejestru działalności regulowanej odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości na terenie gminy	15 szt.	15 szt.		Zadanie własne (W) Kontrola przedsiębiorstw odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości (przedsiębiorstw wpisanych do rejestru działalności regulowanej)	Urząd Miasta Świętochłowice	Brak
		Liczba zrealizowanych kampanii w zakresie gospodarki odpadami	0 szt.	1 szt.		Zadanie własne (W): Realizacja kampanii edukacyjnej w zakresie realizacji dobrych praktyk w zakresie gospodarki odpadami	Urząd Miasta Świętochłowice	Ograniczenia w dostępie do środków finansowych na współfinansowanie inwestycji ze środków krajowych lub UE

Zródło: Opracowanie własne

Tabela 30 Cele, kierunki interwencji i zadania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Świętochłowice - Zasoby przyrodnicze, lasy

Obszar Interwencji	Cele	Wskaźniki			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa wskaźnika	Wartość Bazowa	Wartość docelowa				
Zasoby przyrodnicze, lasy	Dobra jakość środowiska przyrodniczego na terenie Gminy Świętochłowice	Liczba zorganizowanych wydarzeń o charakterze edukacyjnym	0 szt.	1 szt.	Ochrona zasobów przyrodniczych Gminy Świętochłowice	Zadanie własne (W): Edukacja ekologiczna mieszkańców w zakresie poszanowania środowiska naturalnego	Urząd Miasta Świętochłowice	Ograniczenia w dostępie do środków finansowych na współfinansowanie inwestycji ze środków krajowych lub UE
		Liczba przeprowadzonych działań w zakresie pielęgnacji/konserwacji form ochrony przyrody	1 szt.	3 szt.		Zadanie własne (W): Pielęgnacja i konserwacji istniejących form ochrony przyrody	Urząd Miasta Świętochłowice	
		Liczba zrealizowanych działań wpływających na poprawę przestrzeni zielonych miasta	Zgodnie z bieżącymi potrzebami	5 szt.		Zadanie własne (W): Zakres zadania obejmuje działania w zakresie: - Rewitalizacji dawnego Ogrodu Jordanowskiego (kompleksu parkowo-rekreacyjnego) w rejonie ulic Sikorskiego i Harcerskiej w Świętochłowicach mająca na celu przywrócenie wartości przyrodniczych. - Zielona akupunktura miejska 4 szt. (Zagospodarowanie terenu w kierunku przestrzeni stanowiącej zielone punkty wśród ścisłej zabudowy mieszkaniowej).	Urząd Miasta Świętochłowice	

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 31 Cele, kierunki interwencji i zadania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Świętochłowice - Zagrożenia poważnymi awariami

Obszar Interwencji	Cele	Wskaźniki			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa wskaźnika	Wartość Bazowa	Wartość docelowa				
Zagrożenie poważnymi awariami	Przeciwdziałanie poważnym awariom	Liczba przeprowadzonych kampanii w zakresie przeciwdziałania występowania poważnym awarii	0 szt.	1 szt.	Zapobieganie poważnym awariom	Zadanie własne (W): Promocja dobrych praktyk w zakresie prawidłowych zachowań w sytuacji zagrożeń środowiska z tytułu poważnych awarii.	Urząd Miasta Świętochłowice	Ograniczenia w dostępie do środków finansowych na współfinansowanie inwestycji ze środków krajowych lub UE
		Ilość podjętych interwencji w zakresie usuwania skutków poważnych awarii występujących na terenie miasta	0	Zgodnie z bieżącymi potrzebami		Zadanie monitorowane (M): Usuwanie skutków poważnych awarii w środowisku w razie zaistnienia takiej konieczności	Sprawcy awarii	Brak
		Ilość wspartych jednostek Straży Pożarnej	Zgodnie z bieżącymi potrzebami	Zgodnie z bieżącymi potrzebami		Zadanie własne (W) Wsparcie jednostek straży pożarnej w zakresie zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom	Urząd Miasta Świętochłowice	Brak

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 32 Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem

Obszar Interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji inwestycji [PLN]							Źródła Finansowania
			2024	2025	2026	2027	2028	2029-2030	Łącznie	
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zadanie własne (W): Realizacja Planu działań krótkoterminowych wynikających aktualnego Programu Ochrony Powietrza dla województwa śląskiego	Urząd Miasta Świętochłowice	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne
	Zadanie własne (W): Realizacja planu gospodarki niskoemisyjnej na terenie Miasta Świętochłowice	Urząd Miasta Świętochłowice	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne
	Zadanie własne (W): Aktualizacja założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na terenie Miasta Świętochłowice		b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne
	Zadanie własne (W): Organizacja kampanii społecznej związanej z ograniczeniem emisji, efektywnością energetyczną oraz wykorzystaniem OZE		-	-	10000	-	10000	-	20000	Środki własne/współfinansowanie środki krajowe i UE
	Zadanie własne (W): Wymiana oświetlenia ulicznego na instalacje o podwyższonej klasie efektywności		-	-	200000	-	-	-	200000	Środki własne/współfinansowanie środki krajowe i UE
	Zadanie własne/monitorowane (W/M): Zadanie obejmuje modernizację oraz rozbudowę infrastruktury drogowej na terenie miasta Świętochłowice w skład zadania wchodzi następujące inwestycje: - Przebudowa ul. Bytomskiej etap I na długości 750 m, - Przebudowa skrzyżowań dróg powiatowych - długość przebudowanych dróg łącznie - 930 m, - Budowa kolejnego (II) odcinka ul. Przemysłowej (od węzła z DTŚ do skrzyżowania z ul. Sikorskiego - długość odcinka ok.550 m, - Budowa ul. Krauzego na długości 1700 m.		Urząd Miasta Świętochłowice	Bieżące koszty działań administracyjnych						

Obszar Interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji inwestycji [PLN]						Źródła Finansowania	
			2024	2025	2026	2027	2028	2029-2030		Łącznie
	Zadanie monitorowane (M): Monitoring jakości powietrza	Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Katowicach	Bieżące koszty działań administracyjnych						Środki własne	
	Zadanie własne (W): Montaż czujnika jakości powietrza	Urząd Miasta Świętochłowice / mieszkańcy	1500	-	-	-	-	-	1500	Środki własne
	Zadanie monitorowane (M): Wymiana przez mieszkańców gminy mocno emisyjnych źródeł ciepła na źródła proekologiczne		b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne/współfinansowanie środki krajowe i UE
	Zadanie własne (W): Termomodernizacja zasobów publicznych i prywatnych na terenie miasta. W szczególności zadanie obejmuje: - dalszą termomodernizację budynków mieszkalnych na terenie Świętochłowic - termomodernizację obiektów publicznych na terenie miasta m.in.: Przedszkola Miejskiego nr 11 oraz Zespołu Szkół Technicznych i Zawodowych		-	-	500000	-	500000	-	1000000	Środki własne/współfinansowanie środki krajowe i UE
	Zadanie monitorowane (M): Montaż instalacji OZE w budynkach mieszkalnych na terenie Miasta		b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne/współfinansowanie środki krajowe i UE
	Zadanie własne (W): Montaż instalacji OZE w budynkach publicznych na terenie Miasta		b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne/współfinansowanie środki krajowe i UE

Obszar Interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji inwestycji [PLN]						Źródła Finansowania	
			2024	2025	2026	2027	2028	2029-2030		Łącznie
	Zadanie własne (W): Zakup publicznego taboru samochodowego zero emisyjnego		-	-	200000	-	-	-	-	Środki własne/współfinansowanie środki krajowe i UE
	Zadanie własne (W): Budowa publicznej infrastruktury rowerowej - 3 odcinki tras rowerowych o łącznej długości 1,376 km: - od granicy z miastem Ruda Śląska do ulicy Ceramicznej (długość 676 m) - w ciągu ulic Zielona, Śląska do ronda JP11 (długość 600 m) - od ronda JP11 wzdłuż ulicy Wojska Polskiego - kierunek Mijanka (długość 400 m)		-	-	500000	-	500000	-	-	Środki własne/współfinansowanie środki krajowe i UE
	Zadanie własne (W): Budowa centrum przesiadkowego		-	-	-	-	2000000	2000000	1000000	Środki własne/współfinansowanie środki krajowe i UE
Zagrożenie hałasem	Zadanie własne (W): Wdrażanie działań w zakresie obniżenia emitowanego hałasu do środowiska (zwłaszcza w zakresie hałasu komunikacyjnego)	Urząd Miasta Świętochłowice	Bieżące koszty działań administracyjnych						Środki własne/współfinansowanie środki krajowe i UE	
	Zadanie monitorowanym (M): Prowadzenie monitoringu środowiska akustycznego	WIOŚ w Katowicach	Bieżące koszty działań administracyjnych						Środki własne	
Gospodarowanie wodami	Zadanie własne (W): Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody	Urząd Miasta Świętochłowice	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne/współfinansowanie środki krajowe i UE

Obszar Interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji inwestycji [PLN]							Źródła Finansowania
			2024	2025	2026	2027	2028	2029-2030	Łącznie	
	Zadanie monitorowane (M): Monitorowania jakości wód powierzchniowych (osiągnięcie celów środowiskowych)	Przedsiębiorstwo Państwowe Wody Polskie	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne
	Zadanie własne (W): Rozwijanie systemów mikro i małej retencji na terenie miasta w ramach działania będą realizowane m.in. zadania: -zagospodarowanie terenów miejskich obejmujących zadania z zakresu mikro i małej retencji - tworzeniem tzw. „ogrodów deszczowych w miastach”	Urząd Miasta Świętochłowice	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne / współfinansowanie środki krajowe i UE
Gospodarka wodno-ściekowa	Zadanie monitorowane (M): Modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej. Zadanie swoim zakresem obejmuje działania modernizacyjne w obrębie istniejącej sieci kanalizacyjnej na terenie miasta Remont kanalizacji w zakresie średnic Dz315/200/160PVC o długości 428,00m.	Chorzowsko - Świętochłowickie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne
	Zadanie monitorowane (M): Zadanie obejmuje modernizację istniejącej sieci wodociągowej na terenie Miasta. Remont sieci wodociągowej w zakresie średnic Dz160/50PE o długości 346,00m.		b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne
		Urząd Miasta Świętochłowice	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne

Obszar Interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji inwestycji [PLN]							Źródła Finansowania
			2024	2025	2026	2027	2028	2029-2030	Łącznie	
	Zadanie własne (W): Kontynuowanie zadania związanego z prowadzeniem ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków									
Pole elektromagnetyczne	Zadanie monitorowane (M): Kontrola miejsc powstawania potencjalnych źródeł emisji pola elektromagnetycznego	WIOŚ	Bieżące koszty działań administracyjnych							Środki własne / środki WFOŚiGW Dla WIOŚ: działania administracyjne
Gleby	Zadanie własne (W): Bieżąca aktualizacja publicznych baz terenów przemysłowych i zdegradowanych (ORSIP, OPI TPP)	Urząd Miasta Świętochłowice	Bieżące koszty działań administracyjnych							Środki własne
Zasoby geologiczne	Zadanie monitorowane (M) Kontrola poziomu zanieczyszczeń gleb - rozwój sieci monitoringu gleb	WIOŚ	Bieżące koszty działań administracyjnych							Środki własne
	Zadanie własne (W): Likwidacja dzikich wysypisk śmieci	Urząd Miasta Świętochłowice	Bieżące koszty działań administracyjnych							Środki własne
Gospodarka odpadami	Zadanie własne (W): Sprawozdania z funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi i Analizy stanu gospodarki odpadami na terenie miasta	Urząd Miasta Świętochłowice	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne
	Zadanie własne (W): Kontrolę przestrzegania zakazu spalania pozostałości roślinnych na powierzchni ziemi	Urząd Miasta Świętochłowice	Bieżące koszty działań administracyjnych							Środki własne

Obszar Interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji inwestycji [PLN]						Źródła Finansowania
			2024	2025	2026	2027	2028	2029-2030	
	Zadanie własne (W) Plan kontroli umów w zakresie odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych z nieruchomości niezamieszkałych na terenie gminy (zgodnie z art.6 ust.1 pkt.5a i 5b Ustawy z dnia 13 września 1996 r o utrzymaniu czystości i porządku w gminach - Dz.U.2023.0.1469)	Urząd Miasta Świętochłowice	Bieżące koszty działań administracyjnych						Środki własne
	Zadanie własne (W) Kontrola dopełnienia obowiązku przestrzegania selektywnego zbierania odpadów komunalnych (art.6 ka Ustawy z dnia 13 września 1996 r o utrzymaniu czystości i porządku w gminach - Dz.U.2023.0.1469)	Urząd Miasta Świętochłowice	Bieżące koszty działań administracyjnych						Środki własne
	Zadanie własne (W) Kontrola przedsiębiorstw odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości (przedsiębiorstw wpisanych do rejestru działalności regulowanej)	Urząd Miasta Świętochłowice	Bieżące koszty działań administracyjnych						Środki własne
	Zadanie własne (W): Realizacja kampanii edukacyjnej w zakresie realizacji dobrych praktyk w zakresie gospodarki odpadami	Urząd Miasta Świętochłowice	-	-	5000	-	5000	-	10000

Obszar Interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji inwestycji [PLN]							Źródła Finansowania
			2024	2025	2026	2027	2028	2029-2030	Łącznie	
Zasoby przyrodnicze, lasy	Zadanie własne (W): Edukacja ekologiczna mieszkańców w zakresie poszanowania środowiska naturalnego	Urząd Miasta Świętochłowice	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne / współfinansowanie środki krajowe i UE
	Zadanie własne (W): Pielęgnacja i konserwacji istniejących form ochrony przyrody	Urząd Miasta Świętochłowice	Bieżące koszty działań administracyjnych							Środki własne
	Zadanie własne (W): Zakres zadania obejmuje działania w zakresie: - Rewitalizacji dawnego Ogrodu Jordanowskiego (kompleksu parkowo-rekreacyjnego) w rejonie ulic Sikorskiego i Harcerskiej w Świętochłowicach mająca na celu przywrócenie wartości przyrodniczych - zielona akupunktura miejska 4 szt. (Zagospodarowanie terenu w kierunku przestrzeni stanowiącej zielone punkty wśród ścisłej zabudowy mieszkaniowej)	Urząd Miasta Świętochłowice	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne / współfinansowanie środki krajowe i UE
Zagrożenie poważnymi awariami	Zadanie własne (W): Promocja dobrych praktyk w zakresie prawidłowych zachowań sytuacji zagrożeń środowiska tytułem poważnych awarii	Urząd Miasta Świętochłowice	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne/WFOŚiGW
	Zadanie monitorowane (M): Usuwanie skutków poważnych awarii w środowisku w razie zaistnienia takiej konieczności	Urząd Miasta Świętochłowice	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne

Obszar Interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji inwestycji [PLN]							Źródła Finansowania
			2024	2025	2026	2027	2028	2029-2030	Łącznie	
	Zadanie własne (W) Wsparcie jednostek straży pożarnej w zakresie zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom	Urząd Miasta Świętochłowice	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne / współfinansowanie środki krajowe i UE

Źródło: Opracowanie własne

7 Analiza źródeł finansowania zadań z zakresu ochrony środowiska

Działania określone w niniejszym dokumencie w większości wymagać będą zewnętrznego dofinansowania, ze względu na ograniczenia budżetowe gminy. Poniżej zaprezentowano potencjalne dostępne źródła finansowania projektów oraz zakres jaki obejmują.

Rysunek 43 Źródła finansowania zadań zawartych w POŚ

Źródło: opracowanie własne

8 System realizacji programu ochrony środowiska

Opiniowanie

Projekt Program Ochrony Środowiska dla Gminy Świętochłowice na lata 2024-2026 z perspektywą do roku 2030 został poddany opiniowaniu zgodnie z zapisami art.17.1 Ustawy Prawo Ochrony Środowiska.

Instytucje zaangażowane w proces przygotowania Programu/Interesariusze

Podczas tworzenia niniejszego dokumentu pozyskano dane od m.in.:

- Urzędu Miasta w Świętochłowicach,
- Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach,
- Głównego Urzędu Statystycznego/Bank Danych Lokalnych,
- Głównej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie,
- Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach,
- Państwowego Instytutu Geologicznego.

Interesariuszami, którzy osiągną korzyści z realizacji założeń dokumentu są:

- Gmina Świętochłowice,
- Ogół mieszkańców Gminy Świętochłowice, za sprawą poprawy jakości życia,
- Mieszkańcy miejscowości sąsiednich gmin za sprawą m.in. wzrostu jakości powietrza, ograniczeniu presji antropogenicznej na środowisko naturalne (ograniczenie skażenia wód, ograniczenie niskiej emisji itp.).

Realizacja

Realizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Świętochłowice na lata 2024-2026 z perspektywą do roku 2030 będzie należało do zadań gminy. W proces realizacji poszczególnych kierunków działań wskazanych w rozdziale 5 (działania własne) będą włączeni wyspecjalizowani pracownicy Urzędu Miasta Świętochłowice posiadający wieloletnie doświadczenie w realizacji i koordynowaniu zadań w poszczególnych sektorach objętych analizą w ramach POŚ.

Gmina wykazuje również gotowość ewentualnej współpracy z dedykowanymi podmiotami wymienionymi w tabeli nr 10, odpowiedzialnymi za realizację zadań wskazanych jako działania koordynowane.

Realizacja założeń dokumentu pozwoli na kształtowanie polityki ochrony środowiska zgodnej z zasadami zrównoważonego rozwoju przy zachowaniu spójności z obowiązującymi zapisami

dokumentów środowiskowych obowiązujących dla województwa śląskiego i powiatu zawierciańskiego.

Sprawozdawczość

Zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2024 r. poz. 54.), Prezydent Miasta co 2 lata przedstawia Radzie Miasta Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska.

Monitorowanie

Monitorowanie ma spełniać przede wszystkim funkcję wewnętrzną kontroli stanu realizacji poszczególnych zadań zaplanowanych w Programie. Powinien to być proces ciągły trwający aż do zakończenia prac nad danym projektem. Podjęcie takich działań zwiększa prawdopodobieństwo ukończenia zadań zaproponowanych w harmonogramie oraz pozwoli na zapobieganie problemom zagrażającym realizacji poszczególnych zadań.

W proces monitorowania postępu realizacji zadań zaplanowanych w ramach POŚ będą zaangażowani wyznaczeni pracownicy Urzędu Miasta w Świętochłowicach.

Zakres monitoringu realizacji zadań Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Świętochłowice na lata 2024-2026 z perspektywą do roku 2030 powinien obejmować ocenę:

- stopnia wykonania określonych zadań,
- stopnia realizacji przyjętych celów,
- rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i zadaniami, a ich wykonaniem oraz analizę tych rozbieżności.

W tabeli poniżej przedstawiono wskaźniki monitorowania Programu.

Tabela 33 Wskaźniki monitorowania postępów realizacji POŚ

Kierunek interwencji	Wskaźniki	
	Nazwa wskaźnika	Jednostka
Ograniczenie niskiej emisji na terenie Gminy Świętochłowice	Liczba wdrożonych działań operacyjnych w ramach PDK	szt.
	Liczba wdrożonych dokumentów dotyczących ograniczenia niskiej emisji	szt.
	Liczba wdrożonych programów z zakresu zaopatrzenia w nośniki energii	szt.
	Liczba zorganizowanych kampanii społecznych związanych z ograniczeniem emisji, efektywnością energetyczną oraz wykorzystaniem OZE	szt.
	Liczba wymienionych opraw oświetlenia ulicznego	szt.
	Długość zmodernizowanej/wybudowanej infrastruktury drogowej na terenie miasta	km
	Ilość pomiarów jakości powietrza	szt.
	Liczba zainstalowanych czujników jakości powietrza	szt.
	Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła	szt.
	Liczba obiektów poddanych termomodernizacji	szt.
Wzrost energii pochodzącej z OZE w ogólnym bilansie energetycznym gminy	Liczba wybudowanych instalacji OZE w budynkach mieszkalnych na terenie gminy	szt.
	Liczba wybudowanych instalacji OZE w budynkach publicznych	szt.
Ograniczenie emisji z transportu samochodowego	Liczba zakupionego taboru zeroemisyjnego	szt.
	Długość wybudowanych ścieżek rowerowych	km
	Liczba wybudowanych centrów przesiadkowych	szt.
Działania związane z ochroną przed hałasem	Osiągnięcie norm akustycznych zgodnie z obowiązującymi przepisami	dB
Działania związane z ochroną wód na terenie Gminy Świętochłowice	Liczba kampanii edukacyjno-promocyjnych w zakresie gospodarki wodnej	szt.
	Liczba przeprowadzonych pomiarów jakości wód na terenie Miasta	Zadanie ciągłe
Rozwój zrównoważonej i racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej	Długość zmodernizowanej sieci kanalizacji sanitarnej na terenie Miasta	km

Kierunek interwencji	Wskaźniki	
	Nazwa wskaźnika	Jednostka
	Liczba ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	szt.
	Modernizacja sieci wodociągowej na terenie Miasta	km
Rozwój małej retencji na terenie Gminy Świętochłowice	Liczba inwestycji związanych mikro i małą retencją	szt.
Przeciwdziałanie negatywnemu oddziaływaniu pola elektromagnetycznego	Liczba przeprowadzonych pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych	szt.
Rewitalizacja terenów przemysłowych i zdegradowanych	Liczba aktualizacji danych wskazanych w ogólnodostępnych bazach dotyczących terenów przemysłowych i zdegradowanych (ORSIP, OPI TPP)	szt.
Zachowanie dobrego stanu środowiska glebowego	Liczba kontroli poziomu zanieczyszczeń gleb	szt.
	Liczba zlikwidowanych „dzikich” wysypisk śmieci	szt.
Przeciwdziałanie powstawaniu i spalaniu odpadów	Liczba wykonanych sprawozdań z funkcjonowania systemu gospodarki odpadami.	szt.
	Liczba wdrożonych usprawnień w zakresie gospodarki odpadami na terenie miasta	szt.
	Liczba przeprowadzonych kontroli przestrzegania zakazu spalania pozostałości roślinnych na powierzchni ziemi	szt.
	Liczba umów poddanych kontroli	szt.
	Liczba kontroli dopełnienia obowiązku przestrzegania selektywnego zbierania odpadów komunalnych	szt.
	Liczba przedsiębiorstw wpisanych do rejestru działalności regulowanej odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości na terenie gminy	szt.
Ochrona zasobów przyrodniczych Gminy Świętochłowice	Liczba zorganizowanych wydarzeń o charakterze edukacyjnym	szt.
	Liczba przeprowadzonych działań w zakresie pielęgnacji/konserwacji form ochrony przyrody	szt.
	Liczba zrealizowanych działań wpływających na poprawę przestrzeni zielonych miasta	szt.

Kierunek interwencji	Wskaźniki	
	Nazwa wskaźnika	Jednostka
Zapobieganie poważnym awariom	Liczba przeprowadzonych kampanii w zakresie przeciwdziałania występowania poważnych awarii	szt.
	Ilość podjętych interwencji w zakresie usuwania skutków poważnych awarii występujących na terenie miasta	szt.
	Ilość wspartych jednostek Straży Pożarnej	szt.

Źródło: Opracowanie własne

Do określenia powyższych wskaźników posłużą dane udostępniane przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (GIOŚ), Główny Urząd Statystyczny (GUS), dane własne Gminy dotyczące postępu w realizacji założonych działań inwestycyjnych.

Wartości zaplanowanych do realizacji wskaźników przedstawiono w tabelach nr 22-31.

9 Spis tabel, rysunków, wykresów i załączników

Spis tabel

Tabela 1 Struktura gruntów miasta Świętochłowice	14
Tabela 2 Liczba mieszkańców Miasta w latach 2017 - 2022.....	16
Tabela 3 Stan realizacji zadań własnych i zadań monitorowanych zawartych w Programie Ochrony Środowiska dla miasta Świętochłowice na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026 - stan na 30.09.2022 r.	38
Tabela 4 Zanieczyszczenia i ich źródła emisji	42
Tabela 5 Klasy w strefie śląskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń	46
Tabela 6 Stan realizacji zadań własnych i zadań monitorowanych zawartych w Programie Ochrony Środowiska dla miasta Świętochłowice na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026 - stan na 30.09.2022 r.	72
Tabela 7 Stan realizacji zadań własnych i zadań monitorowanych zawartych w Programie Ochrony Środowiska dla miasta Świętochłowice na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026 - stan na 30.09.2022 r.	80
Tabela 8 Stan realizacji zadań własnych i zadań monitorowanych zawartych w Programie Ochrony Środowiska dla miasta Świętochłowice na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026 - stan na 30.09.2022 r.	86
Tabela 9 Stan jednolitych części wód powieściowych płynącej przez Świętochłowice	90
Tabela 10 Stan realizacji zadań własnych i zadań monitorowanych zawartych w Programie Ochrony Środowiska dla miasta Świętochłowice na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026 - stan na 30.09.2022 r.	98
Tabela 11 Stan realizacji zadań własnych i zadań monitorowanych zawartych w Programie Ochrony Środowiska dla miasta Świętochłowice na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026 - stan na 30.09.2022 r.	106
Tabela 12 Złoże kopalin na terenie Świętochłowic.....	107
Tabela 13 Analiza SWOT - zasoby geologiczne.....	111
Tabela 14 Stan realizacji zadań własnych i zadań monitorowanych zawartych w Programie Ochrony Środowiska dla miasta Świętochłowice na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026 - stan na 30.09.2022 r.	112
Tabela 15 Stan realizacji zadań własnych i zadań monitorowanych zawartych w Programie Ochrony Środowiska dla miasta Świętochłowice na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026 - stan na 30.09.2022 r.	114
Tabela 16 Ilość odpadów powstałych na terenie gminy w 2022 roku.	118
Tabela 17 Stan realizacji zadań własnych i zadań monitorowanych zawartych w Programie Ochrony Środowiska dla miasta Świętochłowice na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026 - stan na 30.09.2022 r.	122
Tabela 18 Użytki ekologiczne na terenie Miasta Świętochłowice	128
Tabela 19 Pomniki przyrody na terenie Miasta Świętochłowice	129
Tabela 20 Stan realizacji zadań własnych i zadań monitorowanych zawartych w Programie Ochrony Środowiska dla miasta Świętochłowice na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026 - stan na 30.09.2022 r.	130
Tabela 21 Zestawienie ryzyk oddziaływania zjawisk klimatycznych na sektory objęte analizą	140
Tabela 22 Cele, kierunki interwencji i zadania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Świętochłowice - Ochrona klimatu i jakości powietrza	145
Tabela 23 Cele, kierunki interwencji i zadania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Świętochłowice - Zagrożenie hałasem.....	150
Tabela 24 Cele, kierunki interwencji i zadania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Świętochłowice - Pole elektromagnetyczne	151

Tabela 25 Cele, kierunki interwencji i zadania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Świętochłowice - Gospodarowanie wodami	152
Tabela 26 Cele, kierunki interwencji i zadania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Świętochłowice - Gospodarka wodno-ściekowa	154
Tabela 27 Cele, kierunki interwencji i zadania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Świętochłowice - Zasoby geologiczne	156
Tabela 28 Cele, kierunki interwencji i zadania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Świętochłowice - gleby	157
Tabela 29 Cele, kierunki interwencji i zadania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Świętochłowice - Gospodarka odpadami	158
Tabela 30 Cele, kierunki interwencji i zadania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Świętochłowice - Zasoby przyrodnicze, lasy.....	160
Tabela 31 Cele, kierunki interwencji i zadania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Świętochłowice - Zagrożenia poważnymi awariami	161
Tabela 32 Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem.....	162
Tabela 33 Wskaźniki monitorowania postępów realizacji POŚ.....	173

Spis rysunków

Rysunek 1 Etapy tworzenia POŚ	7
Rysunek 2 Położenie Świętochłowic na tle województwa śląskiego	11
Rysunek 3 Charakterystyka Świętochłowic w jego granicach	12
Rysunek 4 Lokalizacje obszarów przemysłowych (hałdy itp.).....	15
Rysunek 5 Przebieg dróg oraz komunikacji tramwajowej	18
Rysunek 6 Cele Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030	27
Rysunek 7 Elementy PEP2040.....	31
Rysunek 8 Lokalizacja państwowych stacji pomiarów jakości powietrza w pobliżu Świętochłowic	43
Rysunek 9 Emisja zanieczyszczeń wg źródła ich powstawania.....	46
Rysunek 10 Emisja Pm _{2,5} , PM ₁₀ , BaP, NO _x w transporcie drogowym i kolejowym	47
Rysunek 11 Emisja Pm _{2,5} , PM ₁₀ i BaP, NO _x punktowa	48
Rysunek 12 Emisja Pm _{2,5} , PM ₁₀ kopalnie odkrywkowe, hałdy oraz składowiska odpadów.	48
Rysunek 13 Emisja Pm _{2,5} , PM ₁₀ i NO ₂ - naturalna uprawy i hodowla oraz maszyny rolnicze.....	49
Rysunek 14 Emisja PM _{2,5} , PM ₁₀ - naturalna leśna i grunty	50
Rysunek 15 Emisja Pm _{2,5} , PM ₁₀ , BaP, NO _x w sektorze komunalno-bytowym	50
Rysunek 16 Lokalizacja stacji pomiaru Syngeos na terenie miasta	63
Rysunek 17 Lokalizacja stacji pomiaru Syngeos w najbliższej okolicy Świętochłowic	64
Rysunek 18 Lokalizacja stacji pomiaru jakości powietrza systemu monitoringu miasta Ruda Śląska względem Świętochłowic	64
Rysunek 19 Wpływ zanieczyszczeń powietrza na zdrowie.....	65
Rysunek 20 Przyrost pojazdów BEV i PHEV oraz ładowarek w Polsce za okres III 2019 do VIII 2023.....	66
Rysunek 21 Korzyści z zastosowania elektromobilności	68
Rysunek 22 Obszary objęte badaniem akustycznym w 2022 roku	76
Rysunek 23 Linie kolejowe poddane padaniom akustycznym	77
Rysunek 24 Średnie natężenia PEM w poszczególnych powiatach województwa śląskiego, w latach 2021- 2022	83
Rysunek 25 Mapa rozmieszczenia stacji bazowych telefonii komórkowej oraz napowietrznej linii elektroenergetycznej (110kV).....	84
Rysunek 26 Zlewnie na terenie województwa śląskiego.....	88
Rysunek 27 JCWP rzeczne na tle zlewni i gminy.....	89
Rysunek 28 Wody powierzchniowe w granicach Świętochłowic	91
Rysunek 29 Staw Kalina w 2019 roku	93

Rysunek 30 Staw Kalina po remediacji - uroczyste otwarcie wrzesień 2023	94
Rysunek 31 Miasto Świętochłowice na tle mapy głównych zbiorników wód podziemnych	95
Rysunek 32 Położenie gminy na tle JCWPd	96
Rysunek 33 Kierunki zasilania w wodę terenu Świętochłowic	102
Rysunek 34 Aglomeracja Chorzów-Świętochłowice.....	104
Rysunek 35 Lokalizacje obszarów przemysłowych (hałdy itp.)	108
Rysunek 36 Lokalizacje obszarów górniczych na tle Miasta Świętochłowice	109
Rysunek 37 Tereny przemysłowe i pogórnice w Gminie Świętochłowice	110
Rysunek 38 Obszary chronione	125
Rysunek 39 Lokalizacja zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej występujących w sąsiedztwie Gminy Świętochłowice - stan na 31.12.2022 roku.....	132
Rysunek 40 Zjawiska pogodowe powodujące szkody w wybranych sektorach	137
Rysunek 41 Przystosowanie do zmian klimatu	138
Rysunek 42 Matryca ryzyk.....	139
Rysunek 43 Źródła finansowania zadań zawartych w POŚ	170

Spis wykresów

Wykres 1 Źródła powstawania pyłu PM10	51
Wykres 2 Średnie stężenie roczne pyłu PM10 dla stacji w Katowicach	52
Wykres 3 Średnie stężenie dobowe w okresie lipiec 2021 do listopad 2023 pyłu PM10 dla stacji Syngeos w Świętochłowicach (ul. Szkolna)	53
Wykres 4 Średnie stężenie dobowe pyłu PM10 (porównanie odczytów z Katowic i Świętochłowic w okresie lipiec 2021-lipiec 2023)	54
Wykres 5 Częstość przekraczania dopuszczalnego stężenia 24-godzinnego pyłu PM10 na stacji PMŚ w Katowicach	55
Wykres 6 Liczba przekroczeń poziomu 1,5 normy D24 dla pyłu PM10 na stacji PMŚ w Katowicach	56
Wykres 7 Źródła powstawania pyłu PM10	57
Wykres 8 Średnie stężenie roczne pyłu PM2,5 na stacji PMŚ Katowice	58
Wykres 9 Średnie stężenie dobowe pyłu PM2,5 na stacji Syngeos w Świętochłowicach (ul. Szkolna).....	59
Wykres 10 Średnie stężenie dobowe pyłu PM2,5 (porównanie odczytów z Katowic i Świętochłowic w okresie lipiec 2021-lipiec 2022)	60

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Świętochłowice
na lata 2024-2026 z perspektywą do roku 2030

altima

Opracowanie:

Grupa Altima S.C.
ul. Konduktorska 33
40-155 Katowice
Tel. 535 500 570
www.grupaaltima.pl

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 21 kwietnia 2001 r. – Prawo Ochrony Środowiska, programy ochrony Środowiska sporządza się w celu realizacji polityki ekologicznej, która jest prowadzona na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Program Ochrony Środowiska jest podstawowym narzędziem prowadzenia polityki ochrony środowiska na terenie gminy. Zakres czasowy został podzielony na okres operacyjny (lata 2024-2026), zdefiniowany poprzez cele krótkoterminowe i konieczne do podjęcia konkretnych działań oraz okres perspektywiczny (do 2030), który został określony jako jeden cel długoterminowy dla każdego z komponentów środowiska.

W ramach POŚ dla miasta Świętochłowice na lata 2024-2026 z perspektywą do 2030:

- oceniono stan środowiska naturalnego i przeanalizowano zagrożenia i problemy poszczególnych komponentów środowiska;
- określono cele, kierunki interwencji oraz zadania, zmierzające do poprawy stanu środowiska;
- przedstawiono harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji zadań ujętych w opracowaniu.

Celem niniejszego POŚ jest przedstawienie wytycznych do racjonalnych działań programowych na dalsze lata i poprawa stanu środowiska przyrodniczego miasta Świętochłowice, bądź utrzymanie dobrego poziomu tam, gdzie został on osiągnięty w wyniku realizacji założeń poprzednich projektów. Zawarte w Programie Ochrony Środowiska rozwiązania inwestycyjne oraz organizacyjno-informacyjne przyczynią się do właściwego, zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju, gospodarowania zasobami przyrodniczymi. Opracowany Program Ochrony Środowiska jest wypełnieniem obowiązku miasta Świętochłowice w zakresie sporządzania strategicznych dokumentów gminnych.

Projekt Programu objętego niniejszą uchwałą uzyskał od Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach odstępienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Jednocześnie uzyskał pozytywną opinię Zarządu Województwa Śląskiego, wyrażoną w uchwale nr 621/493/VI/2024 z dnia 14 marca 2024 r.